Életmesék

Életmesék

Amikor kicsi voltál – Amikor kicsi voltam

Mosolyvirág

Nagycsaládosok Debreceni Egyesülete

Debrecen, 2012

Tartalomjegyzék

Életmesék ... 1
Életmesék ... 2
Amikor kicsi voltál – Amikor kicsi voltam ... 2
Tartalomjegyzék ... 3
Bevezetés ... 5
Zsűri ... 6
Mindenki volt kicsi is ... 7
A barna kréta ... 8
Szénszünet ... 9
A piros kesztyű ... 10
Napországban ... 11
A kék macska és a galambok esete ... 13
Nagyapám a II. világháborúban ... 15
A tricikli ... 16
Első születésnapom ... 17
Hisztis mese ... 18
Alaszka ... 19
Egy erdei kaland ... 20
A nagymamám élete ... 21
Imrüske, a nagyapám ... 22
Anya úttörőélményei ... 24
Egy kedvenc nyári napom ... 26
A 3. magyar század Galíciában ... 28
Egy régi történet ... 30
Brunó, a német tiszt ... 31
Dédi papám és a fecskék ... 32
A disznóvágás ... 33
Apukám, mint kiképző őrmester ... 34
Támadnak a farkasok! ... 35
Menekülés a forradalom elől ... 36
Az első igazi kiscipőm ... 37
Sok bába közt elvész a gyerek… ... 38
Az eljátszott ebéd ... 39
Az angyalka ... 40
A disznólovaglás ... 41
Emlék nagyszüleimről ... 42
Életmesék ... 44
Versek ... 46

Amikor még kicsi voltál… 49
Egy kispapa naplója 67
Szívből jövő igaz mosollyal… 115
Az én történetem… 128
Ajándék 129
Háborústörténet 130
Az első szoba 131
Családi mese 133
A levélfestő manócskák jajai 135
Kép a múltból 141
Gyermekkori emlékek az 1920-30-as évekből. 147
Mókuskerék 157
Ahogy idősödik az ember… 159
Igaz élettörténetek,… 160
Mikor az életre szóló összetartozás szálai szövődnek 163
Családi kategória 166
A Ficsor család történetei 167
Fodor unokák – Török nagymama 173
A két Jalos bácsi 180
Ahányan így együtt vagyunk, mind elmegyünk 182
Díjazottak névsora 186
2012-ben pályázatot beküldők 187
Köszönet a tanító, és tanár néniknek! 190

Bevezetés

Három a magyar igazság, egy a ráadás - tartja a mondás. Egyesületünk a „Mosolyvirág" Nagycsaládosok Debreceni Egyesülete aligha merte remélni az első Életmese pályázatunk meghirdetésénél, hogy éveken át sikerül életben tartani a „mesét". Pedig negyedszer tartja a kezében az olvasó a szülők, nagyszülők, dédszülők életmeséinek válogatott írásait. Sikerült újra összegyűjteni a családi legendáriumokat: 84 pályázat érkezett az idén határainkon innen és túlról.

Célunk az első kötet óta töretlen; elgondolkoztatni, mosolyra fakasztani, emlékezni, de legfőképpen felmutatni az időn és téren átívelő, megtartó-megőrző szeretetet. Nem információgyűjtés a célunk, hanem a családi kultúrák, azok mély gyökereinek, gazdag hajtásainak bemutatása. A történelem, annak értelmezése is, folyton változik. De meg tudunk kapaszkodni a családi értékekben, a generációról generációra hátrahagyott történetekben, a bennük élő kultúrákban. Reméljük, hogy ez a kiadvány is segít tágabb szemszögből megélni, és más családok hiteles történetei által is erősíteni ezt. Olyan helyekre is eljutunk (pl. Napország, Mosolyország), amit talán ismerünk mi is, de másként.

Tavaly már bővítettük pályázatunk tartalmát „Amikor kicsi voltál…" / „Amikor kicsi voltam…" gyermekkori visszaemlékezésekkel. Az idén is bőven akadt kismama-kispapa napló, gyerekkorra visszaemlékezés is.

Szívet melengető volt, hogy vannak visszatérő, hűséges pályázóink, akik újabb és újabb történettel, gyűjtéssel ajándékoznak meg mindannyiónkat.

Egy hét tagú család minden tagja tollat ragadott, ami külön öröm volt számunkra. Pályázott nagymama és unokái is. Így a négy korcsoport mellé egy családi kategóriát is létrehoztak pályázóink, és a zsűri.

A természet örök körforgásának tesz eleget az apa-anya, mikor fiára-lányára száll tudása, ereje, de miközben megpróbál mindent megtanítani gyerekeinek az életről, gyerekei megtanítják neki, hogy miről is szól az élet…

Radnainé Filep Ildikó
egyesületi elnök

Zsűri

Vagyas Zsuzsanna magyar nyelv és irodalom - ének-zene szakos tanár. A debreceni Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézményben tanít alsó és felső tagozatos gyerekeket. Szabadidejében szívesen foglalkozik a magyarság történetével, a népköltészettel, népzenével, nyaranta ismert és kevésbé ismert erdélyi tájak felfedezésével.

Dr. Huszti László - művész tanár.
Rajz, művészettörténet, művészetismeret, mozgókép- és média ismeret, drámaszakos végzettséggel tanít a debreceni Szent József Gimnázium és Kollégiumban, a DE Zeneművészeti karán, valamint az MBE Miskolc művészettörténet tanára is egyben.
Grafikus beállítottságú, irodalmi művekhez kötődő illusztratív tevékenysége kiemelkedő a kortárs képzőművészetben. Számos csoportos és egyéni kiállítás résztvevője.

Kricsfalussy Istvánné - Ibolya
37 éve szerezte meg a népművelő-könyvtáros diplomát. Évekig dolgozott iskolai könyvtárosként egy szakmunkásképzőben.
1980 óta a Debreceni Városi Könyvtár munkatársa, ahol jelenleg a Központi Olvasóterem vezetőjeként dolgozik.

Mindenki volt kicsi is

Amikor kicsi voltál, amikor kicsi voltam

Mindenki a mi családunkban volt kicsi is.
Amikor apa kicsi volt lassan evett,
rágta a levest az óvodában. Azóta
gyorsan eszik. Azt játszotta hogy ő
a mozdony és futkározott.
Amikor anya kislány volt sokat
babázott. Azt álmota, hogy Pisztya
a babája élővé válik: eszik, iszik, beszél.
Azóta négy babája született. Sokszor
elmeséli a születésünket.
Amikor én születtem körülnéztem hova
kerültem, hol vagyok? Nagy szemekkel
néztem. Kinga megszületett és „azt mondta"
itt vagyok, enni kérek. Rita kilújt, azt
gondolta alszom egy kicsit. Áron nagyon
kíváncsi volt testvéreire, akik kint várták,
ezért három héttel előbb született.
Áron még csak sírni tud és kurjongatni
és mosolyogni. A többiek már beszélnek.
Első szavak: Kinga monta: egyedül! Rita
monta: én is! Én is! Én azt montam segíts!

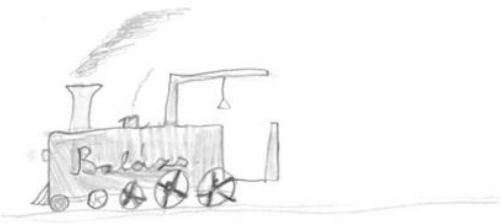

Antus Márk

A barna kréta

Anyukám mesélte ezt a történetet rólam. Kicsi voltam még, pelusos. Abban az időben költöztünk be a frissen festett házunkba. Szép rózsaszín szobánk volt. A kiságyam a fal mellett volt. Anyukám lefektetett délben aludni.

Ő addig tette a dolgát és úgy gondolta, hogy én alszok szépen. El is aludtam, de nem sokáig, mert felkeltem és éreztem, hogy tele a pelusom. Úgy gondoltam, hogy nem jó ez így és addig bontogattam, míg sikerült levennem. Nézegettem, végül kezembe fogtam a büdi „barna krétát" és a szép rózsaszín falra rajzoltam vele Anyukámnak egy rajzot, hogy örüljön.

Hát nem azt mondom, hogy boldog lett anya, amikor meglátta a neki készült rajzot az én barna krétámmal.

Kaptam is a kezeimre, hogy buta baba vagyok.

Ma már csak nevetünk rajta, és Anya azt mondja, hogy biztos csak neki készült ilyen rajz!

Hibján Gabriella

Szénszünet

Ezt a történetet a dédimtől hallottam, aki immár kilencvenöt éves. Nagyon szeret kötni, és közben sokat mesél nekem, én ezt nagyon szeretem. A legizgalmasabbak azok a történetek, amelyek kislányként történtek meg Vele.

Amikor a dédi kislány volt, elemi iskolába járt, mintha ma alsó tagozatos lenne az iskolában. Nagyon jó tanuló volt, mindig megírta a házi feladatot, tisztességesen megtanulta a leckéjét. Mindig ügyelt rá, hogy ne legyen hiánya. Az egyik évben elérkezet a várva várt téli szünet ideje. Kisgyerekként, már nagyon várta a szünidőt. Január elején leesett a hó. Dédi, mint minden gyerek, nagyon szeretett a hóval, hóban játszani. Szánkózni, hóembert építeni. Ráadásul még a születésnapja is január negyedikén volt. A sok játékban, ünneplésben sajnos megfeledkezett a szünetre feladott, nem kevés leckéről.

Az utolsó éjszakán, amikor éppen pakolta a táskáját, rádöbbent, hogy nem készítette el a leckéjét. Már nagyon késő volt. Már nem pótolhatta a hiányzó rengeteg házi feladatot. Másnap reggel szorongva indult iskolába. Nagyon félt attól, hogy büntetést, esetleg egyest, egyeseket fog kapni. Amikor odaért az iskolába, megdöbbenve látta az iskola kapuján a hatalmas fehér táblát, amelyen ez állt: SZÉNSZÜNET. Dédi nagyon megörült, hogy nem kap büntetést. Hazaszaladt, és kihasználva a plusz két nap szünetet nekiállt bepótolni az elmaradt házi feladatot. Be is pótolt mindent hiánytalanul.

Dédi történetéből én is megtanultam, hogy első a kötelesség, utána jöhet a szórakozás. Próbálom én is ehhez tartani magam, de nagyon nehéz. Sajnos nem mindig sikerül.

Varga Zita

A piros kesztyű

Az anyukámnak nagyon aranyos pótmamája volt, akivel nagyon szerették egymást. Az anyukámnak korán meghaltak a nagyszülei, a pótnagymamájának nem született unokája, így „jól jöttek egymásnak."

10 éves koráig sok időt töltött Rózsika nénikével. Sokat főztek-sütöttek együtt, és ami ettől is érdekesebb: kötöttek, horgoltak és kézimunkáztak. Sok gyerekkori emléke maradt. Mindent szeretett az anyukám csinálni, ami a felnőttek világába betekintést mutatott.

Az anyukám 3-4 éves lehetett, amikor Rózsika néni egy gyönyörű piros kesztyűt kötött neki. Természetesen, hogy ne páratlan kesztyűvel jöjjön haza az oviból jó hosszú megkötőt varrt rá, amit a kabát ujján kellett átfűzni. Jött a délutáni alvás ideje, amit anya nagyon nem szeretett. Amikor a kisszoba ajtaja bezárult, anya egyedül maradt a piros kesztyűjével. Úgy gondolta, kitölti az üres idejét, segít a kötögetésben. Mivel csak ollót talált, a hosszú megkötőt apró darabokra vágta, mire az alvásidő véget ért, végzett a „remekművel." Lett nagy csete-paté, amikor Rózsika néni benézett a szobába. Hamar megenyhült a harag, mert rájött Rózsika néni, hogy ő hagyta az ollót a kesztyű mellett. Gyönyörű új megkötő készült a kesztyűhöz.

Az anyukám 20év elteltével szerette meg újra a piros színt. Ez a kis csínytevés ma is elevenen él, ilyen sok idő elteltével is.

Kozma Tünde

Napországban

Átlagos, 10 éves kislány vagyok. Nagyon szeretek mesét olvasni és mondani. Már több meseíró pályázaton is részt vettem, ezért is örültem annyira, mikor újra azt a feladatot kaptuk a tanító néniktől, hogy szabadon választott mesét, történetet írhatunk.

Sok gondolkodásra nem volt időm, mert a határidő közel volt, ezért elhatároztam, hogy egy olyan történetet írok le, ami már megtörtént, valós, tehát nem kell sokat gondolkodni rajta.

Történetem azzal kezdenem, hogy egy alkalommal, sétálás közben egy láthatatlan, fűvel benőtt vizesárokba estem és ennek következtében a lábam nagyon csúnyán megsebesült. Sírva ültem egész nap anyukám ölében és sem a csokifalatkák, sem a simogatások nem tudtak megvigasztalni.

Anyukám egyszer csak csendre intett és elkezdett halkan mesélni:

„Valamikor régen egy hegyi falucskában lakott egy kisfiú. Szülei még kisgyerek korában meghaltak, így nagyapja vette őt gondozásába. Az öreg nagyapónak kecskéi voltak, azokat legeltette nap mint nap a kisfiú. Írni, olvasni nem tanult meg, de szíve annál gazdagabb volt azzal a sok szép régi történettel, amit esténként a nagyapja mesélt neki lámpafénynél. Mindig is várta az estéket, hogy minél többet megtudjon arról a helyről, amit maguk között csak Napországnak neveztek. Nagyapja szerint van egy hely, talán itt a földön, vagy másutt, ahol csupa napfény az ég, a rétek telis-tele vannak lila csillagvirágokkal és selymes fűvel, az egyetlen zaj csupán a vadméhek zümmögése, ahogy virágról virágra szállnak, és a madárkák trillázása.

Annyira gazdag volt a kisfiú képzelete, hogy még azt is elképzelte, ahogy az ő régen elhunyt szülei mosolyogva ülnek a napfényes réten és rá várnak.

A legjobb dolog volt a világon ezt a képet újra és újra felidézni. Ha ezt látta maga előtt, nem félt semmitől, szívében valami hangosan zúgott és egy kellemes, angyali hangot hallott, hogy: Szeretlek, kisfiam.

Az az arc, az a kép olyan közel volt, hogy szinte valóságnak tűnt, ahogy bársonyos kezét végighúzta az arcán…”

És ekkor én is megéreztem arcomon édesanyám puha, meleg kezét, ahogy letörli arcomról a legördülni akaró könnycseppet.

- Anyu? – kérdeztem - te is jártál Napországban?

Édesanyám elmosolyodott és nemet intett a fejével.

- Akkor honnan tudod, hogy milyen ott?

Újra egy mosoly és csak ennyit válaszolt:

- Itt érzem a szívemben - és kezemet a szívére szorította, amitől eleinte nagyon megijedtem, mert hangosan zakatolt, de aztán valami ismerős zajként lassan kezdtem megnyugodni és már a sebem sem fájt.

Tovább vártam a történetet, hallgattam volna még estig, de anyukám azt mondta, hogy a történet csak akkor folytatódik, ha újra szomorú leszek, és nem hallom a szívem hangját.

Kicsit szomorú voltam, hogy már hallom a szívem zakatolását, de fürgén leugrottam anyukám öléből, elfeledkezve minden fájdalmamról és újból dolgom után néztem.

Sok idő eltelt e történet óta, volt, hogy hallottam, volt, hogy nem szívem zakatolását és már úgy tűnt, hogy el is feledkeztem erről az esetről, amikor egyszer anyukámat egy délután sírni láttam. Szomorú lettem, de a trükk, amivel kiskoromban megvigasztalt, azonnal beugrott. Gondoltam én is kipróbálom, hátha sikerül.

Halkan odamentem, finoman kezembe vettem a kezét, és óvatosan a szívemre helyeztem. Annyira zakatolt és kalapált, hogy úgy hittem, lehetetlen, hogy ne vegye észre, pedig nagyon el volt foglalva az ő bánatával.

Nem történt semmi, de aztán felemelte a fejét, rám nézett és egy ici-picit mintha elmosolyodott volna.

- Nekem is sikerült! - ujjongtam magamban, de nem mertem szólni, csak vártam édesanyám szavát.

Szívemen kezével nagy későre, csak ennyit mondott:

- Már az én szívem is zakatol.

Ettől én is könnyre fakadtam, mert megtudtam, hogy nem felejtette el az általa tanított és használt történetet.

Összeborulva még egy kicsit együtt sírtunk és hallgattuk szívünk zakatolását.

Történetem egyszerű, de megtörtént.

A nagy titkot, hogy szívünk zakatolása hogy nyugtat meg, még nem értem, de használata beválik és csodálatos.

Ajánlom „MINDENKINEK”, aki egy kicsit is szomorú és bánatos. Hallgassa minél hamarabb és minél többet anyukája szíve hangját.

Dániel Boglárka

A kék macska és a galambok esete

Ezt a történetet anyukám mesélte el nekem, vele történt meg.

Anyukám vidéken nőtt fel, egy kis városban. Régen, amikor anyu annyi idős lehetett, mint én most, volt egy Micike nevű cicája neki és húgának. Nagyon szép cica volt, majdnem teljesen fehér, csak az orrán és az egyik fülén volt egy kis narancssárga folt.

Micike nagyon szeretett elkóborolni, néha egy egész napra is eltűnt, és ilyenkor mindenki őt kereste.

Volt anyuék szomszédjában egy idős házaspár, és a bácsi galambokat nevelt. Egyszer anyukám hallotta, hogy a nagymamájával a bácsi beszélgetett, és azt mondta: valamilyen állat rákapott a galambokra, és megeszi a kis tojásaikat, sőt! Több frissen kiköltött kis galambot is megevett.

Már többször próbálta meglesni a görényt, macskát vagy más állatot, de eddig nem sikerült neki. Most észrevette, hogy a tető eresze alatt a cserepek félrecsúsztak, és biztosan ott lopakodott be a kártékony jószág. Ő azonban a tető ereszét befestette tintás festékporral, és meglátja, melyik macska jár rá a galambjaira (mert leginkább macskára gyanakodott), ha pedig elkapja, alaposan elveri, de úgy ám, hogy soha többé nem eszik galambot.

Anyu nagyon sajnálta a kis galambokat, és a tojásokat is.

Aznap délután hazajött Micike – és csupa-csupa kék volt a szép fehér bundája. Anyukám megijedt, mert tudta: ha a szomszéd bácsi észreveszi Micike kék szőrét, nagyon kikap a cica. Magdi mama (anyu anyukája) azt mondta, meg kellene mosdatni, hátha lejön a festék. De a kék tinta sajnos nem jött le, és Micike össze-vissza karmolta anyu és a húga kezét, mert egyáltalán nem szeretett fürdeni.

Mit volt mit tenni, anyuék elrejtették Micikét, nem engedték ki a házból. Viszont iskolába is kellett menniük, nagymama és papa is dolgozott. Ezért nem zárhatták be a házba (mert bepiszkított volna), dédimama pedig azt mondta: a buta macskája magának kereste a bajt, ő nem rejtegeti egész nap.
Anyukám nagyon szomorú volt, és sírt szegény Micike miatt, mert tudta: a szomszéd bácsi előbb utóbb észreveszi a kék cicát, akkor pedig jaj lesz neki!

Ekkor jött nagymama a mentő ötlettel: éppen ideje a nyári konyhában egy kicsit kitakarítani, és kikormolni a konyhai tűzhelyet.
A hátsó udvarra kivitték a kormos tűzhelycsövet, és alaposan kirázták. Sőt, még igazi kéményseprő seprűvel is átkotorták. A tiltakozó Micikét pedig anyu belegyömöszölte a kormos csőbe, és a cső túloldalán a kishúga egy egész sült csirkecombbal csalogatta ki a cicát.

Amikor pedig Micike prüszkölve kijutott a csőből, a szép fehér bundája piszkos, foltos szürkésfekete lett, még a bajusza is csupa korom volt. Micike nagyon mérgesen nézett anyukámékra, ezért megkapta a csirkecombot.

A történethez még hozzátartozik, hogy a nagypapám (anyu apukája) segített a szomszéd bácsinak megjavítani a lyukas tetőt, hogy soha többé ne lopakodhasson be a galambokat megenni az a kártékony állat.

A bácsi még sokáig figyelte a közelben lakó macskákat, hátha észrevesz közöttük kék bundájút – de szerencsére nem talált, és így azt gondolta, távoli helyről jött hozzá galambot lopni.

Látta a koszos Micikét is – szólt a dédimamámnak, hogy fürdessék már meg azt a kormos macskát. Erre dédimama azt válaszolta: próbálták, de nem áll meg, és a kislányokat is összekarmolta, amikor meg akarták fogni.

A történet tanulsága szerintem: ha szeretünk valakit, akkor minden körülmények között meg kell védenünk.

Anyu szerint: néha egy kis furfang nem árthat, a jó cél érdekében.

Békési Zoltán

Nagyapám a II. világháborúban

A nagyapám egyszer elmesélte, hogy hogyan élte túl a II. világháborút.

1937. január 31-én született Tapolcán. Édesapja a vasútnál dolgozott, mozdonyokon volt fűtő. 1940-41 között Szerbiába, Novi Sadba vezényelték, így az egész család vele ment.

Ott egy szép házban laktak. Sok bombázás érte a várost, papáék ilyenkor az óvóhelyen húzták meg magukat. 1944-ben lakhatatlanná vált lakásuk, bútoraikat a vasúton egy vagonban helyezték el. Dédapám engedélyt kapott, hogy visszatérjen Tapolcára, de a hazafelé út igen viszontagságos volt. Több támadás is érte őket. Egyszer egy híd robbant fel előttük, és majdnem egy szakadékba zuhantak. Egy kis hídon mentek át a túloldalra egymás kezét fogva. Ott felszálltak egy másik vonatra. Mivel helyük nem volt, a vonat lépcsőjén kapaszkodva utaztak Budapestig. Tapolcáig még két bombázás érte őket. Az egyik Székesfehérváron volt, ekkor az aluljáróban bújtak el. A másik Polgárdi közelében történt, ott a kukoricaföldön próbálták túlélni a támadást. Szerencséjük volt, családja megmenekült, de körülöttük nagyon sok halott hevert. Visszaszálltak a vonatra, ami tele volt golyónyomokkal.

Nagyon hosszú és félelmetes út után végre Tapolcára érkeztek.

A történet elmesélése során papám többször elsírta magát, mert még most is felzaklatja, ha életének erről a részéről beszél.

Barabás Eszter

A tricikli

Minden ember csak azokat az emlékeit tudja felidézni, melyek 6 éves kora után történtek meg vele. Nekem is meséltek a szüleim történeteket a kisgyermekkoromról, melyekre bár már nem emlékszem, mégis mindig mosolyt csalnak az arcomra.

Igaz, még nem tudtam folyamatosan beszélni, de előszeretettel ismételgettem a számomra tetszetős szavakat. A kiejtésem sok fejtörést okozott a családomnak. A kedvenc ételemet, a milánóit nolánóinak mondtam. A Túró Rudi számomra Túró Nyinyóka volt. A harisnyát, manyiskára kereszteltem át.

Ám a kedvenc történetem egy nyári napom esett meg. Talán 3 éves lehettem, mikor nagymamánknál töltöttünk 2 hetet a családommal. Napi elfoglaltságaink közé tartozott a biciklizés. Az enyém egy háromkerekű tricikli volt, amit mindenkitől féltettem.

Rebeka- nővérem- egyszer gondolt egyet, és felpattant féltve őrzött járgányomra.

-„Ízirájder öcsém, Ízirájder!”- kiabálta és két kerékre állította a triciklimet. Azon nyomban hanyatt vágódott, és letörte róla az ülést. Hisztérikus sírásba kezdtem, amikor megláttam a tesóm kezében a szerencsétlen nyerget. Az egész család dőlt a nevetéstől. Ám ekkor a nővérem kreatívan megoldotta a helyzetet. Beszaladt az udvaron lévő sufniba, előhozott egy lyukacsos téglát, melyet ráhúzott az ülést tartó rúdra. Mindezt beborította egy szivacspárnával. Ezzel próbálta helyrehozni a csínytevését. Mikor ezt megláttam, még nagyobb sírásba kezdtem, mert sajnáltam a járgányt és magamat is.

Apa másnap megjavította a triciklit, így megvigasztalódtam. A kis kerékpárt, a párnát és a téglát a mai napig őrzi nagymamám.

Pap Zoé

Első születésnapom

2000-ben egy zord novemberi napon megszülettem. Anyáék szerint már akkor is nagyon szép gyerek voltam, persze nekik akkor is szép lennék, ha lapátfüleim és dudli orrom lenne. Legelső szülinapom nagyon jól sikerült (bár nekem csak elmesélték).

Már korán reggel mindenki készülődött, az egészből csak annyit vettem észre, hogy sürögnek-forognak, és különösen kedvesen bánnak velem. Nem is érthettem még, hogy ez a nap milyen különleges egy ember életében.

Ebédre vártuk a vendégeket, akik hamarosan meg is érkeztek.

Nekem ez nem volt érdekes, főleg az ebéd, mert már akkor se igazán szerettem enni. Leginkább a desszertet vártam és várom. Hát ekkor az a bizonyos desszert nagyon nagy meglepetés volt, mert egy szív alakú csoki tortát tettek az asztalra, amibe én rögtön bele is nyúltam.

- Jaj! – kiáltotta anya.

- Hagyd csak nyugodtan, hadd kóstolja meg! – csitította mama.

A tortán egy kiskutya csücsült, mellette pedig egy szál gyertya égett. A tesóm, Dávidka, megmutatta, hogy kell elfújni a gyertyát. Ő csak tudta, hiszen neki már volt tapasztalata. Nekem elsőre nem sikerült, de aztán erőt vettem magamon, de inkább köpködés volt, mint fújás. De a láng is elaludt, és ez volt a fontos. Felvágtuk, és mindenki jót falatozott belőle.

Aztán következett a legjobb rész, az ajándékosztás. Mamáéktól egy fehér pulcsit és ágyneműt kaptam, anyáéktól ruhákat. A legjobban természetesen a játékoknak örültem. Keresztanyuéktól és az unokatesóimtól babakocsit kaptam, amibe nem az ajándékként odakészített babát tettem, hanem egy hatalmas kutyát. Alig fért bele. Megpróbálták kicserélni, de én messzire dobtam a babát, majd ismét a nagy kutya volt az utas. Így a babakocsiból kutyakocsi lett. Dávidkától egy gömbjátékot kaptam, amibe bele lehetett dugdosni különböző színű és alakú formákat. Ez a játék a mai napig megvan, mert nagyon kedves számomra, hiszen a tesóm adta, akit nagyon szeretek.

A babakocsi tologatásával sikeresen levertem a frissen festett falat, de ezért senki nem haragudott rám. Ezután már az egész család nyugodtan leült játszani és beszélgetni.

Nagyon jó szülinap lehetett, kár, hogy nem igazán emlékszem rá. Néha, amikor a képeket nézegetjük, olyan, mintha mindenre emlékeznék. Együtt voltunk, és most is, ha valakit ünnepelünk, összejön az egész család. Olyankor sokat mesélnek a gyermekkoromról.

Kovács Dóra

Hisztis mese

„Kire ütött ez a gyerek?”

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kisfiú. Ez a kisfiú egyszer a szüleivel és azok munkatársaival elment Kékestetőre kirándulni. Itt volt egy nagy bazár, ahol rengeteg játékot árultak. Mivel egy három éves gyerek hősünk, hát nagyon szerette a kis játékokat. A bazárban először egy 2 forintos kistávcsőre lett figyelmes. Nagyon szerette volna megkapni, ezért könyörgött a szüleinek, hogy vegyék meg. A szülők nem akarták megvenni, így a kisfiú hisztizni kezdett. A kiránduláson lévő kollégák megsajnálták őt, és megvásárolták a kistávcsövet.

Történetünk másik hőse egy 8 éves kislány, aki Esztergomba kirándult a családjával. Itt is volt egy nagy vásár, először azt nézték meg. A kislány iskolájában már mindenkinek volt babaarcú szőrös majmocskája, amit Moncsicsinek hívtak. A gyermek a hajóról leszállva ahhoz a bódéhoz rohant, ahol ilyet lehet kapni. A szülők nem akarták neki megvenni, ezért a túra egész napján végig a kislány hisztijét hallgatták, ami elég fárasztó volt. Nem is érdekelte Esztergom sok szép nevezetessége, csak a Moncsicsi. Végül a család megsajnálta őt, így megkapta. A visszaúton végig az orrára csíptetett állatkával aludt és minden jóra fordult.

Egyszer ez a kisfiú és a kislány barátságot kötöttek, majd megszerették egymást, később összeházasodtak. Gondolom, most már mindenkinek világos, hogy ez a két ember nem más, mint anyukám és apukám.

Gyakran én is meglátok valamit a boltban, amit nem kaphatok meg, és óriási hisztit csapok. Ők ketten ilyenkor nem szólnak semmit, csak nevetnek rajtam. Vajon miért? Talán mert eszükbe jut, hogy valamikor régen ők is ilyenek voltak.

Halász Blanka

Alaszka

A mi családunk már régóta vadászik. A nagyapám, a nagybátyáim és az apukám is űzi ezt a sportot.

Van egy ismerősünk, Jancsi bácsi, aki Amerikában él. Neki van egy alaszkai barátja és szervezett oda egy utat vadászni. Jancsi bácsi, az egyik nagybátyám, Laló és még pár vadász ment 16 órán át repülővel, később terepjáróval tették meg a hosszú utat. Pár órás autózás után megérkeztek a Bering szoros melletti faluba. -30 fok volt, ami egy magyar embernek elég szokatlan. Az eszkimó gyerekek kint játszottak vastag kabátokban, a hóban. Az ottani embereknek máshogy van a megélhetőség, mint itt. Bármikor vadászhatnak, horgászhatnak, de csak annyit, amennyi szükséges, és nem megy kárba.

Egyik nap elment a kis csapat vadászni. Felültek a motoros szánra és úgy kémlelték a havas tájat. Láttak farkasokat, pézsmatulkot és jávorszavast is. Sőt még a halászkunyhókon a medvék körmeinek nyomait, kaparását, rombolását is megfigyelhették. Mégis a sarki fény volt a legszebb, amit nézhettek. Mikor már sötétedett visszamentek a faluba. Másnap már nem nézelődni, hanem vadászni indultak. Pár óra múlva megpillantottak egy lövésre alkalmas gyönyörű bikát. A vezető vadász megadta a lövésre az engedélyt. A nagybátyám célba vette és leterítette a vadat. Nagyon örült mindenki a hatalmas jávorszarvasnak. Gyorsan szét kellett szedni, mert ha nem akkor megfagy a húsa. Felpakolták a motoros szánra és siettek vissza a faluba. A húsát az eszkimóknak ajándékozták.

A hatalmas trófea ma is a szoba falát díszíti. Akárhányszor hallgatom ezt a történetet, mindig arra gondolok, bárcsak én is ott lehettem volna!

Mesterházi Zsófia

Egy erdei kaland

… Az 1960-as évek közepén az mamám körülbelül 12 éves lehetett, és az ott nyaraló 11 éves barátnőjével játszott.

Minden évben a Séd patak közelében kertet műveltek. A nagy szárazság miatt meg kellett öntözni a paprikát, paradicsomot és más zöldségeket. A mama és a barátnője úgy gondolták ezt egyedül is meg tudják oldani. Mondták az anyukájuknak, hogy nyugodtan bízzák rájuk az öntözést. A szülők el is engedték őket, hiszen majdnem naponta megtették ezt az egy kilométeres utat. Késő délután ma is, mint az elmúlt napokban jó melegen sütött a nap. Öntözés után a patakparton sokat játszottak; békákat és rákokat gyűjtöttek. Már a nap lemenőben volt mikor elindultak haza. Az erdőn keresztül vezetett az út. A fák között hirtelen minden sötét lett, így a jól ismert ösvényt nem találták meg és eltévedtek. Egyszer csak furcsa hangot hallottak az erdő mélyéről, nagyon megijedtek. Aztán egy váratlan pillanatban előugrott egy őzike. Akkor elkezdtek futni. Össze-vissza karcolva értek ki az erdőből.

Otthon már várták őket a kapuban, de ezt a kalandot nem mesélték el, mert biztosan jól kikaptak volna. A következő öntözéseknél nem is értették a szülők, hogy miért kérik a gyerekek a felnőttek segítségét.

Izsán Vivien

A nagymamám élete

Mi, mai gyerekek el sem tudjuk képzelni, hogy milyen életet éltek nagymamáink.

A II. világháború végén egy nap Nagyvázsonyba betörtek az oroszok. Nagymamámék éppen lefeküdni készültek, amikor puskadörgést hallottak. A dédpapám kivitte a gyerekeit a pécselyi szőlőhegybe. De sajnos nem volt biztonságos a szőlő sem. A dédpapámat agyonlőtték az orosz katonák, akik ott táboroztak. Két hét után végre véget ért az ostrom és visszamehettek Nagyvázsonyba. Nagy meglepetésükre a házukat lakhatatlanul találták.

Szerencsére a nagymamám nagybátyja befogadta őket. De annyira elszegényedtek, hogy tejen és krumplin kellett élniük. Mikor visszaköltözhettek, egy kedves orosz tiszt lakott ott. Neki volt egy tolmácsa, aki fordított nekik. Egy bizonyos idő múlva az oroszok elmentek Nagyvázsony területéről. Ettől kezdve jobb az életük. Ezután gyerekeket kellett gondozni a nagymamámnak, mert nem volt, aki pénzt keresessen. 12 éves korában ment dolgozni Budapestre. Két gyereket kellett ellátnia. De szerencséje volt, mert 3 és 5 éves gyerekekről volt szó. Egyik nap mikor felébredt nagymamám, a ház üres volt, mert a család elköltözött. De nem maradtak pénz nélkül, mert a mamám az akkori híres színésznőhöz Lázár Máriához került, mint házvezetőnő. Ettől kezdve jó lett az életük. 1956-ban a forradalom évében nagymamám hazaköltözött, mert férjhez ment. Boldogan élték életüket. Házat építettek és két gyereket felneveltek.

Nagymamám még mindig jó egészségnek örvendve él köztünk, de sajnos nagypapám már nem lehet társaságunkban.

Kovács Zsombor

Imrüske, a nagyapám

Az én nagyapám Szlovákia magyar területén, Szőgyénben élte le a gyermekkorát egy erdei majorban. Rengeteg állatot tartottak, de az erdőben élő állatokkal is sokat játszott. Sok kalandja közül nekem csak párat mesélt el, amelyeket most leírok.

Csibészségei közül a kedvencemet mesélem el először. A nagyapám neve Imre, de mindenki Imrüskének hívta. A csínytevés úgy kezdődött, hogy Imrüske kapott egy kantáros nadrágot, ami akkoriban nagy dolognak számított. A szép nadrágot büszkén hordta. Bátyjai azonban rávették, hogy adja rá hűséges kutyájukra a pompás nadrágot. Sajnos a remeknek tűnő ötletnek Imrüske nem tudott ellenállni, így aztán egy szép napos reggelen, az aranyosan csillámló búzamezőben a házőrző eben szikrázott az új ruha fényes csatja. De minden tettnek van következménye, így aztán másnap a szomszéd hozta a nadrágot, amit a búzatábla közepén talált. Menekült is Imrüske a szidások elől, de legalább megtanulta, hogy a kutyára az új kantáros nadrág nem való!

Következő csínytette is ruhával kapcsolatos. Egy szép napon éppen ünneplő ruhába öltözve ment a nagyapa az apukájával. Esős nap után voltak, így óvatosan, a pocsolyákat kerülgetve tudtak csak lépkedni a nedves földön. Már egy fél órája mehettek, amikor találkoztak egy régi ismerőssel. Imrüskét láthatóan nem érdekelte a felnőttek beszélgetése. Az unatkozó kisfiút egyszer csak megszólította az édesapja barátja:

Imrüske! Figyelj csak. Vagy olyan csibész, hogy ha azt mondják neked, hogy a szép fehér ruháddal hemperegj meg a sárban, akkor megteszed?

Nagyapám, válasz helyett, fogta magát és belehuppant a pocsolyába. A matrózruha, amilyen koszos lett, Imrüske apukája olyan mérges lett. A csintalan kisfiút megint megdorgálták, így aztán máskor inkább vigyázott a ruháira.

Mindennapjait, mint minden más gyerek az iskolában töltötte. Az iskolától 5 km-re lakott, de gyalog járt már első osztályos korától fogva. Félt ugyan az egyedül megtett úton, de azért, hogy az állatok között, a friss szabad levegőn lehessen az erdőben, legyőzte a félelmét, és inkább naponta végigjárta az utat, mintsem, hogy a faluba költözzön nagynénjéhez, aki a tanítónő volt.

Egy délutánon az erdőt ellepte a puha fehér hótakaró. Imrüske éppen hazafelé tartott az iskolából. Egyszer csak egy tűzvörös, lompos farkú róka közeledett felé, a sötétben smaragdzöld szeme csillámlása olyan volt, mint egy lámpás. Amikor nagyapám meglátta, hogy kölyökróka, rögtön megnyugodott. Az állat körbeszaglászta, majd vidáman körülugrálta. Vagy háromnegyed órát játszottak, hemperegtek a hóban.

Máskor, amikor meleg nyár volt, őzekkel és mókusokkal hancúrozott. Egy alkalommal, fészkéből kiesett fiókát talált a földön. Gyöngéden kezébe vette és fölmászott vele a fára és a csivitelő madárkák közé fektette. A madáranya már jött haza a zsákmánnyal, így nagyapa gyorsan lekúszott a fatörzsön és boldogan nézte, hogy a csemeték milyen gyorsan habzsolják a kukacot, gilisztát.

Más alkalommal, haza is vitt erdőlakókat és a majorban ápolta őket.

Egy nyári napon anyukája elküldte a földjükre, hogy ültessen el egy zsák babot. Imrüskének nem volt kedve ültetgetni, de annál jobban vágyódott az állatokkal való játékra, így ásott egy nagy gödröt és beleöntötte az egész szatyornyi babot. Édesapja mindig csak nézte csodálkozva, hogy mért nem kel már ki a bab. Hát egyik nap látja, hogy egy kupacban össze-vissza kacskaringóba nőnek ki a babok. Hazaérve beszólt a szobába:

- Imrüske! Gyere csak ki. Hogy van elültetve az a bab?

Nagyapa lehajtott fejjel kikullogott a szobából. Apukája ezt mondta neki:

- A rest kétszer fárad. Te bánod meg, nem én.

Azzal még egy zsák babot adott neki, és kiküldte a földjükre, hogy ültesse el, de ezúttal rendesen.

Imrüske végül kijárta a négy elemi iskolát és beíratták a komáromi Bencés Gimnáziumba. Később sokat gondolt vissza az erdőre és a majorukra, ahol olyan szabad és boldog gyermekkora volt.

Barcsák Ágnes

Anya úttörőélményei

A szüleim gyakran mesélnek nekünk az úttörőként töltött éveikről. Anyukám egy alkalommal elmesélte, hogy milyen nagy megtiszteltetés érte őt, amikor az általános iskola utolsó évében úttörőtanács titkár lett iskolájában.

Anyukán Tapolcán a 4. Számú Általános Iskolába járt, mely a II. Rákóczi Ferenc Úttörőcsapat nevet viselte. Az iskola vezetősége úgy döntött, hogy indulnak a kiváló úttörőcsapat címért. Az országos szövetségből egy delegáció érkezett 3 napra iskolájukba, ahol anyukámnak az volt a feladata, hogy bemutassa és tájékoztassa a küldötteket az ott folyó életről, eredményeikről, és az ott létük alatt végig kísérgesse őket, kérdéseikre válaszoljon. A sok erőfeszítés meghozta gyümölcsét, az iskola elnyerte a kiváló úttörőcsapat címet, és anyukámat javasolták egy háromhetes nemzetközi úttörőtáborban való részvételre.

Az utazás előtt Csillebércen kellett találkoznia a kísérőtanárokkal és kb. 10 gyerekkel, akikkel aztán Lengyelországba utazhatott repülővel. Másfél hétig egy sátortáborban voltak elhelyezve, ahol lengyel és tunéziai diákokkal voltak együtt elszállásolva. Ott megismerkedtek egymás életével és kultúrájával, közösen énekeltek a tábortűznél, tanulták egymás néptáncát. Ezt követően Varsóba mentek, ahol egy nagyon szép szállodában laktak. Ekkor már 33 ország 36 delegációja gyűlt össze. Egyik nap az akkori államtanács elnöke, Wojciech Witold Jaruzelski, meghívására egy állófogadáson vettek részt, ahol köszöntötték anyukámékat, majd ezt követően finomabbnál finomabb ételekkel kínálták őket. Anyukám azt gondolta, hogy ennél nagyobb dolog már nem is történhet vele, de még aznap este közölték velük a másnapi programot, ami nem volt más, minthogy a következő nap látogatást tesznek a leghírhedtebb haláltáborokban, Auswitzban, Birkenauban és Dachauban. Korán reggel buszok álltak meg a szálloda előtt, és rendőri kísérettel utaztak a fenti táborokba. Először Auswitzba mentek, ahol megnéztek egy dokumentumfilmet, majd az egész tábort bejárhatták. Voltak a barakkokban, a börtönökben, a kivégzőfalnál és az égetőnél, ahol több millió embert vesztette életét. Látta a rengeteg bőröndöt, aranyfogakat, ékszereket stb., melyeket egy óriási vitrinekben tartottak.

Annál a falnál, ahol a magyar emberek nevei voltak láthatók, anyukámék megemlékezést tartottak, és virágokat helyeztek el. Ezt követően átmentek Birkenauba és Dachauba is. Nagyon hosszú, fárasztó és kimerítő nap után

aztán visszautaztak a fővárosba. A tábor hátralévő részében a többi országgal közös programokat szerveztek, és megnézték Varsó nevezetességeit is. A három hét elteltével rengeteg élménnyel végül hazautaztak Magyarországra.

Anyukám szerint mindenkinek el kellene mennie ezekbe a haláltáborokba, látniuk kell az embereknek ezeket a szörnyűségeket, érezniük kell, hogy ott még a falak is sírnak, és akkor talán átértékelődne az élethez, a világhoz való hozzáállásuk.

Barabás Sára

Egy kedvenc nyári napom

Sokat gondolkodtam, hogy melyik élményemet írhatnál le, mert olyan sok szép dolog történt már velem, hogy dönteni nehéz.

Bencének hívnak, 10 éves 4. osztályos tanuló vagyok, életvidám.

Gyönyörű fényes, napsütötte reggel volt. Alig vártam, hogy eljöjjön ez a nap. Keresztapu és keresztanyu felejthetetlenné tették nekem ezt.

Elindultam mamámhoz, ahol már vártak engem. Nem is telt sok időbe, mert közel lakunk hozzájuk. Bepakoltunk az autóba mindenféle finomat. Szendvicset, üdítőt, rágcsálni valót. Elindultunk. Mosoly kerekedett az arcomra, amint keresztanyu hátrafordulva fényképeket készített rólunk. Sátoraljaújhely volt az úti cél. Egy nagyon érdekes és nagy bob pálya. Alig vártam, hogy életem első bobjára felüljek. El sem tudtam képzelni milyen is ez valójában. Még, akkor sem, ha korábban már meséltek róla.

Gyönyörű tájak mellett mentünk el. Útközben egy háborús emléket, egy tankot is megpillantottunk. Közeledtünk, mert láttam feltűnni a hegyek csúcsait, majd egyre közelebb érve az egész hegyvonulat előttem volt. Használnunk kellett navigációs rendszert, mert kis falukon, kacskaringós utakon kellett előre haladnunk. Egy ismeretlen terepen. Még egyszer el is tévedtünk, ami viccesnek bizonyult. Végre megérkeztünk!

Csak ámultam, hol is vagyok. Mik vettek körbe? A tiszta levegő és a madarak csicsergése, a tiszta illat. Kellemes, … Hatalmas felvonó, amit ki is próbáltunk. Nagyon lassan haladtunk, de a kilátás mindent kárpótolt. Egyre magasabban voltunk. Keresztapu nagyon félt, mert hatalmas tériszonya ellenére felült velünk. Alig várta, hogy kiszálljon annyira félt. De tudtam bátor ő. Keresztapu előtt ültem. És ha csak hátra néztem rá, kifejezve, hogy velem minden rendben, annyit mondott mosolyogva, ne mozduljak meg, mert ő szédül ki. Nagyon jó volt, mosolyogtam rajta. Keresztanyu élvezte, mint én.

Felértünk a hegy tetejére, aminek keresztapa nagyon örült, mert még a lába is remegett földet éréskor. Fent megpillantottunk egy hatalmas kilátót. Felmentünk rá. Hosszú lépcső vezetett a magasba. Keresztapu ott is majdnem kiszédült! ☺ Gyönyörű táj tárult elénk. Rengeteg fénykép készült ott fent is, mint a tájról, mint rólunk.

Lementünk, ugyanazon a felvonón. Nem is kell még egyszer leírnom milyen vicces volt. Főleg keresztapu. Még azt is mondta, - Soha többet!!! De a lelke mélyén pontosan tudta, hogy egy év múlva ugyan itt leszünk. Megint csak mosolyogtam.

Végre, amit annyira vártam. Felültünk a bobra. Keresztanyuval mentem elsőnek, ő tudta már milyen élmény. Keresztapu utánunk következett. Nagyon

nagy izgatottság fogott el. Még nem tudtam milyen új dolog vár. Több mint 2 km volt a bob pálya. Felérve a hegytetőre egy kedves ott dolgozó középkorú férfi elmondta, mik a szabályok és figyeljünk, legyünk óvatosak. Elindultunk. Elsőnek lassan, kis indulattal kellett. Majd egyre gyorsabban. Eszméletlenül gyorsan mentünk. Még egy kicsit féltem is. Olyan éles kanyarok voltak, hogy azt hittem kiesünk. Néha lassítottunk a jobb kezünknél lévő hosszú fékkar segítségével. Amilyen gyorsan leértünk fel sem tűnt valójában, milyen hosszú úton jöttünk lefele. Majd menet közben egy hangra lettem figyelmes.

A bátor keresztapu hangjára. Amii olyan hangos volt, mint a sikítástól, mint a nevetéstől, hogy az egész hegyen őt hallották. Tetszett a dolog. Ösztönzött a dolog, így már én is kiabáltam. Minden utunk végén le is fényképezett minket a pályán található kamera, amint száguldunk le a lejtőn. Mókásak lettek. Kiválogattuk a legjobb fényképeket, volt miből, mert 5 menetre ültünk fel. Csináltattunk emlékeket a képekből, kulcstartót, párnát, egérpadot, hűtő mágnest. Ettünk egy jó fagyit, pihenésként. El is telt a nap. Indultunk haza

Útközben keresztanyu megpillantott egy érdekes szobrot amint egy kis falun jöttünk keresztül. Ló teste volt szárnyakkal, madár fejjel. Azonnal meg álltunk, hogy a hátára másszunk. Megint fotóztunk. Friss hűvös víz áradt a szoborból, kútként használva, ami ránk fért, mert közel 40 fok volt. Nagy élmény volt. Már a megmászása is. Aztán közeledve Debrecen felé, láttunk egy rakétát. Elég nagy méretben. Megörökítettük azt is a mi képünkkel együtt.

Egyszer csak haza értünk. Elfáradtam, kimerültem teljesen. Már alig várom a következő utunkat, mert az is biztos élményekkel teli lesz.

Tompák Bence

A 3. magyar század Galíciában

1942. október 5-én már javában dúlt a II. világháború. Ekkor vonult be katonának a nagyapám a 21. gyalogezredhez, Szerencsre. Itt megközelítőleg ötszáz ember kapta meg az alapkiképzést, ami három hónapig tartott. A kiképzés után három század alakult, nagypapámat a 3. századhoz osztották be.

Ott nehézpuskás kiképzésben is részesült, ezt követően tisztes iskolára küldték. Tizedesként rajparancsnoki beosztást kapott. A raj többi tagját is ki kellett képeznie harcászati feladatokra, amely közel egy évig tartott a gyakorlatokkal együtt. A harci és menetgyakorlatokat a közelben végezték.

1944. március 23-án a szerencsi vasútállomáson bevagonírozták őket. Utánpótlásként mentek a frontra, Galíciába, a mai Lengyelország területére. A vonat Uzsokra vitte őket. A zord téli időjárás miatt a hágón keresztül Delatin irányába vonultak. A sok gyaloglás után egy másik parancsra Kolómia felé vezényelték őket. 1944. április 23-án érték utol az állományt Kolómia közelében. Itt négy nap múlva bevetésre indultak az oroszok ellen. A századnyi emberből kb. negyvenen élték túl a harcot. A csata után visszahelyezték őket, majd feltöltötték a századot. Kolómiát az oroszok uralták, ide indult újabb támadásra a magyar sereg. Az oroszok ellentámadása során egy rossz katonai döntésnek köszönhetően bekerítették őket.

A nagyapám a lábán megsérült egy gránátrepesztől. Az életét a jól kitömött hátizsák és egy bokor mentette meg. A légnyomás ugyanis a bokor mögé repítette. Nem tudni mennyi idő telt el addig, mire feleszmélt, de már mindenki fejvesztve vonult vissza. A magyar tisztek a még harcolni tudó katonáknak ellentámadási parancsot adtak. Aki megszegte a parancsot, azt a helyszínen agyonlőtték, csak a sebesülteket engedték visszavonulni. A nagyapám egy pápai, szintén sebesült bajtársával összekapaszkodva, süvítő golyók közt jutott el a delatini tábori kórházig. Három nap után innen is menekülniük kellett az oroszok elől. Teherkocsival vitték a sebesülteket a rahóni tábori kórházba, ahonnan vonattal Debrecenbe szállították őket. Itt már rendesen bekötözték sebeiket, akit kellett, megoperáltak. De itt sem maradhattak sokáig. A sebsülteket szállító vonaton sok viszontagság, gyógyszer, kezelések hiánya miatt még jó néhányan meghaltak. A vonat 1944. szeptember 22-én érkezett megy Szombathelyre. Itt tejinjekciós kezelést kapott. Október 26-ig lábadozott, majd a tejes felépülésig Hévízre szállították. November 29-én hazajöhetett egészségügyi szabadságra.

A nagyapám hat hetet tölthetett el a szeretteivel, majd vissza kellett mennie Szombathelyre, ahol egyesítették a csapattesteket. Akkorra már Magyarország legnagyobb részét megszállták az oroszok. Zalaegerszeghez közel várták a támadást, ekkor tudták meg, hogy nincs más választásuk, mint hogy megadják magukat.

Bekövetkezett, amire nem számítottak: 1945 húsvétján hadifogságba estek.

De ez már egy másik történet.

Perger Szabina

Egy régi történet

Egy üveg szilvalekvár

Amikor nagymamám kicsi volt, Pásztón laktak. Heten voltak testvérek, ő volt a legfiatalabb. A II. világháború idején a németek erre a helyre is bejöttek. Rengeteg asszonyt, gyereket, férfit vittek magukkal.

A mellettük lévő házban lakott egy zsidó család. A dédi mamához átment a szomszédban lakó asszony. Egy üveg szilvalekvárt adott át, és kérte, hogy őrizzék meg. A katonák elvitték ezt a családot. De az egyik nap újra hangos lett az a ház. Dédi mamám legkisebb lányával küldte vissza az üveget, amit sokáig őriztek. Az asszony amint meglátta a lekvárt, nagyon megörült neki.

A mamám sokat gondolkodott, hogy miért lehetett olyan nagy öröm egy üveg szilvalekvár. Ő nem tudta akkor, és az anyja sem. Most már sejti. Az edény alján egy zacskóban értékes tárgyaikat rakhatták el. Ezért kellett annyira őrizni, és ezért volt olyan nagy öröm, amikor visszakapták.

Mikor meglátogatjuk a nagyit, gyakran elmeséli ezt a történetet.

Bácsi Fanni

Brunó, a német tiszt

1945 januárjában Pulára is jöttek a német katonák. Mivel Pula sváb falu, így a falusiakat nem bántották.

A faluban élők ellátták őket élelemmel. A tisztek házaknál laktak. A dédimnél lakott Brunó, az egyik tiszt, akit 1945 márciusában figyelmeztettek dédimamámék, mikor az oroszok már Tótvázsonyban voltak. Ekkor ők csomagolni kezdtek, a tisztek dzsippel, a katonák tankokkal és teherautókkal menekültek Vigántpetend-Ajka felé.

Brunó az ékszereit dédinek szerette volna adni, mert ha az oroszok elkapják, úgyis megölik, és az ékszereit elveszik, de ő nem fogadta el. A katonának az aranylánc egy emlék volt, mert a nagymamájától kapta.

Azóta se hallottak Brunóról, hogy él-e még, haza ért-e?

A németek elmentek, de jöttek az oroszok, akik félelemben tartották a falut. Kifosztották és továbbmentek a németek után.

Dédi reméli, hogy Brunó és katonái hazaértek.

Török Erik

Dédi papám és a fecskék

Személyesen nem ismertem a dédi papámat. A családi legendáriumból tudom, hogy termelőszövetkezetben dolgozott. Lovas kocsival hordták a terményt a közeli városokba. Arról nincs tudomásom, hogy a háborúban harcolt volna. Azt tudom, hogy a testvére fogságban halt meg.

Mamával és anyáékkal mindszentekkor gyertyát gyújtunk az ő emlékére a Szabadság-szobornál. Dédi papámék tartottak lovat és tehenet, mert régen ezekkel dolgoztak a földeken. Anyukám még emlékszik az utolsó tehenünkre, amit Bimbónak hívtak. Mindig mesélt arról, hogy amikor megfejték a tehenet, friss habos tejet ivott, aminek az ízének a ma kapható tejek, nyomába sem érhetnek.

Dédi papám nagyon szerette az állatokat. Minden áprilist nagyon várt, mert ekkor érkeztek a fecskék. Azt mondta, hogy a fecskék az Ő születésnapi ajándékai. Az istállóban volt a fészkük, minden évben oda tértek vissza. Dédim kora hajnalban kelt, hogy kiengedje a fecskéket az istállóból. Késő este, amikor a dróton csiviteltek, megkérdezte tőlük, hogy nem akarnak-e nyugovóra térni. Ha még vígan csicseregtek, hagyta őket. Éjjel kiment, és becsukta az istállóajtót. Úgy törődött velük, mint bármely háziállattal.

Áprilisban nem csak a születésnapja miatt emlegetik dédit anyáék, hanem ha látnak egy fecskét, akkor is. Ilyenkor mindig elmesélik ezt a történetet.

Szerettem volna megismerni Őt, de sajnos ez nem volt lehetséges. Nyugodjon békében!

Borbély Ádám

A disznóvágás

Egy szombati hideg reggel korán keltünk, mivel disznóvágáshoz készülődtünk. A napot úgy kezdtük, hogy a rokonokat vártuk. Míg nem jöttek, addig a katlant gyújtották be szüleim. Én talicskáztam le a fát, és vágtam szét.

Mikor megjöttek a rokonok, 5 perc múlva már a disznóól előtt álltak. Majd apukám a sertésbe mártotta a kést. Utána kihúzták a disznót az ólból, majd megperzselték, közben pedig lepucultuk róla a szőrt. Később levágták az első, hátsó lábakat és a fejét szedték szét. Addig apukám a disznót belezte ki. Majd két órával később a pecsenyét ettük uborkával és kenyérrel. Mielőtt a hurkát töltenénk, ne feledjük, hogy a kövesztőbe készül a hurka elődje. Ha elkészült a hurka elődje, akkor elkezdhetjük tölteni a hurkát. Ez úgy történik, hogy a lyuk elejére egy szál vékonybelet húzunk, majd elkezdjük tölteni.

Nagyon jól éreztem magam, de a disznó nem.

Dávid Márió

Apukám, mint kiképző őrmester

Apukám 1971. november 11-én vonult be katonának. A katonaélet nagyon nehéz volt.

1972-ben Havrilla István – az apukám – őrmesteri rangot kapott. Neki kellett kiképeznie az újoncokat. Először lőni tanította meg őket. Aztán a kézigránátot kellett elhajítaniuk. Először csak gyakorló kézigránátot hajigáltak. De utána már élesben ment a kiképzés és élesített kézigránátokat kellett dobálniuk.

Sokszor volt olyan, hogy az egyik újonc lemerevedett a félelemtől, hogy egy igazi és élesített kézigránátot tart a kezében. Ilyenkor apukámnak kellett nagyon gyorsan cselekedni, ugyanis egy kézigránát 7 másodperc alatt robban. Voltak, akik ledermedtek, voltak, akik eldobták, csak nem maguk elé, hanem a fejük fölé.

Egy ilyen történetet mondok el: 1973-ban egy igen ügyetlen katona a gyakorlatozók közül a feje fölé dobta a kézigránátot. Apukám azonnal felkapta és elhajította a „kukoricagránátot". Az a gyakorlótérre esett. De nem akart robbanni! Ilyenkor, sajnos a kiképző őrmesternek kellett kimennie érte, hogy hatástalanítsa! Ez nagy veszélyekkel járt, de teljesítenie kellett. Mikor le akart hajolni érte (tudom hihetetlenül hangzik) egy hangot hallott, amely azt mondta, hogy gyorsan feküdjön a földre. Amikor már majdnem elvetődött a földön, akkor robbant a kézigránát. Apukám lábát eltalálta egy repesz. Annak a sérülésnek a nyoma még ma is ott van a lábán. A robbanás bekövetkezett, a füle bevérzett a légnyomástól. Ájultan vitték a hadikórházba. De ennek ellenére hamar felgyógyult és már egy hónap múlva visszament a kiképző térre.

Még ezen kívül sok más izgalmas kaland történt vele. Például mikor a román forradalom idején lőszert szállított a román forradalmároknak. De ez már egy másik történet.

Havrilla Ferenc Máté

Támadnak a farkasok!

Ezt a történetet anya dédnagymamájának a dédnagymamája mesélte. A 18. században történt, Hárságy és Veszprém között.

Akkoriban kemény telek voltak, több méteres hó nehezítette meg az emberek életét. Hárságy környékét sűrű erdő övezte. Farkasok, medvék is éltek a Bakony összefüggő erdőségeiben. Ezen a téli napon fát szállítottak Hárságyról Veszprémbe lovas szánon. A városban eladták a fát, és a kapott pénzen vasat vásároltak. Még világosban indultak hazafelé, mert ilyenkor korábban sötétedett és tudták, hogy a hegyeknek felfelé lassabban haladnak.

Nagy hóvihar kerekedett. A lovak nehezen húzták hegynek fölfelé a megrakott szánt. Már elérték a második hegy lábát, amikor farkasüvöltésre lettek figyelmesek. Előkészítették a magukkal hozott vadászpuskát és megpróbálták a lovakat gyorsabb menetre ösztökélni. Ők is leszálltak a szánról és elkezdték tolni, hogy azzal is segítsenek a lovaknak. Minden igyekezetük ellenére, a farkasüvöltés egyre közelebbről hallatszott. Alig mentek pár száz métert, amikor utolérte őket a kiéhezett farkas falka. Néhányat sikerült kilőni belőlük. A többiek követték a szánt. Az egyik ló a kimerültségtől összeesett. A másikat kifogták a szánból és a szánt a rakománnyal és a kimerült lóval hátrahagyva gyalog elindultak haza. Az egyik lovat feláldozták azért, hogy a másik lovat és a saját életüket megmentsék. Másnap pihent lovakkal visszamentek a szánért és a rakományért. Megtalálták a szétmarcangolt ló maradványait.

A Hárságyiak ezt a területet azóta is Farkaspagonynak nevezik.

Kötél Róbert

Menekülés a forradalom elől

A nagymamám görög volt. Görögországban született egy kis faluban. Akkor vándoroltak be Magyarországra sok más honfitársukkal együtt, amikor kitört ott is a forradalom.

A forradalom előtt négyen voltak testvérek, az utazást Romániáig csak két gyerek élte túl. Amikor át akartak kelni a magyar határon, akkor a román határőrök azt mondták, hogy az egyik gyereknek ott kell maradnia. A mamám volt az, mivel ő volt a legnagyobb, de még ő is csak hat éves volt és a görög nyelven kívül nem beszélt sehogy sem. Végül is egy árvaházba küldték, ahol pár évig nevelkedett hasonló sorsú gyerekek mellett. Ezután költözhetett Beloianniszba a szüleihez. Ott járt általános iskolába. Onnan Gyulára került, ahol tizennyolc éves koráig tanult egy román nyelvű gimnáziumban. Akkor már tudott románul, de a magyar nyelv szépségeit csak ott sajátította el.

Beloiannisz egy külön görög bevándorlóknak épített, máig létező falu, Fejér megyében, a Velencei tótól nem messze található. Monoton egy kis falu volt, mivel az egymás mellé épített házak színe teljesen egyformák voltak, csak éppenséggel egyik sárga volt, a másik pedig piros.

De a szocialista Magyarország ezt sokáig mind eltitkolta, az egész faluról alig tudott valaki. Miután megszűnt a Szocialista Párt, a 90-es évek környékén, a falu a kint maradt görög rokonok adományaiból építhetett egy ortodox templomot, mivel addig tilos volt hitük gyakorlása. A mamám később orosz-román tanár lett, és tanított az ottani iskolában is. Sajnos nagyon fiatalon 37 évesen meghalt, így én már nem ismerhettem őt személyesen.

A családunk máig büszke az ő történetére.

Strommer Soma

Az első igazi kiscipőm

Vezendi Alexandra vagyok 12 éves és egy aranyos kis történetet szeretnék elmesélni az első kiscipőmről. DVD felvétel készült róla, hogyan viselkedtem benne, mikor először felkerült a lábamra.

Álmos, de csillogó szemekkel pillantottam a kamerára reggel. Anya két édes, kék és piros színű cipőt húzott a lábamra. Be is kötötte nekem. Egy darabig nem is figyeltem rá, hogy a lábamon van, de mikor megláttam, rögtön megpróbáltam kikötni. Ez nem ment túl ügyesen. Anya megpróbált felállítani, de olyan szokatlan volt a cipő, hogy egyből le is ültem, és újra a kikötésével próbálkoztam. Anya, apával együtt kérdezgette tőlem:

- Kényelmes a kiscipő? Kényelmes? - Erre én mosollyal válaszoltam, és ez elég volt nekik. Mind a ketten értették, mintha csak azt mondtam volna:

- Igen. Kényelmes. - Anyukámnak végre sikerült megállítania a kiságy rácsai mellett. Többször lenéztem a lábamra, és már nem volt kedvem kikötni a cipőt. A kamera kedvéért inkább produkálni kezdtem magam.

A szüleimnek ez nagyon tetszett, néhány aranyos megjegyzést is tettek. Sajátos hangon énekeltem, és baba nyelven beszélgettem, mintha anyáék is értenék. A szobát meleg fény töltötte be, én pedig a cipőmről néha fel-fel, hol anyára, hol apára pillantottam. Majd újra a cipőm kikötésével fáradoztam. Nagyot kacagtam. Végre sikerült kikötni.

Az első kiscipőm, amiről történetet írtam, bent van valahol a szekrényben, és ha tudna beszélni, most folytatná ezt a kedves kis történet.

Vezendi Alexandra

Sok bába közt elvész a gyerek…

Szüleim elmondása szerint alapvetően nem voltam rossz gyerek óvodás koromban. Én mégis tudok egy olyan időszakot, amikor az idegeikre mentem. A mesémben anya percenként sír, apa pedig higgadtan keresi a megoldást.

Történetem azon az őszön kezdődik, amikor beköltöztünk István úti panellakásunkba. A cipekedés utáni fáradalmak elfeledésére anya mindenkit megvendégelt. Már egészen jól érezték magukat a vendégek: anyai és apai ági nagyszüleim, valamint a keresztapám. Kávét, teát iszogattak, anya már tálalta szendvicseket és sültet. A hét felnőtt azt nézte, hogyan szórakozik a család szemefénye, azaz én. Nagyon izgatott egy magasra rakott kibontatlan költözési „doboztorony" és egy kupac párna. Az előbbiről ugráltam az utóbbira. És akkor megtörtént a baj… Sok bába közt elvész a gyerek. Egyik ugrásom nem a megfelelően történt, a párnák helyett a padlóra estem, karom roppant, én pedig a karomat fogva, sírva álltam fel.

Irány a baleseti, buli feloszlatva, a rokonok nyugtatták anyát. Egy óra múlva apával hazaértünk, és a megdöbbent csöndbe belemondtuk: „Megröntgenezték… semmi baja!" Egy vizes ruhát rá, irány az ágy.

Másnap még mindig nagyon fájlaltam, ezért nem mentem oviba. Mama volt otthon velem. Észrevette, hogy lógatom a karom és még mindig elég duzzadt. Szüleim hazajöttek a munkahelyről, mamám közölte aggodalmát…

Ismét a balesetin vártuk a röntgen eredményét. Csak most más szögből és kicsit lentebb, az alkaromon. Hoppá, törés! Egy erős, magas fickó gipszet tett rá és aztán hazamentünk. A gipsz miatt nem tudtam oviba járni, enni, biciklizni, inni, vécézni, aludni, rollerezni és még rengeteg más dolgot. De szerencsére négy hét múlva megszabadultam az egésztől.

Ám a csonttörésekkel mindig is bajban voltam. Ezek után még kétszer tört el a kezem, egyszer kificamodott a lábam és időről-időre zúzódásaim is voltak. De ezt a korszakomat kinőttem. Már egy csontom se tört el évek óta.

És nem is fog.

Ááúúú, a karom…

Huszti Anna Petra

Az eljátszott ebéd

Ez a történet, amit most elmesélek, velem történt, amikor nagyinál nyaraltam. Az ő családja népes volt. Sokan voltak testvérek, így sok unokatestvérem volt. Ez a mese azonban csak az unokatestvéremmel, a bátyámmal és velem történt.

Hatalmas nagy udvarunk volt. Épp a szokásos játékokat terveztük, amikor az udvar legvégében fákkal sűrűn benőtt kis zugot találtunk. Elhatároztuk, hogy kisháznak berendezzük. Mivel az unokatestvérem a legidősebb, azért „öregebbik" gyanánt ő szólalhatott meg legelőször: Ezentúl ez a zug a mi titkos helyünk! Erre esküt is kellett tennünk, hogy nem mondom el senkinek.

A kis házunkat elkezdtük berendezni. Az udvaron minden felhasználható dolgot összeszedtünk. A bátyám Zolika az asztalunkat, székeinket csinálta, na meg persze az ágyakat, mert kinek való egy lakás ágy nélkül. Még leveleket is gyűjtött és ezzel bélelte ki a székeket és az ágyakat. Az unokatestvérem Emese és én a konyhai eszközök beszerzésével voltunk elfoglalva. Függönyt, abroszt is kerítettünk. Így a „lakásunkban" volt 3 szoba, konyha, fürdőszoba, mellékhelyiség és fegyvertároló. Fegyverünk fapuska és homokgolyó volt. Nekünk a játékszoba volt a legfontosabb. Itt lehetett kártyázni, babázni, versenyezni. Mire mindennel készen lettünk, már dél volt.

Nagyiék kiabáltak: Ebéd! Gyertek enni!

Mi ezt nem hallottuk, csak játszottunk és játszottunk. Nem kerestek bennünket, mert azt hitték, hogy valamelyik rokonnál vagyunk, és ott ebédelünk. Mi meg nem is törődtünk azzal, hogy a nap nagy része eltelt.

Sötétedni kezdett. Bezártuk a házat és indultunk befelé. Első kérdésünk az volt: Hol az ebéd? - nagyon éhesek vagyunk! Erre mindenki elnevette magát. Hiszen már vacsora ideje van gyerekek - mondta nagymama. Ránéztünk az órára és tényleg fél nyolcat mutatott. Megvacsoráztunk és nem kellett kétszer szólni, hogy feküdjünk le. Pillanatokon belül úgy aludtunk, mint a bunda.

Hibján Noémi

Az angyalka

Egyszer, kicsi koromban, karácsony idején történt.

Apáék nagyon készültek ezen a télen, hiszen ez volt az első karácsonyunk az új házban, és szerettük volna, ha emlékezetes marad. Hát sikerült!

Nálunk úgy zajlanak a karácsonyok, hogy anya délben ünnepi ebédet készít nekünk, majd közösen feldíszítjük a karácsonyfát. Közben beszélgetünk, viccelődünk egymással, és karácsonyi dalokat hallgatunk. A csúcsdíszt én szoktam feltenni a fára, apa nyakában ülve. Este megvacsorázunk, majd jöhet minden gyerek kedvence, az „ajándékmarcangolás". Ám ezen a napon valami miatt máshogy történek a dolgok.

Rendesen úgy történnek az események, hogy bemegyek a szobámba, amíg anyáék előveszik rejtekhelyükről az ajándékokat. Majd egy, általam készített agyagcsengővel jeleznek, hogy „elment az angyalka", jöhetek. Ezen a napon valahogy egész angyalinak, csilingelőnek hallottam a saját csengőm hangját. Nagyon meglepődtem! Igazi angyalka az új lakásban! Ezt gondoltam. Így, amikor meghallottam a csengőt, elszaladtam a karácsonyfa és az ajándékok mellett, ki az ajtón, és azt mondogattam, hogy „Hangyalka, hangyalka!".

Apáék nagy csodálkozva és értetlenül néztek utánam. Nagyon szerettem volna végre meglátni azt a titokzatos angyalkát. Úgy voltam vele, hogy a karácsonyfa és az ajándék ott lesz később is, de az angyalka minden évben olyan gyors volt, hogy nem sikerült még találkoznom vele, most talán láthatom őt. Apa hozott vissza az udvarról, mert odáig szaladtam. Nagyon csalódott voltam, de a sok szép meglepetés a fa alatt hamar megvigasztalt.

Természetesen ma már tudom, hogy a szüleimtől kapom az ajándékot.

Gődény Szabolcs

A disznólovaglás

Négyéves koromban – mikor még Romániában laktunk – történt ez az eset.

Nagyon esett az eső, de miután elállt édesanyám nem engedett ki, pedig már nagyon vártam, hogy bóklásszam a faluban. Titokban, míg anya, a húgom és a pótmamám a nyári konyhában voltak, felvettem az esőkabátomat, a gumicsizmámat, és kimentem.

A mamámnak volt két disznója. Ők éppen kint voltak. Már nagyon unatkoztam. Odamentem hozzájuk és szép szavakkal nyugtattam őket. Úgy gondoltam, hogy kitalálok egy új sportágat: a disznólovaglást. Ráültem a nagyobbik malac hátára, és ahogy láttam a nagybátyámtól - hogy a lónak egy kicsit megrúgja az oldalát - én is így tettem. Szegény disznó annyira megijedt, és oly gyorsan futott, hogy már úgy éreztem, én vagyok a legprofibb ebben a sportágban. De mikor a virágoskerthez értünk a malac megállt, én meg fejjel a virágok közé estem. Csaknem két métert repültem. Ijedtemben elkezdtem sírni. Édesanyámon riadalom lett úrrá, hogy már megint mit csináltam, mert amit lehetett minden hülyeséget végrehajtottam. Anya kijött a húgommal együtt és látták, hogy én a virágágyás közepén ülök jó adag sárral borítva. Mind a ketten majdnem megszakadtak a nevetéstől.

Még mai napig felhozzák, ha vicces történtekről van szó.

Farcas Paula

Emlék nagyszüleimről

Sok szép emlékem van kicsi koromból. Amikor a barátaimmal bújócskáztunk az óvoda udvarán, mikor megkaptam az első távirányítós autóm, vagy amikor hét évesen először átléptem az iskola kapuját. De a sok emlék közül van egy, ami különösen a kedves nekem.

Úgy hat éves lehettem, mikor először karácsonyoztunk a nagyszüleimnél. Cserépfalun laktak a hegyekben. Amikor megérkeztünk, mamám már egy tálca pogácsával várt minket. Kiszálltam az autóból, egyből szaladtam, és megöleltem őket. Aranyos kis házban laktak, fehérre meszelt falakkal, cseréptetővel, belül pedig az egybenyitott konyhában és nappaliban egy nagy, régi kandalló volt. Mindig is szerettem előtte üldögélni, nézni a lángokat, hogy milyen formákat rajzolnak ki. Miután elhelyezkedtünk a vendégszobában, papám kivitt a kertbe, leültünk a tornácra és sok-sok régi történetet mesélt nekem a gyerekkoráról. Szerettem ezeket hallgatni. Vicces volt elképzelni, ahogy fiatalon a faluban viszi, cipeli a hatalmas dinnyéket. Vagy mikor vadászni ment az ő apjával, és a fácán elkezdte kergetni. Egész délután beszélgettünk. Este mentünk be, nagyi pedig egy csomó finom ennivalót készített. A kakaós csiga volt a kedvencem.

A nap hátra levő részében, játszottam a játékaimmal, anyáék beszélgettek. Korán le kellet feküdnöm. Sajnos. Másnap volt december 24-e. Papám és apa a házat díszítették, anyu és mama főztek estére, engem meg kizavartak a többi gyerekhez játszani. Volt itt egy fiú, akivel mindig sokat játszottam. Tominak hívták. Aznap is vele voltam. Szánkóztunk, legurultunk a dombról, hóangyalt csináltunk, vagy hóembert építettünk, amit aztán trehány módon porrá tiportunk. Náluk ebédelünk. Az ő szülei is nagy karácsonyi lázban égtek, sürögtek-forogtak a házban. Mi meg a tévé előtt ültünk. Mire hazamentem, már a ház teljes díszben pompázott, a konyhából nagyon finom illatok áradtak. A fenyő ünnepi díszben várt. Csak a csillag nem volt még rárakva. Az mindig az én feladatom volt. Apa felemelt, hogy elérjem a fa tetejét, majd jött a vacsora. Az asztal roskadt a sok ételtől. Húsleves, mákos guba, pörkölt, és még sorolhatnám. Akkor még nem, de ma már tudom, hogy miért fejezte be valaki olyan hamar az evést. Valljuk be, valakinek az ajándékot a fa alá kellett rakni… Persze hat éves fejjel az ember még hisz a Jézuskában, vagy a Mikulásban, ezért mikor hallottam a csengőt, egyből rohantam a fához, és majd kiugrottam a bőrömből, mikor láttam azt a sok ajándékot. Kaptam építőkockát, play stationt, új szánkót, sapkát. Meg egy játékrobotot, amire már régóta vágy-

tam. Mindenki mosolygott, ahogy figyelték örömömet. Sokáig játszottam az új játékaimmal, de az álom hamar elnyomott. A karácsony még elkövetkezendő két napja nagyon jó volt. Sokat beszélgettem papámmal, játszottam Tomival, sétáltunk a faluban. De aztán eljött a hazajövetel.

Szívesen maradtam volna még. Ugyanis ez volt az utolsó karácsonyom Cserépfalun.

Pár hónappal december után, ugyanis a nagyszüleim meghaltak egy autóbalesetben. Azóta is felidézem magamban a velük töltött időt, a sok jó dolgot, a beszélgetéseket papával, és a néhány évvel később született kistestvéremnek is sokat meséltem róluk. Örökké a szívemben lesznek, és sosem felejtem el őket.

Szabó Dávid

Életmesék

A családi történetek igazán jelentősek, hiszen szereplőik, mesélőik fontos szerepet játszanak az életünkben. .Ezek az életmesék magukba sűrítik szeretteink múltját, jelenét, és talán jövőjét is. Kifejezik mesélőjük világnézetét, szokásait, gondolatait. Egyszerre nevelnek és szórakoztatnak. Jó példával szolgálnak a helyes döntésekre, és erősítik a családi összetartást. Kellemes emlékeket idéznek mesélőjükben, és néhány év múlva a hallgatóikban is.

Ilyen kedves emlékek számomra azok a történetek, melyeket Nagyszüleimtől hallottam. Mindketten vidéken nőttek fel, így mindig harmóniában álltak az élővilággal Nem meglepő, hogy sok „meséjükben" szerepelnek madarak, állatok. Bár megtörténésük helyszínei és időpontjai eltérnek, mindegyikre jellemző a segítőkészség, a gondoskodás, és a természet szeretete.

Már gyerekkorukban fogadtak be bajba jutott élőlényeket: Nagymamám egy sündisznót tartott a tornácukon, melynek egy ládából készített otthont. A sün nagyon jól érezte magát nála, ami nem is csoda, hiszen túrógombóccal etette… Nagyapámhoz pedig egy vihar után „fészeknélkülivé" vált vadgalambpár került. Ő is egy ládából készített házat számukra, és tejbe áztatott búzát, kenyérbelet adott nekik. Az egész családja részt vett a galambok felnevelésében, és az összes barátja a csodájukra járt. Mikor felnőttek, kirepültek, de még sokáig visszajártak megmentőjükhöz.

Ezek miatt nem meglepő, hogy Nagyszüleim közös életében is szerepelt az állatok befogadása. Hol egy őz, hol egy gólya élvezte a vendégszeretetüket.

Ünőke, az őzsuta egy nyáron, Tiszaeszláron került hozzájuk. Valószínűleg a réti kaszálástól megijedve keveredett el az anyjától, és kötött ki az árok partján. Ott csatangolt, mikor két biciklis fiú talált rá. Ekkor még csak néhány napos volt, és egy hosszú, mély vágás húzódott a hátán. A fiúk a helyi állatorvoshoz, a Nagyapámhoz vitték el. Ő készséggel ellátta, összevarrta a sebét. Ekkor merült fel először: „Mi legyen vele?" A kérdésre a Nagymamám hazaérkezése adta meg a választ, hiszen rögtön eldöntötte: Ünőkének maradnia kell. A szomszéd telken lévő fáskamrában helyezték el, és tejszínnel kevert tehéntejjel helyettesítették számára az anyatejet. Ünőke nagyon megszerette őket, hallgatott a nevére. Olyannyira ragaszkodó volt, hogy ha Nagyapám reggel elment otthonról, a kerítés mentén kísérte. Ám ahogy eljött az ősz, a hideg, kiderült, az őznek nagyobb térre és társaságra van szüksége. Emiatt úgy határoztak a Nagyszüleim, hogy elviszik egy közeli volierbe, ahol már élt három, egy árvíz során kimenekített őz. Két nap sem telt bele, máris mindannyian összebarátkoztak, és Ünőke igazán boldognak tűnt, mikor meglátogatták. Továbbra is megismerte őket, hallgatott a nevére, és szívesen

eszegette kedvencét, a kukoricadarával szórt, friss kenyeret. Nagyszüleim azóta is szívesen emlékeznek vissza rá. És ahogy megelevenedik előttem a róla szóló történeteket, olyan, mintha én is ismertem volna.

Ugyanez igaz egy gólyára, aki szintén egy nyáron került a Nagyszüleimhez. Őt is gyerekek találták, két lány hozta egy kosárban. Sajnos nekirepült egy villanyvezetéknek, így az áramütéstől sokáig nem tudott repülni. Három hét kellett a gyógyulásához, addig a kertben, az orgonasövény mellett elkerített helyen regenerálódott. Tíz literes fazékból kapott vizet és békákat, amiket a megtalálói fogtak neki. Különös módon az összes háziállat megbarátkozott vele, még a kutyák sem bántották. Ám mire meggyógyult, a többi gólya már elrepült, így várnia kellett a következő évig. Akkor két másik áttelelt, tanyákon felnevelt gólyával együtt elrepült. A távolság sem tudta elfeledtetni vele a Nagyszüleimet. Még két évig mindig visszajött látogatóba, mielőtt újra útra kelt volna Afrika felé.

Ezek a történetek számomra több mint érdekesek, szívderítőek. Ezeket hallgatva talán még közelebb kerültem az elmesélőikhez, és emiatt az életmesék pótolhatatlanok. Nélkülözhetetlenek, és felbecsülhetetlenek.

Gyémánt Zsófia

Versek

TEJBŐL VAGYOK

A kényelmetlen klinikai ágyon
Nyugodtan szuszogsz Dóri-Ági.
Ujjacskáidat számolom napjában többször
Minden porcikád számomra csoda.
Tökéleteset alkottunk, mondja keresztanyád
Magamhoz emellek, ha ajkad ételért kiált.
Buzgón veszed el tőlem, belőlem az étket
Ezért vagyok
Tejből vagyok teérted.

CSALÁD

Másik kórterem, másik ágy
Pici lányom oly csodás és tökéletes, mint nővére.
Teljesült az álmom
Testvérrel ajándékoztam meg lányomat.
Család lettünk veled Timikém, Timókám.

VIDÁMPARK

Vidámság az íróasztal körül
Pörög a székben a két lány
Az ötéves hajtja
Az egyéves kacag
Pörög a szék
Nézem a lányokat
Szöszkém elrugaszkodik
Fürtöském apró lábaival kalimpál
Hullámzik a kacaj a házfalak között
Vidámparkban vagyok
Jó volna melléjük beszállni

DÉLIBÁB

Tejes cicám édesen alszik
Látogatóba érkezik nagylányom.
Félszegen ül az ágy szélén a négyéves
Csendes, óvatos, alig mozdul.
Átölelem fekve, belül zokogok
Elhagytam, megcsaltam.
Két napja nem láttam
Csak a kicsit szerettem.
Felemelem a babát, mint egy cipócskát
Nagylányom karjaiba teszem.
Féltőn tartja, szerelemmel nézi
Mint egy anya.
A két lányom
Ez csak káprázat lehet.
Délibáb.

APRÓ BÖLCS

Néhány hónapja érkeztél
Csodállak
Arcodat igyekszem megfejteni
Úgy nézel rám, a világra
Mintha mindenek ismerője volnál
Mindenem
Sokat beszélek hozzád
Sokatmondóan hallgatsz
Elmondok neked történeteket
Látom, érdekel
Szórakoztatlak, te nevetsz
Kinevetsz
Mindent értesz
Többet tudsz, mint én
Egy bölcsnek magyarázok idétlenül

KOCKAVÁR

Színes kockatenger az ágy
Építeni hívsz, s én örömmel megyek
Békésen rakjuk egymásra az elemeket
Két szót hajtogatsz, „épí” és „kokka”
Mindegyiknél puszit nyomok orrodra
Gyakorlott mérnökként illeszted az elemeket
Ügyesebb vagy minden nap
Elgondolkozom
Hasonlóan építettük apáddal álmainkat
De egy alsó kocka olykor kicsúszott

TÜNDÉRTÁNC

Téli vasárnap délután
Gyermekkorunk dallamainak ölelésében
Szieszta az ágyban
Mi szülők hangosan énekeljük a dalokat
Hullámokban ömlik a zene és az emlékek
Lányaink felpattannak az ágyról
Lábuk szaporán tipeg
Cipőjük kopog a parkettán
Egymásba font karokkal pörögnek
Összeforrt szemekkel forognak
Egymáséi vagytok
Enyémek egészen
Téli vasárnap délután
Szieszta az ágyban
És tündértánc

Baloghné Bigus Angéla

Amikor még kicsi voltál…

Pontosabban: amikor még kicsik voltatok…

Furcsának tűnik ezt így leírni, hiszen még most sem nagyok a gyerekeim. A legnagyobb, Balázs 6 és fél éves, ősszel megy iskolába. Az ikrek, Réka és Dani 3 évesek. A „lízingelt lányom", Laura 5 és fél. Ő „főállásban" az anyukájával él, de kéthetente nálunk tölti a hét végét, és ezen kívül is igyekszünk minél több időt vele tölteni.

Még most is kicsik, de már komoly kalandokat tudhatnak maguk mögött. Számomra mindenképpen az a fél év volt a legmozgalmasabb, amikor az otthon töltött évek után az ikreket is bölcsibe szoktattuk, jómagam pedig visszamentem dolgozni.

Ennek a fél évnek a naplóját tartja kezében az olvasó.

1. …KEZDŐDIK

Volt, hogy végtelenül hosszúnak tűnt az az idő, amit főállásban otthon töltöttem a gyerekeimmel, a családommal.

Aztán egy szép napon körbenéztem, és kiderült, hogy az ikrek 50-es ruháit a lányom babái viselik, ők maguk pedig már 2 évesek, hamarosan megkezdik bölcsis pályafutásukat.

Persze kaptam innen-onnan a hitetlenkedő kérdést, hogy de hát miért nem maradok otthon, elvégre ikrekkel maradhatnék még 4 évig, a GYES is duplán jár. Na ja, mondtam erre én, csakhogy az semmire nem elég. A hitetlenkedők erre ugyan bólogattak, hogy „hát persze", és egy szuszra azt is elmondták, hogy „a gyereknek 3 éves koráig mégis csak az anyja mellett van a helye". Vagy valami ilyesmit.

Ha pedig őszinteségi rohamot is kaptam, és még azt is hozzá tettem, hogy nekem is szükségem van már arra, hogy dolgozzak, akkor végképp besoroltak a „minek az ilyennek gyerek" kategóriába. Nem tudom, más hogyan küzd meg az ilyen típusú előítéletekkel, nekem egy idő után már az is nehezemre esett, hogy udvarias maradjak. A terhességgel együtt közel 3 évig voltam otthon. Tudom, hogy vannak, akik ennél sokkal hosszabb időt töltenek otthon, minden tiszteletem az övék, nekem ennyi ment.

Az a tény pedig szintén szerepet játszott a döntésünkben, hogy a két nagy is volt bölcsis. Lauránál nem volt egyértelmű sikertörténet, Balu viszont szeretett járni, és mindent összevetve, egyiküknek sem vált kárára a közösségi élet.

Általános csodálkozás övezte azt is, hogyan lett nekünk a bölcsiben év közben helyünk. Rögtön kettő. Aki kapcsolatokra, ismerősökre gyanakodott, annak csalódást kellett okoznom. Igaz ugyan, hogy Balu is ebbe a bölcsődébe járt, de azóta az akkori vezetőnő már nyugdíjba ment, gyakorlatilag csak a régi gondozónőinket ismerem.

Közel egy évvel a tervezett kezdés előtt érdeklődtem (2010 márciusában), akkor azt mondták: jöjjek vissza szeptemberben. Visszamentünk. Elmondtam, hogy nagyjából mikortól szeretnénk jönni (2011 januárjától). Némi lapozgatás, majd kaptam egy adag kitölteni való nyomtatványt azzal, hogy január közepén tudják fogadni a gyerekeimet.

Novemberben jött a két jövendőbeli gondozónő családot látogatni. Kellemes meglepetés, hogy egyiküket ismerem. Megbeszéltük a szükséges holmikat, csoportpénzt, orvosi igazolást, és abban maradtunk, hogy január 17-én reggel találkozunk.

A gyerekek lelkesen készültek. Beszélgettünk sokat a bölcsiről, Réka kiabált: én is megyek bölcsibe! Dani fülig érő szájjal vigyorgott, ha szóba került a bölcsi, Balu pedig arról magyarázott, hogy a bölcsi „majdnem olyan király", mint az ovi.

A munkába állásra lelkesen készültem. Persze a lelkesedésem némileg megkopott, amikor kiderült, hogy hiába dolgozom a közszférában, hiába írja elő a jogszabály, hogy a gyerekek 3 éves koráig kötelesek részmunkaidőben foglalkoztatni. A törvény csak a 4 órás részmunkát nevesíti, én 6 órában szerettem volna visszamenni, ebben pedig az akkori vezetés nem volt partner. Maradt a teljes munkaidő.

41 nap szabadságot kellett kivennem, ezalatt befejezni a szakvizsgámat, beszoktatni a miniket bölcsibe, és kitalálni, hogy lehet 8 óra munka mellett 3 (esetenként 4) gyereket nevelni.

2. SÍRÁS, NEVETÉS, ROHANÁS

Az első bölcsis napokat ezzel a három szóval tudnám leginkább jellemezni.

Volt sírás.

Nem sok, de volt. Persze illúzióim nem voltak, tudtam, hogy a beszoktatás velejárója, ráadásul engem jobban megviselt, mint a gyerekeket. Aki már szoktatott bölcsibe gyereket, az tudja, aki még nem, az majd megtudja, milyen ellentmondásos érzések dúlnak ilyenkor az ember lányában.

Mert hiába TUDTAM, hogy ha óvodába szoktatnám, azt sem biztos, hogy megúsznánk sírás nélkül. Meg azt is TUDTAM, hogy jó helyen vannak, a gondozónők kedvesek, figyelnek rájuk, ha sírnak, megvigasztalják őket. Meg azt is TUDTAM, hogy nekünk, a mi kis családunknak így lesz a legjobb. Ők bölcsibe mennek, én dolgozni.

És ennyi bölcs gondolat mellett is nehéz szívvel csuktam be magam mögött a csoportszoba ajtaját, aztán az öltözőből füleltem, hogy megnyugszanak-e. Persze pár percen belül mindig abbamaradt a sírás, az érzés mégis pocsék volt.

Volt nevetés.

Nagyon sok, sokkal több, mint sírás.

Meghatódtunk, és vigyorogtunk Balun, amikor hétfőn reggel aggodalmas arccal kérdezte, jó helyen lesznek-e az ikrek a bölcsiben. Megnyugtattuk, nincs miért aggódnia, egész biztosan nem lesz semmi baj a testvéreivel. Én jót nevettem ugyanaznap délután, mert a két kicsi úgy ugrott a nagyra az oviban, hogy felborult az egész kupac.

Kedden reggel már Balu is velünk nevetett azon, hogy ébresztés után Réka közölte: ő bizony nem öltözik. Megkérdeztem tőle, hogy akkor ki megy ma bölcsibe. Abban a percben pattant, öltözött.

Nekem igazán, szívből jövően csütörtökön szaladt a fülemig a szám. A megbeszéltek szerint fél 11-re érkeztem a bölcsibe a gyerekeimért. A gondozónő pedig közölte, hogy húzzam meg magam az öltözőben, mert olyan jól eljátszanak, hogy azt vétek lenne megzavarni.

Volt rohanás.

Kezdetben Balu fél 9-re járt oviba, az ikrek 9-re bölcsibe. Mivel a párom 8-kor már dolgozott, világos volt, hogy a reggeli szállítás rám vár. Nem is szállítás, súlyzós edzés gyaloglással.

Miután az összes lurkót lepakoltam, elloholtam bevásárolni, hazavittem a cuccot, elrakodtam, és kb. ekkor már indulhattam is vissza a bölcsibe.

Hazabattyogtam az ikrekkel. Ebéd, utána alvás, legalábbis nekik, én próbáltam a délelőtt elmaradt házimunkát pótolni (mérsékelt sikerrel).

Ébredés, uzsonna, utána irány Baluért. Majd megint haza. A gyalogtúrák eredménye mínusz 2 kg lett, és az esti gyerekaltatásnál menthetetlenül elaludtam a karosszékben ülve úgy fél 9 magasságában.

Sebaj. A konditermi bérletet megspóroltam, és mindent megért, hogy amikor megkérdeztem a gyerekeimet, jó volt-e a bölcsiben, és megyünk-e holnap is, akkor mindkét kérdésemre harsány IGEN volt a válasz.

3. ZAJLIK AZ ÉLET

Néhány hét elteltével sem tört meg a minik lelkesedése.

Hamar megtanulták, kinek mi a jele (Daninak autó, Rékának babakocsi, mindkettő telitalálat), be is számoltak róla, ha bárki megkérdezte (és akkor is, ha nem).

Reggelente, amíg elsétáltunk a bölcsiig, legalább háromszor megbeszéltük a teendőket (átöltözünk, kezet mosunk, elköszönünk), és azt is mindig megmondtam, mikor megyek értük (ebéd után). Beindult a bölcsi-karrier.

A gondozónőkkel is gyorsan megbarátkoztak, igyekeztek kimondani a nevüket, több-kevesebb sikerrel.

Nagyon odafigyeltek az összes gyerekre, az „új versenyzőkre" pedig különös gondot fordítottak Én elmondtam reggel, hogy aludtak, milyen éppen a hangulatuk, reggeliztek-e rendesen, a gondozónő elmondta délben, hogy mivel játszottak, volt-e sírás, mennyit ettek.

Volt némi „passzív ellenállás", két napig nem voltak hajlandóak ebédelni a gyerekeim, de aztán győzött az éhség (mondjuk ki: két haspókom van).

Egy hétig Balu is kísérgetett minket (itthon volt), így a délelőttöket vele töltöttem. Jól esett kicsit csak vele foglalkozni, és ő is élvezte, hogy kettesben vagyunk.
Be kellett látnom: ő már nagyfiú, nagyon sokszor jelentett komoly segítséget, ráadásul nagyon szereti a testvéreit, teljesen magától tesz-vesz a két kicsi körül, szól, ha „pirosban járnak", vigasztalja őket, ha sírnak.

Saját magamon is nagyon észrevettem, hogy kicsit lélegzethez jutottam. Türelmesebb, nyugodtabb lettem. Na, nem kell rögtön arra gondolni, hogy zen-mosollyal a képemen jártam-keltem, de zongorázni lehetett a különbségen.

Közben tanul(gat)tam a szakvizsgámra, és készültem a munkába állásra. Mondtam is a páromnak: úgy unatkoznék egy kicsit.

4. JÁSZAI MARI-DÍJ, LOGISZTIKA

Jászai Mari-díjat Rékának szavazott meg a család, méghozzá egyhangúlag, tartózkodás nélkül.

Királylányunk egy héten át az ovitól a bölcsiig veszekedett velem.
Anya: Megyünk a bölcsibe, gyerekek.
Réka: NEM!

Anya: Ott cipőt cserélünk, átöltözünk.
Réka: NEM!!!

És így tovább, természetesen maximális hangerőn előadva. A bölcsibe érve némi szájgörbüléssel indított, majd jött a zokogó roham. Átöltözés után ölben bevittem, és ekkor már csak csendben pityergő kislányomat átadtam a gondozónő ölébe. Dani eközben folyamatosan társalgott, öltözött, éppen csak búcsúzásnál görbült picit a szája.

Ez így alapvetően nagyon megindító, szegény gyerek, mondhatnánk. Ami mégis kissé rontotta a hitelességet: mire az öltözőtől a kijáratig elértem (kb.5 méter), a lányom már a gondozónő öléből is lekéredzkedett, és vígan játszott. Amikor délután értük mentem, fülig ért a szája, és vidoran közölte: jövünk holnap is. Ennyit a reggel előadott „drámáról".

Várakozásaimmal ellentétben a bölcsiben alvás nem okozott gondot, bevallom, én voltam a legjobban meglepve.

Visszavonhatatlanul „igazi" bölcsiseim lettek.

Eközben én vadul és folyamatosan gyártottam fejben a majdani menetrendet. Sokat törtem a fejem azon, hogy autóval vagy busszal járjunk. Az autó ellen szólt a benzin meg a belvárosi parkolás ára, mindkettő horror-kategória. A tömegezés ellen meg az, hogy ha kimarad egy busz (olykor előfordul) vagy hamarabb megy el, akkor tuti elkésünk.

5. SZÜLŐK VS. BÖLCSIS VÍRUS: 0-1

A betegségnek egy kisgyerekes családban fokozatai vannak. Legalábbis szerintem.

Az alaphelyzet: beteg a gyerek. Innentől számtalan variáció létezik. Sok függ például a gyerekek számától. Ha egy van, akkor a helyzet viszonylag egyszerű: ezt az egy gyereket kell kikúrálni. Ezt az állapotot színesítheti, ha a szülők is elkapják az aktuális kórt, így alacsony gyerekszám mellett is kialakulhat egy több hetes ping-pong meccs.

Ha több gyerek van a családban, még izgalmasabb a játék. Az, hogy többékevésbé az összes gyerek beteg lesz, borítékolható. Csak az a kérdés, mikor, netán milyen sorrendben.

Tavaly a bárányhimlő a létező legrosszabb variációt választotta: minden gyereknél szépen kivárta a két hetes lappangási időt. Három gyerekkel számolva könnyű összerakni, hogy ez hat hét kínlódást jelentett, leginkább nekem, bár az éjszakai műszakból a párom sem maradhatott ki.

A betegség legrosszabb változata, amikor az anya (is) kidől. Nálunk a bölcsi kezdés után két hónap alatt háromszor következett be ez a csodás állapot.

Bizonyos mértékig vicces volt az egyik vasárnap, amikor is nem a bölcsibe frissen beszokott ikrek, vagy az ovis nagy lett beteg, hanem az anyjuk fetrengett lázasan.

Tulajdonképpen szerencsém volt. Hétfőn reggel a párom a szitterrel karöltve mindenkit eljuttatott bölcsibe-oviba, én meg egész nap feküdtem.

Kedden még pihentem, aztán szerdára virradó éjjel Dani belázasodott. Igen, anya fertőzte a gyereket, nem fordítva. Persze Rékát is itthon fogtam, taknyos volt ő is, ráadásul úgy gondoltam, arra még nem érett meg a helyzet, hogy „egyedül" menjen bölcsibe. Némi hőemelkedése neki is lett aztán, de mire ezeket a sorokat írom, a gyerekek köszönik, jól vannak.

Akik igazán rosszul jártak ebben a történetben, azok a szülők. Én két kör antibiotikummal jöttem rendbe, és utolsóként a családból a párom is kidőlt. Ittuk a mézes teát, és röhögtünk kínunkban. Utolért minket az első bölcsis betegség, és kiütéssel győzött.

6. „ITT A FARSANG, ÁLL A BÁL…"

…több szempontból is.

Egy szép februári hétfő délután a mosógépem úgy döntött, felmond. Kétségtelen, hogy várható volt, 9 éves ócskaság, bőven megszolgálta az árát. De pár hetet még kibírhatott volna. Legalább addig, amíg utal az APEH (azaz bocsánat, NAV, de ezt még szoknom kell). A feladat világos volt: mosógépet kell venni.

A sort Réka folytatta egy kis hétfő esti hőemelkedéssel. Kedden és szerdán itthon maradtak az ikrek, a lányomat pedig beajánlottuk a „Kész átverés" showba. Minket legalábbis átvert, mert utána sem volt semmi baja, vígan rohangált. A bölcsis farsangról viszont így lemaradtunk.

Kedden Dani okozott kisebb sokkot: lerántotta a TV-t. Soha nem fogom megtudni, hogy csinálta. És azt sem, hogy lehet az, hogy minden és mindenki sérülés nélkül élte túl a kalandot. A TV-t ennek ellenére eladtuk, tekintettel arra, hogy hagyományos, nagy képcsöves fajta, jó nehéz. Lett helyette trendi lapos, a TV-polc hátlapjára felfúrva, ezt talán nem rámolják le.

Abba bele se merek gondolni, mi lett volna, ha eltalálja a gyereket… és persze jó ideig agyaltam azon, hogyan akadályozhattam volna meg ezt az egészet. Lelki törést egyébként igazából csak nekem okozott a kaland. Dani

már másnap töretlen lelkesedéssel tapogatta a TV-képernyőt, és kissé értetlenül nézett, hogy miért vetődök oda minden alkalommal.

Az otthon töltött napokban minden reggel mindkét gyerek első kérdése az volt, hogy megyünk-e bölcsibe. Ennek nagyon örültem. Látszott, hogy szeretnek járni, jól érzik magukat. Csütörtökön aztán, amikor végre mentünk, Réka úgy sétált be a csoportba, hogy vissza se nézett. Dani még ott téblábolt, amíg váltottam két szót a gondozónővel, de mire eljöttem, már a feje búbja sem látszott az autók közül.

Pénteken farsang volt az oviban. Balu dinoszaurusznak öltözött (mi más lehetett volna). És felülmúlta önmagát.

Tudni kell róla, hogy borzasztóan szégyellős. Az első ovis farsangon se beöltözni, se bulizni nem akart. A következő évben már beöltözött, de sem a felvonuláson, sem a buliban nem vett részt.

Nagycsoportosként végre megtört a jég: bemutatta a jelmezét, ijesztgette a többieket, mint félelmetes dínó, sőt, még táncolt is. Büszke voltam rá nagyon.

Mindezen mulatságok közben intéztük az új mosógép/TV beszerzését, beüzemelését. Mind a négy gyereknek nagyon bejött az új mosógép. Elöltöltős (a régi felültöltős volt), így látszanak a ruhák mosás közben, a kölkök pedig hangosan röhögve kiabálták, hogy „hajrá, piros zokni!" (lehet találgatni, ki volt az ötletgazda)

Szerencsémre még a szakvizsgámra is sikerült valamennyit tanulni, hogy mikor, az rejtély maradt.

Néha elgondolkodtam azon, hogy mitől vagyok én folyton fáradt. Máskor meg az járt a fejemben, hogy milyen jól is működünk. Mert eddig még mindent meg tudtunk oldani. Nem mindig tökéletesen, de nem is rosszul.

7. „MEGYEK, ÉS ÁTGONDOLOM AZ ÉLETEM…"

A fenti mondat az egyik Star Wars filmben hangzik el némi jedi-hipnózis után. Kis családomban is gyakran hallható.

A bölcsi kezdés után főleg hétköznap esténként. Amikor már mindenki hazaért, rendre kiderült, hogy hiába a lelkes élménybeszámoló, hiába minden bölcsi-rajongás, mégis csak borzasztóan elfáradtak a nap végére.

Ez persze érthető, de megspékelve némi 2 éves daccal, dupla kiadásban elég idegborzoló.

A lányom élen járt a hisztiben.
Be kell ülni a babakocsiba? Váááá!
Ki kell szállni a babakocsiból? Áááááá!
Nem a Micimackós pohárból kapok inni a vacsoránál? Brühühühüüüüü!
És így tovább a végtelenségig.

Daninál két hisztiforrás volt: az egyik, ha az apja nem vette ölbe / megpróbálta letenni az öléből. A másik: a fürdés. Na, nem azzal volt probléma, ha pancsolni kellett. A gond ott kezdődött, hogy Danika már fél 6-kor fürdeni készült. Ennek jegyében levetkőzött (külön színesítette az esti programot, ha a kakás pelenkát vadászta le magáról), bevonult a tök sötét fürdőszobába, és a mosdó alatti szekrény közbe iktatásával bemászott a kádba. És ott ült. És ordított, egészen addig, amíg víz nem kerül a popója alá. És persze ordítás és rúgkapálás, amikor kivettük.

Balu leginkább akkor visított, ha Dani nyúzta (ezt majdnem szó szerint kell érteni). Becsületére legyen mondva, soha nem ütött vissza, csak kiabált, hogy „anyaaa, szedd le rólam!" De amikor egy teljes délutánon keresztül hallgattam a fentebb idézett mondatot, azt kívántam, bár csapna vissza, akkor talán Dani sem tekintené szabad prédának.

Az egyetlen, aki nem visít és hisztizik, az Laura. Legalábbis nálunk. Ellenben otthon (az apja elmondása szerint) kamatostól bepótol mindent.

A fentiek jegyében elképzelhető, hogy hetente hányszor gondoljuk át az életünket. Sokszor. Nagyon sokszor. Leginkább röhögve magunkon. Mert ha újra kezdhetnénk, akkor sem élnénk másképp. De azért jó ezt néha átgondolni.

8. SZERETLEK, ARIA TWIN, AVAGY ÉLET BABAKOCSI NÉLKÜL

A tavasz egyik jelentős eseménye a babakocsink elhalálozása volt. Két éve gyötörtük, messze túllépve a terhelhetőségét, tulajdonképpen nem is volt nagy csoda, hogy kilehelte a lelkét.

Sokan csodálkoztak, hogy a bő két éves gyerekeim még babakocsiztak ekkoriban, pedig a magyarázat borzasztó egyszerű: a lakótelepen a gyaloglás a legegyszerűbb közlekedési mód, viszont elég komoly távolságokat kell megtenni. Az oviig már elsétáltak, a bölcsi még sok volt nekik (nekem egyedül, ha sietek, 15 perc).

A másik ok pedig a babakocsi nélkül töltött egy hét alatt markánsan megmutatkozott: az ikrek tökéletesen megbízhatatlanok voltak. Legalábbis abból a szempontból, hogy éppen volt-e kedvük gyalogolni, arra jönni, amerre én akartam.

Babakocsi hiányában autóval jártunk a bölcsibe, oviba. Igazi nehezített akadálynak bizonyult a feladat. A beöltöztetett kölkök bepakolása az autóba már felért egy konditermi edzéssel, főleg megfelelő együttműködés hiányában.

Ráadásul az ovitól kb. 100 méterre lehet parkolni. Ez a 100 méter igazi veszszőfutásnak bizonyult minden alkalommal. Hol Dani nem akart normálisan jönni, hol Réka. Volt hiszti, magát üvöltve földhöz verő gyerek, ehhez természetesen nézőközönség, és kedves beszólások, lesajnáló pillantások. Nem szerettem.

Szerencsénkre sikerült viszonylag hamar új (na jó, kicsit használt) járgányt beszerezni. Külön örömvolt (legalábbis nekem), hogy sikerült Peg Perego Aria Twint venni. Ez volt az álom-babakocsi, újszülött babákkal nem használható, ezért nem ilyet vettünk anno. Most megkaptam.

A minik is örültek. Vigyorogva járták körbe, beleültek, tologatták a lakásban, láthatóan nagyon tetszett nekik.

9. JÓ DOLOG A NAGY(MOZAIK)CSALÁD (?)

Valamelyik nap Baluval együtt mentem az ikrekért a bölcsibe. Ahogy kifelé mentünk az ajtón a három gyerekkel, egy apuka kedvesen megjegyezte: talán vennem kéne egy pulit. Nagy kérdőjelek ülhettek az arcomon, mert hozzátette: terelgetni a csapatot.

Vigyorogtam egyet, de később újra átgondoltam az egészet. Akinek egy vagy két gyereke van, és nem is akar többet, az nagyon sokszor vagy így, vagy szörnyülködve reagál a gyereklétszámra. Már majdnem fintorogni kezdtem erre az egészre, amikor eszembe jutott, jómagam hogyan reagáltam, amikor a nővérem az első két gyereke születése után közölte velem: nem jön össze a harmadik, pedig nagyon szeretnék már (a nagy két év körül, ketteske meg olyan bő fél éves lehetett ekkor). Nekem, annak rendje és módja szerint elnyúlt a fejem, nem értettem, miért akar valaki kettőnél több gyereket.

A fentiekből látható: soha nem készültem ennyi gyerekre, mint amennyi végül lett. Mégis: amikor a második terhességnél kiderült, hogy ketten vannak odabent, semmi rossz érzés nem volt bennem. Egyszerűen örültem, félelmeim a terhesség körüli lehetséges bonyodalmakra korlátozódtak, meg jövendő ikres-nagycsaládos életünk gyakorlati kivitelezésének megtervezésére (pl.: hogy fogok egy ikerkocsit bepréselni a liftbe).

Az is aggasztott, hogy a két nagy hogyan fogja viselni a tesók érkezését. Mert elviccelődik az ember, én is elsütöm a mai napig a klasszikus poént, miszerint nálunk „az én gyerekem meg a te gyereked veri a mi gyerekünket", de ennél azért jóval bonyolultabb a kérdés.

Balu várakozásainkon felül teljesített. Amikor 18 nap kórház után hazahoztuk a miniket, komoly féltékenységi drámákra készültem. Ehhez képest az első pillanattól kezdve imádja a testvéreit, a féltékenységi „meccseket" pedig velem játszotta le. Ha olyanja van, segít öltöztetni az ikreket, szól, ha nem vagyunk a közelben, és bajt kevernek. Mondókákat tanít nekik. Együtt játszanak. Mondjuk ki: komoly segítség, ha valamelyikünk egyedül van a három lurkóval.

Időnként viszont sokszor a hajamat tépem. Volt olyan hetünk, hogy minden este elszabadult a pokol. Visítás, veszekedés, verekedés. Plusz Balun is kitört valami kései dackorszak, mert állandó harc lett a reggeli öltözés, morcos volt, elégedetlen. Úgy éreztem, felmondok, elköltözöm egy lakatlan szigetre, és kész. Hiába tudtam, hogy valószínűleg a saját egyre fokozódó fáradtságom, meg idegességem is sokat rontott a helyzeten, ez akkor és ott, amikor éppen tépték egymást, nem vigasztalt.

Ennek a zűrös hétnek a végére befutott a párom lánya is. Nem kicsit aggódtam, hogy mi lesz. Laurának nem könnyű velünk, és viszont. Ő otthon egyedüli gyerek, ennek minden hátrányával és előnyével, itthon egy a négyből. Vannak jó napjai, amikor csacsog, aranyos, játszik a többiekkel, máskor viszont az apja kivételével, senkivel nem áll szóba. Amikor a három saját gyerekem is rossz passzban van, a végeredmény hasonlít egy jókora természeti csapásra.

Ehhez képest Laura ezúttal kimondottan jó hatással volt renitens gyermekeimre. Helyreállt a normális élet. A nagyok elvonultak, csak azt hallottuk Balu szobájából, hogy csipognak folyamatosan. És a minik is magukra találtak.

Egyik reggel meg jött az egész banda, bebújtak mellénk az ágyba. És minden a helyére került.

Igen, jó dolog a nagycsalád. A mozaik is. Néha óriási a káosz. De valószínűleg az is átéli ugyanezeket, akinek kevesebb gyereke van. Legfeljebb a zajszint kicsit kisebb.

10. „LESZ MÉG ROSSZABB"

Túléltem az első hetet a munkahelyemen. Kb. 180 ügyet kapok, a párom eddigi területét veszem át, ő pedig új településeket kap (11 pártfogó között osztották fel a megye területét).

Az előre kitalált menetrend bevált, így a gyerekek szállításával sem volt fennakadás. Mind a hárman nagyon jól vették az akadályokat, a minik is egyre ügyesebbek, önállóbbak lettek.

Persze arról is gondoskodtak a gyerekek, hogy ne unatkozzunk.

Réka például minden reggel válogatott a ruhatárában, és az ízlése még hagyott némi kívánni valót maga után (ma pl. narancssárga nadrághoz akart bordó pulcsit húzni, erről azért lebeszéltem). A fésülködés változó sikerrel működött, volt olyan reggelünk, hogy az öltözést is egy szabadfogású birkózómeccsel sikerült abszolválni, és fésületlenül indultunk el.

Elég komolyan elgondolkodtam azon, hogy beajánlom Danit Duracell-reklámnak a nyuszi helyett. Ő tipikusan a mindenre-kíváncsi-mindenhova-felmászik-gyerek, innentől kezdve mindenkinek a fantáziájára bízom, hogy milyen „produkciókkal" állt elő.

Szerencsémre a bölcsit, a közösséget nagyon megszerették, minden nap fülig érő vigyorral fogadtak, és teljes hangerőn számoltak be arról, hogy mit csináltak aznap. Réka eléggé „elfiúsodott", imád kisautót tologatni, az udvaron pedig a motor lett a kedvenc.

A bölcsiben kezdetben nagyon jól viselkedtek, bár néhány hét után a gondozónő jelezte: látszik, hogy nem lesznek ők mindig ilyen mintagyerekek.

A lakást sem nyelte még el a kosz, enni is volt mit, tiszta ruha is akadt, szóval a munkás hétköznapok nagyjából gond nélkül zajlottak. Legalábbis a gyerekeimnek. Soha nem voltam az a kimondott sokáig alvó ember, de a rendszeres hajnali 5 órás ébresztőket azért még én is megérzem.

Nagyon fárasztó, és valószínűleg később sem lesz könnyebb.

11. KÉT RÉMES KÉTÉVES

Gyereknevelési kérdések közül talán a dackorszaknak és a hisztinek van a legnagyobb szakirodalma. Ez abból is látható, hogy én is már a második fejezetben szólok a témáról. Aki már unja, lapozzon. Angolul egyébként külön szakkifejezés van a nálunk dackorszaknak nevezett jelenségek: „terrible two", vagyis borzalmas kétéves (igen, innen a cím).

Hiszti 2 éves kor előtt is volt, nyilván utána is lesz.

Réka reggelente hatalmas patáliát rendezve válogatott a ruhatárában (másik pulcsiiiiit), majd amikor teljesült a vágya, hirtelen már az sem volt jó. Öt reggelből háromszor a bölcsiig sziréna-fokozattal mentünk, szerintem már az egész lakótelep tisztában volt azzal, hogy mikor szoktunk elindulni otthonról. Ráadásul a lányom valahogy nagyságrendekkel idegesítőbb frekvencián visít, mint a fiúk.

Azzal biztattam magunkat, hogy idővel ez is elmúlik. És néha azt is megkérdeztem: vajon mikor…

Danival komolyabb gond volt: harapott. Pontosabban: Rékát harapta. Mérgében, jó kedvében, meg csak úgy is. A lányom kék és zöld volt, még a gondozónő is megjegyezte, hogy sok rajta a harapásnyom. Danira már rászóltunk szépen, csúnyán, sőt végső elkeseredésemben egyszer a szájára is csaptam (tudom: szaranya). Mert már nem tudtam, mit csináljak. Leginkább attól tartottam, hogy a bölcsiben elkezdi a többieket is harapni. Szerencsére ez nem következett be, és idővel a harapós korszak is elmúlt.

Mindezek mellé belépett a kőkemény dac. Biztos mindenki ismeri a jelenséget: szólunk, hogy azt nem kéne. Majd megjelenik egy ördögi vigyor, és csakazértis. Mert anyám/apám azt mondta, ne. Ez bizonyos fokig vicces. Egy idő után meg már nagyon nem az. Dani dacolását két délutáni kávém bánta. Két egymást követő napon. Réka véletlenül mindkétszer meglökte a bögrét a kezemben, kávé egy része kilöttyent. Jó, véletlen volt, ez van. De Dani mindkét alkalommal látta, mi történt, és mindkétszer jött, lökött, és kiütötte a kezemből a maradékot is. Ő jól szórakozott, én kevésbé.

Mielőtt kikapnék, hogy csak panaszkodok: mindezen nyűgök közben hihetetlenül büszke voltam rájuk. A bölcsiben rengeteg verset, mondókát megtanultak, és itthon el is mondták. Közben pörögtek-forogtak. Ha pedig autóval mentünk valahova, hárman énekelték a hátsó ülésen a Szilvásgombócot.

12. IKREK: EGYÜTT VAGY KÜLÖN?

A kérdés ikres körökben legalább annyira megosztó, mint a kórházi vs. otthonszülés.

Adott két egyidős gyerek a családban. Fogantatásuk pillanatától együtt vannak, ha egypetéjűek, akkor genetikailag is teljesen azonosak. Születésük pillanatától egyértelmű a szoros kötődés, különnemű babáknál is több a „sima" testvérkapcsolatnál. Dani és Réka pl. pár hetesen mindig megnyugodott attól, ha egy kiságyba tettük őket (kezdettől külön ágyban aludtak).

Amikor a két egyidős gyerek közösségbe kerül, mindenképpen felmerül a kérdés: egy intézménybe/csoportba járjanak, vagy keressünk legalább egy intézményen belül külön csoportot.

Van, akiben fel sem merül az ikrek szétválasztásának lehetősége. Fő előnyként azt szokták emlegetni, hogy milyen jó, hogy ők ketten ott vannak egymásnak, ha már egyszer anyától el kell egy időre szakadni.

A másik véglet, amikor már bölcsiben/oviban külön csoportba járnak az ikrek. Az így döntő szülők általában azzal érvelnek, hogy előbb-utóbb úgyis bekövetkezik (illetve be kell, hogy következzen) az elválás, ráadásul a két gyerek különböző személyisége is sokkal inkább kibontakozhat, ha nincs ott a testvére. Nem elhanyagolható az sem, hogy külön csoport/osztály esetében talán könnyebb elkerülni a folytonos összehasonlítgatást, ami egynemű gyerekeknél szinte lehetetlen.

Ismerősömnél láttam olyat, hogy az ikreit (két fiú) már óvodában szét kellett választani, mert az egyikük túlzottan domináns volt, szinte elnyomta a testvérét. Bejött nekik, a fiúk azóta iskolások, külön osztályba járnak most is, és nincs velük semmi probléma.

Jómagam valahol félúton vagyok a két nézet között: terv szerint a minik bölcsibe és óvodába még egy csoportba fognak járni, iskolában viszont már szeretném külön osztályba íratni őket.

A fő ok nálunk is a két gyerek viselkedésében keresendő: Réka testvérkonfliktus esetén leginkább a mi „hátunk mögé bújik". Vagyis meg sem próbálja rendezni a problémát. Attól tartok (talán okkal, talán nem), hogy később, közösségben Daninál keres majd védelmet. Ez önmagában még nem baj, mondhatnánk, egy fiú védje csak meg a húgát. De ha tovább gondoljuk: legkésőbb középiskolás korban már nagyon más lesz az érdeklődés, valószínűleg nem hogy külön osztályba, hanem külön iskolába fognak járni.

Márpedig szerintem a kortárs konfliktusok kezelésének megtanulására a kamaszkor nem éppen ideális…

Az mindenképpen igaz, hogy a közösségbe kerülésnél előny, hogy ketten vannak. Mert ugyan anya-apa nincs ott a bölcsiben, de a tesó igen. Valószínűleg ezért úsztuk meg minimális sírással a beszoktatást. A gondozónők mesélték párszor, hogy ha mégis sírt valamelyik gyerekem, a másik ment vigasztalni.

Előny az is, hogy már hozzászoktak a gyerektársasághoz. Sőt: a szakirodalom szerint elvileg 3 éves kor alatt csak egymás mellett játszanak a gyerekek. A minik ezzel szemben már bő egy évesen kukucsoltak, kergetőztek. Ezt valószínűleg a két nagyobb testvér jelenléte is segítette, nagyon „húzzák" a két kicsit, sokkal gyorsabban fejlődnek, mint annak idején Balázs.

Sokan szívtelennek tartanak a terveim miatt. Főleg a szingli babások, de ikres anyukával is volt már ebből vitám. Sőt: a saját anyám is szemrehányóan nézett rám, és közölte, hogy szörnyű, amit tervezek A jelenlegi állapot szerint úgy gondolom, így lesz jó. Minden a gyerekeimtől függ, betonba öntve semmi nincs. Lehet, hogy tökéletesen fog működni az általam kitalált módszer, lehet, hogy változtatni kell rajta.

Ui: a szétválasztás annyiban megkezdődött, hogy Dani átköltözött Balu szobájába. Az oka borzasztóan prózai: pár hónapja Réka minden este kifejti, hogy „apa altat", Dani viszont egy idő után fellázadt, és engem követelt. A költözést valamennyi érintett jól viselte.

13. „A ZENE AZ KELL" (?)

A kérdésre nálunk határozott igen a válasz.

A gyerekeim „zenei nevelése" már a terhesség alatt elkezdődött. Merthogy én jó – és rossz kedvemben énekelek. Vagyis szinte mindig, ha nem hangosan (mert mondjuk éppen a munkahelyemen vagyok), akkor csak „fejben".

És persze rengeteg zenét hallgatunk.

Sokat síró pici babával mentőöv lehet a zene. Balu rettentően sírós baba volt. Kedvenc zenéje pedig a Michael Flatley Feet of Flames című showjának zenei anyaga. A gyerek 0 és 6 hónapos kora között annyiszor hallgattam meg a fent említett CD-t, hogy azóta se került be a lejátszóba.

Az ikrek viszont kedvenc műfajomat választották. Nem titok, hogy lelkes musical – rajongó vagyok. Szerencsére lehet találni gyerekeknek valóbb mu-

sical – részleteket, sőt, létezik válogatás-album is, kifejezetten gyerekeknek. Az ikreknek is hamar lettek kedvenc dalaik.

A bölcsiben már az első héten jelezték a gondozónők, hogy a minik mennyire muzikálisak. Ha zenés foglalkozás van terítéken, az én két gyermekem az elsők között jelzi a részvételét. Nagyon hamar megtanulnak dalokat, amiket itthon aztán elő is adnak. Közben pörögnek-forognak. Imádják a hagyományos gyerekdalokat is, bár ezek itthon ritkán kerülnek terítékre, bevallom őszintén, nem nagyon bírnám hosszabb ideig hallgatni.

Balu is tanítgatja őket. Kis híján sírva fakadtam: az „Orgona ága" c. klasszikust Dani és Réka pillanatok alatt megtanulták a nagytól, és azóta is együtt énekelgetik.

Az autóban való nyűgösködést jó eséllyel meg tudjuk szüntetni egy-egy kedvenc dallal, és ha szerencsénk van, a kisebb otthoni hisztik ellen is hatásos a zene.

Nálunk kell a zene. És nálatok?

14. APA, A BETEGÁPOLÓ

Az egyik betegségünk története úgy érzem, külön fejezetet érdemel. Azon a héten egyszer voltam a bölcsiben. Csak én, és csak azért, hogy a térítési díjat befizessem.

Daninak tüszős mandulagyulladása volt, jó magas lázzal, Réka meg köhögött, folyt az orra, így ő is itthon maradt.

Szerdáig otthon voltam velük. Az ikrek betegebb fele nyűgös volt, álmos, és étvágytalan. Az egészségesebb pedig tüneményesen aranyos. Betakargatta az alvó beteget, néha ellenőrizte, hogy van, és jelentett: „Danika még alszik". Szóval anyáskodott. Két lázmérés közt jókat játszottunk, és azt is megértette, ha Danit éppen nem lehetett egyedül hagyni, mert „anya majad".

Szegény Dani nem sok vizet zavart, a láz miatt a napok nagy részét végig aludta, tejen kívül más tápanyag nemigen ment a pocakjába. Az éjszakák elég mozgalmasak voltak, sokat nyöszörgött, de azt is kibírtuk.

Csütörtökön már muszáj volt dolgoznom (vidéki ügyfélfogadás, kb. 20 embert vártam), így a párom vett ki két nap szabit. Mondtam neki, hogy nagy dolgokra ne készüljön, Dani jobbára csak fekszik, Réka meg jó kislány. Ez volt az a pont ahol hatalmasat tévedtem. Duplán.

Dani csütörtökön láztalanul ébredt, és úgy döntött, az egész heti rohangálást-borogatást most azonnal be kell pótolni. Réka meg szokás szerint hűségesen követte a bandavezért. Egy pillanatra sem lehetett őket magukra hagyni. Vagy borogattak (többek között virágföldet meg a bili tartalmát), vagy egymást tépték. Pénteken tetőzött a dolog: két pohár bánta a minik tényked̄ését.

A párom előtt viszont le a kalappal: még csak ki sem akadt különösebben, sőt, olyan is elhagyta a száját, hogy tulajdonképpen élvezte ezt a két napot, csak nagyon fárasztó volt.

Én meg elgondolkodtam: a férjem ennyi ideig még nem volt hármasban / négyesben a gyerekekkel. Valahogy nem adódott ilyen helyzet. Pedig az első pillanattól részt vesz az ellátásukban. Amikor még ettek éjjel a minik, ő is kelt velem együtt, a fürdetést már az első hetekben „lenyúlta", nem kapott frászt a kakás pelenkáktól és szükség esetén orrot is szív (bár azt nem szereti).

Nekem valahogy egyértelmű volt, hogy nagyon is kell a segítsége, elvégre pici babából kettő van, belőlem meg csak egy, és kezem is csak kettő, bármennyire is szeretném, hogy több legyen. Az is világos volt (nekünk legalábbis), hogy ha dolgozni kezdek, akkor előfordulhat, hogy ő lesz a betegápoló. A kollégáink reakcióin viszont meglepődtem. Nagy részüknek ez egyáltalán nem volt ilyen természetes. Volt, aki meglehetősen furcsán nézett rám, amikor csütörtökön besétáltam a munkahelyemre. Hangosan ugyan nem mondták ki, de láttam az arcokon, hogy némi megdöbbenést keltettünk. Belátták ugyan, hogy teljesen logikus a megoldás, hogy így legalább mind a ketten tudtunk dolgozni, de a csodálkozás ott maradt.

Másnak is ilyen furcsa ez? Vagy én értettem félre valamit? Azóta sem tudom. Csak örülök annak, hogy ez is működik.

15. „CSALÁDOM ÉS EGYÉB ÁLLATFAJTÁK"

Ha jól sejtem, szinte mindenkinek ismerős az a helyzet, amikor a gyerek egyszer csak állatot szeretne tartani. Balu már régóta mondogatja, hogy szeretne egy t-rexet. Vagy cápát. Esetleg krokodilt. Ezekről szerencsére sikerült lebeszélni.

Aztán fél éve komolyan terítékre került a téma. Beszéltük a párommal, hogy esetleg szülinapjára kaphatna valamit. Várható, hogy az ikrek sem fogják gyötörni az új „családtagot", Balázs meg már tényleg nagy, őt ismerve a gondozásában is segíteni fog. Ellenérzéseink nekünk sem voltak. Sőt: nekem már kimondottan hiányzott valami házikedvenc.

Ezzel párhuzamosan a fiam keresztszülei is felvetették, hogy ők beszereznék a majdani kedvencet, csak döntsük el, mit szeretnénk. Szóval eldőlt a kérdés: állattartók leszünk.

Igen ám, de mi legyen. Figyelembe kellett venni, hogy panelban lakunk, és napközben senki nincs otthon, na meg azt is, hogy három, illetve négy gyerek fogja körülrajongani. Kutya, macska szóba sem jöhet, velük ennél jóval többet kell foglalkozni. Madarat vagy akváriumot én nem akartam. Végül a rágcsálóknál kötöttünk ki.

Először hörcsögre gondoltunk. A hörcsögök szerencséjére konzultáltam az egyik kollégámmal. Két gyerek mellett rutinos rágcsálótartó. Ő mondta, hogy a tengerimalac jobb választás lenne. Sokkal aktívabb, mint a hörcsög, aki a nap nagy részét átalussza, ráadásul a simogatást is jobban tűri. Ezen felbuzdulva keresgélni kezdtem a neten. Meg átsétáltam a munkahelyem közelében lévő állatkereskedésbe, és kérdezősködtem. A válaszok megerősítették, hogy gyerekek mellett érdemes tengerimalacot tartani. Jeleztem az ajándékozóknak, és elkezdtem felkészíteni a gyerekeket az új családtag érkezésére. Képeket nézegettünk, beszélgettünk. A naggyal arról, hogy ennek az állatkának ő lesz a gazdija, és együtt fogjuk gondozni, a minikkel arról, hogy nem nyitjuk ki a ketrecet, és simogatni is csak óvatosan, és anyával vagy apával szabad. Elmentünk állatkereskedésbe is, hogy „élőben” is megnézhessék.

Aztán egy szép péntek délután megérkezett „Ő”. Csinos, fekete-fehér fickó. Név szerint Loló, bár a párom következetesen Bélának hívja. (Senki ne kérdezze, miért lett Loló. Balut kérdeztük, mi legyen a neve, ő pedig habozás nélkül közölte, hogy így hívják. Barátnőm szerint Czapák Loló.)

A második napon már a kezünkből vette el az almát és a répát. Lassan ismerkedik, szaglássza a kezünket. A simogatást még nem nagyon tűri, de a hozzáértők szerint, ha megszokta a szagunkat, kifejezetten igényelni fogja, hogy kézbe vegyük, foglalkozzunk vele.

Mindig az volt a véleményem, hogy egy gyerek mindenképpen nyer azzal, ha tarthat állatot. Nyilván ez a saját élményeimből fakad: kutyától a nyúlig nagyon sok mindent tartottam már. Gondolom, senkinek nem spanyolviasz, hogy az állattartással a gyerkőc megtanul felelősséget vállalni másért, megtanulja, hogy gondoskodni kell a kis kedvencről.

Ami a legjobban meglepett: Réka és Dani normál esetben a világon mindenen hajlamosak összeveszni. Mert minden, ami éppen a másiknál van, „az enyém”. Lolót viszont teljes egyetértésben nézegetik, és még azon sem tört ki botrány, hogy ki ad neki előbb almát.

Ui: a fenti események után pár hónappal a lányok egy dzsungáriai törpehörcsög boldog tulajdonosai lettek.

Dr. Volosinovszki Vanda

Egy kispapa naplója

(A 2011. évben megjelent Életmesék c. könyv 14-67. oldalán megjelent pályázat folytatása)

2008. 07. 19. ISMERD MEG ORSZÁGODAT!

Szombat. Egy újabb nap egy igazán jó, hosszú alvásra. Természetes, hogy ilyenkor kell bekövetkeznie annak, amire még sohasem volt példa, történetesen, hogy Vera felébredt fél hatkor, mert legyek hangját hallotta. Szerencsére még sikerült visszaaltatni, így aludhattunk Gergő ébredéséig, azaz kb. fél kilencig. Megreggeliztünk és tíz körül leballagtunk egy hátizsákkal, a babakocsival és két gyerekkel a hófödte magas hegycsúcsok színeiben pompázó kisautónkhoz. Nyírmártonfalvára készültünk, hogy elvigyük egy diákom bizonyítványát, aki egy baleset miatt nem tudta átvenni az iskolában. Úgy terveztük, hogy akkor már kocsikázunk egyet és körülnézünk a környékbeli településeken is. A lakásban már háromszor ellenőriztem, hogy biztosan betettem-e a táskámba a bizonyítványt, de azért a kocsinál is ellenőriztem még egyszer. A helyén volt.

Vera is magával hozott néhány fontos dolgot, elsősorban egy plüss vakondot, aminek a farka helyén egy lapozgatós könyv van. A vakondot egyébként Kínában gyártották, a "könyv" részében viszont az egyik legnevesebb hazai könyvkiadónk van feltüntetve kiadóként. Azért meggondolnám a kiadó helyében, hogy mihez adom a nevem, de hát pénz beszél. A vakondot egyébként nem mi vettük Verának, ajándékba kapta valakitől.

… Nyírmártonfalva egyébként nagyon kellemes kis községnek látszott, tele új, vagy felújított házakkal… Már írtam korábban, hogy szeretünk templomokat nézegetni. A katolikus templomok a legtöbb helyen nyitva vannak, mert akad a közelben sekrestyés, aki vigyáz rájuk. A helyi görög katolikus templom is ki volt nyitva. Teljesen meglepődtünk, amikor bementünk. Nem is számítottunk rá, hogy egy ilyen kis templomban ilyen gyönyörű ikonosztázt és freskókat találunk. Mindig nagy kegyelem egy olyan szent helyre betérni, ahol még nem jártunk. Elmondtunk hát egy imát és mentünk volna utunkra, de a templom előtt megállt egy szakadt, vörös képű bácsi és leszállt rozsdás drótszamaráról. Kérdezte, hogy honnan jöttünk, mi járatban vagyunk.

- Dicsőség Jézus Krisztusnak! – Köszöntünk neki, mert gondoltuk, hogy templomi ember. Ha római katolikus templomból jöttünk volna ki, úgy köszöntünk volna, hogy „Dicsértessék a Jézus Krisztus!”, ha reformátusból, akkor meg úgy, hogy „Áldás, békesség!”. Azért senki nem haragszik meg, ha a saját köszöntésével fogadják. A mi emberünk is rögtön látta rajtunk, hogy jó

szándékkal vagyunk, hát beszédbe elegyedett velünk. Kiderült, hogy ő itt a görög rítusú pap, nemrég helyezték ide, eddig Bedőn szolgált. No, mondom, én meg Bedőről ismerek is valakit. Ő is ismerte az illetőt, de kiderült, hogy Debrecenből is van egy egész sor közös ismerősünk. Kicsi ez az ország, bár lenne nagyobb. Erről is elbeszélgettünk:

- Bizony, úgy volt az, hogy Bedőt is elcsatolják, mert épp a határon van – mondta az atya. Aztán sok érdekeset mondott még, például mesélt arról, hogyan lett Bedő görög katolikus település. Egyszerre kellett ott az embereknek görög katolikussá válni. Nem akadékoskodtak az egyszerű emberek, hogy eddig reformátusok vagy római katolikusok voltak. Ezentúl másik templomba mentek vasárnap és kész. „Egy az Isten."

Beszélt az atya arról is, hogy ez a magyar nép alighanem a legszerencsétlenebb és érdemeihez képest a legkevésbé megbecsült a világon. Hiszen tudom én azt, magyar vagyok. Mit tudja egy amerikai, hogy miért szomorkodik a magyar!? Megtanultuk mi ezt már. Jaj, ha a fiatalok elfelejtik! Mondtam is az öregnek, hogy nem értenek az óceánon túl semmit. Idejöttek ottani diákok, de hiába mutattuk nekik, hogy nézd, ez a templom háromszáz évvel azelőtt épült, hogy fehér ember tette a lábát Amerikába, nem értették. Akinek nincs múltja, hogyan gondol a jövőre? A mi gyökereinket is igyekeztek kitépni. Nagyrészt sikerült is. De vannak még itt sírva mulató magyarok, akik emlékeznek.

Elbúcsúztunk és továbbhajtottunk Nyíracsádra. Itt fogtunk Verával néhány egészen érdekes sáskát. Pont úgy néztek ki, mint egy fűszál. Meg is tankoltunk és a település központjában vettünk ki pénzt egy automatából. A központi téren egyébként több köztéri szobor is áll, és egy gyönyörű, XIII. századi kora-gótikus vagy inkább késő-román református templom. Ebben a templomban volt egy jó barátom esküvője, akkor láthattam belülről is. Most be volt zárva, de készítettem néhány fényképet a templomról is, meg az előtte álló haranglábról is. Itt, Acsádon még találtunk egy római katolikus és egy görög katolikus templomot is. A görög volt nyitva. Ez még a nyírmártonfalvinál is szebb volt. Igazán megérte megnézni.

Templomjárás közben rendesen megéheztünk. Kerestünk egy éttermet vagy vendéglőt, de nem találtunk csak sörözőt, meg cukrászdát. Egy zöldségestől meg is kérdeztem, hogy hol lehet itt enni valami tartalmasat. Azt mondta, legközelebb Nyíradonyban. Autóba pattantunk és áthajtottunk Nyíradonyba. Csendes kisváros benyomását keltette Adony is.

Mindenfelé táblák voltak kirakva: „Étterem 975 m”. Nem is egy km, kérem. Legyünk pontosak! Még így is keringtünk kicsit, de az „Étterem 57 m” táblától már egyenesen vitt az út.

Az étterem pipecebb volt, mint amire számítottunk, de nem volt túl drága a színvonalhoz képest, a pincér srác pedig rendkívül kedves volt. Már hozta is az etetőszéket Gergőnek, ahogy beléptünk. Ráadásul Gergőnek adott egy kisautót játszani, amíg várni kellett az ételre, Verának pedig adott lapokat rajzolni, így Veronkám még afelett érzett bánatát is elfelejtette, hogy sem az út közben fogott bodobácsát, sem az éti csigáját nem hozhatta be az étteremb e. A dekoráció is nagyon tetszett neki. Vadászlakszerű berendezés volt. A falon vadkacsás festmény, az asztalokra dámvadakat rajzoltak, és ha valaki figyelmesen körülnézett, talált itt mindenféle állatot, még vaddisznót is. Ráadásul érdekes tárgyak is ki voltak rakva dekorációnak, például régi vasalók, darálók. Verának tetszettek ezek is.

Miután rendeltünk, Kata meggondolta magát. Minden további nélkül lehetett változtatni a rendelésen, sőt a pincér srác magától kérdezte meg, hogy szeretne-e Kata változtatni, mert meghallotta, hogy erről beszélünk.

Gergő a kisautót tologatta az asztalon, miközben azt mondogatta, hogy „Huh, huh, brrr, brrr.” Aztán megunta és inkább dobálni kezdte az autócskát. Erre rákötöttük a sapkája madzagjára, el ne repüljön. Így már nem volt érdekes a dobálás. Kata viszont elrejtegette az autót a sapka alá. Ezen már óriásit kacagott Gergő. Közben Vera nagy kitartással rajzolt. Úgy az ötödik rajzát rajzolta. Ezekből kettőt a pincér fiúnak adott, a többit meg egy néninek, aki odajött hozzánk, hogy közelről gyönyörködhessen a gyerekekben.

A gyerekeknek nem rendeltünk külön ételt, a mi tányérunkból kaptak enni. Meglepetésemre a barbecue szószos csirke mindkét gyereknek ízlett, bár Gergőnek inkább a rizs volt a nyerő. Kata azt hiszem aszalt szilvával töltött csirkemellet evett, vagy valami olyasmit.

Amikor végeztünk, a pincér invitált minket, hogy jöjjünk máskor is. Kata biztosította róla, hogy még fogunk ide jönni, majd hozzátette, hogy örülünk, hogy erre tévedtünk.

Épp a kocsiba szálltunk be, amikor a pincér utánunk szaladt, hogy bent felejtettük Gergő sapkáját. Ugyan lebuktunk, hogy suzukisok vagyunk, de a pincér srác ismét kapott egy jó pontot. Kíváncsi vagyok, hogy hol végzett, mert szívesen elküldenék oda továbbképzésre néhány debreceni vendéglátóst. Megnéztünk néhány információs táblát, de a térképünk is jelölt egy kastélyt a közeli Nyírábrányban, hát átautóztunk oda. Már úgy kevertük a Nyír-rel kezdődő településeket, mint Jack Lemon és Walter Matthau a Furcsa pár 2-ben a Santa-s városokat. Azért megtaláltuk a kastélyt, amely valaha az Eördögh családé volt. Csak kívülről tudtuk megnézni, a kapu le volt lakatolva. Az út-

testen játszadozó gyerekek rámköszöntek. Gondoltam, érdeklődöm tőlük, de egy lélegzetelállítóan szép fiatal lány jött velem szembe. Egy percig pihentettem rajta a szemem, aztán elfelejtettem, hogy mit szerettem volna kérdezni. Kata ugyan tett egy megjegyzést a műemléknézési szokásaimmal kapcsolatban, de tudja, hogy olyan vagyok, mint a rossz pénz. Szóval nem félt igazán.

Veronika közben megkérdezte, hogy mikor megyünk kirándulni. Szerinte ugyanis kirándulni csak erdőben lehet. Idefelé láttuk kitáblázva, hogy „kis vadászház", ezért arra kanyarodtunk. Gondoltuk, leparkolunk a háznál és onnan túrázunk egyet. A kis vadászház viszont inkább nagy major volt és a környékéről frissen irtották ki az erdőt, itt-ott fiatal magoncokkal pótolva, de volt, ahol még a tönkök látszottak ki a földből. Közben a nap hétágra sütött, hát itt nem kezdtünk kirándulni. Találtunk egy keskeny erdei utat, de ez meg nem vezetett sehová. Ilyeneket a Nagyerdőn is százával találunk Debrecen mellett.

Eszünkbe jutott viszont, hogy elmehetnénk Fancsikára. Ott aztán van erdő, tó, minden mi jó. A gyerekek viszont az úton elaludtak a kocsiban, mi meg elnéztük a táblákat, úgyhogy hazamentünk Debrecenbe, és nyaltunk egy fagyit a kedvenc fagyizónkban, ami olyan közel van dédimama lakásához. Dédihez is felcsengettünk. Fájós lábbal lebotorkált a lépcsőn, nehogy felvigyük a gyerekeket a tiszta lakásába. Elkísért minket a játszótérre. A gyerekek csúszdáztak, homokoztak, mi pedig mamával leültünk egy padra. Beszélgettünk.

- Majd hivatok elő fényképeket – mondtam dédinek, de ő megint gyakorlatias oldalát mutatta:

- Jobb lett volna, ha kolbászt hozol! – morogta.

- Várj csak, a rosszakat felírom! – feddtem meg, és előkaptam noteszemet.

- Megőrjítesz te már teljesen – nevette. Később egy fiatal asszonykának azt is elmesélte, hogy én beleírom majd a könyvembe, hogy ő kolbászt kért tőlem. Katával is megnézette a noteszem, hogy tényleg felírtam-e. Aztán Gergőt felemeltem, ő meg kivette az ingem zsebéből a noteszt és a tollat.

- Jaj, tanár lesz már ebből is! – kesergett nagyanyám, persze csak játékosan. Gergőt ez cseppet sem zavarta. A legkomolyabb ábrázattal lapozta végig a noteszem, végül visszatette a tollal együtt a zsebembe.

A szombat esti mise utánra Kata kóruspróbát szervezett a templomi kórusnak, ezért dédit magára hagytuk, legalább mehetett pihenni. Az úton Vera megint fogott egy bodobácsot, erről talált ki favicceket. Mi is próbálkoztunk Katával, hogy vicces dolgokat találjunk ki a bodobácsról, de csak olyan rímek jutottak eszembe, amiket nem tartottam ildomosnak gyerekek előtt elmondani. Verának kellett még inkább mozgatni az agytekervényeit. Végül azt találta ki, hogy úgy viccel meg minket, hogy a bodobácsot a nadrágjába dugja. Szegény rovar furán érezhette magát odabenn. Kivettem a gatyóból és

elengedtem. Vera ezért nagyon morcos volt. Mondtam neki, hogy legközelebb ne bánjon így a kisállataival, akkor nem veszem el őket.

A templom előtt találkoztunk Anikó nénivel és a lányával, Andival. Mindketten énekelnek a kórusban. Kicsit kuncogtak Vera fagyi foltos-ruháján és bogaras kezén. Vera ezen felmérgesedett:

- Ne nevessetek rajta – szólt rájuk harciasan, – elég volt!

Az említett két hölgyön kívül csak mi jöttünk a próbára, tehát elég családias hangulatban telt. Csak én morogtam, hogy hagyjuk a csudába az egészet, minek strapáljuk magunkat? Úgyis az éles szereplésre esik be néhány profi énekes, akik nem is jártak próbára és viszik majd az egész kórust. Nekik van a legerősebb hangjuk, úgyis azt énekeljük, amit ők.

Mivel gyakran előfordul, hogy morgolódom próbákon, nem törődött velem senki. Még Vera is töretlen lelkesedéssel osztotta a kottákat. Az Alta Trinita-ból osztott mindenkinek vagy kettőt, Tomas Luis de Victoria Ave Maria című művéből meg volt, akinek négy kottát is a kezébe nyomott. Ezeket már énekeltük régebben, de nem nagyon emlékeztem rájuk. Ha Kata énekelte mellettem a basszust, akkor jól énekeltem én is, de amikor kiállunk „élesben", akkor Kata biztos, hogy nem fog basszust énekelni. Remélem lesz még valaki mellettem.

Hazafelé versenyeztünk, hogy ki ér előbb haza. Én a babakocsit tolva rohantam, de így is messze a lányok előtt jártam, viszont meg kellett állnom, mert kipotyogott valami a kocsiból (szerencsére nem Gergő). Közben Kata megelőzött. Ő ért elsőnek haza, aztán én. Vera meg megállt ott, ahol volt és sírt. Kata vigasztalgatta:

- Vera, ez csak játék, nem győzhetsz mindig te.

Verát csak az vigasztalta meg, hogy visszavágóban győzhetett. Mindig győzni akar, akárcsak Zsuzsa mama.

Bár fárasztó, mozgalmas napunk volt, Vera mégsem akart este elaludni. Kata azt is felfedezte, hogy a párnája ki van belezve. Nem derült ki, hogy ő csinálta-e. Végül szomorúan a combomra hajtotta a fejét, hogy ott pihenjen le. Félig szipogva mondta:

- Párnám nincs, csak egy üres láb.

2008. 07. 24. EMBERNEK MARADNI

Végre működik a helyi számítógép-hálózatom. Többen adtak tippeket az elkészítéséhez, amelyekből tanultam ezt-azt, de végül csak annyit csináltam, hogy összedugtam mindent úgy, mint tegnap és most működik. A kábeleket használtan szereztem, lehet, hogy azokkal volt valahol a gond.

A nagy eseményt azzal ünnepeltem meg, hogy rávettem Katit, álljon ki velem a hálózaton egy jedi párbajra. Én egy gonosz, gyíkfejű jedi lovagot kreál-

tam magamnak, ő meg egy jó rodiánt. Katának valahogy túl erőszakos volt a játék, ezért nem használtam ellene az erő-fojtásomat és a vörös villámaimat, amelyek az ujjaim végéből törnek elő. Még így is mellettem állt a tapasztalat, meg az erő is velem volt, hát eltettem a lézerkardot is. Egy szál pisztollyal gond nélkül legyőztem Katit tízszer. Neki legyen mondva, hogy ő is elintézett háromszor és igazán nagy bátorságra vall tőle, hogy kiállt ellenem.

Máskülönben ma is többször megfordult a fejemben, hogy a világ kezd egy nagy képregény adaptációvá változni. Annyira abszurd, hogy egy tanár meg egy pénzügyi alkalmazott nem kap hitelt egy bútorboltban és mindezt egy szabályos hatósági igazoltatás után közlik velük, hogy nem csodálkoztam volna, ha beszakad a mennyezet és közénk esik Joker a vigyorgó ábrázatával: „Táncoltál már az ördöggel sápadt holdfénynél?”

De inkább elmesélem elejétől:

Ma későn keltem fel, majdnem kilenc óra volt. A gyerekek már túl voltak a reggelin, legalábbis Vera elmondása és az árulkodó nyomok szerint. Gergő viszont vissza volt téve a kiságyba. Kivettem és a biztonság kedvéért adtam mindkét gyereknek egy-egy joghurtot. Megették egy huzatra. Reggeli után pizsamapartit tartottunk délutánig. Nem volt kedvem sem felöltözni, sem a gyerekeket öltöztetni, odakinn ugyanis még mindig esett az eső, s a hírek szerint megdőlt a hidegrekord. 13 fok július közepén. Egyértelmű volt számomra, hogy csak álmodom, hát nem is öltöztem fel. A gyerekek sem panaszkodtak a pizsamás lét miatt, sőt, Vera inkább amiatt lógatta az orrát, hogy a játéklovacskája játékból megbetegedett és nem lehet meggyógyítani. Vera volt az állatorvos, akit kihívtunk hozzá és megállapította, hogy gyógyíthatatlan.

- Akkor csak egyet tehetünk – állapítottam meg -, levágjuk a lovat és készítünk belőle kolbászt.

Az orvostudomány hihetetlenül gyors fejlődésének köszönhetően Veradoki mégis kitalált egy gyógymódot, amivel megmenthetjük a lovat, pedig az a sok jó kolbász...

Végül csak játszhatott egy kicsit Tekivel, amíg Gergőt tisztába tettem. A fiatalúr incselkedett velem. Amikor a hosszú nadrágját rá szerettem volna adni, kedvesen odajött hozzám, majd amikor egészen közel volt, kacagva elszaladt. Amikor a szandált adtam rá, akkor is mindig elhúzta a lábát. Végül lefogtam és így felöltöztetve kivittem sétálni a nyúlós időbe. Vera is felkapta a pulóverét és nyeregbe pattant. A biciklin ma már nem fájt a feneke, de a buborékos fóliát nem szedtük le.

A bringa egyébként megmutatta, mitől volt olyan olcsó. Előbb az első sárhányóját hagyta el, aztán az első fék kezdett lifegni. Észrevettem, hogy a sárhányót és a féket egy anyacsavar tartotta, ami leesett. Visszamentem az úton,

de nem találtam meg, hát beszaladtam a plébániára kérni egyet. Közben Zsuzsa vigyázott a gyerekekre, aki épp erre sétált Pannival.

Megszereltem a biciklit, aztán elkísértük Zsuzsáékat a boltba. Vera végig gyönyörűen kerekezett mellettünk. Nem rohant el, nem idétlenkedett; ha úttest jött, leszállt a bicikliről és megfogta a kezem.

A bolt előtt voltunk, amikor telefonált nagypapa, hogy elvinné Pannikáékat cipőt venni Panni névnapjára. Mivel egy köpésre volt, bementünk papához a szervizbe. Mikor meglátta a három gyereket a szétszedett készülékek közt settenkedni, nagypapának egy templomban meglehetősen ritkán hangoztatott vallásos kifejezés szökött ajkaira - legalábbis mennyei Atyánkat megemlítette benne. Ő nem templomjáró ember, nem is azért mondott ilyeneket, mert káromkodni szeretett volna. Olyasmi indulatszó volt ez nála, mint nálam az, hogy „A csudába!" (Én is katolizálásom után szoktam át erre a mondásra, előtte próbálkoztam a Zsüti-féle „Hogy az a ..." formulával is.) Van azért elég jó pont apa számláján, amit elkönyvelhetnek neki odafenn, és ha majd különválasztják a búzát a konkolytól, lesz neki bőven búzája, ami megmarad. …

- Ennyit erről. – sóhajtott.

Ismerem már annyira, hogy akár meg sem kellett volna kérdeznem, de kíváncsi voltam. Igen, már megint egy olyan gépet javított meg, amit máshol javíthatatlannak mondtak.

Amikor megismerkedtem Zolival, későbbi sógorommal és bérmaapámmal, megkérdezte tőlem, hogy segítenék-e szívesen, mert sérült gyermekekhez mennek a barátaival. Vállaltam. Csak később derült ki, hogy az lenne a segítség, hogy eljátszom a címszerepet Lázár Ervin Sróf mester szerel című meséjében. Akkor már nem visszakoztam. Próbáltam eljátszani Sróf mestert úgy, hogy közben édesapámra gondoltam, mint mintára. Akkor szerettem meg Lázár Ervint. Bizony, én a legtöbb meséjét felnőttként olvastam, és az ő hatására (is) kezdtem meséket írni.

Amúgy pocsék színész vagyok, de a gyerekeknek tetszett a mese. Később aztán más mesehősök szerepébe is bújtam, de kedvenceim Lázár Ervin szereplői maradtak. Egyszer például voltam „jaj de álmos" Szörnyeteg Lajosként. Előtte nem fésülködtem és borotválkoztam egy ideig. Felvettem egy szakadt pulóvert és kész volt a jelmez. Akkor még bukfencezni is tudtam valamennyire a színpadon, ill. az oltár előtt, mert ezt egy templomban adtuk elő gyermeknapon…

Vége a napnak, lerúghatom a cipőmet... Legalábbis így gondoltam, amíg meg nem csörrent a telefon. Anya hívott. Ekkor Katának eszébe jutott, hogy mit beszélt anyával és ketten egyszerre kezdték mondani a magukét. Nem értet-

tem semmit, de felbosszantottam magam. A lényeg az volt, hogy kocsiba kellett vágnunk magunkat, nekem ráadásul be kellett zsúfolódnom a két gyerekülés közé. Elhajtottunk anyáért, aki később ért le a lakásukból a kapuba, mint mi a Derék utcáról a Széchenyire. Míg vártunk rá, Kata mondta, hogy ha tudta volna, leállítja a motort.

Egy bútorboltba mentünk. Anya kinézett egy ülőgarnitúrát, ami pont olyan, mint a szomszédé, csak most nagyon olcsó, és ezzel akarta meglepni apát a harmincharmadik házassági évfordulójukra. A mostani garnitúrájuk harminckét éves. Csakhogy egy darab van a kinézett csodából és hitelre szeretné venni. Fizeti ő a részleteket, de neki nem adnak hitelt. Jó adag kavarás, hitegetés, idegesség, személyinézés után kiderült, hogy nekünk sem. Mi jogon nézik meg a bankszámlakivonatom és a személyim egy bútorboltban? Mi jogon mondja egy boltos egy lízingcég alkalmazottjának és egy kinevezett tanárnak, hogy nem hitelképes? Még ha egy házról vagy kocsiról lenne szó... De nem vehetek 24 hónap alatt egy nyomorult ágyat? Feltételezik, hogy egy középosztálybeli család nem tudja két év alatt törleszteni egy garnitúra árát? Hol élünk? És az az igazoltatás. Nem elég neki az aláírásom, hogy vállalom a törlesztést? Ha nem tudom fizetni, küldheti a behajtókat. Ráadásul az a hozzá nem értés, amit tapasztaltam. A nyíradonyi pincérnek ötezret sem adtunk, mégis királyként bánt velünk. Itt két éven keresztül havi tizenkétezret hagytunk volna és nem kellett nekik. Ráadásul leforrázva jöttünk el. Azért nem adták el nekünk a garnitúrát mert én GYED-en vagyok, a feleségem meg próbaidős a munkahelyén. Megőrülök. Legközelebb a pékségben megkérdezik:

- Mondja, mennyi a havi fixe? Csak annyi? Akkor nálunk nem vehet zsömlét. Tegye gyorsan vissza azt a tartós tejet! (Ki issza meg, ha holnap felfordul?)

Egy nyomorult boltos szerint én hitelképtelen vagyok? Egy középiskolai tanár nem vehet Magyarországon ágyat, mert félnek, hogy nem tudja kifizetni a csórója...

Egyszer a feleségem járt úgy egy ékszerüzletben, hogy az eladónő azt mondta neki, mikor meglátta, hogy sajnálja, de itt csak aranyat árulnak. Hej, hej Almási és Almássy őseim, forogthattok a sírotokban. De én akkor is úriember maradok itt, ha rongyosnak néznek. Van bennem büszkeség. Bár tehetnék úgy, mint Richard Gere a Pretty Woman-ben, visszamenve másnap a flegma eladókhoz: „Tegnap nem szolgálták ki a hölgyet, pedig nézze mennyi pénzt hagytunk volna itt! Maga jutalékot kap, ugye? „

Mindegy, gyűjtök én kincset, nem e világra, de odaátra. Nekik meg ne vedd bűnül, Uram és nekem sem, hogy rosszat gondoltam róluk!

Beültünk egy pizzériába, ettünk egy pizzát. Tömtük a fejünket, közben arra gondoltam, amit édesapám mondogatott gyerekkoromban: „Egyél, az a tiéd, amit megeszel!”

Ma így mondaná talán: „Zabálj, fogyasztó vagy, nem ember!”

De nekem megvan az, amitől ember lehetek.

„Tizenkét hang üvöltözött dühösen, és a hangok mind teljesen egyformák voltak. Most már nem volt kérdéses, hogy mi történt a disznók arcával. Az állatok a disznókról az Emberekre, az Emberekről a disznókra, aztán a disznókról megint az Emberekre néztek, és már nem tudták megmondani, melyik az Ember, és melyik a disznó.” *(George Orwell: Állatfarm)*

2008. 07. 25 – 07. 27. VÉGEK DICSÉRETE

Az elmúlt napokat Egerben töltöttük nagymamáéknál. Szép város ez az Eger, minek is tagadni. Bár dimbes-dombos, de jól áll neki. Amikor gyerekként először jártam itt, csodálkoztam, hogy még ez is Magyarország. Azóta soksok városára rácsodálkoztam már hazámnak, de Egernek megmaradt az előkelő helye a városok rangsorában és közel sem csak bora miatt.

Nehéz is összefoglalnom az elmúlt napokat, mindazt, ami Egerben történt, mert ha egy-egy nap történéseit írnám le külön-külön, akkor sem lenne energiám mindent leírni. A lényeg, hogy egyáltalán nem unatkoztunk és – ami nekem igazán jól jött – végre kialudhattuk magunkat. Az indulás előtti éjjel, azaz inkább hajnalban, ugyanis alig három órát aludtam. Világosodásig a billentyűzetet püföltem, hogy lejegyezzem gondolataimat, bár közben az járt az eszemben, hogy ha tartósan nem alszom, a fáradtságtól hamarosan gondolkozni sem tudok majd.

Péntek délután indultunk. Édesanyám megígérte, hogy hétvégén átjön egy kicsit rendet rakni. Egy kis rendrakás és suvickolás tényleg nagyon ráfért már a lakásra, de köztudott, hogy ezeket akkor lehet leginkább elvégezni, ha a ház urai, a gyerekek nincsenek a közelben.

Örültem tehát édesanyám segítségének, ugyanakkor megjelent előttem egy szemeteskuka képe tele ételekkel, abban ugyanis biztos voltam, hogy édesanyám szemétnek fog minősíteni néhány konyhánkban fellelhető alapanyagot. Gyors tervet eszeltem ki, hogy hogyan tudnám egyszerre féken tartani a gyerekeket, bepótolni az elmaradt alvásomat és ételt készíteni fonnyadó zöldségekből. Rájöttem, hogy ezt a hármat egyszerre véghezvinni lehetetlen, tehát megpróbáltam. Felraktam egy kosár kukoricát főni, miután a penészes részeket kivágtam belőlük, aztán hasonlóan daraboltam a meglecsósodott paradicsomot, paprikát és hagymát, hogy igazi lecsót készítsek belőlük. A lecsót is odatettem főni, jól felöntöttem vízzel, hogy legyen minek elpárolognia. Gergőt leraktam a kiságyba aludni, Verának adtam lapot, hogy rajzoljon, és lefeküdtem. Igen ám,

de nem tudtam elaludni, mert azon járt az eszem, hogy leragad az étel. Kimentem megkavargatni, és ez így ment többször egymás után. Mire végre aludtam egy fél órát, leragadt a lecsó. Próbáltam fűszerezni, de nem segített rajta, ezért belefőztem egy rúd kolbászt, amit a fagyasztóban találtam. Ez viszont nagyon erős ízű füstölt kolbász volt, ami még tovább rontotta a kozmás lecsó ízét. Azért megebédeltem belőle és Kata is, amikor hazajött. A gyerekek meg ettek kukoricát. A többi ételt és a lecsó maradékát betuszkoltuk a fagyasztóba, a kukoricát és minden mozdíthatót pedig a kocsiba pakoltuk. Elindultunk. Kata már az út elején közölte, hogy még céges ügyei vannak a postán. Vártunk rá az autóban ülve a posta előtt. Aztán még a munkahelyére is be kellett ugrania. Itt is vártunk rá, ráadásul egy kapubejáróban sikerült parkolnia: mi baj lehetne, úgyis jön pár perc alatt. Természetesen, ahogy Kata eltűnt, megjelent egy taxis, szokatlan udvariassággal közölve, hogy nem tud tőlem beállni. (Később hozzátette, hogy megszokta, mert minden barom ide áll. Sajnos igazat kellett neki adnom, mármint a baromban.) Szerencsére Kata nálam hagyta a kulcsot, hát átültem a vezető ülésbe és bepöccentettem a motort. Elég rég nem vezettem, talán már egy éve sem, de legalábbis több hónapja, úgyhogy lányos zavaromban még le is fullasztottam az autót, aztán újraindítottam és hátratolattam a mögöttem álló BMW felé, elhessegetve azt a gondolatot, hogy az első sárhányója érhet annyit, mint halványszínű városi négykerekűm. A taxis közben integetett, hogy még bőven mehetek hátra. No persze, hiszi a piszi. Végül sikerült annyira hátra tolatnom, hogy a taxi is be tudott csusszanni előttem. Visszaültem a helyemre. Ekkor jött vissza Kata és mosolyogva közölte, hogy ő mondta, hogy nem lesz semmi zűr.

Mivel eléggé kialvatlan voltam, elhatároztam, hogy a másfél-két órás utat végigalszom. Máskor menten el tudnék aludni a motor duruzsolására, most richtig nem, sőt, mintha felélénkültem volna. Szerencsére a gyerekek kisebb szünetekkel aludtak. Azért én is lehunyhattam a szemem, mert Kata azt mesélte, hogy két útszakaszon is mentünk sűrű esőben, én meg csak egyre emlékszem, arra is csak halványan. Azt is Kata mesélte, hogy Verával azt játszották, hogy Kata viharfelhő, Vera meg bárányfelhő, és beszélgettek egymással.

Amikor a Tiszánál jártunk, még biztos, hogy nem esett, sőt, Vera sem aludt, mert kinézett az ablakon és örvendezve figyelmeztetett minket:

- Itt a Szita folyó.

A Szitának tényleg több értelme van, legalábbis egy három éves gyermek számára.

Később Vera kicsit elgondolkozott:

- Egerbe autóval jövünk, mert Egerbe nehéz lenne gyalog jönnünk, mert éhesek lennénk és elfáradnánk.

Arról nem is beszélve, hogy két gyerekkel egy hét alatt sem érnénk oda.

Az út második felében Gergő is felébredt. Nyűglődött kicsit, ezért Vera magától neki adta a kekszét, amit épp falatozott. Egy meredek lejtőn lefelé pedig figyelmeztette öcsikéjét:

- Vigyázz Gergő, zuhanunk!

Szerencsére nem zuhantunk le, sőt, szépen halkan begurultunk Margitkáék udvarára. Olyan halkan, hogy a háziak meg sem hallották, hogy jövünk. Mondjuk Béla nehezen is hallhatta volna, mert nem volt otthon. Margitka viszont kijött elénk nagy csodálkozva:

- Hogy lopakodtatok be ilyen hangtalanul?

- Hangtalanul? – tettem az ártatlant. – Csak úgy suhogtak a kerekek.

- Fogadjunk, hogy nassoltatok, ahogy elhagytátok a Debrecen táblát – csóválta a fejét Margitka.

- Ugyan – védekeztem –, mikor elkezdtük a nassolást, még nem is hagytuk el a táblát.

A következő, amit elújságolt nekünk legkedvesebb anyósom, hogy a bejáratuk fölé rozsdafarkúak fészkeltek. Egy ideje figyelgetik Bélával a fiókákat és szüleiket.

- Ez mostanában a legnagyobb örömünk – lelkendezett Margitka. Én meg gondoltam, hogy ha az unokák érkezése ezt nem übereli, akár mehetünk is haza. Nem mentünk. Inkább engedtük a gyerekeket szaladgálni a domboldalon. Vera rögtön fogott egy sáskát. Amikor meglátta, hogy nagypapa közeledik az úton, menten elé szaladt és örömmel mutogatta neki szerzeményét köszönésképpen.

Kata élvezte a szabadságot és a barátságos környezetet, a napfényt, ahogy alig forrón végigsimogatta, hát leheveredett a fűbe, úgy, abban a blúzban, amiben eljött az irodából.

- Aztán meg moshatom – böktem a blúzára –, megfogja a fű.

Az új blúzait tényleg nagy becsben tartom. Nem merem őket, csak harminc fokon mosni, úgy meg sok szennyeződés megmarad. Ezt a többi fehér ruhán tudom lemérni, amit összemosok velük.

Míg Katit korholtam, Gergő nekiment a kocsi kinyitott ajtajának. Az ajtó széle nyomott hagyott a fején. Akkorát koppant, hogy az egész kocsi belerezonált, de Gergő ment tovább, mintha az egész koccanás fel sem tűnt volna neki. Kata aggódva nézett rám:

- Nem lesz autista ez a gyerek?

Szerencsére már jócskán jelét adta, hogy nem az. Bár Vera ennyi idős korában már egész jól beszélt, de többen mondták már, hogy Gergőt ne Verához hasonlítsam, ráadásul Gergő is használ már pár szót.

A baleset után kisfiam egy játékautó kerekét pörgette, majd megpróbálta ugyanezt a Suzuki kerekével, ami természetesen nem sikerült. Hát elindult inkább hegyet mászni. Felmászott a ház melletti kis lejtőre, majd mikor felmérte, hogy lejönni veszélyes, nyújtotta felém a kezét. Kézen fogtam és lesétáltunk. Ezt többször ismételgettük, fel-le.

Vacsorára Margitka kisütött egy kacsát egészben, direkt azért, mert tudja, mennyire szeretem a szárnyasokat (főként, ha jó húsosak és nagyok) és a kacsa náluk is ünnepi ételnek számít. Csak a sógoromat, Bélát lehet vele kikergetni a világból. Pedig nagyon jól el tudja Margitka készíteni. Apósom különösen a káposzta köretet dicsérte. Az is jó volt, meg a bor is, amit ittunk hozzá. Apósom hozta a saját pincéjéből. Igazi száraz vörösbora van, saját használatra, tehát valóban szőlőből készül, bár idén egy kis szedret is kevert az egyik hordóba, hogy erősebb színt adjon neki.

Vacsora közben Béla papa megkérdezte Verától:

- Úsznak-e még a halak a Tiszában?

Vera nem habozott válaszolni:

- Nem, repülnek.

Szókratész is örült volna ilyen ironikus tanítványoknak.

Vacsora után Margitka és Kata megfürdették a gyerekeket. Imádkoztunk, majd az ágyban olvastam nekik esti mese helyett gyermekverseket. Gergő mégsem akart elaludni. Ordított, mint a sakál. Kata próbálta letenni a kiságyba, én inkább azt javasoltam, nyugtassuk meg, mert amíg bőg, úgysem alszik el. Persze a másik szobából osztottam az észt, ahol éppen a Mission Impossible-t néztem a tévében. Kata kicsit ingerülten letette mellém Gergőt, hogy nyugtassam meg akkor. Gergő befejezte a bőgést és leheveredett mellém az ágyra tévét nézni. Nem éppen neki való film volt. Szerencsére öt perc múlva mindketten aludtunk rajta. Úgy is aludtunk egész éjjel, egymás mellett, én ráadásul utcai ruhában. Kata körülbarikádozta Gergőt mindenféle földi jóval, hogy le ne essen az ágyról. Gergő a barikád másik oldalán ébredt. Azért megnyugtattam Katát, hogy vigyáztam rá, amennyire tudtam. Az éjszaka nagy részében hozzám bújt, éreztem a rezdüléseit. Volt néhány óra, amikor egyenesen a hasamra feküdt. Gergő is olyan, mint én. Nem szeret idegen ágyban aludni, csak a sajátjában, ha máshol alszik, nyűgös, forgolódik.

Másnap reggel felkeltünk, felöltöztünk. Gergő ideadta a tiszta alsógatyám, majd leseperte a kezét, mint aki jól végezte dolgát. Lementünk reggelizni, itt Veronka a német vendégekkel beszélgetett „németül”, ill. halandzsa nyelven, amit ő németnek nevezett. Margitkáéknál gyakran vannak fizető-vendégek is, mert nyugdíjukat vendéglátással egészítik ki, és szeretik, ha emberek vannak körülöttük. A német vendégek a ház előtt vertek sátrat. Egy kedves lengyel házaspár pedig épp távozóban volt. A német házaspár csodálkozott, milyen

ügyesen vált Béla nagypapa német nyelvről lengyelre, amikor a másik párral beszél. Bizony, a nyelvtudása az, amit legjobban irigyelek tőle. Nekem az lenne a legjobb, ha beültetnének egy chipet a fejembe, amitől hirtelen vagy öt nyelven tudnék beszélni, mert a nyelvtanulás nem az erősségem. A német párral is csak annyit tudtam beszélni, hogy „Danke.., Auf Wiedersehn!" Kata meg jól kinevetett, amikor újságoltam neki, hogy beszéltem velük.

Reggelire lazacot kaptunk, szalámit, sonkát, de Vera leginkább kenyeret evett, vagy azt sem. Egy darabot felém nyújtott. Elvettem. Egy darabot adott Gergőnek is, majd Katinak. Kata kérdőre vonta:

- Úgy eszed a kenyeredet, hogy szétosztod?

A válasz még engem is meglepett:

- Mint Jézus a tanítványainak.

Áldott gyermek...

Még reggeliztünk, amikor a házhoz érkezett 23 diák és a kísérő tanáruk, akiről kiderült, hogy valaha Katit is tanította németre. Később befutott még egy holland házaspár is. A hollandok sátrat vertek a ház elé. A tanárnőt a könyves-házban szállásolták el Margitkáék, a diákokat a fenti faházban, ill. öt diákot a mi szobánk mellett. Igazán jó hétvégét választottunk, hogy meglátogassuk a nagyszülőket. Mondják, hogy máskor meg nincs egy vendég sem. Most meg az volt az érzésem, hogy gyűlik a sereg bevenni Eger várát.

Délután a városba mentünk. Bevásároltunk Margitkával, jól megpakolva az autót, hiszen máskor nem jár autóval, így amikor jövünk, felpakolunk mindenből, ami nehéz és sokáig eláll.

Gergő látott egy kutyát az utcán és mondta neki, hogy „vá vá vá", pedig mi nem szoktuk ezt mondani a kutyákra, tehát biztosan nem tőlünk tanulta.

Később a várba mentünk. A pénztárnál Vera megörült:

- Veszünk egy fagyit?

Kicsit csalódott, amikor megtudta, hogy itt csak belépőjegyet lehet venni. A pénztár tényleg egy fagyis bodegához hasonlított.

A várban épp fegyverbemutatót tartottak, de Verát jobban érdekelte egy nála vagy másfél fejjel nagyobb fiú két játék kardja. A fiú tanult vívni. Néhány fogása megtanította Verát. Vera igazi őstehetségnek bizonyult. Szúrt, hárított, pördült, kardot dobott. Volt, hogy le is fegyverezte a srácot. A fiú apja mondta is, hogy: „Nem semmi kiscsaj!". Kata viszont feddte Verát, hogy a lányok nem szoktak ám harcolni. No de itt Egerben? Itt bizony hagyományai vannak. Ha Vera – Isten ne adja – korábban születik pár évszázaddal, Cecey Éva elbújhatott volna mellette.

Gergő harc helyett inkább egy kislánynak udvarolt, de azért egy-kettőt ő is suhintott a karddal Vera felé.

A fegyverbemutató után francia (apósom szerint breton) dudások zenéltek. Egy néni füzetbe rajzolta az öltözékük mintáját. Vera odaült mellé a fűre és figyelte. Olykor kérdezett tőle valamit, de a nénit nem zavarta. Profi rajzos lehetett a vázlataiból ítélve.

Vera a rajzokat is megunta egy idő után. Észrevette, hogy egy kisfiú íjászkodni tanul. Ő is kipróbálta az íjat, de nem sok sikerrel. Szerette volna, ha veszünk neki egy íjat, hogy gyakorolhasson, de ahogy elnéztem az árult játékíjak sem voltak épp veszélytelenek, lebeszéltem róluk Verát. Inkább felülhetett egy körhintára. Mondták neki, hogy majd gyorsulni fog. Mikor a hinta maximális fordulatra pördült, Vera ártatlan arccal megkérdezte:

- Mikor lesz gyors?

Lehet, hogy mégsem zenész lesz, vagy harcművész, vagy költő, hanem űrhajós. Nagyon bírja az űrhajós kiképzést.

Az őrségváltás korabeli ruhákba öltözött „katonái" épp a körhinta mellett haladtak el. Megnéztük, ahogy leváltanak két strázsálót. Verának annyira tetszett, amit csinálnak, meg ahogy kinéznek, hogy szaladnunk kellett utánuk a következő kapuhoz is, ahol megint leváltottak két embert.

Beljebb tanítónak öltözött ripacs okította a gyerekeket. Kérdéseket tett fel nekik, amiért „arany petákot" kaptak. Az érmét ingyenes múzeumi kiadványokra lehetett beváltani, ill. korabeli ruhák próbálására. Mivel a lánykák elég félszegen válaszolgattak, a legkisebbet, Verát nem is kérdezte a ripacs, de Vera elé állt és szépen hangosan szólt hozzá:

- Én is tudok válaszolni a kérdésre.

Mégis meg lehetett illetődve, mert elég érdekes válaszokat adott. Például, amikor a „tanító" megkérdezte, hogy honnan jött, azt válaszolta, hogy a bányából. Amikor meg azt kérdezték tőle, hogy nagymamát hogy hívják, először azt mondta: „Anyám van.", később meg azt, hogy „Almási mama.". Holott tudja, hogy Almási mamát Zsuzsának hívják, ráadásul Margitka volt velünk. Remélem, nem bántotta a dolog, hiszen egyszer Vera is lehet vizsgadrukkos. Azért ő is kapott prospektusokat és felpróbálhatott egy pártát. Le is fényképeztük benne. Nagyon jól állt neki.

Ekkor már Vera is vérszemet kapott és visszament a „tanítóhoz", hogy újabb kérdésre válaszoljon. A tanítónak öltözött fickó jót nevetett rajta:

Ez nem elveszett gyerek. Gazdagság lesz a családban.

A közelben egy fafaragó készítette legújabb alkotását, szép ráérősen. Nem is annyira dolgozott, inkább szórakozatta magát és a nagyérdeműt. Érdekes, Csukás István-képű fazon volt ez a fafaragó, sámánszimbólumos pólóban, bőrzekében, prémkarimájú nemezsüvegben.

Vera rögtön felpattant egy faragott hintalovára. Kata rászólt, hogy nem szabad. A faragó felhúzta a szemöldökét:

Csúnya anya, mindenre azt mondja: nem. Nálam mindent szabad.

Vera játszott egy darabig a faragványokkal. Egy bácsira rászólt:

- Nem bír meg téged!

A bácsi csak kacagott. A fafaragó régi barátja lehetett, pontosan tudta, hogy megbírja a faló. Vera ezért máshogy próbálkozott:

- Kérem szépen, hogy kipróbálhassam!

Erre már felállt a bácsi. A fafaragó meg elégedetten bólogatott Verát szemlélve:

- Végre egy lány szoknyában. Mindenféle nadrágot, meg göncöt rájuk aggatnak mostanság. Bizony, egyet tudtam vele érteni. A barokk ruhába öltözött lányok nekem is sokkal jobban tetszettek, mint kínai vacakba alig beburkolódzott „fókák".

Fájó szívvel sétálgattunk a romtemplomban. Mindig szomorú, ha lerombolt templomot látunk, bár itt időnként még miséznek. Majd megnéztük a török császár audienciáját, ahol egy angol követ beszélt a császárral jó palócos angol kiejtéssel, gondolom a turisták kedvéért angolul. Bármely más nyelv szimpatikusabb lett volna, de leginkább török szót szerettem volna hallani. Verával beszéltünk róla, hogy itt magyarok harcoltak törökökkel, de már kibékültünk. A törökök legalább építettek is. Voltak mások, akik csak romboltak: várost, embert, hitet, gyökereket. Voltak, akik úgy megtanítottak egy generációt, hogy még ma is azt hangoztatja az idegenvezető Gárdonyi sírjánál, hogy: „Azért van odaírva, hogy csak a teste, mert műveiben tovább él." Szerencsétlen Gárdonyi. Még a lelkét is elvennék tőle, nem elég, hogy a könyveiből gondosan kigyomlálták az Isten szót?

Megszemléltük a kilátást is a várból. Verát a legfontosabb látnivaló érdekelte:

- Hol az a fagyizó? – nyújtogatta a nyakát.

Felnéztünk a zászlóra. Kata mondta Verának, hogy jegyezze meg, hogy itt voltunk a zászlónál. Később lentről is megmutattuk neki, hogy lám, olyan magasan voltunk, a zászló tövénél.

Sebő diák szobránál barokk ruhás férfiak és nők mentek el mellettünk. Egy étterem teraszán egy apuka mutatta őket csemetéjének:

- Nézd, jelmezesek!

- Nem jelmez – szólt vissza neki az egyik önérzetes hagyományápoló –, ünneplő ruha.

Kicsit kellemetlenül éreztem magam sportos öltözékemben. Mintha elesett vitézek vizslatnának mindenfelől: „Ilyen puhányokért küzdöttünk?" Legalább egy fohászt elmondtam a lelkükért.

A marcipán-múzeumot kerestük, de már nem volt nyitva. Viszont találkoztunk egy botzsonglőr sráccal.

- Elég vicces – kacagta lányom a mutatványát.

Mutatott Verának egy trükköt. Vera egész ügyesen próbálkozott.

Megígértük neki, hogy megyünk fagyizni és lassan ideje volt betartani ígéretünket. Elindultunk egy patinás cukrászdába a Barátok templomával szemben. Vera útközben ivott egy ivókútból és leitta a ruháját. Szipogott, hogy vizes lett.

- Meleg van még, megszárad – nyugtatta Kata.

- De nem látom a napot – mondta Vera.

- Akkor nem kell fagyiznunk - bólintott Kata -, menjünk haza, hogy átöltözz.

Vera gondolkodott kb. fél másodpercet, aztán rohant utánunk:

- De, fagyizzunk!

A fagyizó előtt egy modern köztéri szobor talpazatához ültünk. (Vera nagyon csúnya szobornak találta.) Gergő itt kimért mozdulatokkal mártogatta üres tölcsérét a fagyinkba, kis nyelvével nyalt a hideg édességből.

Margitka szerint olyan, mint egy angol kis lord, aki a szertartásokhoz egész korán ragaszkodik, beszélni azonban nem beszél, csak hat éves korában közli kimérten: „Langyos a tea!" Apja örömteli meglepetéssel kiált fel: „Kisfiam, te tudsz beszélni!?" - „Tudok hát." - „Akkor eddig mért nem szóltál egy szót sem?" – „Mert nem volt langyos a tea." Szerintem Gergő inkább magyar kis gróf, Almási gróf.

Azért nem minden szertartás van még tökéletesen a vérében. A fagyizás után kapott szalvétával például a haját törölte meg. Persze lehet, hogy csak a verejtéket szerette volna felitatni…

A templomból a Marcipánia névre keresztelt kis múzeumba mentünk. Vera nagy szemeket meresztett minden darabra és mindegyiknél elmondta, hogy ez is marcipánból készült. Kedves mesehőseit is megtalálta itt és volt olyan mese, amit Margitka elmesélt neki töviről-hegyire, mert nem ismerte. Nekem a marcipánból készült ikonok tetszettek leginkább és örvendeztem, hogy megtaláltam itt marcipánból kedves szerzőm, Lázár Ervin egyik meselemezét is.

Mivel Eger barokk város, berendeztek a múzeumban egy barokk szobát. Ebbe nem léphettünk be, csak kívülről csodálhattuk. Nagyon aprólékos munka volt. Nem szeretem, ha valaki „játszik az étellel", de Kopcsik mesternek úgy döntöttem, megbocsátom. Úgy látszik, tényleg lehet bármely szakmát művészi szinten művelni, a cukrászatot kétségtelenül. Mondjuk, édesapámat elképzelem, ahogy művészi szinten szerel tévét. Alkothatna egy szobrot az általa szerelt berendezésekből. A szobor meleg szíve egy mikrohullámú sütő lenne. Az egyik szeme egy régi kínai Bejing tévé, a másik szeme egy modern, formatervezett Apple monitor, a szája egy DVD lejátszó tálcája, és persze mindez összehangoltan működne. A monitoron és a tévén is az adott kultúrára jellemző videómontázsokat vetítenék. Valahogy így képzelem. De már látok

is magam előtt egy koldusszobrot leselejtezett panelekből összeforrasztva. Egész jó. Kár, hogy nem tudom megcsinálni. Bolondballagáson a srácokkal számítógép alkatrészeket aggattunk magunkra és mi voltunk a Föld megmentői. Bár, ha jobban belegondolok, én military öltözékben voltam, napszemüveggel és játék M16-os gépkarabéllyal kiegészítve. Ennyi elég is volt nekem a katonáskodásból. Amikor szóba került, hogy engem is behívhatnak katonai szolgálatra (akkor még volt kötelező sorkatonaság), édesapám közölte, hogy a mi családunk már teljesítette a szolgálatot.

Egyértelmű, hogy Marcipánia mellett marcipánboltnak kell lennie. Mi is megkívántuk a marcipánt, még én is egy kicsit, bár nem igazán szeretem. Itt vettünk néhány nyalánkságot Pannikának és Verának. Vera marcipángyurmát kapott, Panninak meg egy „Póni Pannit" választott, azaz egy marcipán lovacskát. A lovacskát feltette a pultra az eladók elé:

- Ezt Pannikának visszük! - mondta.

Hamar összebarátkozott az eladókkal, hát adni akartak neki kedvességből egy marcipános dobozt, hogy abban tartsa a játékait. Vera kedvesen visszautasította.

2008. 07. 31. KIDOBÓS

Nem sokszor játszottam kidobós játékot, akkor is csak azért, mert az volt a feladat tornaórán. Hatodiktól viszont fel voltam mentve tornából. Ha belegondol az ember, minden tekintetben elég durva sport ez. Könnyen meg is lehet sérülni egy erőteljesen dobott labdától. Egy barátomat meg is kellett műteni, mert vérrög képződött az agyában egy fejtalálat után. Egy ideig még bekötött fejjel jött utána suliba. Nem volt szép látvány.

A másik, amit nem szerettem a kidobósban, hogy kiesik az ember. Miért kell kiesni? Miért nem lehet megúszni, csak elodázni, hogy jól belénk döngöljenek egy labdát, ami fáj és számunkra a játék végét jelenti. Ki küzd jobban, aki előbb kiesik, vagy aki sokáig bent tud maradni? Nekem mindig a túlélés volt a taktikám. Csak arra koncentráltam, hogy ne találjanak el, sőt, ha lehet, ne is vegyenek észre. A frontembereket, a támadókat leszedték már az elején, hiszen az ellenfél rájuk vadászott.

Régebben azt gondoltam, hogy ha valaki idős korában hal meg, az biztos azért van, mert jó ember az illető. Isten megsegíti és ő is bölcsen vigyáz magára és szeretteire. A korán elhunyt fiatalok pedig legtöbbször szeszélyeik áldozatai. A szentek élete döbbentett rá, hogy nem így van. Hány meghalt közülük szinte gyerekként. Miért? Miért halt meg egy fiatal anya méhnyakrákban? Miért halt meg egy középiskolás lány egyetlen tablettától? Miért halt meg egy társam a szajoli vonaton? Miért egy nővér nővére huszonévesen agyvérzésben? Miért egy pap bátyja, egy apa szívleállásban? Miért a tanárnőm lánya tüdőembóliában? Miért temette kisgyermekét barátom és

miért szomszédom? Miért van a Szent Anna székesegyház altemplomában két urna egymás alatt? Két harminckét éves srácé. Tanárnőm fiáé és egy kolléganő férjéé. Megegyezik a születési és halálozási évszámuk is. Az egyikük kislányt hagyott maga után, a másikuk orvos volt. Oly értelmetlenül halt meg: megcsúszott a zuhanyzóban és beütötte a fejét.

Tavaly Kata egyik volt diákját temették. Pont a szalagtűzője előtti este halt meg motorbalesetben. A szalagtűző meghívókat vitte ki.

Pár napja eltemették egy volt diákomat. Nemrég láttam a gyászhirdetést. Megkérdeztem a barátait. Azt mondják, vízbe fulladt. Ez egy kicsit megnyugtat. Azt írták a hirdetésben, hogy tragikus hirtelenséggel halt meg. Féltem, hogy öngyilkos lett. Két éve kettest adtam neki év végén. Azt hiszem, már nem is járt a mi sulinkba. Végzett vajon valahol? Dolgozott?

Korán eltalálta egy labda, korán esett ki a kidobósból, de egyszer mindenki kiesik, csak elodázni lehet. Játsszunk a túlélésre, vagy támadjunk, harcoljunk? Éljünk szép öregkort, vagy inkább teljes életet? Mindkettő jó lenne. Uram, segíts! „Vidd a mennybe a lelkeket, különösen azokat, akik legjobban rászorulnak irgalmadra!”

„SHOW MUST GO ON”

Milyen igaz, a játék folytatódik, csak mások játszanak benne. Az élet megy tovább, a show-nak folytatódni kell. Carpe diem! Ezeket mind azért találtuk ki, nehogy foglalkozni kelljen azzal, ami megmagyarázhatatlan. Mert amit nem lehet megmagyarázni, szétszedni, kivesézni, leírni, dokumentálni, az misztikus gondolatokat ébreszt az emberben és a végén még eljut odáig, hogy felfedezi Istent. Ezt nagyon sokan meg akarják akadályozni. Hogy miért? Isten tudja.

A mi napunk is mondhatni vidáman telt. Mit törődtünk mi azzal, hogy mi történik a bolygó többi részén, hányan születnek, és hányan vesztik most éppen életüket. Hány lélek röppen ki megkönnyebbülten fáradt testéből és hány kapaszkodik görcsösen gyönyörű burkához. Valahol éppen felrobbant egy csillag és beszippantva néhány kósza világot, fekete lyukká változott. Egy török kollégiumtűzben épp most halt meg 15 diák, egy másik univerzumban tathron génorzók megkezdték a békés veqveq telepesek leigázását. Mi pedig azzal voltunk elfoglalva, hogy együnk, igyunk, aludjunk és rend legyen a szobákban. Mi az, hogy rend? Kata, matematikusként könnyen megoldja a problémát: „Definiáljuk úgy, hogy most van rend.”. Ezzel egy csapásra rendet is rakott, és lám, még sohasem kerestek fel minket a qvadrátok urai, hogy figyelmeztessenek, hogy ezzel a cselekedetünkkel megszegtük az univerzum, de legalábbis a galaxis szabályait. A Jóisten sem küldte hozzánk védőszentemet, Gábriel arkangyalt, hogy megdorgáljon. Ha bennünk rend van, miért

fontos, hogy a szobánkban az legyen? Fontos persze az is, de mi a fontosabb? Házi feladat: kikeresni a Bibliából, hogy mit is mondott erről Jézus Máriának és Mártának!

Reggel Gergő megtette nekem azt a szívességet, hogy rengeteg ideig hagyott aludni. Vera közben odahozta az éjszakai száraz pelusát és néhány rajzot. Azt is hallottam fél füllel, hogy szólt nekem, hogy ivott ásványvizet, amit persze lehet, hogy álmodtam, mert nem volt otthon ásványvíz. Egyszer mégiscsak fel kellett kelnem, mert Gergő szólogatott a kiságyból: „Apa, apa!". Vera ekkor épp mellettem ült a franciaágyon, Kata helyén. Merengve nézett rám:

- Nem lesz most már húsvét?
- Majd jövőre lesz – biztattam.
- Akkor majd festhetünk színes tojásokat? – ragyogott fel Vera szeme.
- Igen.
- Juhé! – lelkendezett Vera. Máris jól kezdődött a napja…

2008. 08. 06. ÁGRÓLSZAKADTAK

Ismét egy külső szabályozó került az életünkbe. Napi teendőinket a bölcsődéhez kell igazítani, nem mintha ez rossz lenne, csak más. Reggel a szokottnál jóval korábban kellett kelnem. Mivel előzőleg hajnalig fenn voltam és pötyögtem a gép előtt, ez úgy hatott rám, mint egy lórúgás. De legalábbis úgy néztem ki, és úgy éreztem magam, mint egy másnapos matróz egy alapos tivornya után. Mint a másnaposok általában, én is kihagytam a reggelit, a gyerekeknek Kata adott joghurtot. A koránkelésben jó, hogy még ilyenkor is találkozhatunk Katával. Hamar átállunk majd az új napirendre és csak jobb lesz Katinak is biztató puszival munkába menni, meg a gyerekek is többet látják majd az anyjukat.

Azért Katának mégis készülnie és sietnie kellett, tehát a joghurt második felét már én próbáltam Gergőbe lapátolni. Nem mondhatnám, hogy nagyon boldog volt, hogy joghurtot evett. Szerintem már tojás- és virsli-függővé vált mellettem. Verának annál jobban ízlett a joghurt. Mondogatta is Gergőnek:

- Gergőkém, csak kell valamit enned!

Ez az édesanyja szavajárása. Vicces volt tőle hallani.

Vera később felajánlotta, hogy cseréljük el Gergő gabonapépes joghurtját az ő barackos joghurtjára. A csere remek ötletnek bizonyult. Így mind a ketten jobb étvággyal ettek.

Reggeli közben bekopogott hozzánk nagypapa. Tegnap a barátaikkal buliztak, ünnepelték édesanyám születésnapját. Apa egy hatalmas bográcsban (ha jól tudom, harminc személyre lehet benne főzni) főzött szabad tűzön töltött káposztát, amit megbolondított azzal, hogy néhány rúd kolbászt is tett a bográcsba, és szolidan, csak úgy kibélelni a hézagokat, jó húsos füstölt szalonnával is

megspékelte. Ebből a káposztából hozott egy jókora tállal kóstolónak. Meg kell jegyeznem, hogy aki ilyen ételt tud készíteni, az csak jó ember lehet. Ezer áldás szálljék rája!

A káposztát a hűtőbe tettem, de elég volt megszemlélnem ahhoz, hogy a gyerekek maradék joghurtját se kívánjam elpusztítani. Tartogattam a helyet az ebédnek.

Reggeli után szóltam Verának, hogy öltözzön fel. Az öltözködés eredményét büszkén mutatta nekem, pózolva, mint egy top(rongyos)modell a kifutón. (Szerintem egyből otthagyná mindegyik a modellpályát, ha ehetnének egy jót apa káposztájából. Nem lennének ilyen gizdák.)

- Itt van a csiniruhás! – mosolygott rám csábosan a lányom. Le is vett a lábamról. Még azt is elnéztem neki, hogy olyan általam nem kedvelt szavakat használ, mint a csini. Persze Vera nem érte be az elismerésemmel, hanem odabújt Gergőhöz és úgy kérdezte tőlem:

- Látod, milyen drágák vagyunk?

Hogyne láttam volna, az én drága bitangjaim.

Elindultunk a bölcsődébe. Reméltem, hogy Vera hamar levetkőzi a csinibaba szerepet, ez meg is történt. Az úton már azt játszotta, hogy ő a rózsaszín uszonyos cápa (rózsaszín ruhában volt), akinek a barátait kifogták és hazavitték és megsütötték. Őt is kifogták, de kiszabadult, csak megsérültek az uszonyai, meg a farka. Én voltam a cápaapuka. Mondtam a lányomnak, hogy ne féljen, majd én hozok enni és gyógyítgatom, és nem hagyom, hogy újra kifogja valami horgász.

Egy néni közben megállított minket:

- Milyen aranyos gyerekek – csodálta porontyaimat, de Vera nem hagyta:

- Én nem kislány vagyok, hanem cápa és Gergő a kiscápa.

Később Anikó nénivel is összefutottunk, neki is elmondta Vera, hogy ő most bizony cápa. Anikó néni belement a játékba:

- Szia, cápa! – köszönt Verának. Így viszont már nem is tűnt olyan érdekesnek a játék. Vera lebiggyesztett ajkakkal mondta:

- Most már nem vagyok cápa.

Arrébb, a fagyizó előtt verébfiókákat találtunk a fűben. Ketten voltak és összebújtak, nem mertek csipogni sem, nehogy valami ragadozó rájuk találjon. Biztosan azt várták, hogy az anyjuk szólítsa őket. Neki biztos válaszoltak volna. Két kis tollas-gyapjas, habcsókszegélyes csőrű csöppség. Korábban próbáltam talált verébfiókákat felnevelni. Kettővel teljes kudarcot vallottam, a harmadikat lisztkukaccal etettem, amit előtte feldaraboltam neki, egy rádióantennából készített pipettából itatgattam, magokat aprítottam neki kicsire. Ez a verébke hetekig élt nálam, már teljesen kifejlődött, a farktollai is megnőttek. Épp repülni tanítgattam. Etetésnél a fejem búbjára röppent... De el kellett

utaznom két napra és a szüleimtől nem fogadott el ételt. Még élt, amikor hazamentem, de már csak épphogy, aztán el is pusztult. Annyira állatot még nemigen sirattam meg, mint ezt a verébkét. Akkor még nem voltak gyermekeim, de ez a madár olyan volt, mintha a kislányom lett volna.

Mondtam Verának, hogy ne nyúljon hozzájuk, mert akkor a tojó érezni fogja rajtuk az emberszagot, és nem törődik velük tovább. Otthagytuk őket és mentünk tovább.

Verát bevittem a bölcsibe. Ahogy beértünk, rohant játszani a többiekkel, mintha egy napot sem hagyott volna ki a bölcsődés létből. Jó, hogy ilyen jól érzi magát közösségben, meg az is jó, hogy még visszajöhetett egy kicsit a bölcsődébe, legalább jobban ráhangolódik az óvodára. Talán könnyebb lesz neki a váltás. Olyan lesz, mintha az egyik bölcsődei csoportból tennék át a másikba. Ráadásul sok barátjával egy óvodába fognak járni.

Hazafelé szürke szellem lebegett velünk szembe, könnyezve, sikítozva. Közelebb érve észrevettem, hogy nem is szellem, hanem ember az istenadta. A néni megállított, pénzt kért tőlem kenyérre. Mondtam, hogy most nincs nálam. Kérdeztem, hogy mi baja van. Azt mondta, hogy éhes. Volt nálam egy fél csomag keksz, azt odaadtam neki. Megköszönte, elfogadta. Van, hogy koldusnak adok enni, de nem kell neki csak pénz. Ez a néni tényleg éhes volt. Miért kell megélni akárkinek, hogy idős korban koldussá váljon? Kata régi iskolájában van egy alapítvány, amelyik minden évben karácsony előtt összehívja az iskola nyugdíjas tanárait, megbeszélik, hogy ki hogy van, a diákok műsort adtak nekik, van egy kis agapé, vacsora, miegymás. Minden évben szerveznek számukra egy országjáró kirándulást is. Az alapítványt azután hozták létre, miután az egyik volt tanár, egy magányos idős néni, majdnem éhen halt a saját lakásában. Miért kell ezt megélni? Miért kell kilencven évig élni, hogy aztán az ember öngyilkos legyen, vagy hetven évig élni, hogy valami perverz megerőszakoljon és megöljön? Nem, nem hiszek azoknak a termékeknek és technikáknak, amiktől évtizedekkel tovább lehet élni. Csak annyit szeretnék, hogy a gyermekeim temessenek el, nem vágyok matuzsálemi korra.

2008. 08. 10. ŐZKAKAS

Vasárnap mindig közelebb kerül az ember az Istenhez, de ezen a vasárnapon nem sok idő maradt elmélyülésre, elmélkedésre. Ha nagy kint a zaj, a sürgésforgás, a belső suttogást nehéz meghallani. Ráadásul ezen a reggelen alig tudtunk kikecmeregni az ágyból, egyre csak húzott minket visszafelé, negyed kilenckor a gyerekeket is úgy kellett ébreszteni, hogy készülődjenek, el ne késsünk a templomból. Veronkám még az úton is mondogatta:

- Álmos a szemem...

Anyósomékat is vártuk mára, Béla fiukkal egyetemben. Meg is érkeztek a mise alatt három részletben. Először Margitka érkezett meg a prédikáció alatt, majd a sógorom, Béla a Hiszekegyre, végül apósom a Miatyánk előtt. Eddigre a karzat padlójára Gergő néhány kilónyi perecmorzsát is terített, ahogy Jézus Urunk csodás módon tudott kenyeret szaporítani, úgy Gergő egy viszonylag kis perecből - amellett hogy evett is belőle -, annyi morzsát darált, hogy ha a morzsaszemeket összeraktuk volna, legalább három vekni kenyér kijött volna belőle. Próbáltuk a morzsát is eltüntetni.

Mise után a kóruspróbát Béla sógor tartotta, aki képzett karnagy. Sajnos Budapesten hozzá is szokott kissé a profi zenészek társaságához és a profi kórusokhoz, mert számunkra elég gyors volt a tempó, amit diktált. Habár olyan darabokat szedtünk elő a repertoárunkból, amit már énekeltünk valamilyen alkalomból, de a sok címből csak egy volt Purcell Magnificat-ja, ami azért nem kismiska, főként, ha valaki nem tud kottát olvasni és „filhallás" alapján tanul, mint én. Ezeket a darabokat legalább egytől egyig szeretem (nem úgy, mint az ifjúsággal tanult oratóriumot, bár már barátkozom vele), igazi remekművek egészen a gregoriántól a görögkeleti énekeken át a barokk kórusművekig, a legtöbb latin nyelven.

A plébániatemplom tíz éves évfordulóján a szkóla, a Szent Család Kórus és az ifjúsági ének és zenekarunk is előad majd néhány darabot. Én értelemszerűen a szkólában nem vagyok benne, Kata mindháromnak tagja. Egyébként a szkólában teljesen profi énekes lányok vannak. Komolyan és minden elfogultság nélkül mondom, hogy még nem jártam olyan templomban, beleértve a székesegyházakat is, ahol jobb szkóla volt, mint nálunk. Nem csoda. A lányok közül szinte mindenki énekel aranyminősítésű kórusokban is.

A kórus lelkesedése is lemérhető azon, hogy vannak emberek, akik átutazzák a fél országot, hogy eljöhessenek egy próbára.

Gergőnek persze sok volt a mise után még egy hosszú próbán is tartania magát. Fél tizenegy körül - amikor rendszerint le szoktam rakni aludni -, bömbölni kezdett. Kata elvitte valahová. Gondoltam, hogy hazaviszi aludni, ahogy ésszerű is lett volna, de csak megnyugtatta, aztán visszahozta. Felajánlottam, hogy hazaviszem én, mivel azonban csak két basszus volt a próbán velem együtt (na jó, Bélával három), azt mondta, rám most nagyobb szükség van itt.

Próba után gyorsan hazavittük a gyerekeket és lefektettük Gergőt. Kérdeztem, hogy ugyan, mit fogunk ebédelni, gondolt-e rá valaki. Margitka reményt keltően kérdezte tőlem:

- Milyen állatot hoztam szerinted?

Békára tippeltem, de nem azt hozott, hanem őzet, ráadásul nem élőt, nem is olyan döglöttet, amit még le kell nyúzni, hanem olyat, ami átalakult pörköltté. Nagyon jól tette, Isten nyugosztalja!

Épp mosogattam, Margitka és Kata pedig levest főztek a pörkölthöz, amikor megérkezett édesapám egy fazék kakasból készült húslevessel és egy tál kakaspörkölttel. Margitka majdnem elsírta magát, aztán kis híján apának ugrott, hogy mégis, nem gondolja-é, hogy most ő szeretne főzni nekünk. Én meg jót nevettem a jeleneten, mondtam is apósomnak, aki velem nevetett, hogy jaj, minő szomorú a mi sorsunk, nem tudjuk eldönteni, hogy ebédre kakast együnk vagy őzet.

- Őzkakast – vágta rá Margitka, és feltálalta mindkét jobblétre (pörkölt létre) szenderült állatot.

Vera jól is lakott a kakas egyik igen méretes lábával és a nyakával, amiről leginkább a vastag, hájas bőrt eszegette le. Apósom is ezt a részét szereti. Kettőjükön kívül nem is ismerek mást, aki így szeretné magában a baromfibőrt, mint ők. Nem mondom, sütve, fűszeresen, pláne ha hús van alatta, én sem vetem meg. De levesben, főzve... úgy nem az igazi.

Én vegyítettem a kétfajta étket és kakasleves után ettem őzpörköltet. Előtte ittunk egy kis pálinkát, a pörkölthöz meg egri vörösbort, amit apósom hozott. Desszertnek volt egy kis fagyi a hűtőben, meg frissen szedett szeder Margitka lugasáról és egy kis camembert sajt. Így szép az élet. Bizony, a torkosság bűnébe is könnyen esik az ember, ha ennyi jó szakács és ennyi jó étel veszi körül. Alighanem ezek az étkek fognak leginkább hiányozni a Mennyországban. Bár talán ott is lehet ilyeneket enni, hiszen azt írja a Szentírás, hogy ott az oroszlán együtt legelészik a szamárral. Ha ők kaphatnak ételt... Ha meg ételt nem kapunk, akkor miért támad fel a testünk is?

Az ebéd végeztével Béla elmesélte Verának, hogyan tanultak meg a rozsdafarkú fiókák repülni. Bizony, már ki is repültek. Aztán az ifjabb Béla, a sógorom elviharzott, mert neki indult a vonata. Kata kivitte az állomásra. Amikor visszatért, leült a szüleivel snapszerezni. Rólam nem mondhatni, hogy sokat forgattam az ördög Bibliáját. Nem is értem ennek a játéknak a szabályait sem. Inkább lefeküdtem aludni egyet. A vörösbor úgyis elbódított.

2008. 08. 13. „BOR, DAL ÉS BÁL”

Ma valahogy korábban ébredtem. Még Katát is volt időm megölelgetni. Mire pedig a gyerekek felébredtek, készen volt az „omlett du fromage”, na jó, a sajtos omlett. Igazából kevés volt a tojás, azért reszeltem bele jó sok sajtot.

Vera is vidáman ébredt. Elmesélte, hogy szépet álmodott. Álmában egy kismókust megmentett egy harkály.

Szóval szépen indult a nap, mégis elég cudarra sikerült a reggelünk. A baj ott kezdődött, hogy elcsábultam egy kis párbajtőrre. Reggeli közben egy párbajtőr-viadalt néztünk, ez elterelte az én figyelmemet is, a gyerekekét is.

- Ők szurkálhatják egymást pálcával? – kérdezte Vera.

- Igen, de figyeld meg, hogy védőöltözet és maszk van rajtuk, nem tehetnek egymásban kárt – válaszoltam.

- Nekem is meg kell próbálnom ilyen ruhában – merengett Vera, miközben a reggeli gőzölgött a tányérján érintetlenül. De még mindig nem szóltam rá, csak annyit mondtam:

- Ha szeretnél sportolni valamit, majd lehet róla szó.

- Meg ha lesz pénzem felszerelésre – állapította meg bölcsen. – Lehetne anyának is (szurkálni) ilyen ruhában meg maszkban.

Gergő közben betömködte az egész omlettjét a szájába, majd a földre köpte, mert nem tudta egyben megrágni. El is marasztaltam érte. Most már Verára is rászóltam, hogy egyen. Nem volt sok eredménye. A pocséklást viszont nem tűrhetem, jól rájuk ordítottam néhányszor, aztán meg nem győztem tőlük bocsánatot kérni. Nagyon szégyelltem magam. Sok idő is elment a békülgetéssel, már késésben voltunk. Összekaptam a gyerekeket és elindultunk a bölcsődébe.

A templom előtt Vera megszólított egy nénit, aki rég várhatott már jó szóra. Hosszasan mesélni kezdett unokáiról, fiairól, 38 évvel ezelőtti műtétjéről, rákjáról, amiből kigyógyult. Máskor szívesen meghallgattam volna, és azt is elmondtam volna, hogy rák terén nekem is vannak tapasztalataim (már a nyelvem hegyén is volt), de most siettünk.

Vera egy földön talált gallyból V betűt hajlított. A „Vera betű” annyira tetszett neki, hogy vitte magával a bölcsibe. A kapuban még inni kért, adtam neki gyümölcslevet. Mikor bementünk, bent meg épp a tízórait osztogatták, ami egy pohár gyümölcslé volt. A gondozónők csodálkoztak, hogy miért nem kéri Vera. Én inkább lapítottam, elköszöntem és eljöttem.

Gergővel átsétáltunk nagypapához a szervizbe. Megnéztem egy bevitt gépet. Nem volt reménytelen eset, rendbe lehetett volna hozni, de annyit nem ért az egész gép, mint amennyit rá kellett volna fordítani. Míg a számítógépet bütyköltem, Gergő ecsettel tisztogatta egy CD-lejátszó tálcáját, majd nagypapa táskájában kotorászott. Papa kérte, hogy tegye vissza a gyantát. Gergő megismételte: „gyanta”. Később egy LCD tévé hátlapjának csavarjait csavargatta csavarhúzóval. Ilyet még én sem szedtem szét. Nem kerültek be hozzánk ilyen szerkezetek, amikor még szervizben dolgoztam. Gergő ki is használta a lehetőséget, hogy jól megszemlélje magának. Emlékszem, engem is nagyon érdekeltek a szétbuherált gépek gyermekként. Nyomógombos telefont először apánál láttam, azt is szétszedve. Akkoriban a Magyar Honvédelmi

Szövetség egy szervizében dolgozott és néha elvitt magával engem is. Tehát Gergő nem akart eljönni a szervizből, úgy kellett beleerőltetnem a babakocsiba, viszont úgy elfáradt, hogy amint hazaértünk, tettem is az ágyába és olyan mélyen elaludt, hogy nyugodtan porszívózhattam is mellette, pedig fél a porszívó hangjától.

Mikor felébredt, egy bébiételt bontottam neki ebédre. Ebből egy falatot sem volt hajlandó enni, de összekevertem a tegnapi rizs maradékával. Így már ette, igaz, az első falatot a szájába kellett tuszkolnom, és csak a saját kanalával volt hajlandó enni, ha én próbáltam etetni, félrelökte a kezem.

Örültem, hogy megeszi az ebédet. Nagypapa reggel hozott be töltött káposztát, de azt későbbre tartogattam, illetve arra az esetre, ha mást nem enne Gergő. Amúgy gyakran a káposztát sem kéri.

Nem tudom, hogy miért, de az biztos, hogy a szüleimnél a töltött káposzta készítése művészet. Mindig variálnak rajta, tehát mindig máshogy sikerül, arról nem is beszélve, hogy nemcsak módosítják a receptet, de többféle receptjük is van. Volt, hogy kölest töltöttek rizs helyett. Van, hogy kukoricásan készítik, igaz, legtöbbször paradicsomosan és van, amikor tormalevélbe töltik, nem káposztába, közé pedig egrest tesznek, nem kolbászt és húsos szalonnát, mint rendesen. Igaz, ilyenkor már nem is lehet töltött káposztának hívni, ezért ezt az ételt töltikének nevezik. Tehát a variációk nagy száma miatt is tarthat kicsit Gergő a töltött káposztától. Lehet, hogy evett olyat, ami nem ízlett neki.

Ebéd után Veráért mentünk a bölcsődébe. Az úton nagyon érződött, hogy nem véletlenül rendelték el a narancs fokú hőriadót. Be kellett mennünk a templom menedékébe hűsölni. Bizony, a templom levegője mindig más. Lehűltünk kicsit és mentünk tovább.

- Menjünk nagymamához! – javasolta Vera, amikor elhoztuk a bölcsődéből.

- Nincs otthon – mondtam.

- Akkor jobb ötletem támadt – folytatta Vera -, menjünk játszótérre!

El is indultunk. Út közben elmesélte, hogy a gondozó nénik arról beszélgettek a bölcsiben, hogy egy néni elaludt és nem hallotta, hogy esik az eső. Kérdeztem Verától, hogy ő hallotta-e éjszaka, hogy esett. Hallotta. Beszélgettünk arról is, hogy miért félnek az emberek az esőben és a sötétben. Szerintem őseink félelmei ivódtak belénk, még abból az időből, amikor a sötétség ragadozó szempárokat rejtett. Persze most is vannak éjszakai ragadozók, de erről nem meséltem Verának. Már csak azért sem, mert közben Zsuzsa rám telefonált, hogy találkozzunk a fagyizónál. Öt perc múlva ismét hívott, hogy mégis inkább hozzájuk menjünk. Át is sétáltunk hozzájuk, de előbb a soron vettünk egy műanyag bocit és egy műanyag kutyát, amit Vera Pannikának szeretett volna ajándékba vinni. Útban Zsuzsáékhoz ezekkel játszottunk és kisebb

kresztanfolyamot tartottam Verának. Nagy úttesteken kellett ugyanis átmennünk, olyanokon, ahol sok autó jár. Gergő már unhatta a magyarázatomat, hogy melyik tábla mit jelent, mert a fejét kezdte csapkodni, de az is lehet, hogy Verának volt igaza. Ő azt mondta, hogy „töri a fejét". Bizonyára a közlekedés bonyolultságán elmélkedett.

Zsuzsáéknál épp vendég volt, egy Erik nevű kisfiú a házukból, ezért is nem tudtak a fagyizóhoz jönni. A lányoknak határozottan jót tett Erik jelenléte. Szépen, fegyelmezetten játszottak együtt, Gergőről nem is beszélve. Vele volt a legkevesebb gond. Elfoglalta magát.

Vera talált egy műanyag almát. Erről eszébe jutott Hófehérke meséje és el szerette volna játszani az almás részt. Többször el is játszottuk, úgy is, hogy ő volt a gonosz mostoha, én pedig a szépséges Hófehérke, meg fordítva is. Vera igazi színésznő. A gonosz mostoha szerepében a hangját is elváltoztatta és mézes-mázosan vigyorgott. Hófehérke szerepében pedig teljesen hitelesen játszotta a mérgezés következtében az élettől átmenetileg búcsúzó fiatal lány nem éppen végső haláltusáját.

- Meghalok! – hörögte, és elterült a szőnyegen, aztán nevetve felpattant és kijelentette, hogy ez vicces volt.

Később Eriknek haza kellett mennie, mi meg mind az öten elindultunk a templomkertbe. Vera gondos tanársegédként fogta az úttesten való átkeléskor Pannika kezét és magyarázta, mit kell tenni stop táblánál, valamint, hogy miért van pirosra festve egy helyen az úttest, a tehénkéjét pedig odaadta Gergőnek játszani (a kutyát végül Pannikának ajándékozta, a tehenet megtartotta). Gergőnek sikerült is úgy eldobnia, hogy észre sem vettük, Zsuzsa szaladt vissza érte az úttest túloldalára.

Ha már volt tehénkénk, játékból elmentünk még több állatért a vásárba. Énekeltük, hogy „Én elmentem a vásárba fél pénzzel…", a gyerekek utánozták az emlegetett állatok hangját. Zsuzsa súgta nekem, hogy vegyünk kígyót is, hogy Panni gyakorolja az „sz" hangot. Vettünk azt is. Jó lesz a kígyólevesbe, vagy a töltött kígyóhoz.

A templomkert játszóterén épp Pannit temettük be egyesült erővel, amikor Kata megérkezett. Ma estére megint próbát szervezett ide a templomba, tudtam hát, hogy ide fog jönni, de azért telefonon is egyeztettünk. Vele is jót játszottak a gyerekek, aztán megérkezett az első kórustag és ő is itt ragadt a játszótéren. Egy fél órán belül azt vettük észre, hogy a kórus és a zenekar a játszótéren gyülekezik. Elköszöntünk hát Zsuzsáéktól és mentünk próbálni.

Kata nevetve mondta, hogy milyen érdekes volt a hétfői próba, amikor nem voltak ott a gyerekek. Nyugodtan lehetett próbálni, a kottái is egyben maradtak. Na, most behozták a lemaradást. Gergő három csörgővel próbálta túlharsogni a zenészeket, Vera meg az egyik szólóénekest nem hagyta érvé-

nyesülni, de elnéztük neki, sőt, a szánk is tátva maradt, hiszen az adott szólórészt teljesen tisztán, erőlködés nélkül elénekelte. Csak a szöveggel volt egy kis problémája, ahogy Katának is. Többször kérte kedves nejem, hogy nagyon vigyázzunk az artikulációra, nehogy érthetetlen zagyvaság legyen az egészből. Erre én vásott kölyökként bekiabáltam neki, hogy ha nem akarja, hogy érthetetlen zagyvaság legyen, akkor adjunk elő másik darabot.

Gergő mindeközben szokatlanul csendben volt. Már kezdtem aggódni érte, de megnyugodhattam, mert csak Kata táskáját pakolta kifelé. Az iratokat már kiszedte. Most épp bankókat húzogatott ki édesanyja pénztárcájából. A pénzt mégiscsak sajnáltuk volna, ha tönkremegy, ezért elvettük tőle. Sebaj, talált magának más elfoglaltságot. Ahogy énekelni kezdtem és kinyitottam a szájam, belecsempészett egy kölesgolyót. Volt, hogy öt golyó volt egyszerre a számban. Gyorsabban pakolta őket, mint ahogy én lenyeltem. Laci atya, aki éppen mellettem ült, meg is jegyezte játékosan:

- „Táplál téged a gabona javával."

Amúgy, ha én tartom a próbát, és nem kellett volna az egy szólamot éneklőknek egy helyen lenniük, én biztosan elültettem volna magam mellől az atyát. Már én is épp elég demoralizáló voltam, erre ő nekiállt próba alatt l'art pur l'art társulat poénokat belőni, meg Vera játéktehenével rodeósat játszani.

A próbáról negyed kilenckor értünk haza. Otthon kiderült, hogy az üdítőnk elfogyott, meg a tej is. A legtöbb bolt a környéken viszont nyolckor bezár. Talán csak a csúnya néni talponállója nem. A gyerekeket Katára bíztam és elgyalogoltam a „csúnya néni" boltjába. A „csúnya néni" most nem volt ott, de egy másik hölgy nyitva tartotta a boltot, kinézete alapján alighanem a „csúnya néni" rokona. Bár neki nem türemkednek ki úgy a hurkái az átlátszó póló alól és a bajusza sem szégyeníti meg a férfiakét, mint dominánsabb üzlettársáé.

Hatalmas sor állt a bolt előtt. Ej, mindenkinek ilyenkor jut eszébe vásárolni. Egy bácsi előttem panaszkodott, amiért a boltban az eladón kívül csak egy ember fér el. Az ilyen betontömbök alján nyitott kis üzleteknél nem is az a cél, hogy tömegek vásároljanak itt. Végül is kaptam friss tejet és üdítőt, ráadásul mindkettő akciós volt, így alig fizettem többet, mintha máshol vásároltam volna. Vidáman lépegettem hazafelé a sötétben, közben pedig Hans Leo Hassler egyik kórusművének basszus szólamát énekelgettem:

Hol kancsó vár és áll a bál
szívembe száll az öröm-á, fallallalla.

2008. 08. 17. A NAGY GONOSZ EMBER ÉS EGY IGAZI LOVAG

… A korzón épp „Virágok utcája" címen mutogattak néhány sátrat, bennük cserepes kaktuszokkal, meg egy hajós kompozícióval, amihez a művész még

a nevét is adta, holott egy kisegítő iskola egyik alsós osztálya a tanító nénivel összefogva különbet alkotott volna egy dupla technikaóra alatt. Persze biztosan csak én nem értettem a mű mélységeit. Vagy a művésznek felejtették el megmondani, hogy itt pár nap múlva virágkarnevál lesz, és aki úgy húszharminc éve részt vesz ezen a karneválon, az aligha elégszik meg néhány hungarocell-lapra tűzött száraz virággal.

Vera azért tátotta a száját rendesen, főként a hatalmas gömbkaktuszok láttán. Azt is élvezte, hogy feltűzhetett pár szál virágot a Nagytemplom előtti templom hungarocell makettjére. Itt mindenkinek volt lehetősége kipróbálni, hogyan is díszítik a virágkocsikat huszadikára.

Sétálgattunk egy kicsit a főtéren és a korzón. Megvan a hangulata ennek a nyári forgatagnak. A napokban kettőszázezer látogató érkezett és érkezik a városba, megduplázva a városban lakó emberek számát. Mindenféle népség képviselői megfordulnak itt ilyenkor a Föld négy sarkából. A festett arcú kintornás mintha összetévesztette volna a debrecenit a velencei karnevállal, a bajuszos roma meg úgy seperte le kalapjával a padot egy idős hölgynek, mintha most lépett volna ki valamelyik lovagregényből és búsképű lovagként épp szíve hölgyének készítene pihenőhelyet. Az alpolgármester úr, aki tegnap személyesen gratulált Katának, most elrollerezett mellettünk a feleségével és a gyerekeivel. Lehet, hogy kampányfogás, hogy itt mutogatta magát, de nem hiszem, annyira spontán volt az egész. Miért is ne lehetett volna itt. Azt hiszem, ha a pápa sétálgatott volna a főtéren, akkor is csak biccentettünk volna felé, nem lepődött volna senki meg. Nem is oly rég, járt már egy pápa ebben a városban. Sokat változott azóta a világ, és sokat ez a város is. Azt hiszem, ha a Nagytemplom építői tudták volna, hogy a katolikus egyházfő egyszer át fogja lépni ennek a templomnak a küszöbét, hagyták volna a csudába az egészet. De jó, hogy nem hagyták mégsem.

Egy volt kollégám sétált velünk szembe, egy szakállas férfi. Mit is tanított? Melyik suliban dolgoztunk együtt? Nem lényeges. Kedélyesen elcsevegtünk vele. Egy néni lehajolt a gyermekeinkhez és ámuldozva mondta:

- A virágok utcáján ez a két legszebb virág…

Egyetértettünk.

Vera nagyon szerette volna kipróbálni a kalandparkot, de nem hagytuk, inkább a MODEM-hez siettünk egy előadásra. Azt hirdették, hogy „A három nyulacska” című bábelőadást nézhetjük meg…

Fél órával korábban érkeztünk az előadásra, negyeddel később kezdték a meghirdetett időpontnál. A kezdésig egy kolléganőmmel megbeszéltük az iskolai dolgokat. Ő a fiát hozta bábszínházazni.

Már sugdosták az emberek, hogy nem érkezett meg az egyik szereplő és lehet, hogy elmarad minden, amikor egy bohóc lépett ripacskodni a színpadra.

Néhány gyerek megijedt tőle és sírt, Vera torkaszakadtából kacagta a bohóc minden megnyilvánulását. Ha valamit kérdezett, Vera két kézzel jelentkezett. Gergőt is lenyűgözte a nagy hangú színes ember, a babakocsiban előre dőlve, tátott szájjal bámulta.

A darab végén megkértem, Verát, hogy mutassa meg nekem is, hol van a wc (ő az előadás előtt már járt ott anyával). Ügyesen elvezetett, és ha már itt jártunk, ő is könnyített magán. Egy üvegfalon keresztül csak úgy mellékesen megláttuk a hatalmas Sztálin szobrot, amire az eredeti, ledöntött Sztálin szobor fülét helyezték.

- Ez egy nagyon gonosz bácsi volt – meséltem Verának.

- Miért? – kérdezte. Nehéz volt neki erre válaszolni. Végül nem szépítettem, megmondtam az igazat:

- Azért, mert nagyon sok embert megöletett.

Kíváncsi voltam, hogy mennyit ért ebből. Okos lány, de vannak dolgok, amiket én sem tudok megérteni. Az értelmetlen pusztítás is ilyen. Ki képes megölni egy másik embert? Ki képes eltörni egy zongorista kezét, csak azért, hogy ne tudjon zongorázni? Folytathatnám tovább a sort, de a végén eljutnék oda, hogy ki képes kezet emelni egy gyermekre és akkor nagyon elszégyellném magam. Ahogy szégyellem is mindig, ha rácsapok fenekükre, kezükre. Bár mondhatnám Néri Szent Fülöp atyával, hogy az ördögnek adtam, nem nekik! …

Este benéztünk egy kicsit Laci atyához. Pendrive-on fényképeket hoztunk neki a szombati buliról, Vera meg elmesélte neki a három nyúl történetét. A kis kezével megcsippentve a száját utánozta is őket. A nagy gonosz emberről is beszélt, akinek a hatalmas szobrát láttuk:

- Azért volt gonosz, mert minden embernek azt mondta, hogy haljon meg – magyarázta. Laci atya helyeselt.

Vera Laci atya szobájában is talált egy gyöngyöt és üzletelt a káplánnal: egy „fair vezető” matricát egy templomot ábrázoló képeslapért.

Unszolásunkra azt is elmesélte az atya, hogy ő igazi lovag. Ugyan Vera meg volt róla győződve, hogy lovagok már nem léteznek. A rendi ruháját is meg kellett mutatnia Lacinak. Nem is akármelyik rendnek, hanem a legendás templomos lovagrendnek a káplánja. Az én fejemben is sok babonaság kavargott a templomosokról, ezért Laci atya elküldte a honlapjuk címét. A honlapon pontosan le volt írva róluk minden. Megköszöntem neki.

2008. 08. 20. „ÜDVÖZLÉGY BOLDOG SZENT ISTVÁN KIRÁLY”

… Az éjszaka további részén nem zavart senki, sőt, reggel is sokáig hagytak aludni. Mire összeszedtem magam, a szüleim már megjárták a virágkarnevált. Mi nem mentünk ki a gyerekekkel, inkább a TV-ben néztük. Délutánra terveztük a virágkocsik közeli szemügyre vételét a sportcsarnokban.

A karneváli menet megnézése után apáék felugrottak hozzánk. Hoztak egy új szandált Gergőnek. A fiamnak eleinte nem tetszett az új lábbeli, aztán megbarátkozott vele és tartotta a lábát, hogy adjuk rá. Később úgy megszerette, hogy le sem lehetett róla venni, csak amikor aludni vittük.

Amíg Gergő aludt, Vera énekelt nekünk egy új dalt. Kata próbálta közben kottázni. A szöveget én írtam le. Íme:

„Süni, süni megy az otthonába,
Megy a süni, megy a barátjával,
Vakond és az egér és a nyuszi barátjával
mind az otthonába megy."

Gergő csak ebédidőre kelt fel, de nem csak a saját gyomrára gondolt, Katát is végig etetgette ebéd alatt. Szájába tett egy-egy falatot és mondogatta hozzá, hogy „aaam, aaam". Gondolom ez ham-ham-ot jelent Gergő-nyelven. Amúgy Gergő egyre inkább megért mindent és meg is csinál, csak épp nem beszél. Persze minek strapálja magát beszéddel, ha így is megértjük. A felesleges szócséplés nem illik Gergely úrfihoz.

Délután kikocsikáztunk a stadionhoz, hogy nyugodtabb körülmények között megnézzük a virágkocsikat. Nos, számíthattunk rá, hogy ha egy kétszázezer lakosú városban négyszázezer ember gyűlik össze, ott nincs olyan, hogy nyugodtabb körülmény. Az erdő szélén, a vidámparknál sikerült parkolnunk. Annyi autó állt már itt, mint egy autóvásárban (van még egyáltalán ilyen, vagy mindent eluraltak a szalonok és autókereskedések?), sőt, a stadionhoz vezető út is kirakodóvásárrá változott. Árusok tülekedtek mindenütt, hogy eladják az alakalmilag összeverődött tömegnek portékáikat. Ebben a nagy tülekedésben közölte Vera, hogy kakálnia kell. Végül még idejében találtunk egy nem túl szimpatikus kinézetű nyilvános wc-konténert. 100 Ft-ért itt mindent kiadhatott magából az ember. Gondolom az igényesebbje inkább az erdőt választotta e célból. De a több tonna szemét és mocsok eltakarítása ilyenkor be van kalkulálva a költségvetésbe. A karnevál utáni napokban legtöbbször nyoma sem látszik már a karneváli kavalkádnak. A szemetet folyamatosan hordják el.

Amúgy érdekes volt szemlélni, hogy mennyire változatos lény az ember, mert összegyűlt itt mindenféle figura. Némelyiküket szemlélve egyáltalán nem tűntek hiteltelennek az orkokról és trollokról szóló mesék. Pláne, hogy valahol azt olvastam: az ogrékről szóló mesékhez pont a mi őseink szolgáltatták az alapot. A lovon ülő, rettegett harcos magyaroktól méltán félt minden nép, amely összetűzésbe került velük. Nem csoda, hogy meséket szőttek az ungarokról, ongrékről vagyis ogrékről. Szóval, ha úgy vesszük, Shrek a rokonunk.

Vera a bélsárürítés után is hasfájásra panaszkodott. Nem hiszem, hogy rosszat evett, talán a nagy hőség, a tűző nap ártott meg neki. A vállamra vettem, úgy vittem tovább.

A stadion bejáratánál találkoztunk apáékkal. Jegyet vettünk és bementünk. Az egyik jegyszedő épp a szomszéd srác volt. Lehet, hogy beengedett volna jegy nélkül is, de jobb volt így.

A stadion lelátóján lévő kevés árnyékos helyet megtöltötték az emberek, a napon meg nem lehetett megmaradni. A kocsikat ugyan meg tudtuk közelről nézni, hiszen besétálhattunk közéjük, de a fellépő csoportokból csak a lelátón ülő és a közel álló emberek láttak valamit. Meg Vera, ha a nyakamba vettem, de őt nem érdekelték annyira, így hamar otthagytuk a forgatagot.

Kint Vettünk Verának egy ló alakú lufit, meg egy kis üveg ásványvizet 250 Ft-ért. Máskor két liter kóla kerül ennyibe, de a karnevál az karnevál.

Az ásványvíz jót tett Verának, így még nem indultunk haza, inkább a szüleimmel együtt elsétáltunk a jubileumi játszótérre, ott legalább hűvös volt a vénséges tölgyfák alatt. Két bozontos férfi pónikat hozott a játszótér mellé. Az egyikre felültettük Verát, és lovagolhatott rajta egy kört, persze a póni gazdája végig fogta a kantárját, de Verának így is nagy élmény volt. A pónit sem nagyon terhelte meg ekkora súly. Anyáék azt mondták, hogy Pannika minden héten lovagol rajta. Lehet, hogy majd mi is gyakrabban jövünk ide. Gergő szegény ártatlan szemmel nézte, hogy ő megint kimarad a jóból, ráadásul a lólufit sem kaphatta meg, mert kiharapta volna, vagy ellöki. De a játszótéren hamar elfelejtette sérelmeit. Egy kislánnyal boltost játszott. Gergő volt a vásárló, a kislány az eladó. Ugyan Gergő nem beszélt, csak gügyögött, így is nagyszerűen szórakoztak. A kislány csak mondta a magáét, mint egy igazi kofa, Gergő meg érdeklődve hallgatta, aztán elvett egy-egy „árut". Édesanyámék – amúgy jogosan – a legtöbb játszótéri játékot veszélyesnek találták, ezért leginkább a homokozóban voltunk, így is kétszer botlottunk, a fuvolás lányba, Panniba, a fiába és a férjébe, Robiba. Robi mondta is nekem mókázva, hogy harmadiknál jár egy sör. Abban nem egyeztünk meg, hogy ki veszi kinek. De már amúgy is indulóban voltunk. Hazafelé meglestük az állatokat az állatkert kerítésén keresztül és lebeszéltük Veronikát a körhintázásról. Édesanyámnak megint aranyat ért minden szava, mert épp a kisvasút mellett haladtunk el, amikor megjegyezte Verának, hogy neki meg az a kedvence, tehát kezdhettük Verát lebeszélni a kisvasútról, hogy végre hazaérhessünk. Megbeszéltük, hogy majd megyünk máskor a kisvasúttal kirándulni.

Legalább Gergő nagyon boldog volt, kezében az új szandáljával. Lehet, hogy nem volt szerencsés tépőzárast venni neki?

Hazafelé Vera elaludt a kocsiban, így némi szerepcserét hajtottunk végre. Gergő jött mellettünk a saját lábán és Verát cipeltem a vállamon. Odafenn mégis felébredt.

Vacsorához készülődve bekapcsoltuk a konyhai kistévét. Az István a király ment éppen. Pont István szerepét énekelte egy énekes. Vera hallgatta egy darabig, aztán megjegyezte, hogy ez nem fiúhang. Bizony, nem minden fiú dörmög úgy, mint apa.

Vacsoránál meséltünk a gyerekeknek István királyról, arról, hogy rég meghalt már, senki nem emlékszik rá, hogy valójában milyen hangja volt. Vera a fejét rázta:

- De én tudom: mély hangja volt.

Kata mosolyogva kérdezte:

- Mint apának?

- Nem – rázta a fejét Vera -, sokkal-sokkal mélyebb. Látod, hogy mélyebb? – hörögte olyan mély hangon, hogy engem is meglepett.

Gergő közben a makarónijára mutatott, majd a ketchupös tubusra:

- Ebbő.

Nyomtunk ketchupöt a makarónijára. Elégedetten bólogatott. Már csak egy kis reszelt sajt hiányzott a boldogságához. A reszelőt és a sajtot Kata kezébe nyomta és a tányérjára mutatott. Mikor a sajtot is megkapta, komótosan nekilátott a makaróni elpusztításának.

2008. 08. 22. ZSUZSI

Egy utolsó vizsgálat még hátra volt a szemészeten. Kata korán reggel vitte el Verát, én otthon maradtam Gergővel, aki még aludt egy keveset. Amikor felébredt, adtam neki reggelire virslit. Egy tejszeletet is megevett ráadásként, igaz a végét elég különös módon. Egy csészébe tette, a szájához emelte és cuppogva falatozta belőle a nyalánkságot. Mire végzett, Katáék is hazaértek. Kata eléggé morcos volt. Amikor elmesélte, hogy mi volt a szemészeten, én nem morcos lettem, hanem határozottan dühös. Kevés választott el attól, hogy elmenjek a szemorvosnőhöz és jól beolvassak neki. Ha ott lettem volna, biztosan lett volna hozzá néhány keresetlen megjegyzésem. A nyomást mérte meg Vera szemében és szerencsére minden rendben volt, de ez egy felnőtt számára is kellemetlen vizsgálat, egy gyereknek meg határozottan ijesztő, ha nem tudja, hogy mit csinálnak vele és miért. A „doktornő” nem mesélte el Verának, hogy mit fog csinálni, csak a vizsgálatra figyelt. Mivel Vera megijedt, mikor a szeméhez közelített valami műszerrel, ordítani, bömbölni kezdett. Ettől a doktornő mérges lett és lefogatta a lányomat, hogy el tudja végezni a vizsgálatot. Mikor készen volt, gúnyolódott, hogy ezzel a hangerővel vihetnénk a gyereket kórusba énekelni (Kata nem volt olyan hangulatban,

hogy erre válaszoljon). Ezek után még Vera szeretett volna kibékülni vele, meg akarta mutatni az elefántját annak a hentesnek (eredetileg valami durvább jelzőt szerettem volna használni rá), de az rá sem nézett. Azt mondta neki, hogy haragszik rá, mert ordítozós gyerek. Vera ordítozós. Ha ott lettem volna, ennél a pontnál felképelem a dokit, az tuti. Vera soha, egy orvosi vizsgálaton sem ordított még, csakis nála. Már írtam korábban, hogy még akkor is viccelődött a dokikkal, amikor az állán varrták össze a sebet. Szépen össze is forrt, már nyoma sem látszik. Ha az orvos kéri, szépen sóhajt, fúj, mozdulatlanná válik (szobrot játszik) és mindenben együttműködik. De el kell neki mondani: „Figyelj, most egy műszerrel belenyúlok a szemedbe. Ez nem lesz kellemes, de hamar túl leszel rajta és utána hazamehetsz anyával. Segítesz nekem?" Vagy valami ilyesmi. A doktornők általában nagyon ügyesek ebben. Egyik alkalommal még színes gumikkal, masnikkal viccessé is varázsolták a hideg műszert, hogy a gyerekek ne féljenek tőle. Valamint elég régi módszer az is, hogy valami ingyenes reklámanyaggal megjutalmazzák a végén a gyermeket. Nem kerül semmibe és sokkal hatékonyabb lesz tőle a munka. Egy gyermekszemészeten az sem árt, ha netán játékokat tesz a doki a rendelőbe. Néhány plüss állatka pár száz forintból beszerezhető. A gyermekorvosunknál is vannak, meg a védőnőnél is. Vera azokat nézi meg először, mikor bemegy hozzájuk, és rögtön jobb a kedve, nem feszeng. Egy barátom – elhunyt szegény, Isten nyugosztalja -, fiatal gyermekorvosként rajzfilmfigurás pólóban ment a gyerekek közé, nem sztetoszkóppal a nyakában, fehér köpenyben. Ennyi elég is volt, hogy a gyerekek várják a vicces doktor bácsit, ne féljenek előre, hogy jön majd valami zord arcú doktor. Egyszerű szakmai hozzáértésről van szó. Aki le akarja fogatni a pácienst, hogy ne zavarja a vizsgálatot, az menjen állatorvosnak. Aki meg gyerekekkel akar foglalkozni, az legalább nézzen meg néhány gyereket, mielőtt pályát választ!

Nem tudok erről nyugodtan írni. Jelzem, nagyra értékelem a hivatásukat áldozatosan végző orvosokat. Emberfeletti munkát végeznek. Sajnálom, hogy ilyen tapasztalatunk is van.

Azért nem hagytuk, hogy a történtek elrontsák a napunkat. Huszadikán megígértük Verának, hogy egyszer fogunk kisvasúton utazni. Most valóra váltottuk az ígéretünk. A Zsuzsi névre keresztelt kisvasút állomására autóztunk. Néhányan már várták a vonatot. Eléggé rusztikus volt itt minden, mintha rég elfelejtkezett volna min-

denki erről a helyről. A kisvonatról nem különben. Ütött-kopott kinézete alapján inkább Zsuzsa néninek kellett volna szólítani, nem Zsuzsinak. A belseje is eléggé megviselt volt, olyanoknak, akik mindig kényelemben utaznak, talán még érdekes is lehetett volna. Nekünk inkább az volt az érdekes az egészben, hogy ez a jármű még egyáltalán működik. A gyerekek viszont élvezték az utat, főként, ha egy tanya mellett mentünk el, ahol birkák is voltak, meg mindenféle állat. Nekem akkor kezdett tetszeni, mikor beértünk az erdőbe.

Gergő főként a pocakjával volt elfoglalva. Még el sem indultunk, már kért egy májkrémes szendvicset. Én tartottam neki, ő meg időnként harapott belőle egyet. Kérdeztem is Katától, hogy nekem ki tart libacombot? Költői kérdésnek vette és nem válaszolt rá. Vera viszont megkívánta a szendvicset Gergőtől és ő is evett egyet. Otthon biztosan hozzá sem nyúlt volna. Igaz, itt is panaszolta, hogy kirázza belőle a vonat az ételt.

- Egyél, amikor kiszállunk! – javasolta Kata.

- A sok tápláléktól fogok megnőni – válaszolta Vera és evett tovább.

A vonat végállomása egy erdei tisztás volt, itt le is szálltunk. A gyerekeket Kata bekente kullancsriasztóval és elindultunk túrázni. Először egy közeli játszótérnél álltunk meg, hogy a gyerekek kipróbálhassák a játékokat. Addig a fűben heverésztem, aztán felmentünk a kilátóhoz, habár itt az Alföldön ezt inkább magaslesnek nevezném. Egy domb tetejére építették és szépen körülnőtte a parlagfű. Magasles vagy kilátó, én ugyan fel nem másztam rá. Lent maradtam Gergővel. Kata és Vera fényképeket készítettek fentről. Én már a fényképek nézegetésétől is elszédültem.

Legutóbb négy éve jártam erre diákjaimmal, de még jól emlékeztem, hogy merre van a tó. Azt is meg szerettük volna nézni. Az oda vezető út viszont elbizonytalanított. Mintha évek óta nem járt volna erre senki. Rengeteg volt a parlagfű, meg az egyéb gyom. Még gyalogosan is nehéz volt előre haladni, hát még babakocsival. Ahol nem volt lejtő, vagy gaz, ott szinte futóhomokszerű talaj nehezítette az előrejutást. Már majdnem visszafordultunk, de inkább előre mentem, és megtaláltam a következő tisztást, ahonnan már csak egy ugrás a tó, így inkább kitartottunk eredeti célunk mellett. Meg is érte. A tó partjához érve leheveredtünk a fűbe, megettük a szendvicseket, néztük a fák lombjait, hallgattuk, ahogy Gergő köveket kalapál a zsebemből kicsent telefonommal. Arrébb fiatalok bográcsoztak, másfelől lovasokat láttunk és kocahorgászokat. Vadkacsák hápogását is hallottuk, de nem merészkedtek elő, nem láthattuk őket.

Visszafelé könnyebb utat választottunk. Találtunk is egy szép sima, széles földutat. Erre viszont nem tették ki a táblát, hogy „vigyázz, forgalmas autóút”, míg visszaértünk a játszótérhez, összesen négyszer kellett félrehúzódnunk, hogy utat engedjünk egy terepjárónak, kétszer motoros zúgott el

mellettünk, egyszer egy sportautó, egyszer pedig egy teherautó, amely kukoricát szállított. Mögötte araszolt egy traktor és egy kombájn. A kombájn nyomait korábban is láttuk. Így már érthető volt, miért olyan széles ez az út. Mindenesetre ilyen közel még sohasem ment el mellettem kombájn. Verának nagyon tetszett. Megígértem neki, hogy a közelegő Farmer Expo-n felülhet egy igazi kombájnra.

Felszedtünk két cső kukoricát, ami lehullott a teherautóról. Az egyik nagyon satnya volt, azt bedobtuk az erdőbe az állatoknak, a másikat eltettük. Jó lesz az még, majd megfőzöm valamikor.

Az innivalónk hamar elfogyott a nagy melegben, de a játszótérnél egy büfé is várt minket. Ekkor derült ki, hogy pénz viszont alig maradt nálunk. Azért még tudtunk venni egy kis innivalót, azt iszogattuk, Vera közben makkot szedett és nézegette a büfés tacskóját. Rövidesen egy lovaskocsi döcögött arra, és megállt nem sokkal mellettünk. Egy ápolatlan, barna ló húzta a kocsit. Lepkének hívták. Vera megkérte a gazdáját, hogy hadd simogassa meg. Megsimogathatta, de tiszta ragacs lett a keze a szőrétől. Megtisztogattuk egy kendővel. Közben egy hatalmas szitakötő szállt a padra, amin ültünk. Alaposan megfigyeltük Verával, főként a szárnyait. Nagyon különleges volt. Mikor elszállt, Vera átment a játszótérre játszani. Két kisfiút megkért, hogy ne rágják a nyalókát, csak nyalják. Egy nagyobb srácot meg kötélmászásra tanított. Persze ő sem tud kötelet mászni, de meg tudott kapaszkodni az alján, a lábaival átkulcsolva a kötelet, legalább ezt tanítgatta az allergiás fiúnak. A srác nagymamája csodálkozott, hogy milyen erős Vera. A játék favonatba mind a négyen beültünk, persze Vera volt a mozdonyvezető. A kis faházba is be tudtam mászni vele. Meséltem neki, hogy Zalaegerszeg mellett a skanzenban ennél kisebb házakat is láttunk, pedig azok olyanok voltak, mint amilyenekben régen emberek laktak.

Gergő közben leitta a pólóját cukros löttyel, alig győztük elkergetni tőle a darazsakat. A vonat is indult lassan visszafelé, hát kimentünk elé és felszálltunk rá. A visszaúton egymás után aludtunk el, előbb Gergő, aztán Vera, aztán én, csak Kata maradt ébren.

Otthon pizzát rendeltünk vacsorára, Gergő aludt egy kicsit, míg megérkezett, addig Vera kombájnt és szitakötőt rajzolt. (Hála Istennek, ezek maradtak meg neki leginkább a napból, nem a szemészet.) Aztán odahízelgett hozzám:

- Te pont egy Veronika nevű kislányt szerettél volna?

- Olyannyira – mosolyodtam el -, hogy mi találtuk ki ketten anyával, hogy így hívjanak téged. Sokat gondolkodtunk ám rajta.

Megöleltem az én kis Verámat. Aztán hoztuk a gyertyát és imádkoztunk közösen. Gergő már gyertyagyújtásnál összetette a kezeit és mondogatta:

„Amma, amma” Ami ámént jelentett nála. Az ima végén együtt fújták el a gyertyát Verával, és ahogy ágyba tettük őket, elnyomta őket az álom.

2008. 08. 26. AZ ELSŐ SZÜLŐI ÉRTEKEZLET

Osztályfőnökként tartottam már szülői értekezletet, de ma fordult elő először, hogy szülőként kellett volna egy ilyenen részt vennem. Persze, hogy nem tudtam elmenni. Igazából nem is akartam, mert ha ez is olyan pocsék szülői értekezlet, mint amilyent én tartottam, akkor jobb kihagyni, ha meg jobb, akkor csak fájdítom a szívem, hogy más mennyivel jobban csinálja. Persze, egyrészt tanulni is lehet a szakmát gyakorló pedagógus kollégáimtól, másrészt az én osztályom diákjai és Vera óvodai csoporttársai közt 16 év korkülönbség van. Össze sem lehet hasonlítani őket. Néha még abban is kételkedem, hogy egyazon fajról van szó.

De más izgalmakat is tartogatott ez a mai nap. Elsősorban Vera vérnyomására voltam kíváncsi. Korán felkeltettem a gyerekeket és hogy ne sósat reggelizzenek, adtam nekik édeset: tejszeletet, joghurtot, krémtúrót. Nekem valahogy nem volt kedvem ezekhez, inkább kihagytam a reggelit. Gergő és Vera viszont nagy örömmel vetették a tejtermékekre magukat. Gergő valóságos hóemberré változott a rátapadt krémtúrótól. Csak a zokniját nem kellett szennyesbe tennem a reggeli után.

Mivel csípős őszi reggel volt, a gyerekekre pulóvert adtam. Gergőre csak Vera egyik kinőtt rózsaszín pulóverét találtam. Nem volt kifogása ellene, de azért levettem róla, mielőtt bementünk a védőnőhöz. Elég volt a tegnapi száraz kenyér. Ha még azt is meglátja, hogy a nemi identitását veszélybe sodrom a gyereknek, hajjaj.

Vera már rutinosan tartotta a karját a vérnyomásméréshez. Közben szóval tartotta a védőnőt:

- Képzeld el, hogy a harmadik matricám eltűnt.

- Majd most kapsz másikat – vigasztalta, de az arca nem derült fel. Most is magas értéket mért, bár alacsonyabbat, mint tegnap.

Hazaballagtam velük, és mindenféle szörnyűség járt az eszemben, még akkor is, mikor a mosógépbe pakoltam a ruhákat. Számtalan kardiológiai probléma és vesebaj szövődményei, kezelési lehetőségei futottak le a fejemben. Tudtam, hogy ez meddő, sőt, haszontalan dolog, és csak ijesztgetem magam, amíg az orvos ki nem mondja a diagnózist, de úgy voltam vele, hogy legjobb felmérni a helyzetet, és minél több variációt megvizsgálni. A problémáktól én nem szoktam megijedni, csak attól, ha nem tudok megoldást rájuk. Ha például egy számítógépet nem tudok megjavítani, az nagyon bosszant, ha van rá lehetőségem, addig bütykölöm, amíg helyrejön. Néha örülnék neki, ha az embereket is ki lehetne kapcsolni, szétszedni és összerakni mellékhatások nélkül.

Elmélkedésemből az borított ki, hogy a szárítóról leszedett, stócokba rendezett ruhákat Gergő módszeresen leborította. Mikor rászóltam ezért, bömbölni kezdett. Engesztelésből megfőztem neki azt a cső kukoricát, amit az erdőben találtunk ottjártunkkor. Végül meg kellett feleznem, mert komoly vita volt rajta Vera és Gergő között. Mikor jóllakott, Gergőt lefektettem aludni, aztán felmostam a konyhát és próbáltam egy kis rendet teremteni. Indítottam egy újabb adag mosást is. Vera közben kérdezgetett, hogy tetszik-e a hangja. Mondtam, hogy persze. Ezután azt kérdezte, hogy tetszik-e nekem a Veronika név. Megnyugtattam, hogy igen, különben nem ezt a nevet adtuk volna neki. Vera kicsit elgondolkodott, aztán kijelentette:

- Tetszik nekem az, hogy Veronika, meg az a név is tetszik, hogy Almási Gábor.

Mikor Gergő felébredt, átmentünk a boltba, visszavinni az üres üvegeket és vásárolni. Sok holmi maradt a babakocsiban, ezért azt nem vittem be a boltba. Gergőt a vállamra vettem, az egyik kezemben egy szatyrot nyolc darab visszaváltható üveggel, a másik kezemben pedig a bevásárlókosarat cipeltem. A harmadik kezemmel fogtam Vera kezét, a negyedikkel meg levettem a polcról, amire épp szükségünk volt. Na jó, igazából Vera segített pakolni. Egy házaspár és egy eladó egyszerre kacagtak fel lányom beszólásain, ugyanis épp bírált engem a neki adott név miatt. A házaspár férfitagja fennhangon ismételte az eladónőnek:

- De még lazán, vagányul mondja: „Ilyen nevet tudtatok nekem adni?" A nő Verához fordult:

- Milyen nevet adtak neked, mondd csak!

- Almási Veronika – felelt szépen kislányom.

Mindenki egyetértett, hogy szép név az. Vera közben bepakolt a kosárba három kiflit. Az úton aztán ezeket rágcsálták Gergővel nagy egyetértésben. Sétálgattunk még egy kicsit, bár a babakocsi karácsonyfának nézett ki a bevásárló szatyroktól és egy óriáscsomag wc-papírtól, amelyeket ráaggattam. Minket nem zavart, csak Gergőt nem volt szabad kivenni a kocsiból, mert ő volt az ellensúly, ha kivettem volna, elborul az egész szerkezet.

A sétányon haladtunk épp, a fák levelei között átsütött a nap.

- Nézd, hogy süt a nap – mutatott a beszűrődő fénytócsákra Vera -, mint egy szép-szép krokodil vagy róka.

Később hozzátette:

- Vagy mókus alakú, vagy lovacska. Itt az orra, szája, egyik lába, második lába, harmadik lába, nyolcadik lába.

Ezen aztán jót nevettem, hiszen amúgy természetesen tud Vera négyig számolni, sőt.

Nagymama felhívott telefonon, megbeszéltünk vele egy találkát nagypapa szervizében. Épp oda igyekeztünk, amikor találkoztunk Zsuzsa nővéremmel és Pannikával. Aztán meg a nagynénémmel, Ildivel. Amíg Ildivel beszéltünk, Vera és Panni megpróbáltak fára mászni. Verának lehorzsolta a kezét a fa törzse. Letisztogattam, erre a világ legtermészetesebb dolgaként újból nekirugaszkodott a fa törzsének. Szerencsére meggondolta magát, mielőtt újabb sérülést szenvedett volna, mert talált egy kiszáradt kutyaürüléket, amit meg kellett vizsgálnia. Rászóltam, hogy bele ne lépjen. Panni, hogy az előbb említett balesetet elkerülje, felvette a kutyakakát és arrébb rakta. A klasszikus vicc jutott eszembe:

- Kutyakaka.
- Nem macska.
- Kóstoljuk meg!

Megkóstolják.

- Hú, ez tényleg kutyáé, jó, hogy nem léptünk bele!

Mély bölcsesség rejlik ebben a viccben. Többféleképp is lehet értelmezni. Én úgy értelmezem, hogy ha minden eszközt bevetünk a baj elkerülésére, azzal még nagyobb bajba keverhetjük magunkat.

Közben elment az idő. Nagymama nem győzött minket várni, hát elénk jött. Megkért, hogy Verát elvihesse magával. Az ilyen kiruccanásaiknak nem mindig van jó vége, ezért vonakodva engedtem el vele a kislányom. Kettesben maradtunk Gergővel. Benéztünk nagypapához. Papa épp egy nyugdíjas néni televízióját vette át. A néni magyarázta neki, hogy melyik adót hová programozza majd:

- A nyolcason volt a rálit tévé.

- A Reality? – Kérdezett vissza édesapám, de a néni nagyon értetlenül nézett rá, úgyhogy inkább ráhagyta.

A néni elment, nagypapa ivólével kínálta Gergőt. Gergő zokon vette, hogy nem az üvegpohárból kínálta meg. Nehezen engesztelődött ki. A telefonhoz ment.

- Nagyanyádat hívod, hogy panaszkodj neki? – kérdezte nagypapa. Gergő bólogatva mondta:

- Ezé vátek.

Ekkor vettük észre, hogy Gergő szája széle még nedves az ivólétől. Nagypapa szalvétát adott neki, amivel megtörölgette a haját. Valamiért a szalvétákkal mindig a haját törli. Még nem jöttem rá, hogy mi okból.

Ottlétünk alatt még egy halszagú középkorú nő jött a készülékéért. Nem akartunk tovább zavarni. Vettünk ki pénzt a legközelebbi automatából és hazasétáltunk. Otthon Gergő újra inni kért. Adtam neki, aztán egy darabig azon elmélkedtem, hogy azt hogy inni, hogy lehet úgy értelmezni, hogy

„építőkockát tenni a szörpömbe”. Az élet másik nagy talánya, hogy honnan szerzett Gergő egy kockát, amíg töltöttem neki?

Nagypapa vacsorára hazahozta Verát, aki elmesélte, hogy két boltban is járt nagymamával és kapott egy csomó holmit, természetesen csupa olyat, amit én biztos nem vettem volna meg neki. Na, ezért nem szeretem elengedni nagymamával. Vacsora közben ezen morogtam magamban. De én is elnevettem magam, amikor Gergő a sokadszorra lerágott kukoricacsutkáját teljes – nem elhanyagolható – erejéből a számba gyömöszölte. Kata ekkor ért haza a szülői értekezletről:

- Ti meg itt vidámkodtok? – kérdezte. Aztán leült elmesélni, miket hallott, például, hogy hány ismerős lesz Vera csoportjában: Gyuszi keresztfiam kislánya, Majácska, a fuvolás Panni fia, Bence, egy volt kolléganőm gyermeke és még néhányan. Vera megörült ezeknek a híreknek, meg annak is, hogy cseresznye lesz a jele az óvodában.

Este nagyon zajongtak a gyerkőcök, én meg morogtam rájuk, fel is emeltem a hangom, hogy csendesebben legyenek már, fáj a fejem. Vera odabújt hozzám, és a fülembe súgta:

- Szeretlek te fájós fejű.

Naná, hogy megint levett a lábamról. Egy kicsit tovább is fennmaradhatott, mint szokott. Legalább könnyebben elaludt, mikor végre ágyba küldtük.

2008. 08. 29. FŐPRÓBA

Ma bementünk közösen az óvodába megnézni, hogy mit hol találunk és megismerkedni az óvónénikkel, meg a csoporttársakkal. Reggel nagy izgalommal válogattunk a ruhák közt, hogy mit is vegyünk fel a nagy találkozásra, de Veronka szép nyári ruháihoz már túl hűvös volt az idő. Végül csak találtunk egy megfelelő darabot. Gergőt nagy huzavona árán sikerült felöltöztetnem, körberohanta háromszor a lakást, mire minden ruhadarabot rávarázsoltam, közben meg kacarászott, láthatóan élvezte, hogy kergetem. Immár felöltözve kiment a konyhába baracklevet inni. Természetesen sikerült a nektár felét végigöntenie a ruháján, ezért átöltöztettem, újra elég körülményesen. Amikor végre elkészültem, kellemetlen szag csapta meg az orromat. Levetkőztettem Gergőt, tisztába tettem, aztán felöltöztettem harmadjára is.

Elsétáltunk buszjegyet venni, majd Gergőt apa gondjaira bíztam, mi pedig Verával bedöcögtünk busszal a belvárosba, az óvodába. Egy monumentális egyházi intézménybe nyertünk felvételt, ahol óvoda, általános iskola, gimnázium, középiskolai és egyetemi kollégium is működik, valamint van saját kápolnájuk, tornatermük és két ebédlőjük. Korábban én is tanítottam itt egy tanéven keresztül, pont akkor, amikor Vera született. Megbeszéltük Verával,

hogy itt úgy kell majd köszönni, mint a templomban. Üdvözölt is szépen mindenkit:

- Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Nem énekelve mondta, mint ahogy a kisgyerekek szoktak köszönni, hanem a legtermészetesebb módon.

Az óvodavezetőnő, Anna néni volt az első, akivel találkoztunk. Kedvesen beszélgetett Verával, Vera meg barátkozott vele. Én nagyobb zavarban voltam nála.

Elég korán ideérkeztünk, a többiek még később szállingóztak. Vera volt az egyetlen gyerek, akit csak az apukája kísért el. Volt, akivel mindkét szülő jött, de az volt a leggyakoribb, hogy az anyuka hozta őket. Nagyon sok ismerőssel kerültünk egy csoportba, aminek Vera is nagyon örült. Csoporttársa lett Majácska, a keresztfiam lánya, Bence, a fuvolás Panni fia, és még néhány ismerős a templomból, zenefoglalkozásokról, innen-onnan. Vera vegyes csoportba került, olyanok is járnak ide, akik már tavaly is óvodások voltak, mégis az egyik legközvetlenebb gyermek volt köztük. Mikor „Kit hozott a kis hajó?" játékot játszottak, ő volt az első, aki magától beállt a kör közepére és szépen, érthetően bemutatkozott.

Annak is nagyon örült, hogy a játékok között talált egy ugyanolyan műanyag tehénkét, mint az ő otthoni tehénkéje.

Az udvart is megnéztük, nagyon tetszett mindkettőnknek. Gumiszőnyeges udvar, fából készült játékokkal. Nehéz volt innen elrángatni Verát, amikor letelt az időnk.

- Még ki akarom próbálni a kosárlabdát! – kérlelt.

Megengedtem neki, aztán a hullahopp karikát is, amit persze a karján akart forgatni, mert egy nagyobb gyerektől így látta.

Elköszöntünk az óvónéniktől és a belváros legszebb sétálóutcáján elsétáltunk a buszmegállóig. Vera a buszmegállóban puszilgatni kezdte a kezemet. Elég kellemetlen volt, valahogy ezt nem találtam itt helyénvalónak, inkább rácsörögtem Katára telefonon, aztán odaadtam a telefon Verának, aki mindenről részletesen beszámolt neki.

Elhoztuk Gergőt nagypapától, otthon ágyba dugtam, aztán mi is elaludtunk Verával. Mire felébredtünk, Kata is hazaért, mert pénteken mindig „hamarabb szabadul". Autóba ültünk és elindultunk beszerezni mindent, amit még nem sikerült az óvodakezdéshez: „benti" szandált, lepedőt, zsákot, pizsamát, miegymást. Mire mindent megvettünk, az óvodai befizetésekkel együtt mintegy harmincezer Ft-ot költöttünk, pedig mindenből igyekeztünk a legolcsóbbat venni. Igaz, a csoportpénzt előre befizettük (ha jól emlékszem, egész évre), és ebben az összegben már egy havi kajapénz is benne van, de akkor is. Ha két óvodás, vagy egy iskolás, meg egy óvodás gyermeke van az embernek, akkor

ez az összeg legalábbis duplázódik. Nagy luxus, ráadásul mi még szeretnénk több gyereket is.

Nem baj, egy pár süteményre még maradt pénzünk. Azokkal ünnepeltük este Vera első óvodai napját. Illetve nem is az elsőt, hanem a nulladikat.

2008. 08. 30. FARMER EXPO

A mai napot a Farmer Expo felderítésre szántuk. Édesanyámék javasolták, hogy menjünk együtt délután, de biztos voltam benne, hogy erre a programra egy délután nem elég. Elindultunk hát reggel, de mire otthon mindent elrendeztünk, a gyerekek is elfogadták, hogy most már hűvös van, kardigánt kell venni, így is tizenegy óra körül járt az idő, amikor odaértünk. Aztán még köröznünk kellett, hogy parkolóhelyet találjunk, majd sorba állni a belépőért. Megérte. A bejáratnál rögtön egy ismerősünk fogadott minket, aki az egyik kiállító cégnél dolgozik. Az elmúlt években mindig találkoztunk itt vele. A hangszórók meg harsogták, hogy délben kecske- és juhsajtok bemutatója lesz. Máris megindult a nyáltermelésem, aztán végül nem találtuk meg időben azt a pavilont, ahol a kóstolóval egybekötött bemutató volt. Vera viszont így is élvezte a dolgot. Minden traktorba beült, a kis fűnyírótól a leghatalmasabbig, sőt, egy új kombájnra is sikerült felmásznia, ahogy az erdei kiránduláskor ígértem neki. Egy-egy új traktor olyan formatervezett, fürge kis jószág volt, hogy eljátszottam a gondolattal, veszek egyet, és azt fogom terepjárónak használni. Persze nem gondoltam komolyan, hiszen nem tudnám kihasználni, meg pénzem sincs ilyen úri hóbortokra. De meg tudom érteni azokat, akik, úgymond, beleszeretnek egy ilyen gépbe.

Azért én igazából az állatok miatt szerettem volna kijönni. A Farmer Expo megvalósítja egy réges-régi álmomat. Itt úgy nézegethetek állatokat, hogy meg is kóstolhatom őket. Az állatkertben mindig eszméletlenül éhes leszek, és csak ábrándozom egy frissen sült fokhagymás zsiráfcombról, itt egészen más a helyzet. Tavaly utolsó nap zárás előtt egy kísérleti húshibrid juh bemutatóján felpúpozták a tányéromra a megmaradt húskóstoló nagy részét, és ott falhattam a bégető birkák mellett. Idén is majd minden pavilonnál volt kóstoló is. Most valamiért nem volt nyúl-pavilon, pedig a gyerekek élvezték volna, meg én is szívesen beleharaptam volna egy nyúlcombba. Viszont volt idén is birka-, sertés-, szarvasmarha-, baromfi- és ló-pavilon.

Délben a lelátóra ültünk és megnéztük a tehenek bemutatóját és a tőgyszépségversenyt. Vera a kezében tartotta a műanyag tehénkéjét és nézegette, hogy melyikhez hasonlít leginkább. Közben „műsorvezetőként” Szőke kapitány ripacskodott. Amúgy bármerre mentünk, szinte egész nap az ő hangja hallatszott a hangszórókból. Itt volt az ország-világ erős embere, Fekete

László is, meg sok más híresség, például Szőke kapitány kacsája, „akit" benevezett egy liba és kacsaúsztató versenyre is.

A tehén-bemutatótól alaposan megéheztem, meg amúgy is bőven ebédidő volt már, hát elmentünk sorba állni ebédjegyért, amivel aztán sorba lehetett állni főtt ételért. Nagyhírű debreceni éttermek is hozták a kínálatukat, bár az igényesebbek inkább csak bemutató- és reklám-jelleggel. Én természetesen babgulyást kértem, Kata pedig pulykacsíkokat krumplival. A gyerekek leginkább a krumpliból falatoztak, lehet, hogy a gulyás kicsit csípős volt nekik.

Összehúztuk magunkat egy asztalnál egy másik családdal, mert így is kisebb harcok folytak egy-egy ülőhelyért. Volt, hogy csak annyi időre álltam fel, hogy visszagyömöszöljem Gergőt a babakocsiba, máris elfoglalták a helyem. Egy néni oldalba lökött a könyökével, hogy megkérdezze, mit eszik a feleségem. Mikor mondtam, hogy pulykát, olyan képet vágott, mintha azt mondtam volna, hogy nem átall vega kaját enni egy farmer expón. Amíg a gulyást ettem, hallottam a hangszórókon, ahogy egy férfi a szép egészséges marhák egészséges húsát ajánlgatja. Ahogy azokat az állatokat megfigyeltem, biztosan nem is lehet egészségtelen a húsuk. Lehet benne koleszterin, meg miegymás, de egy ilyen gyönyörű állat húsa nem lehet rossz. Más kérdés, hogy minden rossz, ha túlzásba viszik.

Délután a pavilonok végigjárása után őshonos állatok bemutatóját néztük meg. Itt főként a Hortobágyi Génmegőrző állatait vonultatták fel, élükön azokkal a gyönyörű magyar szürke ökrökkel, amiket máskor nemigen tesznek közszemlére. Megnéztük a fogatbemutatókat és versenyeket is. Vera favoritja egy négylovas pónifogat volt. A pónikhoz oda is ment és megsimogathatta őket. Gergőnek nem engedtük simogatni, nehogy utána a szájába vegye a kezét. Azért neki is tetszettek és később, egy puha gyapjas kisbárányt ő is jó alaposan megsimogathatott, turkálhatott a gyapjában. Ez olyan élmény, amit nem akartunk elvenni tőle. Aki még nem túrt bele egy ilyen gyapjúba, az el sem tudja képzelni, mekkora kincs egy ilyen állat. A baromfiknál is fájt a szívem, hogy ezekkel a gyönyörű májhízlalásra kitenyésztett lúdjainkkal mi lesz, hiszen drasztikusan csökken a kereslet irántuk, mióta tőlünk nyugatabbra bojkottálják a magyar libamájat, mondván, hogy a tömés állatkínzás. Ez egyrészt marhaság, hiszen nagyanyámat láttam libát tömni Hajdúnánáson, a liba bizony nem nagyon ellenkezett, pedig erős egy madár volt, könnyen kiszabadulhatott volna egy öregasszony szorításából, másrészt a tisztelt állatvédők csak azt felejtik el, hogy ezeket az állatokat, mondhatni, csak a májukért tenyésztik, ha nem lehet felhizlalni a májukat, nem is nevel senki májhibrideket, elvész a fajta. Vadon ugyanis nem élnek. Szóval annyira védenek egy állatot, hogy kiírtják az egész fajtáját. Érdekes, a francia vagy éppen a kínai libamájat nem bojkottálják. Nem valami piaci érdekről van itt szó?

Arról nem is beszélve, hogy a bojkott miatt máris több száz ember munkahelye szűnt meg. Nem tiltakoznak az embervédők?

Délután apáék is kijöttek kicsit, a nagy kiállítótermet velük néztük meg. Itt a növénytermesztők nagyobb teret kaptak, késztermékeiket mutatták be. Egy alma automatából almát is vettünk a gyerekeknek, meg magunknak. A derecskei alma annyira finom volt, hogy végül négy szatyornyi almával megrakodva tértünk haza.

Otthon Kata összeütött egy tepsi rakott zöldbabot. Különlegesen jól sikerült, jó étvággyal ettük meg. Csak Vera ábrándozott közben:

- Képzeld, a cseresznye meg a sajt a kedvenc gyümölcsöm.

Bólogattunk, hogy jó is mind a kettő, csak a sajt kevésbé gyümölcs, mint tejtermék.

Ez a nap kellemesen elfárasztotta a gyerekeket, nagy területet jártunk be velük és sok izgalmasat láttak közben, (többek közt egy srác táncoltatott egy markológépet), úgyhogy az elalvással nem volt gond. Mondhatni „húzták a lóbőrt”, de nem a pónifogat lovaiét.

2008. 08. 31. CSIGÁK, CSONTOK, LELKEK

Gergő egészen este héttől reggel hétig aludt, ez igen szép teljesítmény volt tőle. Reggel persze annál virgoncabban ébredt. Mi még nagyon álmosak voltunk Katával, de ma – mint minden hónapban egyszer -, gitáros mise volt a templomban és a gitáros misékre mindig egy órával korábban megyünk, mert össze kell rakni az erősítést, és Kata ilyenkor még egybehangol a többi zenésszel, meg próbálnak egy rövidet. A gyerekekkel ilyenkor nem megyek fel a karzatra, mert a mikrofonok minden huncutságukat kihangosítják.

Azért a próbára még felmentünk. Vera egy derecskei almával a kezében vidáman mesélt Andikának az expóról, Gergő közben két akkora almával rohangált, mint a saját feje. Az almák nagyjából a mise végéig kitartottak, addig sem zajongtak nagyon a gyerkőcök, amíg azokat rágcsálták.

Mise után elmentünk bevásárolni. A bolt előtt vettünk egy kakasvirágot gyökerestől. Megpróbáltuk kiültetni az ablak alá. Nem gondoltuk, hogy megmarad, de reménykedtünk, hogy elszórja a magvait és majd jövőre szép kis virágok nőnek ide. Persze azokat meg lefűnyíróznák, mint a többi virágunkat. Egyszer a diófácskánkat is lenyírták a fűnyíróval, aztán a gyökeréből két akkora ág nőtt, hogy azokat már nem lehetett nem észrevenni. Most olyan három méter magas diósuhancként dagadozik az ablak előtt az egészségtől.

Vasárnap a szüleimhez szoktunk menni ebédelni, de most valami dolguk volt, az ebédet viszont már megfőzték, apa átugrott vele. Húsleves volt sült csirkével. Vera a kaparóját szopogatta a levesből, közben látszott, hogy erőteljesen gondolkodik:

- Ez olyan csirke volt, mint amilyet tegnap láttunk?

- Igen, olyan – bólintottam. – De ez már nem csirke, hanem étel.

Vera nyugodtan ette tovább a lábat. (Furcsamód az ízlik neki leginkább a csirkéből, meg a szárnya, no meg a nyaka bőre főve. Ebben apósomra ütött.) Szóval nyugodtan ette, de lehet, hogy mégis sajnálta a csirkét, mert a délután mindketten elaludtunk mesenézés közben, és Vera arra ébredett, hogy rossz álma volt. Álmában ő volt a kiskakas és amikor inni akart a kútból, a csőrében lévő gyémánt félkrajcárt a kútba ejtette. Megvigasztaltuk, hogy csak álmodta, és Kata hirtelen ötletétől vezetve elindultunk az erdőbe kirándulni, azaz inkább csak sétálni. A három otthon őrzött éticsigánkat elővettem és javasoltam Verának, hogy engedjük el őket, hiszen most még fel tudnak készülni a télre és a Nagyerdőnél jobb lakhelyet biztosan nem találunk nekik.

Hogy erőt merítsünk a nagy túrához, a klinika előtt ettünk egy-egy gyrost.

- Gyrosos csiga – nevetett Vera.

- Fuj, mondom, azt meg nem enném.

- A franciák megennék őket – mondta Vera.

- A franciák meg. – Gondoltam, sorolok még néhány dolgot, amit még megtennének a franciák, de inkább hagytam. - A franciák megeszik, de a magyarok nem.

Nagypapám éppen tizenöt éve halt meg, azt tálaltuk ki, hogy az erdőn keresztül a temetőig megyünk és elmondunk egy imát a sírjánál. Át is vágtunk az erdőn. Találtunk egy utat, ahol látszólag évek óta nem járt senki, mert benőtte a gaz, az egyik tisztáson parlagfüvet is bőven találtunk. Egy elvadult részen egy fa tövébe letettük a csigákat. Kicsit nyeszlettebbek voltak, mint itt talált fajtársaik. Gondoltuk, itt szépen gyarapodhatnak majd. Hatalmas kövér makkokat is szedtünk egy befőttes üvegnyit. Ezeket a makkokat elnézve megértettem, mit jelent, hogy egészséges, mint a makk. Úgy néztek ki, mint egy borvirágos orrú, svájcisapkás, vérbő falusi bácsika. Nagyapám nagyon nem ilyen volt, rá nagyon öreg emberként emlékszem, pedig csak hatvan éves volt, mikor meghalt. Igaz, én meg csak tizennégy, és a gyerekek a felnőtteket mindig jóval öregebbnek látják, mint amilyenek valójában. De nagypapa nagyon beteg is volt már régóta, ráadásul magas volt és vékony. Olyan alkatú, amelyiken jobban meglátszik minden változás. Elég mogorva ember volt, nem tudta kimutatni a szeretetét, rám meg amúgy is gyakran haragudott, mert rovarokat keresgélve mindig felszedegettem a köveket az udvarán, meg azért is, mert nem tetszett neki, hogy már akkor kövér voltam és már tizennégy

évesen nőtt a szakállam. A macskákat meg egyenesen gyűlölte. Kipusztította az összeset a környékről méreggel, csapdával, hurokkal. A meggyfácskát kivágta az udvaráról, mert zavarta, hogy árnyékol. Állandóan légycsapó volt a keze ügyében, és ha zavarta egy tyúk, felrúgta. No, ilyen ember volt ő. Azt mindig nagyon megnézte, hogy mire ad pénzt, talán a veszte is az lett végül, hogy valahol olcsóbban adták a cukrot, mint ott, ahonnan ő bespájzolt belőle… No meg az, hogy kocsma költözött a szomszédjába és nem bírta a zaját. Szóval meghalt épp tizenöt éve és tőlem csak azt a sebhelyet vitte magával a sírba, amit még gyermekként haraptam egyszer az arcára. Én bezzeg sokat kaptam tőle, például a rossz színlátásomat, meg a zsémbeskedő természetemet. Kata sokat változtatott rajtam, de ha elképzelem magam vénemberként, gyakran az ő ábrázata ugrik be. Természetére nézve én hasonlítok rá leginkább az unokái közül, kinézetre meg az unokatestvérem, aki szintén színtévesztő. Persze az is lehet, hogy azért Berényi nagyapám képe lebeg előttem, ha öregkori önmagamat képzelem el, mert a másik nagyapámat soha nem ismertem, jóval születésem előtt elhunyt. Alig tudok róla valamit. Almási nagyanyám annyit mesélt, hogy otthon halt meg, azon az ágyon fekve, ahol most is szoktam üldögélni, ha nagyritkán arra járok. Mesterember volt, rádiókat és tévéket javított, mint édesapám, de készített ő kazánt is, meg keltetőgépet. Talán a sok elektroncsöves ketyere siettette nála a rák kialakulását. Korai halála nekem is figyelmeztető jel volt, azért is vizsgáltam magam, és azért mentem az első gyanús jelre orvoshoz. Ő három gyermeket hagyott itt a földön, akik közül csak a legidősebbnek, apának lett családja és ő vitte tovább, amit nagypapa elkezdett: mester lett szintén. Almási nagyapámat el sem tudom képzelni magam előtt. Ha őrá gondolok, mindig Laci képe ugrik be, Berényi nagypapa angolkóros testvéréé, aki szintén fiatalon halt meg és magányosan. Őt még láttam a halála előtt félig megnyomorodva és az ő arca vésődött belém, mint gyermekbe a haldokló ember ábrázatáról. Almási nagyapámat is ott az ágyon fekve tudom elképzelni, Laci ábrázatával.

Templomba, tudtommal, egyikük sem járt, de jó emberek voltak ők, ha tettek rosszat is. Azért szoktam a lelkükért imádkozni. Hiszen bennem vannak ők, nagyon is, sőt, most már Gergőben és Verában is.

A temetőben találkoztunk a szüleimmel. Épp a nagy családi sírboltot rendezgették. Anyai ágról a múlt század elejétől kezdve ebbe a sírba kerültek a hozzátartozóim. Személyesen csak hármat ismertem közülük. Mondtunk értük imát, Vera is szépen imára kulcsolta a kezét és mondta velünk. Virágot nem hoztunk. Berényi nagyapám mindig azt mondta, ha vágott virágot látott, hogy annak az árából lehetett volna venni egy pár csirkét. Na, ezt a mondását gyakran emlegetem. Rúgja meg a ló, szerettem azt a zsémbes vénembert,

bizony, ma is megmarkolja valami hideg kéz a szívemet, ha azon az úton járok, ahol összeesett. Még láttam is, ahogy ráhúzzák a fekete zsákot.

Még a mai napig is őt érzem minden rosszmájú megjegyzésemben, amikor valakinek odamondok valamit csipkelődve, szinte még a szám is úgy görbül, mint az övé.

Szóval virágot nem hoztunk a sírjára, a pár csirkét, amit az áráért adtak, azt meg megettük vacsorára. Ő is így tett volna.

2008. 09. 01. A NAPLÓ BETELT

A napló betelt, persze csak képletesen, hiszen számítógépen írom, de Vera óvodába kerülésével és a nyár elmúltával lezárult egy fejezet az életünkben. Itt az alkalom, hogy én is lezárjam a naplómat. Azt az időt, amit a napló írására fordítottam, ezentúl másra kell, például nyelvtanulásra.

Ez alatt a két és fél hónap alatt elég hűen dokumentáltam az életünket. Akinek van kedve és ideje, kiszámolhatja, pl. hány tojás és hány pár virsli került az Almásiak gyomrába, hány tubus ketchup fogyhatott el virslire , asztalra, ruhára, hajra, padlóra kenve; hányszor veszett el vagy maradt otthon Gergő szandálja, s főleg a lakás mennyi zegzugából került elő. Hányféle állat álarcát öltötte magára Veronika, hányszor vesztünk össze és békültünk ki a hétköznapok zivataraiban. Ha el kellene mesélni ezeknek a heteknek történéseit, zavarba jönnék: történt valami jelentős egyáltalán? Aztán magabiztosan mondanám, igen, minden nap, minden óra, minden mozzanat jelentős volt. Testben, lélekben gyarapodtak a gyermekeim. Összehasonlításul a leglátványosabbat említem meg: Gergő fejlődését. A napló elején írtam, hogy Gergőre nem lehet hatni, ha keményen szólok rá, észre sem veszi, még kacarászik is rajta. Most pedig, ha egész szelíden mondom, hogy „nem szabad", már sírásra görbül a szája, annyira lelkére veszi. No és az irányíthatósága! Nemcsak a fürdőszoba elé lehet küldeni egy szóra, ha tisztába akarom tenni; valósággal élvezi, ha valamilyen kérést teljesíthet! „Gergő megyünk enni!" Erre gyorsan abbahagyja, amit épp csinált, vonul ki a konyhába, hármat kopog a hűtő ajtaján, s miután az feltárul, határozottan rámutat a kiválasztott ételre: „Azt!" – és mászik fel az etetőszékbe. „Gergő, kapcsold be a tévét!" Megy és bekapcsolja. Boldog, ha kap egy kulcscsomót, s egyenként próbálgathatja a kulcslyukakba; ezt sírás nélkül csak kicserélni engedi, ha elveszik tőle, megsértődik… „Gergő, ki szeretném tisztítani az orrod!" Már megy a porszívó mellé, s mikor én is leülök, térdemre hajtja fejét, s várja, hogy bekapcsoljam az orrszívó-porszívót. Kicsit ficánkol közben, s mikor megkérdezem: „Ugye jobb így?" határozottan válaszol: „Nem!" De hát csak meg kell ennek is lenni, tudja azt a kis Almási (Almásy?) gróf… sorolhatnám oldalszámra „okosságait".

Én eleinte nagyon élveztem a naplóírást, nem sajnáltam rá az éjszakákat, annyira felgyűlt bennem az új szerep kínálta öröm, minden sikeres vagy sikertelen próbálkozás élménye. Azután már kevésbé lett fontos a napló, a végére szinte teherré vált, de sokaknak megígértem, hát befejeztem becsülettel. Félreértés ne essék: a kispapa-szerepét ma is éppúgy élvezem: hálás vagyok gyermekeimnek, hogy vannak, hogy ilyenek, hogy nevelhetem őket, játszhatok velük, s – tanulhatok tőlük. Egy-egy okos mondásukat, cselekedetüket ma is lejegyzem, s olykor sajnálom, hogy ezek már nem kerültek be az „igazi" naplóba. Létezik egy fejezet „Napló után" címmel, afféle epilógus, s ez is szépen gyarapszik. Ezek már inkább „szösszenetek", nehogy feledésbe merüljön életünk egy-egy izgalmas mozzanata. Pl. Vera Egerben nemsokára kiskutyát kap, tegnap már majdnem elvittünk egyet az ötből, amelyek közül választhatunk, de nem volt szívünk az anyjától meg a testvéreitől ilyen fiatalon (alig öt hetesen) elszakítani. Persze az igazsághoz tartozik, hogy mikor az egyikük visítani kezdett, s erre a mama azonnal ott termett, jobbnak láttuk gyorsan visszaengedni, hogy mentsük a bőrünket. Mondta Veronka: neki ez a visító nem kell! (Azért lett neki így is „állatélmény": egy szinte házinak számító imádkozó sáska, amelynek nyomon követhettük izgalmas vadászatát, majd, hogy hogyan fogyaszt el egy „közönséges" sáskát, egy nagy szúnyogot, s desszertnek egy pókot…) Gergő egyre többet beszél, lassan írjuk az ő mondásait is. Igaz, még Katát is „apának" hívja, de már határozottan megkülönbözteti, ha én megyek és anyára gondol. „Nem!"; tudniillik „nem ez az apa!"

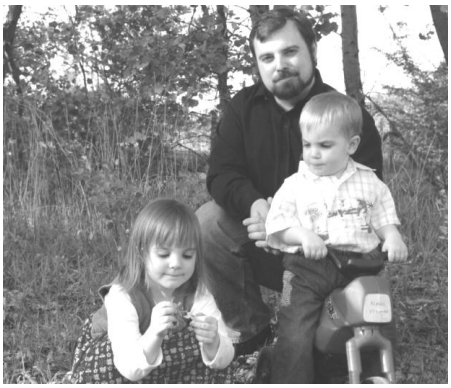

Remélem, gyermekeimnek jó lesz majd visszaolvasni egy-egy napot nagykorukban. Esetleg elővehetik majd a naplót, ha a régi fényképeket nézegetjük, és elolvashatják, hogy mi is történt aznap, mikor ez és ez a kép készült. Még inkább, felidézhetik magukban a gyermeket, amit akkorra – remélem csak részben –, elveszítenek. Szeretném, ha megőriznék mostani jóságukat, kedvességüket, szelídségüket, szeretetüket, huncutságukat, nyíltságukat. Szeretném, ha olyan emberek lennének, akik mindig a problémák megoldását keresik, nem hagyják, hogy a gondok fölébük kerekedjenek. Szeretném, ha igaz emberek maradnának akkor is, amikor talán mindenki más elaljasul a világon. Ha rossz irányt vesz az életük, majd előveszem nekik ezt az ősforrást: „Nézd, ez a te igazi, őszinte arcod!".

Jézus arra tanított minket, hogy legyünk olyanok, mint a gyermekek. Mégis, alig pár embernek sikerül ez. Bár a vágy bennünk bujkál, mint Pán Péterben.

Ez a napló nem irodalmi alkotásnak készült, nem pedagógiai műnek, nem bestsellernek, nem blognak, csak egy képsorozatnak 2008 nyaráról. Vagy egy családi videónak és a videó utolsó képkocái azok, amikor Verát első nap elviszi Kata az óvodába. Vera pedig magától megy oda a szekrényéhez és átveszi a benti szandálját magától.

Az első naptól kezdve otthon érezte magát az óvodában, barátokat szerzett és barátságokat mélyített, az óvónők meg áradoztak róla, hogy milyen értelmes és önálló kislány. Csodálkoztak, hogy mennyire szépen énekel és azon is, hogy minden dalt ismer, amit énekelnek neki. Én csak este hallhattam mindezt, amikor Kata és Vera elmesélték, de így is dagadt a mellem a büszkeségtől.

A Jóisten mindenből jobbat adott nekem, mint amit kértem tőle. Kértem tőle egy társat, aki elviseli a hülyeségeimet, adta Katát, aki okos, tettre kész, kedves, megértő, szép, művelt és hűséges. Kértem tőle gyermeket, aki viseli majd a nevemet, adott kettőt is, két olyan csodálatosat, amilyen gyermekről minden szülő álmodozik. Nem is tudok jobb befejezést a naplónak, minthogy mindezt megköszönöm neki. Áldott legyen az Úr!

Almási Gábor

Szívből jövő igaz mosollyal…

Az emberi butaság egy különleges dolog, aminek a mai világban, és a múltban is elég sok művelője akadt. Lássuk be életünkben olyan sok érdekfeszítő dolog történik, amely mosolyra készteti azokat, akikkel megesik, hát még, akik meghallgatják.

De persze, aki nem tud örülni semminek, annak nehéz elmagyarázni, hogy az élet szép. Igaz, nem tündérmese, talán több benne a rossz, mint a jó, mégis csodái mellett ne mennyünk el csukott szemmel, helyette inkább vegyük észre azt a kis humort, amit olykor ad. Erre a bölcsességre a nagymamám tanított meg engem, aki számtalanszor osztotta meg velem életének vidám vagy kevésbé vidám mozzanatait. Hiszen a világ mindig tágul egy kissé, ha leül egy ember egy másik ember mellé, és mesélni kezd…

Családunkban anekdotaként őrizzük és adjuk tovább az „életmeséket”… és némelykor mintegy varázsszóval idézzük fel a hajdanvolt emlékeinket, és családunk azon tagjait, akiket a szavakon túl már csak egy ódon fénykép idézhet vissza. Jöjjön hát néhány olyan történet, amellyel végigjárok egy generációs lépcsőt.

DÉDNAGYMAMA… MINT AZ IFJÚ FELESÉG

ENNI AZÉRT KELL

Egy megkopott fénykép került a kezembe, amin ott ül két idős ember. Anyai dédszüleim halvány mosolya is arról tanúskodik, hogy szerettek és tudtak is élni mindazzal, amit kaptak, és amit megteremtettek kétkezi munkájukkal. Talán éppen Ida mama, anyai dédnagymamám alapozta meg családunk nőtagjainak tartását, egyenességét, és nem mellesleg a „háziasszonyság” életpraktikáit.

Történetem idején néhány éves házasokként éltek a férjével, aki mindig becsületesen végezte el munkáját, légyen szó éppen földművelésről, vagy szekerével való szállításról. Befogta két lovát Mirzát és Fánit, aztán útnak eredt, hogy családjának megteremtse a „betevőt”. Munka végeztével aztán némelykor lehet már könnyelmű az ember. Feri nagyapa sem volt kivétel ez alól.

Egy este dolga végeztével meghívták egy asztaltársasághoz a falu egyik portájára, ahol verték a „blattot”, vagyis kártyáztak. Nemsokára tétje is volt már a játéknak, és ez még izgalmasabbá tette, hogy maradjon. Telt-múlt az idő, szinte észrevétlenül. Rájuk esteledett, majd rájuk virradt. Ida mama közben tudomást szerzett arról, hol is találja élete párját. Mivel már lassan

ebédidő közelgett, akár a hamuba sült portékát, egy köténynyi héjába sült krumplival felkereste a „díszes” társaságot, majd egyetlen mozdulattal az asztal tetején felhalmozott kártyalapok és tétek közé borította.

Édes uram, hát nem éheztél meg? Ne csak játsszanak, enni is kellene! – mondta a társaság felé fordulva. A legmeglepőbb természetesen az volt minden jelenlévő számára, hogy az asszonyka nem haraggal tette mindezt, hanem vidámsággal felvértezve. Főleg mert bizony a saját édesanyjától azt tanulta… bárhogy is haragszunk a párunkra… az ételt nem szabad megvonni, arra senki se haragudjék!

Az édesapjától pedig a kitartást tanulta. Károly üknagyapa ugyanis mindhárom lányát egyfajta mércével bocsátotta útjára, miután mindegyiküket tisztességgel „kistafirungolta”, vagyis kiadta a jussukat. Ez akkoriban egy szoba berendezését jelentette, amit asztalossal csináltattak. Ebbe beletartozott egy szekrény (sifon), két ágy, egy asztal, négy szék, és egy tükörasztal. A módosabbaknak talán több is. Megmosolyogtató történet a családban, hogy amikor az unokája, Erzsike ment férjhez, és elköltözött a párjához, meghívta a nagyapát, nézze meg, hogyan rendezkedett be. Károly nagyapa el is ment, bölcsen körbenézett, aztán megjegyezte: – „Na lányom, ezt a bútort itt egye meg a szú!” Akár rosszindulatú mondatnak is hihetnénk, de korántsem így értendő. Ugyanis csak így kívánt az idős ember szerencsét a házassághoz, hogy olyan hosszan kitartson, amíg a bútor el nem kopik. Bizony jó ötven év is eltelt, amikor a bútor utolsó darabja is kidobásra ítéltetett, mert ugyanúgy kitartott, ahogyan a házasság.

Másik leányunokája, Matild (aki az én nagymamám lett) nem sokkal férjhezmenetelét követően a férjével házépítésbe fogott. Miután kész lett az épület, meghívta Károly nagyapát háznézőbe. Az öreg végigjárva a „nagy épületet”, és azt mondta: „Szép, szép… de egy ilyen nagy ház, nem ad egy jóllakást sem!”, vagyis ezzel jelezte, nem maga a ház mutatja meg a „módot”, hanem sokkal inkább az, „mennyire lesz tele a kamra…”. A papa mindig nagyon spórolós volt, így azt tartotta, „Üres kamarának bolond a gazdasszonya!”, vagyis a háziasszonynak mindig legyen az éléskamrájában minden, amiből főzni tud.

Íme, ez is azt mutatja, hogy mindig is éltek olyan emberek, akiknek „nem volt szükségük tanácsra”, mert ők maguk voltak a jó tanács. Falvakban természetes volt tisztelni a „nagy tudású” embereket. Ők voltak azok, akik értettek az állatok, emberek gyógyításához, vagy éppen versfaragók, mesemondók, jó dalosok, táncosok voltak, vagy bármely más oknál fogva meg volt a szerepük a falu és közössége életében.

A fentebbi történet kapcsán is nyilvánvaló, hogy rangbéli különbségek a régi időkben és hát valljuk be a mai időkben is a lakás, a ruházkodás és

a mindennapi élet számos területének jeleiben nyilvánult meg. Külső jegyekben viszont gyakran egyöntetűség is volt: bizonyos népviseleti jellegben, lakóházak díszítésében, a sajátságos nyelvjárásokban, a hímző-, faragásos hagyományokban, a zenei kincsekben:

Szájon megyek, szájon megyek nem szekeren
Mert a szekér, mert a szekér megráz engem,
De a száj szép csendesen viszen,
- a szép csendes folyóvizen.…

Az egyház is nagy szerepet játszott a falu összetartásában. Bár a templomban is külön helyen ültek a nagygazdák, és a szegényebbek, mégis a vasárnapi istentisztelet olyan alkalom volt, ahová a falu nagy többsége elment, illetve egyházi ünnepeken, ünnepnapokon is összegyűltek. Eme szokások által is kialakultak a lányok és legények baráti csoportjai is, de leginkább a közös munka pezsdítette fel az életet, amikor a „törvényeknek" olykor nem engedelmeskedtek. Ilyenkor fordult elő a helyzet, hogy szegény lányt nem szerethetett gazdag fiú és gazdag leány főleg nem választhatott egyszerű, rangon aluli legényt… Károly nagyapának erről is megvolt a maga véleménye: „Ami bő az egyszer megszűkül!", vagyis nem biztos, hogy a büszke, pénzes ember mindig az is marad, és meg tudja tartani a vagyonát. Sokszor ugyanis éppen az ellenkezőjére volt példa. Ezért azt vallotta, „tisztességesnek lenni, embernek lenni!", és akkor van esély az egyetértésre, ha egyenjogú társat választ az ember, a „csuka-csukához, guba-gubához" mondás értelmében.

Ma még talán a falvakban fontosnak tartják azt is, ami a múlt században szinte kötelező volt: a lányt megbecsülni a szépségéért, de elsősorban azt várni el tőle, hogy tiszta, ügyes, munkabíró asszony váljon belőle. Erre már kicsi korától szoktatták. A három-négyéves kislány már segédkezett a konyhában. Ha volt saját gyúrótáblája, akkor így elleshette anyja mozdulatait. Őt küldték bevásárolni négy-ötévesen, és vele sepertették ki az „eresz alját". Hétnyolc éves kislánynak már volt saját orsója, hogy mire a lányok fonójába kerül, hibátlanul megtanulja a fonást.

A legényeket is a szorgalmuk, ügyességük alapját ítélték meg. Apja már kis korában kivitte fiát a mezőre, és tanítgatta. Később teríthette a marokszedők elé a kötelet aratáskor, szántáskor vezethette a lovakat. Az én Feri dédnagyapám is így tanulta meg a lovakkal való bánásmódot, olyannyira, hogy aztán ezzel is kereste meg a „kenyerét", úgynevezett „fogatos" volt, szekerén szállította éppen azt, amire szükség volt, pl. fát az erdőről, lisztet a malomból, akár távolabbi falvakba is. Mirza és Fáni, a két gyönyörű ló sokáig szolgálta, és így Károly nagyapa jó férjet tudhatott Ida lánya mellett, ahogyan azt remél-

te. Szépen éltek egymás mellett, és ha a világban nem volna betegség, többet nevelhették volna unokáikat, mint ahogyan az megadatott. Pedig egyszer-kétszer bizony meggyűlt a bajuk az apróléppel…

Történetem a másodszülött unokával való kapcsolatukban esett meg. A kis Elemér, vagy, ahogy magát nevezte Elim, náluk maradt felügyeletben, míg szülei egy lagziba voltak hivatalosak. De az alig hároméves gyerek bizony az esti lefekvés után sem aludt el. Helyette szülei után siránkozott, és haza akart menni. Feri nagyapa úgy gondolta, a gyerekkel alkudozni kell, majdcsak beletörődik a helyzetbe. Így hát előbb csokit ígért és adott, aztán filléreket… Pár percig minden jó volt, aztán a könyörgés kezdődött elölről. Lassan az idő is éjjelbe fordult, de mit volt mit tenni, a kisfiú zokogása nem hagyott alább. Így hát Feri nagyapa fogta, hátára kapta a gyereket úgy éjféltájban, akár egy zsákot, és elindult vele hazafelé. Már az utcájukban voltak, amikor a papa kitalálta, hogy ő bizony most megleckézteti a gyereket. Ahogy lépdelt a házak előtt, szándékosan túlhaladt az ismert helynél. De Elim sem volt ám rest…, nagyon figyelt, és figyelmeztette is a nagyapát, ne vigye tovább, mert már megérkeztek. Feri nagyapa pedig azt ígérte meg, legközelebb bizony nem indul el a fiúval, még ha nagyon zokog is. Neki olykor a két lányával is meg kellett harcolnia…

Erzsike lánya volt a „lovas a családban”, mert szőrén is képes volt megülni a lovat. Matild lánya csak azért nem tehette ugyanezt, mert csípőficammal születve bizony vigyáznia kellett a lábára, attól féltették, hogy leeshet a lóról. De persze szülei óvó felügyelete mellett, begipszelt lábbal is játékba szökött a szomszéd utcában lakó Margitka unokatestvéréhez, amivel azt érte el, hogy tetézve az aggodalmat újra eltörte már gyógyuló lábát. Édesapja számtalanszor, a tél közepén is a szekérderékban vitte a városba, a híres gyermekorvoshoz kezelésre. Szomorúszép emlékezete volt a nagymamámnak, hogy ez a gyermekorvos bár házasságban élt, gyermektelen volt. Nagyon megszerette őt, és bizony nagyon komoly kérdést tett fel az édesapjának: – „Magának két lánya van Ferenc, mostanság nehéz az élet, főleg két gyermeket nevelni. Ráadásul, ha az egyikük még beteg is nem egyszerű… Én gyógyítanám őt, és taníttatnám…Nem adná nekem és a feleségemnek a kis Matildot?”

Nagy kérdés volt, és Feri nagyapa komoly döntés elé került. Megértette a doktor úr érzéseit, mert tudta, milyen az, apának lenni. És ezért is adta meg a választ gondolkodás nélkül: „Tudom, hogy maga doktor úr tényleg mindent megadhatna, én sokkal kevesebbet tudok nyújtani a gyermekeimnek. De amíg erőm engedi, úgy dolgozom, hogy semmiben sem szenvedjenek hiányt, és jó emberek legyenek!”

Meglehet pontosan ez a történet erősítette meg még inkább a kapcsolatukat, de hogy Matild lánya még idős korában is sokszor álmodott azzal, hogy

édesapja jön a lovakkal és a szekérrel érte, azt bizonyítja, a család megtartó erejét semmilyen kecsegtető ajánlat nem rombolhatja le.

AMIKOR A NAGYMAMÁM VOLT GYEREK…

Számtalanszor hallottam, sőt kértem is azoknak a történeteknek az elmesélését, amely Matild mamikámmal estek meg. A legviccesebbeket most megosztom a kedves olvasóval.

CICA BÁCSI

Az idős, nyolcvanas éveiben járó zsidó cipészmestert mindenki tisztelte a faluban. Az igazi neve már szinte feledésbe merült, hiszen maguk között az emberek csak „csúfnéven" illették, míg a szemébe „mester"-nek szólították. Morcos és szigorú természete volt. Történt egyszer, hogy dédmama, így szólt az akkor alig nyolcéves forma kislányához (ő volt az én nagymamám):

Eredj csak Matild lányom, és hozd el a „Vadmacskától" a cipőmet, már üzent, hogy kész van!

A kislány el is indult, de egész úton valami furcsa gondolat kavargott a fejében. Az édesanyja ugyanis a csúfnevén említette az öreg cipészt, ami viszont az ő szemében elég durvának tűnt. Töprengett, hogy kérhetné azt: „Vadmacska bácsi, ideadná édesanyám cipőjét?" Akárhogy is, ez nem tűnt túl udvariasnak. Aztán arra gondolt, azt fogja mondani neki egyszerűen: „Macska bácsi", elhagyva a „ vad" szócskát. De egy nyolc éves kis fejben még a macska is amolyan becézetlen és végleges szó. Amikor megérkezett a cipészhez, már szinte mosolyogva szólította meg.

- Jó napot Cica bácsi! Ide teccene adni az édesanyám cipőjét?

Ha dühödt arcot láttak már, hát ez még annál is félelmetesebb volt.

- Mit mondtál te? - kérdezett rá - Te alávaló kis nember? Ki mondta teneked, hogy így szólíts?

Nekem senki - tagadta le a kislány, hiszen végül is a cicát, azt bizony valóban ő találta ki. Hogy mentse a helyzetet tovább beszélt. – Én csak azt gondoltam, így nem tetszik megsértődni… A Cica az egy nagyon szép háziállat.

Állat? - vadul tekintett rá az öreg, a mondatból a rosszabbik részt emelve ki – Nem adok oda semmiféle cipőt. Küld el az anyádat, majd beszélek vele!

Így a kis Matild üres kézzel ment haza, ahol aztán előadta a történetet. Volt nevetés, de volt bosszankodás is, amikor édesanyja tisztázta a dolgokat a cipészmesterrel. Szerencsére elrendeződött minden, de biztos, hogy a kislány jó ideig nagyívben elkerülte a „Vadmacska" bácsi házát.

„BUNCSA… BUNCSA…”

Egykor a legtöbb vegyesboltot a falvakban általában zsidó emberek vezették. Megtalálható volt benne a legkisebb holmitól a legnagyobbig minden, amire csak szüksége lehetett egy falusi parasztembernek. Szívesen vásároltak itt, mert alkudni is jól lehetett. A kis Matild az unokatestvérével, Margittal gyakran betért a boltba, hiszen jó barátságban voltak a boltos lányaival. Így esett, hogy tanúi voltak a következő jelenetnek.

A vegyesboltba betévedt az egyik idős cigányasszony. Sokáig nézelődött a portékák között mire végre valahára eldöntötte, hogy egy nagyon szép rózsás selyemanyagot szeretne venni. Az eladó le is emelte az éppen legfelső polcon tartott anyagot, és a pultra tette.

Mennyi kell belőle? - érdeklődött, és már elő is vette a mérőlécet.
Az asszony megsimogatta az anyagot, majd egy kicsit tanácstalanul mondta: Buncsa csak - (A szó egyfajta tájszólás volt, nála azt jelentette, hogy bontsa ki az anyagot).

Az eladó bár gyanakvóan nézett rá, de azért elkezdte kipörgetni a tekercset. Fejében kavarogtak a gondolatok, hogy vevője a hatalmas sátorszoknyához veszi a több méter anyagot. Mikor már a harmadik méternél tartott, azért újra rákérdezett. – Ennyi elég, vagy több kell?
A cigányasszony szúrós tekintete elárulta, hogy még nem elégedett. – Buncsa csak… buncsa…

Mit volt mit tenni, az eladónak az a dolga, hogy kiszolgálja a vásárlót. Tovább tekerte a vég vásznat. Már maga sem tudta hányadszor kérdez rá, mit tegyen, amikor alig egy méter anyag maradhatott bontatlanul. – Elég lesz már?

Az asszony most végre beleegyezően bólintott. Végigsimította a virágos selymet, arcán elégedettség tükröződött, ahogy az egyik rózsamintához siklottak az ujjai. – Most már igen… – sóhajtott egy rövidet – Vágjon csak nekem innen egy fótot a szoknyámra…

El lehet képzelni az eladó arcát, amikor a végzetes vásárlási szenvedélyről kiderült, hogy csupán egy foltnak való a cél, amit több mint tíz méter anyag letekerése után választott ki a vásárlója. Mondani sem kell, más alkalomkor nem szívesen fogadta a bolt vásárlói között a cigányasszonyt, aki addig-addig „buntatta” vele a véget, hogy az idegeibe is beletépázott.

ÉDESANYÁM IS VOLT GYEREK….

A SILÉC TÖRTÉNETE

Mennyi emlék merül fel a gyermekkorunkból, és ezekre oly jó visszagondolni. Nos, így volt ezzel az édesanyám is, aki egy téli történetet elevenített fel. A hatvanas években voltak gyerekek, ő alig tíz éves, unokatestvére pedig olyan tizenhat.

Tudvalevő, hogy a tél egy olyan különleges évszak, amikor az egyik legjobb időtöltés a szánkózás és a síelés. Így volt az akkor 1964 telén is. András, serdülő fiú révén már nagyon vágyott a síeléshez elengedhetetlen eszközre, a lécpárra, persze a hozzá illő botokkal együtt. Kapható is volt az üzletben, viszont amíg le nem esett a hó nem igazán gondolkodtak a szülők a megvételén, ráadásul akkoriban az anyagi helyzet sem engedte meg az ilyen komolyabb megterhelést jelentő tárgyak vásárlását. Miután javában a télbe jártak, a szülők még mindig nem biztatták azzal, hogy megkaphatná a sílécet. Nem húzom sokáig az időt, végül is a vadonatúj, életének legelső darabját a téli szórakozásra nagymamájától, Ida mamától kapta meg. Volt nagy öröm és csodálat. Hozzá kell tennem, hogy éppen ezért, amikor felpróbálta, és a nagymama lejtős udvarán nekivágott a lesiklásnak, olyannak tűnt, mintha csak mindig ezt gyakorolta volna. Boldogan siklott a porhanyós hóban újra meg újra. Tartott ez mindaddig, míg unokahúga (az én édesanyám) megelégelte a dolgot.

- Engedd már meg, hogy menjek én is - kérte az ujjongó fiút - csak egyszer…
- Még kicsi vagy, te ehhez nem értesz! - jött az elutasító válasz.

De mint tudjuk, a kislányok mindig is kitartóbbak ha valamit el akarnak érni, főleg ha újra, meg újra elutasítást kapnak. Nos, ebben az esetben is így volt ez.

- Csak egyszer engedd meg, hogy menjek vele… Kérlek szépen!
- Nem megmondtam már neked? Még a végén eltörnéd.

András továbbra is konokul megtagadta tőle a síelés lehetőségét. Nem maradt más hátra, mint a füllentés. Amíg a fiú tovább gyakorolt, a kislány törte a fejét, mígnem megszületett az elhatározása. Szaladt hozzá és bejelentette.

- A nagymama hív, azt üzeni, menjél be hozzá a házba.

Mivel a sílécet ő vásárolta, András azonnal lekapcsolta a lábáról. Leállította a fal mellé, majd bement a házba. Eljött a nagy pillanat. A fiú alig tűnt el az ajtó mögött, Iduska abban a percben a lábára igazította a léceket, kezébe fogta a botot és nekieredt. Az udvar finoman lejtett, de ahogy véget ért, ott a kapu választotta el az utcától. A kislány hatalmas örömében azzal nem számolt, hogy nem sikerül majd megállnia, ahogyan az unokatestvérének. Vidáman

siklott és élvezte az újdonságot, amikor hírtelen a kapunál találta magát. Nem lett volna ez baj abban az esetben, ha oldalvást érkezik oda, de nem így történt. Olyan egyenesen siklott a léc, hogy a kapu alsó részét sem tudta elkerülni. Mire hősnőnk észbe kapott már egy reccsenés jelezte a bekövetkezett tragédiát. Az egyik léc orra letörött. Az új sí, amit alig néhányszor próbált ki unokatestvére, s aki délutánra azt tervezte, hogy barátainak is dicsekedni fog az ajándékával, most ott árválkodott előtte törötten. Megrémülve nézett le rá, majd hírtelen ötlettől vezérelne lekapcsolva a léceket, ugyanúgy visszatette a helyére, ahogyan elvette. Egyet tudott, a legjobb, amit tehet, hogy elmenekül még a közelből is. Alig volt ideje meghúzódni a farakásnál, amikor András mit sem sejtve kilépett a házból, hogy újra birtokba vegye tulajdonát. Már fel akarta venni, de a helyzeten már nem lehetett változtatni. Később is durcáskodott, de végül is úgy tűnt, bosszú nélkül bocsátott meg Iduskának, aki ezt kétkedve fogadta.

- Biztos, hogy már nem haragszol? - kérdezte tőle már napokkal később, hiszen mindenki számára egyértelmű volt a bűnös személye.
- Mondom, hogy nem - biztosította a fiú - De hogy bebizonyítsam neked, mutatok egy olyan dolgot, amit én is nemrég tanultam.

A mondat már elég is volt, hogy meghívja a kíváncsiság kisördögét.

- És mi az?
- Valami nagyon jó dolog… amit csak télen lehet megcsinálni - mosolygott András, és a lány nem vette észre, mennyire örömittas és bosszúszomjas az arckifejezése.

A következő történt. Talán még ismerhetik azokat a vaskilincseket, amelyeket akkoriban az ajtókra szereltek. Ennek az volt a tulajdonsága, hogy igencsak átvette a hideg téli idő fagyosságát, és amennyiben vizes kézzel nyúltak hozzá, képes volt azt magához „ragasztani”. Hát bizony András ezt a komisz trükköt találta ki „hősnőnknek”. A kezét forró vízzel mosta meg, majd rányomta a fagyos kilincsre.

- Nézd csak, milyen jó érzés! - mondta, és már nevetett, amikor Iduska ujjai alig mozdultak.

Volt nagy sírás persze, hiszen a sílécért cserébe igencsak furcsa bosszút állt a fiú. Manapság visszagondolva már csak nevetnek a történteken, de akkoriban úgymond „megszenvedték” mindketten a büszkeséget, és a kíváncsiságot.

KÉT ÖKÖR

Kisgyerekként mennyi minden van, amire választ szeretnénk kapni. Mérhetetlen sok az, amit egyszerre tudni akarunk, és amit sokáig nem is értünk. Most két olyan történet következik, amely velem esett meg gyermekkoromban. Az egyiknél úgy három éves lehettem. Akkor kezdtem felfigyelni a Földön létező sokféle állatra, így a tehénre, a lóra, ami természetes módon falun megtalálható. Nyár közepe felé járt az idő, friss széna illata terjengett a levegőben, főleg mert a megszáradt füvet minden gazda igyekezett hazaszállítani szekéren, amit általában lovak vontattak.

Nos, ez az egy eset kivételesnek bizonyult, talán ezért is tűnt fel nekem. A kis szekeret nem lovak húzták, a szénaboglya takarásában nem is lehetett kivenni számomra, hogyan gurul az utcán.

- Mamika mi húzza azt a szekeret? - kérdeztem a nagymamámtól, akivel a ház előtti padon üldögéltünk.

Nem akart sokat magyarázkodni, és talán úgy gondolta, sokkal érdekesebb lesz a válasza számomra, amikor azt mondta:

- Hát két ökör kislányom…

Bár nekem érdekesnek tűnt a válasz, a szekér tulajdonosának már nem annyira. Ugyanis a szekeret két ember húzta, az apa, és a fia. Elkerülhetetlenül meghallották a megjegyzést, és bizony az apa nem hagyta szó nélkül. Későbbiek során elég volt igazolást nyernie a nagymamámnak a „megjegyzésére”, de nem lett sértődés az esetből, lévén szó arról, hogy fiatalkorukban még udvarlóként is feltűnt ez a bácsi… A régi emlékek pedig tudvalevően előzik a rosszat.

Furcsa is néha, mit produkál az élet. Egy véletlenül kimondott mondat, és már a feje tetején áll a világ…

MEDVEMANCS

Már iskolás voltam, ami egyben a megszaporodott barátnői társaságot is jelentette. Sokszor összejártunk. Történt egy havas, téli délutánon hogy a könyvtárba készültünk a barátnők társaságában. Egyikük a hideg ellen egy barna bundát viselt, gyakran mondogattuk is neki, olyan benne, mint egy hatalmas grizli medve. Sértődés persze nem történt, csak nevetgéltünk rajta.

Nos ezen a délutánon megbizonyosodtunk róla, hogy az említett felsőruházat nem csak hatalmas, de éppen olyan súlyos teher is. Mit sem sejtve indultunk utunkra, amikor is a jeges úton, közvetlenül egy lejtőnél szegény barátnőnk megcsúszott és elesett. Nem történt baja, hiszen az ütéstől a bunda

jól védte. Körbeálltuk mi négyen és nevetésünket elfojtva próbáltuk felállítani. Csakhogy a csizmája problémát okozott, mert a jeges úton bizony annyira csúszott, hogy nem sikerült talpra állítani, hanem újra meg újra visszaejtettük. Aki csak láthatta kívülről az esetet, biztos, hogy egy Chaplin-filmhez hasonlította a jelenetünket, miközben már mi is szereplőnek éreztük magunkat.

Öt perce evickélhettünk már az út kellős közepén, amikor egy autó közelített felénk, dudaszóval jelezve, hogy mi húzódjunk le, mert felfelé tartva az emelkedőn, nem képes kitérni. Integetett is, hogy mennyünk már az útból. Nevetésünket alábbhagyva igyekeztünk „bundás" barátnőnket felsegíteni…, illetve elsegíteni a jármű elől. Kínos helyzetünkből adódóan, hogy „ki leszünk lapítva" fogtuk, és négyen, egy-egy végtagját megragadva, oldalra húztuk, egyenesen az útszélén felgyülemlett friss és vastag hóba. Mit számított, hogy közben a csizmáját is lerángattuk. Ráadásul a lendülettől mind a négyen beestünk a hóba. Ugyan… Miután az autó elhaladt mellettünk, újra kitört a nevetés belőlünk, főleg hogy a sofőr is kiintegetett, ezt jól csináltuk, mondhatni „kicsi bukó nagy a rakás" elven. Eljátszottunk spontánul egy olyan jelenet, amire talán még Charlie Chaplin is egy hétig készült volna. Visszaemlékezve csak azt sajnálom, hogy a tudományban még nem létezik egy olyan gép, amely az emléknyomokat visszavetíthetné a hosszú távú emlékezetből, hiszen ez az eset igazi „filmrelikvia" lenne.

A CSALÁDI LEGENDÁRIUMBÓL…

HÁTRAHAGYOTT SZERELEM

A virrasztáson láttam először őket egymás mellett. Az asszony a koporsóban feküdt, míg a két idős férfi egyenes derékkal állva nézte a lehunyt szemeket, leróni készült kegyeletét, és igyekezett visszafogni a könnyeit. Minél tovább figyelték az asszony halálában is pirospozsgás arcát, érezhető volt, hogy mindketten másra gondolnak: egyikük arra, milyen sokat jelentett, hogy ötven éven át a társa volt, míg a másik arra a hajdani nagy szerelemre, a fiatal kacagó lányra, aki szőrén is megülte a lovat, és akit elsodort mellőle az élet. A könnycsepp, ami András szeméből kibuggyant a feleségnek szóltak, ami a Sándoréból, az elveszítettnek, a soha vissza nem kapottnak.

1944-ben kezdődött az a tortúra, amely maga után vont megannyi áldozatot. Ezt Sztálin képviselte, az ember, aki három évtizedig félistenként állt a szovjet állam élén. Évről évre egyre nagyobb teret engedett rossz szellemének.

A sztálini represszió áldozata lett ezekben az években Sándor is, az akkor húsz éves fiú, Nagybereg községből. Még csak nem is sejtette mi vár rá, amikor egy este elköszönt szerelmétől, Erzsikétől, és udvarlásából hazafelé tartott. Mint mindig, most is fintorogva nézett a házuk kerítésére kitett Sztálin portréra. Ugyanis ilyen módon is méltatni illett az államfőt, kirakták a képét a központi épületekre, a fából készült kerítésekre, így Sándorékéra is. Csakhogy másnap reggel bekövetkezett az, amire nem is gondolt volna. A portré szemei ki voltak égetve cigarettával. Ez bizony főbenjáró bűnnek számított, amire nem volt mentség. Sándor dohányzott, és hiába a védekezése, ő volt az egyetlen gyanúsított. És ítélkeztek felette az OSZFSZK büntető törvénykönyvének kiszabása szerint: szabadságvesztés a Szovjetunió távoli vidékein levő javító munkatáborokban, valahová a szibériai területre, mintegy célirányos, kegyetlen akcióként.

És az ítélet sorsdöntő volt Sándor és választottja Erzsike életében, akik igazán ekkor szerettek életükben először. Mit érezhetett a két fiatal? Bezárult az ajtó, ami mögött csak emlékeik maradtak. Egyszerre felnőttek. Sándort elvitték. Egy év is eltelt, de semmi hír nem jött róla, rebesgették, hogy talán már meg is halt. Erzsike szép lány volt, akadt kérője is. András kedves, szimpatikus volt, és szerelmesen udvarolt a majd tizennyolc éves lánynak, aki még reménykedett. „Megígértük egymásnak, hogy hűségesek leszünk, muszáj bíznunk a másikban” – gondolt ígéretükre, pedig édesanyja egyre inkább kérte, mondjon igent Andrásnak.

Sándor édesanyja közben elment egy médiumhoz. Abban az időben igen kevesen ismerték el a jövendőmondók tudását, de a mama meghallgatta, amit mondott: hogy Sándor él, egy hatalmas erdőben dolgozik többedmagával, és nemsokára hírt is fog kapni tőle. A mama őrizte titkát, hitte is, nem is a jóslatot. Közben Erzsike hagyta, hogy kitűzzék az esküvője napját Andrással. Édesanyjával nem voltak igazi harcok, kemény csaták. A dolgok sokkal keményebbé és élesebbekké válhattak volna, ha csak egy jelet is kap szerelmétől. „Legyen helye végre, ahol benne helyre lel”- gondolta Erzsike, belelépve a házasság szentségébe. El kellett temetnie Sándort lelke legmélyére. Mindent úgy képzelhetett, ahogy az elviselhető volt számára. András és Erzsébet 1950. január 28-án keltek egybe.

A sors fintora, hogy az esküvőt követően alig egy hétre már érkezett is egy levél Sándortól, aki azt üzente édesanyjának ne aggódjanak, él, és reméli, hamarosan hazamehet. Erzsike életében napok, hetek, hónapok teltek el, míg a bánat szorítása után fellélegezve a férjével való együttélés elfogadását és könnyebbé tételét gyakorolta.

1953-ban Sztálin halálával megkezdődött a „személyi kultusz” vége. 1955. december l7-én az SZSZKSZ Legfelsőbb tanácsa elnökségének amnesztia-

rendeletét adták ki a szovjet állampolgárok közkegyelméről. Az év végéig sok száz koholt vádak alapján elítélt kárpátaljai magyar, politikai fogoly térhetett haza. Sándor is, akinek szembesülnie kellett a megváltoztathatatlan tényekkel… Büszke volt és szomorú, Erzsikében is megmaradtak a nagy kapaszkodók, az akarata, a lelkiereje, a hiúsága, a kedélye, a szívós természete ahhoz, hogy ne nézzen vissza. A sors érdekessége hogy találkozásuk elkerülhetetlen volt, hiszen Sándor testvére Béla 1954. január 29-én vette feleségül Erzsike húgát, Matildot, így a két család óhatatlanul rokonságba került… Hamarosan Sándor is bekötötte egy árva lány fejét, akit úgymond „kommendáltak" neki. „Ki rózsából veti ágyát, alkudjék meg a tövissel". Talán ilyen volt az ő házasságuk.

A hajdani két szerelmes élte a maga életét. Erzsikének két fia, Sándornak egy fia és egy lánya született… A férfinak egyébként csak sejtései maradtak, hogy ki helyett kellett évekig bűnhődnie, és ha ezek igazak voltak , az elkövető börtön és szibériai fogság nélkül is végigszenvedte betegsége miatt az egész életét.

Erzsike aztán megbetegedett. A szíve nem csupán a fizikai munkába, de talán a kettősség lelki gyötrelmébe is belefáradt. 2000 májusában örökre lehunyta a szemét. Később a temetőben nem egyszer láttam Sándort, ahogy megáll, vagy üldögél a sírnál… A csend szavai. Aztán beteg lett ő maga is… A sors azonban bölcsen rendelkezett, elsőként élete társát, majd a hajdan volt szerelmet küldte Erzsike után. 2002. december 28-án búcsúztattuk a férjet, akivel jóban-rosszban, hűségben, 50 évet éltek, majd 2003. február 10-én Sándor is búcsút intett a földi világnak. A temetőben ma két sírhant van. Az egyik közös sírboltozatban ott fekszik Erzsike és András, és az őket követő harmadik sorban közvetlenül párhuzamos vonalban ott nyugszik Sándor…

Valami földöntúli borzongás néha átfut az emberen, ha arra gondol, nem volt ez véletlen…, hogy halálukban sincsenek távolabb egymástól, mint ahogyan életükben voltak, s leginkább, ahogyan talán a szívükben. Vannak dolgok, amelyek még ebben az olyan rohanó, sokszor értékromboló világban is megmaradnak. A múlt soha nem hal meg, mert soha nem múlik el.

…Éppen ezért életünk nagy feladata megőrizni perceket, órákat, amit egy másik embert kedves, önzetlen, szerető társaságában tölthetünk el… Legyen áldott minden ilyen pillanat, mert soha nem tudhatjuk meddig maradhat meg a varázsa, az emléke, a lenyomata. Bárki is olvassa el most soraimat, őrizze meg azt a gondolatot magában, amit az én édes mamikám olyan, de olyan sokszor éreztetett meg velem. Időt kell hagyni, türelmet kell adni, mindent félre kell tenni, ha valaki megérinti a kezünket, ránk néz, leül mellénk és beszélni kezd… Mert ott, és akkor kell meghallgatni! Ha nem tesszük, a következő pillanat már másé, egy másik történés… és semmi sem hozható vissza.

Így hát kedves olvasó, ne feledd el…, amíg van rá egy kicsi esély, hogy rohanó életedet megállítva leülj a dédszüleid, nagymamád, nagypapád, szüleid mellé, tedd meg, hallgasd meg, fogadd be magadba minden mondatukat! Szívd magadba a hajdan volt idők jelentéktelennek érzett történeteit is, mert egy napon, amikor már csak egy megfakult fotón látod szerettedet, olyan jelentőséggel bírnak majd, ami saját ÉLETMESÉDET is megírják.
VÉGE

MEGJEGYZÉS

A történetek összegyűjtése és megírása az én feladatom volt, de azok emlékezetében segédkezett: a csodálatos lelkű édesanyám, Verbiás Ida; a legdrágább nagymama, Verbiás Béláné sz. Puskás Matild, aki még visszanéz családjára egy földöntúli világból, és felidéztem egy életet; a dédszülők, Puskás Ferenc és Puskás Ferencné sz. Orbán Ida „sugallatára", akik örökérvényű bölcselettel, egy megfakult fényképről ugyanolyan szívből jövő, halovány, de igaz mosollyal tekintenek ránk, mint ahogyan megélték életüket.

Somi Zsuzsanna

Az én történetem…

Az én történetem nagymamámtól és anyukámtól ered. Arról szól, hogy anyukám is volt cserfes és „rosszcsont”. Nagymamám mesélte, hogy egyszer anyukám felmászott a gémeskutukra, ami persze nem volt lefedve. Amikor mama meglátta, majdnem elájult, de, hogy ne ijesszen rá, – attól félve, hogy beleesik – csendesen szólongatni kezdte. „Marikám, kislányom, gyere be, van egy kis dolgod”! Anyukám óvatosan lemászott, mit sem sejtve, és berohant mamámhoz. Na, ott aztán mamám jól elrakta, hogy ilyet még egyszer nehogy csináljon, mert úgy megijedt, azt hitte, menten elájul. Anyukám persze mindent fogadott, csak nagypapám meg ne tudja. Másik esete, amikor mama rábízta a hasas kocát, legeltesse meg, hadd járjon egyet. Anyukám persze rohant, addig sem kellett otthon lennie, jól megkergette szegény párát, ki a kukoricásból, be a búzába – ahogy ő idézte. Amikor hazaért, mamám csodálkozott, miért habzik a koca szája, és miért zihál annyira, de anyukám persze nem tudta, csak annyit mondott, úgy tett, ahogy azt mama kérte. Sajnos a koca pár napra rá elpusztult tüdőgyulladásban, anyukám csak hallgatott, amikor az állatorvos megállapította mi volt az ok. Nem tudom, hogy bevallotta-e valaha, arról nem volt szó azóta sem. Azóta már én is elmeséltem a gyermekeimnek, jót mosolyogtak rajta, hogy a mamájuk sem volt egy mintagyerek. Remélem, majd ha eljön az ő idejük, ők is tudnak mesélni a gyerekeiknek, mint mama, és én.

Nagy Józsefné Éva

Ajándék

A megtartás hajsza az idegeknek.
A képzelet mellette semmi.
Csak az Ajándék léte fontos!
Hinni, hinni, hinni,
hogy neked Őt az Isten adta,
hogy meghallgatta bús, árva szíved
egyetlen kérését,
hogy kezedbe hullatta a kedvest,
aztán szívedre, hogy azt is
Boldoggá tegye mindörökké!

(részlet)

Németh Andrea

Háborústörténet

Gyermekkoromban nagyon szerettem, ha meséltek nekem. S azt is nagyon kedveltem, ha igaz történeteket hallhattam. Mindig arra kértem Nagymamámat, hogy meséljen a „régi időkről”, így írhatom le ezt az esetet.

A Világháború idején Nagymamám családja a szülői házba, - Sárospatakra költözött. Itt élt apai dédnagymamám, dédnagypapám, lányaik, unokáik; mert a férjek a háborúban voltak.

Ide is eljutott a híre, hogy Tokajban a hidat fel fogják robbantani. Szájról-szájra járt egy másik hír is, ami a tennivalókat tartalmazta. Mely szerint: „feküdjön mindenki arccal a földre, fogja be a fülét, hunyja be a szemét, s tátsa ki a száját” - a hang és légnyomás miatt, nehogy megsérüljenek. Dédnagyapám gimnáziumi tanár volt, nem nagyon értett a háborús dolgokhoz, s meg sem fordult a fejükben, hogy bármelyik utasításnak vagy tanácsnak ellentmondjanak.

Eljött a robbantás napja. Lassan közeledett a délután egy óra, ekkorra jelezték a híd megsemmisítését. A család jó előre el kezdett készülődni. Távolabb mentek a kinyitott ablakoktól, hasra feküdtek, befogták a fülüket, behunyták a szemüket, s kitátották a szájukat. Vártak. Így telt el egy negyedóra, egy fél, talán több is. Egyszer csak dédapám érzi, hogy valaki bökdösi. Fel akarja segíteni. Persze a család tiltakozott. Ekkor ismerték fel a katonaruhás szomszédot, aki sérülése után szabadságot kapott. A jó szándékú ember, megkérdezte:

- Miért fekszenek még mindig így?

Dédszüleim elmesélték neki.
A fiatalember erre nagyot kacagott és azt mondta:

- A hidat már délelőtt tizenegy órakor felrobbantották. És itt Patakon ebből semmit nem érezhettek.

Palóczy Timea

Az első szoba

Nagyszüleim sátortetős, cserép borította, húszméteres házának elülső végében volt, virágoskerttől övezetten az első szoba (Rinyaszentkirályon, Somogy megyében).

… A körülbelül 28 négyzetméteres *tisztaszoba* zsalugátere az utcafront felé általában le volt eresztve, mert a teknőszerűre kivájt földúton hajtott el reggel és este – nagy porfelhőt kavarva – a kanász, a birkás, meg a csordás.

… A szoba a *gangról* nyílott, sötétbarna ajtóval… benne a cserépkályha, amely azonban csak *szobadísz* volt, mert szinte használhatatlannak számított. Ugyanis nem tartozott hozzá kémény, hanem füstcsöve a szomszédos helyiség plafonja alatt volt átvezetve az első konyha és a hátsó szoba közös kéményébe. Emiatt *gyengén szelelt…* A szobának a *fűrészgatteres szomszéd* felé ablaktalan volt a fala.

1944 Mikulástól 1945 január huszadikáig betöltötte a *tiszta szoba egyik fő funkcióját*: orosz tisztek voltak benne a *vendégek.* Pár napig *hadtáposok* (élelmezési tisztek), majd pedig a zászlóaljparancsnok, P. G. őrnagy.

Mi pedig a 40 négyzetméteres pincénkben szorongtunk több más családdal együtt, akiket befogadtunk. (Egyrészt azért jöttek hozzánk, mert másoknak még ekkora pincéjük sem volt, másrészt pedig bíztak nagyapában, aki tudott beszélni az oroszokkal, mert szláv származású volt.)

Az oroszok a cserépkályha *cifrálkodása* miatt vaskályhát állítottak fel a szobában, és a füstcsövet a két ruhásszekrény közötti ablak üvegén keresztül vezették ki. (Bádogot raktak az egyik ablakszem helyébe, kivágták köralakban a közepét. A füst a virágoskertre ömlött ki.)

88 éves nagynéném mesélte, hogy egyszer nagy *pancsikálást* rendeztek benne édesanyámmal és egy befogadott fiatal lánnyal, nagylavorban mosakodtak vidáman. A pincében ugyanis csak *macskamosdást* tudtak végezni.

1945. január 21-én bolgárok váltották fel az oroszokat, akik Buda ostromára indultak. Ezután a bolgár zászlóaljparancsnok, egy alezredes volt a *tisztaszoba vendége* Nagypéntekig. Három és fél hónapig megrekedt a front Rinyaszentkirályon, amely a Margit vonalnak – a németek egyik utolsó nagy védelmi erősségének – a része volt.

Az első szobában lakott 1950 tavaszán pár hónapig Magdolna nevű kedves, szép tanító nénim. Már az utóbbi jelzőt is meg tudtam állapítani, mert negyedikes voltam.

1956 nyarán nagyanyám megengedte, hogy mint *nagyfiú* az első szobában alhatok a hátsó szoba, a hálószoba helyett. Az iskolai szünetekben tartózkodtam Rinyaszentkirályon, dolgoztam a földeken, a szőlőben, a réteken, az

erdőben. A tömör asztal mellett ülve forgattam esténként, a mezei munka után Somorjai professzor háború előtti kiadású Francia nyelvkönyvét a petróleum lámpa világánál.

Visszatérve a háborúra: nagyanyám bátran viselkedett, nem engedte meg a tiszteknek, hogy nőt vigyenek be magukkal az első szobába. Főleg azért, nehogy megdézsmálja a kredencben lévő edényeket és a ruhásszekrényben lévő fehérneműt. Azt tudta ugyanis, hogy a tisztek nem visznek el belőlük semmit, mert nincs rájuk szükségük.

Az első szobából téesz iroda lett 1961-ben, nagyszüleim pedig Budapestre költöztek.

Rinyai László

Családi mese

A sok-sok mese közül, amit az unokáimnak mondtam, nem tudom miért, de mindegyik nagyon szerette „A kőleves” című mesét.

Egy vándorlegényről szól, aki az asszonyok kíváncsiságát kihasználva szerezte meg az ebédhez a hozzávalókat!

Az én mesémnek is ez volt az alapja, de beleszőttem aktuális, személyre szóló dolgokat is. A történet végén is minden – másképpen, de – jóra fordul, mint az eredeti mesében.

Három unokámmal utaztam vonattal Debrecenből Nyíregyházára. Játszottunk: Mit visz a hajó, szóláncot, egyebeket. Amikor megunták, kérték, hogy meséljek. Közkívánatra elkezdtem mondani a kőlevest. Egy idő után a mögöttünk ülő egyetemista korú lányok közül az egyik megszólalt: Tessék, már hangosabban mondani! Mese közben odaértem, hogy a vándorfiú éppen Téglásra érkezett (a vonatunk is) az egyik unokám megszólalt: A múltkor azt mondtad, hogy Ebesen járt. Én meg mondtam, hogy vándor volt, most Téglásra érkezett. Hátulról halk kuncogás hallatszott. Amikor a mese végére értem, a mögöttünk ülő lányok egyszerre, mint az óvodások, azt mondták: Köszönjük szépen a mesét, máskor is tessék mesélni.

A következő eset Bálint nevű unokámmal történt. A lányomék és a fiamék családjával üdülni mentünk a Zempléni hegyekbe. A fiam és a menyem csak egy nappal később tudtak utánunk jönni. Az első nap jól eltelt. Hegyet másztunk, elmentünk megnézni egy forrást, lubickoltunk a patakban. A szabadban főztünk ebédet is, nagy élmény volt. Észre sem vettük, úgy eltelt a nap. A baj csak este következett. Bálint nagyon „anyás” volt. Soha nem aludt még az anyjától távol. Sírt, ordított: haza akarok menni, anyát akarom! Bárhogy csitítottuk, semmi sem használt. A fürdetés már szóba sem jöhetett. Nagy nehezen ágyba dugtam. Melléfeküdtem, megpróbáltam szeretgetni, simogatni, de minden kísérletem sikertelen volt. Tehetetlenségemben elkezdtem mesélni a „kőlevest”. Ő ordított, én meséltem. Aztán sírt, én meséltem. Egy idő után szipogott, hüppögött, én rendületlenül meséltem. Egyszer csak csend lett, de én még mindig meséltem. Amikor úgy gondoltam, hogy most már biztosan alszik, elhallgattam. Erre Bálint teljes éberséggel megszólalt: Miért hagyod abba, mondjad már tovább! Mit tehettem? Jó hosszúra nyújtva, egyre halkabban mondtam – mondtam a mesét. A fáradtságtól és a sírástól kimerült unokámat csak elnyomta az álom. Bevallom, hogy engem sem kellett ringatni.

Telt-múlt az idő, az unokák megnőttek. Egyikük a Tanítóképző Főiskolára került. Első éves volt, amikor mesemondó versenyt hirdettek. Ő is jelentkezett. Melyik mesét is mondhatta volna, mint a „Kőlevest”. Amikor a mesét befejezte, az egyik zsűritag megkérdezte, hogy melyik könyvben olvasta, mert ezt a változatot nem ismerik. Ő a fiatalok őszinteségével elmondta, hogy elolvasta ő könyvből ezt a mesét. Neki azonban kiskorában a mamája így mondta el, és ez neki jobban tetszett. A zsűri elnöke elmosolyodott és azt mondta, hogy régen a népmese szájról-szájra terjedt, miért ne történhetne ez meg napjainkban is.

Mind a 4 unoka felnőtt, kirepültek a családi fészekből.

Egy tavaszi napon a gólyák repültek haza délről. A fiamék házánál leszállt egy és hozott nekünk egy aranyos pici lányt, Zsófiát. Nagy boldogságot jelentett ez az egész családnak. Már ő is szépen cseperedik, négyéves, óvodás, nagylány.

Így most már neki mesélhetem tovább a családi mesévé vált „Kőlevest”.

Buzai Jánosné

A levélfestő manócskák jajai

Csokorba kötöm lelkem minden szalmavirágát, hogy porfogóként, régen nem trendi vázába gyömöszölve emlékeztessenek arra, milyen izgalmasan fájó is a másság.

A jeruzsálemi templomban egy csillaggal körülvett lyuk jelzi Jézus keresztjének a helyét. Ebbe a lyukba kellene belehordani minden feldolgozhatatlan keserű fájdalmunkat. Nem azért, hogy eltemessük, hanem azért, hogy letegyük, elhordozandó a Megváltónak.

Én beleraktam már sokszor, de a naponta feltépett sebek miatt valahogy mindig visszakaparom a jelenbe.

Ma, 2012 húsvét vasárnapján megértettem végre, hogy Jézus már réges-rég elhordozta azokat is. Mert Isten a szeretet, csak a szeretet perspektívájában gondolkodik és cselekszik. Már rég megoldotta azt, hogy nincs kinek mesélnem, már rég egyetlen feladatom lenne: hálát mondani Istennek a megoldásért. Akkor át is tudnám venni azt.

Édesapám a múlt század elején született bele második fiúként egy közepesen módos somogyi családba. De hát a gazdaságot, malmot, tanyát az elsőszülöttnek kellett örökölnie. Így az ősi magyar birtoktörvények összetartása értelmében elsőszülött bátyjánál cselédsors volt a jövője.

De lázadó lelkében égett az önmegvalósítás parazsa, ezért nagy elhatározást érlelt: középiskolába akart menni.

Értetlen döbbenet fogadta, amikor ezt előadta a konyha sarkában.

A zákányi ház közepe és a család centruma a konyha volt. Innen nyílt az utca a felé a tisztaszoba és az udvar felé a szoba. A konyha falán keresztszemes házi áldás, alatta vastűzhely, mellette kis kemence. A gang előtt szőlőlugas alatt asztal padokkal, óriás hortenzia és nem messze a mindig friss vizet adó kerekes kút a diófa tövében.

Az értetlen felháborodás hullámait a dédi csendesítgette, így mehetett Édesapám Zákányból Gyékényesre tanulni. Hajnalban indult el gyalog és cudarabb időkben a dédi pirkadat előtt felkelt és a kemencében hajában sült krumpit sütött. Ezt adta Édesapám kezébe, hogy melegítse őt a hosszú gyalogúton.

A tanulás úri wirtschaftnak számított, de valahogy mégis belementek.

Aztán jött a még nagyobb döbbenet, amikor Édesapám előállt azzal, hogy ő bizony állatorvos akar lenni.

Azt már a történelem köde örökre befedi, vajon hogy és miképp sikerült kimódolnia, hogy megkapja a beleegyezést. De végül is elindult egy vesszőből fonott bőrönddel Pestnek.

Magas volt, erős, kunmagyar bajusszal, de nem látszott az ereje, mert szikár, szálkás izomzatú ember volt. Erőmutatványosoknál „lépett" fel a szünetekben és később nyáron huszárkodott. Aztán ledoktorált, állatorvos lett.

53 évig tartó boldog házasságban élte le viharos történelmünk évtizedeit és az én kórházamban halt meg csendesen, imádkozva elszenderült. A száj-és körömfájás járványok formalinfürdőjétől szerzett roncstüdőbe lassan belefulladva.

Volt egy testvérem, Editke. A szemük fénye

Editke 7 évesen a világháború alatt halt meg, mert lebombázták a házat. Ahol a pincében a falak mellett körben ültek a családtagok és a gyerekek középen játszottak. A bombatalálat épp ilyen pillanatban érkezett, a ház összedőlt és a rokonság összes kisgyermeke megfulladt a rájuk zuhanó törmelék alatt. És az összes, fal mellett ülő felnőtt túlélte.

Csak annyit láttak, hogy a gyermekek keze kinyúlik a romok alól és a körmeik lassan elfeketednek, ahogy megfulladnak.

6 év múlva születtem én.

Kisiskolás korom legszebb emlékei az őszhöz kapcsolódnak.

Egyszer csak jött az Édesapám és elmondta, hogy éjjel kis manók jártak a kertünkben. Aprócska létrákat támasztottak a vadszőlő alá, ami a szaletli falára kapaszkodott fel és befestettek minden levelet. Pirosra, sárgára, aranyra, barnára, épp ahogy sikerült.

És pici kék bogyókat is felfűztek gyöngy kalárisnak.

Tátott szájjal rohantam a húgommal megnézni: és tényleg így volt.
A meleg mindent átölelő pirosas árnyalataiban tündököltek a vadszőlő levelei és a kék bogyócsokrok is mind ott voltak, ahol a kismanók hagyták.

Hosszú évekig soha nem vettük észre azt, ahogy az ősz elrendezi mindezt. Hosszú évekig csak Édesapám meséjére rohantunk a szaletli hátsó oldalához.

Utána napokig megpróbáltuk kilesni a manócskákat, de ők valami miatt nagyon félénkek lehettek, mert soha nem jöttek elő a jelenlétünkben.

Pedig még a szánkat is befogtuk, amikor lesben ott kuporodtunk hosszú-hosszú percekig.

Ezek óráknak tűntek, de hát bizony, csak percecske szösszenetek voltak, hisz a kisiskolás energia tobzódott-feszült bennünk.

Életemnek olyan szép, festői, meleg családi csodás öröme a kismanók levélfestése, hogy én is el akartam játszani az unokáimnak.

5 éve történt.

Akkor épp úgy hozta a sors, hogy albérletben laktam Budapesten, a Monostori úton egy pici egyszobás nyaralónak épült házban, hatalmas, elhanyagolt kerttel körülölelve. Minden megadatott: vadszőlő, korhadt fák, vad szamóca a lábunk alatt, madárfütty és csend.

Borcsa unokám 3 éves volt, Csenge baba meg egy.

Pici falétrát is csináltam, apró festékesvödröt is kikészítettem, és előtte sokszor elpróbáltam a mesét.

Elképzeltem Borcsika kitágult pupilláit, a csodálkozás örömét. A hitetlen valóságát, hogy nincs, de mégis van.

És egy őszi hétvégén, amikor meglátogattak, megfogtam Borcsika kezét és elsétáltunk a „tetthelyre". Az első csodálkozás örömteli ámulata épp átsuhant pici arcán, amikor mellénk toppant a lányom, aki épp a 3. diplomáját szerezte és jogi-közgazdász észjárásával léket ütött a tündérmesébe:

Manók pedig nincsenek, ezt jól tudod Édesem. Mert ősszel minden levél bepirosodik, utána lehullik és jön a fagy.

A fagy valóban megérkezett perceken belül és Borcsikám visszazökkent a realitásba és szánalmas mosollyal elmagyarázta nekem, hogy „Mama, Te ezt csak képzeled, mert megálmodtad".

Hát ennyi maradt a nagyapai örökség továbbviteléből.

Sebaj! Mert jön a karácsony.

Az én szüleim mindig elvittek minket valahova egy órácskára, és amikor hazaértünk Szenteste, meg volt terítve az asztal. Vacsora után csengettek az angyalok, kinyitották az ajtót és ott állt a karácsonyfa csillogón, sziporkázó gyertyákkal és elénekeltük a Mennyből az angyalt.

Hát ez sem jött össze, mert december 24-én reggel a lányom fogta a két kisgyerek kezét és együtt díszítették fel a karácsonyfát, mivel a valóságra kell nevelni őket. A fa alá rakták az ajándék dobozokat együtt, majd a vacsora után már csak annyi érdekelte a lányokat, hogy mit rejtenek a dobozok.

És a Mennyből az angyalnak itt már nincs semmi keresnivalója, merthogy a Kiskarácsonyt tudják mindannyian, az oviban ezt megtanulták.

Kisült kalácsról, amit nem is szeretnek.

Hát kiskarácsony a kisült kaláccsal adta meg az engedélyt arra, hogy nekirontsanak a dobozoknak.

Borcsikám 2 éves korától lovagolt, először pónin.

Kitaláltam, hogy barkácsolok neki egyedi ajándékot, mert a nászasszonyomék pénztárcájával nem tudtam versenyezni. (Én csak egy orvos vagyok.) November elején kezdtem el a terepasztalt. Istálló, karám, ügető kör, akadálypálya, vizesárok (a partján nád és béka), fák, bokrok. Csak a 2 lovat vettem meg, a többit megcsináltam. Mivel egy szobám volt, és az asztalos műhellyé alakult, amikor néha eljöttek, a padlásra dugtam a „remekművet".

És eljött a karácsony délutánja, 5 órára hívtak meg a lányomék hozzájuk. A nászasszonyomék már egy napja itt voltak, hisz ők Szombathelyről jöttek. Óriás karácsonyfa, alatta 37 (harminchét) díszes doboz. Felvarázsoltam a terepasztalt az egyik félszobába, és amikor a dobozok nyitogatásába már belefáradtak, bevezettem őket abba a félszobába.

Borcsikám összecsapta a kis kezecskéit: „Mama! Ez egy lovarda! Pont ilyenről álmodtam."

Csenge is odamászott és végtelen örömmel kezdtek volna játszani, amikor bejött a nászasszonyom, mindent félretolt, elővett egy Barby-házat, kinyitotta és lehasalva elkezdte velük berendezni.

Akkor felálltam, átmentem a szobába.

A lányom azt mondta, hogy ők már ebédeltek és biztosan én sem vagyok éhes, kérek-e inni valamit. Egy pohár vizet kértem és kaptam.

Nem tudtam mást mondani, csak annyit, hogy fáradt vagyok és hazamegyek: örömmel kikísértek.

Így este 7 órára már meg is érkeztem Pomázra az albérletembe. Így telt el 2004-ben a karácsonyom.

Már 2 éve annak, hogy egy februári napon elmentem hozzájuk, hogy elhozom a gyerekeket szombaton, amikor megtudtam: Láthatás pedig többet nincs. Ez a gyerekek érdekében történik, mert én veszélyeztetem őket.
Valamiben.

- Miben?

- Tudod Te azt jól!

Gyámügyi láthatást kértem, ott több órás egyeztetés után sem sikerült kimondatni velük a valódi okot. Igazságügy pszichiáter orvosszakértői vizsgálatot kellett volna megfizetnem. Még a negyedmilliós összeget is összeszedtem egy év alatt, de visszaléptem. Minden kollégám azt mondta, hogy mérhetetlenül nagy lelki törést okoznék a két kisunokámnak, ha órákig hallgatnák őket, hisz az Anyai ellenzés és a nagymamai kötődés között kellene választaniuk. Én ennek nem tettem ki őket.

Azóta a vejem néha elhozza 1-2 órára az unokáimat. Havonta egyszer egy szombat délután.

Merthogy csak szülői felügyelet mellett találkozhatok velük nálam. Sehova sem vihetem el őket.

Ilyenkor készülök, főzök, és mindig barkácsolok valami olyan játékot, amit gazdagék nem tudnak megvenni a boltban. Mert nem létezik.

A múltkor azt mondta Csenge baba:

- Mama! Veled álmodtam, hogy eljöttél és beengedett Anya.

Borcsikám azt mondta:

- Mama, mind a ketten azt szeretnénk, ha az Anya szeretne téged, és eljönnél hozzánk, de… tudod, nem lehet.

Végtelenül fáj, hogy a nászoméknál, Szombathelyen rengeteg játszási és kaland lehetőség van: kalandpark, uszoda, szánkópálya. Velük külföldre mehetnek, tengerpartra nyaralni, én még az Állatkertbe sem vihetem el őket.

És nem mondhatom el, hogy a flamingóknak onnan vannak piros tollaik, hogy egyszer Afrikában hatalmas homokvihar kerekedett és mind kilocsolta a vizet a lapos tavakból, így a flamingók összegyűltek. A legidősebb ismerte az utat Magyarország felé és azt javasolta, kerekedjenek szárnyra és keressék fel ezt a szép országot, ahol vannak bő vizű folyók és tavak is vannak, meg néhol mocsarak. Ott homokvihar nem létezik, és a vizekben halacskák ficánkolnak. Felrebbentek a flamingók és kilesték a gólyák útvonalát, amit szépen be is tartottak és megérkeztek az Alföldre. De lassabban repültek a gólyáknál, így tavasz helyett nyár elején érkeztek és megpihentek egy pipacsföldön. Olyan jól érezték magukat, hogy a nyakukkal ide-oda bólogatva örömtáncot jártak. Ekkor kerültek a pipacsszirmok a szárnyaikra.

És amikor jóllaktak a tavacskák halaiból, az érkező fecskék elmesélték nekik, hogy a homokviharnak vége és visszarepülhetnek. Hát szárnyra kaptak igazi hazájuk felé, de vitték magukkal a tollaikon a pipacsszirmokat.

Hét ez a flamingók igaz története.

Borcsika most 2. általános iskolás, Csenge meg óvodás. Egyelőre még tart a leleményességem és abban a pár órában közösen játszunk azzal, amit megalkotok.

Csináltam már tükrös balettermet, színházat, emeletes házat lifttel. Még pici egerek is voltak a padláson és csempézett fürdőszoba valódi vízzel. Csináltam aqua parkot pálmafákkal és pici majommal, fél kókuszdióból csodahintát.

Otthon náluk ez mind a kukában landol.

Lassan elfogy minden mesebeli csodás emlékezetbeli ötletem.

Lassan már beveszem a nyugtatót amikor jönnek, és csak arra gondolok, hogy hány percet maradhatnak.

Lassan összedől drága szüleimtől öröklött csoda-kártyaváram, mert a tehetetlen keserűség felülírja a gyermekcsodákat.

Pedig én még ismerem a hótündérek varázslatát is!
A pihe-puha hótündérek fent laknak az égben. És alig várják, hogy lehullhassanak. De előtte próbát kell tenniük.

Nem is gondolnátok: a hótündérek augusztusban teszik az első próbát.

Még tombol a nyár, még lehet pancsolni, még a szüretig is sok hét fog eltelni, de a türelmetlen hótündérek olyan izgatottak, hogy lekívánkoznak a földre.

És egy meleg, sziporkázó reggelen hirtelen azt látom, hogy fentről-le, jobbról-balra hosszú fényvisszaverő pókhálószálakat lenget a szellő. Ezek nem pókhálók, hanem végtelenül finom gyémánt szálacskák, mert a hótündérek éjszaka próbát tettek és a szárnycsapásuk megfagyott a levegőben.

Hiába is keresnéd, nincs pókocska sehol a közelben, csak ezek a napfényben tündöklő szálacskák. Innen tudható, hogy mától itt az ősz.

A kertek alatt van itt, a levegőben, épp hogy csak időt ad – egy picit – a vadszőlőfestő manócskáknak, mert a hótündérek annyira le akarnak jönni a Földre!

Jézus keresztjének a tövébe próbálom lerakni az el nem mondott mesék szövegét, a nagyszülői melegséget, hátha Ő elhordozta ezt is.

Eddig a betegeim szeretete pislákoltatta bennem az élni akarást, mert más szeretetet nem kapok.

Hányszor elismételtem már: Jézus szeret engem!

De hát az evilágot az érzékszerveink közvetítésével érzékeljük és bizony nagyon emberien hangzik az, hogy Jézus szeretete mellett a lányom szeretetére, vagy megtűrésére is szükségem lenne. Mert hiányzik és ürességet terem maga körül.

Mától elkezdek hálákat mondani a megoldásért és áldásokat rájuk.
Mától ismételgetem magamban folyamatosan azt,
hogy lesz még kiknek elmesélnem a családi meséket.
Mától örülök a tavaszi rügyfakadásnak, mától teljes életet akarok élni.
Szeretetbe olvadt szeretettel.

Dr. Gerencsér Emőke

Kép a múltból

Határozottan öregszem. Egyre többször merengek a régi időkön. Az emlékek bugyrai sorra nyílnak, s dől ki a sok-sok boldog, fájó, édes-keserű történet. Többnek tűnik a nehéz, a rossz, a fájdalom, de ezek mind a múlt ködébe veszve elcsendesedtek. Hatásuk annyi volt, mint a vízé, mely edzi, keményíti a forró vasat. Igen, meg kellett acélosodni a szív burkának, hogy a sok gyermekbánatot összefogja, hogy az szét ne repedjen.

De jó ez így. Ha újra kezdhetném az életem, s beleszólhatnék, hogy hová szülessek, újra csak ide vágyódnék. Tudom, Isten csak annyi terhet tesz az emberre, amit el tud viselni, s ahhoz is Ő adja az erőt.

A múlt fátylát fellebbentve elidőzöm egy-egy történetnél. Gyakran visszatérő emlékem egy kép: az ablakban áll egy apuka és az őt csókolgató kislánya. A kép idilli, de hamis, s nekem nagyon fájt. Elmesélem a történetét.

Volt Kispesten egy érdekes ház. Emeletén szépen, otthonosan berendezett nagy lakás, benne Anya, Apa és három gyerek: Babi, Laci és a kis Évike. A földszinten két üzlet nyílt az Üllői útról (régen Vöröshadsereg út), az egyik Évike szüleinek cipőüzlete. A két üzlet között hatalmas fa kapu, ami bevezetett egy nagy udvarba, aminek a végében ismét állt egy emeletes ház, de itt már a földszinten két lakás, s az emeleten is két lakás volt. A két épület fás, virágos közös udvarát élvezték a szinte egykorú gyerekek.

Az első épületben Évike volt a kis kedvenc, hisz Babi a maga tizenhat évével, Laci a tizenöttel szinte felnőttnek számítottak. Az ötéves, göndör fürtös, szöszi Évit mindenki kényeztette, de nem vált hátrányára, továbbra is egy cserfes, önzetlen, melegszívű kicsi lányka volt.

A hátsó épület emeletén egy nagymama élt az unokájával, a kis kényeskedő, törékeny Marcsival, akit minden délután meglátogatott az apukája, s ellátott minden földi jóval. Ennek ellenére a kislány az apját nem szerette, csak az anyukáját, akit ritkán, évente egy-kétszer lehetett látni. Elvált szülők gyermekének lenni az ötvenes években, amikor a házasság felbontása szinte szégyen volt, nem lehetett könnyű. Marcsi megtanult alakoskodni, és az őt körülvevő felnőtteket manipulálni. De akkor még, ártatlan gyermekként naphosszat együtt játszva, barátság szövődött a két kislány között. Egyidősek voltak, később egy iskolába, sőt egy osztályba kerültek.

Évike tökéletesen kereknek találta a világot, hisz szerető, jólelkű családban cseperedett. Sokáig nélkülözte az édesapját, hisz csak úgy három éves korában ismerhette meg. Az apa SAS-os behívóval (azonnali bevonulás) ment a harctérre, itthon hagyva az ő drága feleségét, Nusikáját, áldott állapotban.

S a gondolatot, hogy a háborús állapotok között itt hagyjon egy anyát két kisgyerekkel, s az induló ÉLETTEL, az Apa alig bírta elviselni. De a Teremtő nem hibázik! Ő tudta, hogy a fekete ruhás, gyászoló Édesanyának, aki nemrég veszítette el nyolc hónapos pici babáját, szüksége van vigaszra, ajándékra: egy újabb kislányra!

A katonaság vége szibériai fogság lett, az Anyuka csak levélben tudott beszámolni, hogy Évi-baba megszületett. A kicsi lányt megtanították imádkozni az Apukája fényképe előtt, hogy a jó Isten segítse haza. Az Anya, s a három gyerek imája meghallgattatott, az Apa sok szenvedés után másodmagával hazatért a századból!

Évi és Apa között nagy „szerelem" kezdődött. Sok séta, együtt töltött idő vette kezdetét. Az Apa néha mesélt a fogság borzalmairól is. A táborban a foglyoktól minden gyűrűt, órát elvettek. Ő a karikagyűrűjét úgy mentette meg, hogy erős cérnaszállal a fogára kötve lenyelte. Éjjelente, ha elkerülte az álom, a gyűrűt szorongatva gondolt az ő Nusikájára, három gyerekére, akikhez haza kell térni, ezért mindent ki kell bírni! Az örök éhségüket azzal enyhítették, hogy sorra áldozták fel a bőr derékszíjaikat, feldarabolták, s hólében órákig főzve puhították. Ha leltek egy-egy fűcsomót, az került zöldségnek a levesbe. A bőrdarabkákat azután órákig lehetett rágni, mint a rágógumit, persze megenni nem volt jó. Szorosan összebújva, egymást melegítve kellett a barakkokban feküdni, hogy meg ne fagyjanak. Így is nagyon sok fagyási sérülésük lett, illetve a halál tizedelte őket.

De ez már a régmúlt, az Apa lassan kiheverte, s élvezte a szépséges felesége és gyermekei társaságát. Időnként elővette a hegedűjét, s rázendített. Az Anyuka gyönyörű, csengő hangján énekelt, s egy öröm-muzsika töltötte be a házat. Csak az a fránya fejfájás ne lett volna, de az mindig jelentkezett. A háziorvos legyintett, hogy homloküreg-gyulladás, egy férfi bírja ki, s valami borogatást rendelt el.

Az Üllői úti üzlet virágzott, s a Marton cipőnek híre ment. Később segédek is dolgoztak a két műhelyben, kellett a sok szép, új cipő. Kispest Budapestnek egy kisiparosokkal benépesített kerülete volt. Szép családi házak, rendezett életek, egymást segítő emberek. Azt azért tudta a kis Évi, hogy a fekete, zárt autóktól, az azokból kiszálló feketekabátos emberektől félni kell. Időnként ugyanis megálltak egy ház előtt, elvittek valakit, akiről soha többé nem tudott senki. Így tűnt el a katolikus templom plébánosa, ahol Évike elsőáldozó volt. Csak egy fotó emlékeztet az atyára – ki tudja, ki, miért és hová vitte?

Időnként a félig meghallott felnőtt suttogásoktól rémület lett úrrá a kislányon, így évekig lefekvéskor az imájában a „békét – ne háborút", „békét – ne házkutatást" suta gyermeki óhajok szálltak az ég felé. Egyik este későn zörgettek az ajtón, mindenkinek majd kiesett a szíve. Egy kedves jóakaró

ismerős hadarta el gyorsan, hogy elkezdték a „kispesti maszekokat” államosítani, az ő üzletük is a nyilvántartásban volt. A szülők korán reggel rohantak a Tanácsházára, s visszaadták az iparengedélyt. Így megszűnt az Apa és Anya üzlete, de a berendezés, bőrök, cipők megmenekültek, azt nem tudták elvinni. Gyorsan felrámolni mindent a padlásra, s az Apának állás után kellett nézni. Ez persze nem volt könnyű, mert volt ugyan Kispesten egy cipész szövetkezet, de ők nem akarták a Marton cipők tulajdonosát felvenni, mert kétség kívül nagy konkurencia volt addig. Néhány vezetői székbe ültetett káderük kifejezetten örült a „nagy Marton” kárának, s elutasították kérelmét. Az Anyuka határtalan ügyes diplomáciai érzéke kellett ahhoz, hogy a felfuvalkodott vezetőhólyagok hiúságát legyezgetve addig kért, könyörgött, mire nagy kegyesen mégis alkalmazták az Édesapát.

Ekkor kezdődött az Apa számára az újabb harcmező. A hatalmas teremben hosszú asztaloknál görnyedve dolgoztak a mesterek, meg a nagyszájú, a szakmát épphogy kapizsgálók, akiknek igen tetszett az új felállás, hogy itt van a nagynevű Marton, akit agyon lehet szekálni. Az Apa alig bírta a megaláztatásokat, a csordamunkát, feleségének otthon örökké csitítani kellett szegényt. Imádkoztak a helyzetért, s Isten, mint már oly sokszor az életükben, megint csak cselekedett. Az Édesapa ebédjét az Anyuka mindennap frissen vitte a „borzalom-csarnokba”. Sütemény, bukta, pogácsa mindig több került a kosárba, hogy a szomszédok is tudjanak enni. S ott volt a kis kék szemű, csupa göndör fürtű Évike is a Mamával. Befészkelte magát az ő legnagyszerűbb Apukája ölébe, s innen csacsogva a többiekhez telt az ebédidő. A zord külsőt mutató, de alapjában véve szívvel is csak megáldott emberek már elkezdték várni Évikét, s csökkentek a cikizések.

Volt a szövetkezetnek egy néptánccsoportja, s oda hogy, hogy nem, a kicsi lány szólót ropni bekerült. November 7-én, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ikszedik évfordulójára rendezett vállalati mulatságon a tánccsoport az apró Évikével középen hihetetlen nagy sikert aratott. Innentől kezdve Évike Apukája kegyeit keresték a kollégák, s lassan rájöttek az emberek, hogy nem bántani, szeretni kell egymást. Annál is inkább, mert Marton Gusztáv egyre többször panaszkodott iszonyú fejfájásra.

Teltek az évek. A szinte kibírhatatlan görcsöket az Anyuka nem tudta nézni, s egy este, amikor az Apa megint nagyon rosszul volt, ügyeletet hívott, s a mentő elvitte az Édesapát. Ez 1956. október elején volt. Az Amerikai úti kórházban megállapították, hogy ez sajnos agydaganat (szibériai ajándék – ki tudja?), s azonnal műteni kell. Az akkor már tizenegy éves Évikét nem volt szabad bevinni a szigorúan szerda-péntek-vasárnapi időpontban lehetséges kórházi látogatásra.

Közben kitört az ellenforradalomnak nevezett forradalom. Rettegés: az Apa lábadozik, nincsenek nyitva üzletek, hogy lesz kenyér, stb. Laci, a báty már huszonegy éves fiatalemberré érett, motorral járta a várost, sorba állt kenyérért a két ház népének. Összeköltözés a hátsó épület lakóival, hisz az első épület fogta fel a gépfegyverek (redőnyök kiluggatva), esetleges ágyúzások károrait. A háztól pár száz méterre, a Kossuth téren egy orosz ágyú állt, félelemben tartva mindenkit.

Az Apukát a kórházból hazaengedték, olyan feltétellel, hogy kétnaponta be kell vinni kezelésre. Párszor sikerült, de amikor kiderült, hogy a mentőkre is lőnek, a család nem mert reszkírozni. Ha egy-egy bátrabb pék kinyitott, a sorbanálló emberekre is lőttek. Ellátási gondokkal kellett szembenézni, mert az Édesanya nem akarta tovább engedni a fiát élelembeszerző útra. Lángos pótolta a kenyeret, s az Anya gondos éléskamrájában a lekvárok, szalonnák, bab, egyebek aranyat értek.

Eljött a december: forradalom letörve, szomorú karácsony, az Édesapa nem nagyon gyógyult, majd 1957. január elején újra bekerült az Amerikai útra, ahol egyre rosszabbul lett. Január 6-án, vasárnap a látogatásnál a család összefogott, s amíg feltartották a portást, addig az Anyuka felcsempészte a lépcsőkön Évikét a kórterembe. Soha el nem felejthető, örömteli találkozás! Apa és lánya el nem engedték egymás kezét. A család rendezgette az ágyat, éjjeliszekrényt, próbáltak a családfőbe pár falatot erőltetni, de ő csak a kislányát nézte, hozzá szólt pár szót. Évi szorította a kezét, nevetett, beszélt: - Itt vagyok, Apu, fel tudtam jönni hozzád! Vége lett a látogatásnak, mindenki elment, Évike visszaszaladt, kinyitotta az ajtót, ahol Apukája szemével találkozott a szeme, mire a beteg felült és integetett az ő kicsi lányának! - De hisz jól van Apu, felült!! - mesélte lelkendezve Évi a családnak, akik szintén reménykedtek.

Másnap, január 7-én délutánra mozijegye volt az Anyukának, Évikének, a szomszéd nagymamának és Marcsinak. Még soha nem mentek így együtt moziba, sőt, talán moziba is igen ritkán, de állítólag egy csodálatos természetfilmet adtak, s így a két felnőtt beadta a derekát a kislányok érdekében. Anya és lánya nehezen készülődtek. Csöngettek, a nagymama és Marcsi álltak az ajtóban, hogy már menni kell. Az Anyuka bezárta az ajtót, de abban a pillanatban bent megcsörrent a telefon. - Hagyja már, Nusika - szólt a nagymama – elkésünk!

De az Anya kinyitotta az ajtót, és szaladt a készülékhez, majd falfehéren visszajött, s ezt mondta: - Guszti meghalt, mi nem megyünk.

Évi fel sem fogta, hogy az ő egyetlen, drága apukája nincs többé! Temetés osztálytársak, rokonok, munkatársak, ismerősök tömegével. A háziorvos

részvétet kívánt, s közben bocsánatot kért az Édesanyától, hogy ő azt hitte, az Apa szimulál!

Ez nem lehet igaz, nem lehet ez a család, akikkel ez történik! Évi alsó ajka jobb oldalra húzódott, teljesen deformált lett. Az orvos megnyugtatta az Anyát, idővel elmúlik, a trauma okozta. Ezután, ha elmentek valahová, az Édesanya rángatta a száját, és mereven nézte a lányát. Évi rájött, azt akarta, ő is tegye ugyanezt, így szokásává vált, hogy indulás előtt nem csak a kardigánt kell felvenni, a szájat is balra kell rendezni.

Mint egy kiskutya, abban az időben, amikor az Édesapa szokott hazajönni, a kislány hónapokig kiszaladt az előszobába ajtót nyitni, de nem volt kinek!

Egy ideig nem kellett Évikének iskolába mennie, talán a szája miatt, gondolta. Egyik délben leküldték őt a sarki tejboltba valamiért, amikor teljes rémületben meglátta két fiú osztálytársát. Elek és Pusztai, a két jó barát mindig együtt mentek haza. A túloldalról Évi rájuk mosolygott, vicsorított, mert nagy zavarában nem tudta, mit tegyen. A kicsi, a Pusztai megszólalt: - Nézd, a Marton örül, hogy meghalt a papája!

Ezt soha nem lehet elfelejteni! Évi remélte, megnyílik alatta a föld, és elsüllyed. Rohant haza a lakás biztos menedékébe. Milyen éles tőr tud lenni egy helyén nem lévő szó, mondat! Erre biztos nem gondolt az osztálytárs, hisz ő is csak tizenegy-tizenkét éves volt, de Évi sosem felejtette a kicsi, alacsony fiút, a nagyobb darab baráttal, ahogy belegázoltak lelkébe.

Lassan, nagyon lassan tért vissza az élet a normál kerékvágásba. Marcsi feltűnően „apuzott", holott soha nem volt oda az apjáért. Az anyja kegyeit kereste, akit Édeskének szólított, bár ő nem sokat törődött a lányával.

Egyik nap – már meleg lehetett, mert a nagymamáék hármas ablaka sarkig ki volt tárva – ment Évi haza. A kapualjból pont Marcsiék emeleti ablakára lehetett látni. Ott állt Mari apukája, s a lánya, aki, amikor meglátta „barátnőjét", átkarolta az apja nyakát és csókolgatta. Az apa értetlenül nézte a váratlan szeretet-megnyilvánulást, valószínű fogalma sem volt, hogy a kis kőszívű lánya miért rohanta így le.

Évi akkor és ott, a fekete ruhájában megértette. A színjáték neki szólt. – Neked már nincs Apád, de íme, nekem van!

Az ablak mint egy hatalmas képkeret keretezte az apa-lánya ölelkezést, s így maradt meg örökké az emlékezetben. Évi azt hitte, a látványtól megszakad a szíve. Ott, azon a szép tavaszi napon eltört benne valami. Gyermeki tisztasága találkozott a gonoszsággal, a bánatot, a gyászt haraggal tetézve.

Behunyt szemmel még látom, ahogy az apára csimpaszkodik a lánya, ott az „ablak-képben”, de a múlt fájdalma mára már megszelídült. Most, hatvanhét évesen egyáltalán nem haragszom Marira. Isten kárpótolt engem a sok-sok gyerekbánatért. Segítségével negyvenkét éves házasok leszünk a férjemmel; a sok szép évet, s Lacit, a férjemet mindennap megköszönöm NEKI. Van két okos, jó gyermekem, menyem, vejem, és öt tündéri unokám. Egy vágyam van, hogy majd mind együtt lehessünk az ÖRÖKKÉVALÓSÁGBAN!

Az Édesapa és az ő hegedűje

A kis Évike az Anyukával

Kárpátiné Marton Éva

Gyermekkori emlékek az 1920-30-as évekből.

… 1929 évben apukám megbetegedett. Nagyon lefogyott és elvesztette az étvágyát. Kivizsgálásra szorult. Ezért befektették Budapesten egy kórházba. Egyedül maradtunk anyukával. Minden este buzgón imádkoztunk apukám gyógyulásáért. Végül is a kivizsgálás nagyon jó eredménnyel zárult, és ő hazajöhetett. Arra a napra nagyon jól emlékszem, amikor hazaérkezett a kórházból. Hideg, havas téli nap volt. Kora reggel felkeltünk. Anyukám begyújtott a szobai vaskályhába. A konyhában a tűzhelyre a reggelin kívül nagy fazékban vizet tett fel melegedni. Amikor kivilágosodott, bennünket jó melegen felöltöztetett. Ezen a télen rendkívüli hideget mértek és nagyon sokat havazott. Kimentünk a ház elé, az utca túlsó oldalára, mert onnan jobban láttuk az utat, amelyen apukámnak fel kell tűnnie. Anyukám jól tudhatta, mikor érkezik meg, mert rövid várakozás után felfedeztünk egy alakot, amint a hóhalmok között felénk iparkodik. Ő volt. Leírhatatlan örömmel fogadtuk, és diadallal kísértük be a házba. Nagyon át volt fagyva, mert Tétényből, a vonattól gyalog jött ebben a nagy hidegben. Most aztán vége nem volt a puszilkodásnak, nevetésnek. Nem felejtem azt a képet, ahogy apukám a kályha melletti fotelban ül, előtte egy mosdótálban jó meleg víz és abban áztatja átfázott lábait, közben mosolyogva mesélgeti kórházi élményeit. Megnézi a babáinkat, ölbe veszi Cinit, mindenkihez van kedves szava. Anyukám kipirult arccal hozza neki a teát, süteményt.

Nagyon jó volt ebben a házacskában lakni. Apukám detektoros rádiót készített és azt hallgattuk fülhallgatóval. Télen, amikor a Mikulást vártuk, borzasztó izgalmas volt az élet. Az utcára néző két ablak elég alacsonyan volt, úgyhogy a Mikulás-esti krampuszok be-benéztek, és bezörögtek. Egy csomó 10-12 év körüli fiúcska feketébe öltözve, szarvakat mesterkedve a fejükre, szájukba hosszú piros nyelvet szorítva krepp-papírból, vagy rongyból, rémisztgettek bennünket. Kezükben vastag láncot csörgettek, virgácsot suhogtattak. Még az ágy alá is bebújtunk félelmünkben. Apukám nagykendőbe tekerve felvett a karjára és kivitt bennünket a kapuhoz. Rájuk kiáltott: - Nem mentek innen?! Bizony a nagy hősök a felnőtt hangra gyorsan eliszkoltak, mi pedig bámultuk apánkat, aki még az ördögöknek is parancsol.

Mikor elérkezett a Mikulás este, lázasan fényesítettük cipőinket. Nagymamám eljött, hogy velünk együtt várja a Mikulást. A jó meleg konyhában voltunk mindannyian, amikor meghallottuk a kapu nyílását. Szótlanul néztünk egymásra, és hamarosan hallottuk a súlyos lépteket, amint a téglával kirakott nyitott folyosón végighalad. Közeledik, közeledik, közben koppan a bot is.

Ez csak a Mikulás lehet. Végre az ajtóhoz ért, és bekopogott. De még a kopogtatása is más volt, mint a közönséges embereké. Valahogy lassúbb, és zengőbb volt a hangja. Mi teljesen megnémultunk. Anyukám bizonytalan hangon kérdezte: Ki az? Mire dörgő hangon jött a válasz, kérdés formájában: - Szabad bejönni a Mikulásnak? Emivel halálsápadtan álltunk a helyünkön, Cini egy pillanat alatt a sezlonon termett, és nagymamám háta mögé bújt. Anyukám válaszolt: - Szabad! Tessék bejönni! – és sietett az ajtóhoz, hogy kinyissa, de az ajtó már tárult és ott állt a Mikulás. Hátán puttony, kezében püspökbot, lábán hétmérföldes csizma. Kicsit lerázta magáról a havat, aztán belépett. Anyukám és nagymamám hangosan köszöntötték: - Dicsértessék a Jézus Krisztus! A Mikulás barátságosan fogadta és viszonozta a köszöntést, mi azonban nem tudtunk megszólalni. Ekkor a Mikulás felénk fordult. - Van itt jó gyerek? Anyukám válaszolt: - Igen, ezek a kislányok jók voltak. - Tudtok imádkozni? – kérdezte a Mikulás. Emi és én rögtön térdre estünk, és remegő hangon elimádkoztuk a Miatyánkot és az Üdvözlégyet.

Ezután a Mikulás mondott pár szót, de bizony én nem emlékszem, hogy mit, valószínűleg akkor sem fogtam fel az értelmét az izgatottságtól. Csak arra emlékszem, hogy letette hátáról a puttonyt, kivett belőle egy-egy csomagot és mindannyiunknak kezébe nyomta. Aztán felemelte a puttonyt és kiszórta a tartalmát. Csak úgy gurult az alma, dió, füge, szaloncukor szanaszét a konyha kövén. Ekkor már felengedtek zsibbadt tagjaink és kezdtük szedegetni a földről a sok finomságot. Cini a nagymama válla fölött kukucskált. Ekkor a Mikulás azt mondta: - Adjatok a kicsinek is! Ez után a Mikulás el is köszönt és mi piros arccal mesélgettük egymásnak, hogy mit gondoltunk, mikor a lépteit hallottuk, amikor bekopogott stb. stb. Cini is elő óvakodott nagymama háta mögül és részt vett az osztozkodásban. És reggel, amikor felébredtünk, az ablak csak úgy piroslott a sok Mikulás-ajándéktól. Igaz, virgács is volt az ablakban, méghozzá három, de tele volt szaloncukorral.

A karácsony a kis házban halványabban él emlékezetemben. Pár emlékfoszlány, ami azonban nagyon szép. 1929 karácsonyán a szüleim nagyon boldogok lehettek, hiszen még egészen fiatalok voltak. Három kislányuk körülöttük, vágyaik az otthonon túl nem terjedtek. Boldogságot sugároztak még a falak is. A két ablak között állt a karácsonyfa, körülötte az ajándékok. Emlékszem, anyukám egy festményt kapott, amely egy szobát ábrázolt. A szobában bölcső állt, alvó kisgyermekkel. A bölcső szélén ült az őrzőangyal, hatalmas, hófehér szárnyakkal. A bölcső fölött, a falon, egy tájkép volt, kanyargós úttal. Már ezen az estén megkapott ez az út, és később is, ahányszor ránéztem, képzeletben ezen az úton sétálgattam. Most anyukám gyönyörködött a képben, látszott, hogy nagyon örül neki.

Mi gyerekek a kapott játékokkal játszottunk. Én sajnos, nem tudom miért, az új babám szemét a nyálammal mosogattam, szegény, hamarosan úgy nézett ki, mintha sírna, és ettől nekem is sírásra állt a szájam. De ezen az estén senki nem lehet szomorú, apukám hamarosan gyönyörű új szemet festett a babámnak. Szebbet, mint újkorában. Apukámnak különös tehetsége volt, hogy a rosszból is jót hozzon ki.

Ebben az időben 4-5 éves lehettem, ezért az emlékeim nagyon hézagosak. De ami nagy hatással volt rám, arra jól emlékszem. Ilyen volt, amikor a falu népe elment a máriaremetei búcsúra.

Nagy volt az izgalom. Kora hajnalban indulásra szólított a harang. Megelevenedett a falu. Természetesen a templomnál volt a gyülekező. A templomból kihordták a zászlókat, és az ünneplőbe öltözött emberek felsorakoztak. Az élen ment a plébános atya és a tanító úr, (ő volt a kántor) a kereszt alatt. Mögöttük a falu népe. Otthon csak a nagyon öregek és a kisgyerekesek maradtak, de most ők is ott voltak a templom előtt, hogy búcsúztassák az elmenőket, és biztosítsák őket, hogy távollétükben rendet tartanak a portájukon, megetetik az állatokat, stb. A régi harangozó, egy nagyon öreg bácsi húzta a harangot. Neki ez már nagyon megerőltető lett volna naponta, de ilyen kivételes alkalommal örömmel vállalta.

A menet felsorakozott, a tanító úr rákezdett egy Mária-énekre, és elindultak. Az ének zengett, a zászlók lobogtak, a harang szólt egészen addig, amíg a toronyból látni lehetett a vonulókat. Amikor a domb eltakarta őket, a harang elhallgatott. Az emberek elszéledtek. A falu elcsendesedett. Lélekben egész nap a búcsúsokkal voltunk. Mi, gyerekek is róluk beszéltünk, és megfogadtuk, hogy amint olyan nagyok leszünk, hogy bírjuk az utat, mi is elmegyünk. A játék sem ízlett úgy, mint máskor. Csak lézengtünk, és vártuk a hazatérőket. De így voltak a felnőttek is. Anyukánk magyarázta, hogy egész úton imádkoznak és énekelnek. Mondják a rózsafüzért, a loretói litániát, és közben mindig énekelnek. Amikor nagyon elfáradnak, rövid időre elcsendesednek, de amikor településeken mennek át, vagy emberekkel találkoznak, mindjárt rázendítenek, hadd lássák, hogy búcsúsok. Ilyenkor a szembe jövők tisztelettel félreállnak, és megvárják, míg elhaladnak.

Amikor pedig közelednek Máriaremetéhez, szinte új erőre kapnak. Hangos énekszóval vonulnak be a templomtérre, ahol az előbb érkezettek szeretettel fogadják őket, és segítenek nekik a letelepedésben.

Délután, estefelé már kezdtük számítgatni, mikor érnek vajon haza? A harangozó felment a toronyba, vele együtt az unokája, akinek jobb volt a szeme, mint az övé és lesték az utat, mikor tűnnek fel a domb tetején a zászlók. Az

otthonmaradtak közül sokan a templom körül sétáltak, be-betértek egy imára és vártak. Úgy éreztük, az örökkévalóságig kell várakozni.

Egyszerre megkondult a harang. Mindenki felkiáltott örömében. Most aztán, akik még otthon voltak, azok is siettek a templom felé, vagy a felvégre, hogy fogadják a hazatérőket. Jöttek, nagy énekszóval, az otthoniak pedig futottak közéjük, összekeveredtek, ölelkeztek, és így mentek be valamennyien a templomba. A tanító úr elsőként sietett be, hogy az orgonához üljön. Zengett, szólt az orgona, égtek a gyertyák, az egész hívősereg szent örömben együtt ünnepelt. Gyönyörű volt, felejthetetlen. Kicsi lány voltam, de ezt az emléket megőriztem mai napig.

Mivel ugyanabban az utcában laktunk, sokat voltunk nagypapáéknál. Volt egy tehenük, nagyon szelíd, egyáltalán nem kellett félni tőle. Riskának hívták, mint a legtöbb tehenet. Esténként, fejés után megszűrték a tejet és azon melegen ihattuk a finom tejecskét. Egyszer valamilyen oknál fogva eldöntötték, hogy eladják a tehénkét. Mi gyerekek, nagyon viharosan tiltakoztunk. De hiába volt minden, nagypapa megállapodott egy tétényi emberrel. Irma és Vilma is nagyon szomorkodott, és amikor az új gazda megkötötte Riskát és elindult vele, alig akarták elengedni. Láttuk, nagypapa is sajnálja és megengedte, hogy elkísérjük egy darabon. Így aztán elindultunk, mint egy temetési menet. Elől az új gazda, kötőféken vezetve Riskát, mellette két oldalt Irma és Vilma, hátul pedig mi hárman sírdogálva. Riska hátra-hátranézegetett, a mi sírásunk pedig minden ilyen alkalommal felerősödött. Irma és Vilma is könynyeztek, Riska bőgött. A falu széléhez érve a lányok mondták, hogy tovább nem mehetünk. Ekkor mindannyian megsimogattuk Riskát, szipogva elköszöntünk a gazdától, ő pedig bizonyosan örült, hogy végre megszabadult a díszkísérettől. Riska többször hátranézett, el-elbődült, mi mindannyiszor felzokogtunk, aztán eltűnt a kanyarban. Még egy darabig búslakodtunk, aztán lassan megvigasztalódtunk.

Apukám Budapesten, a Főpostán dolgozott, mint távírász. Akkoriban Diósdról vonattal, vagy Hévvel lehetett Pestre jutni. Mindkettő Nagytétényből indult. Odáig gyalogolni kellett. Télen-nyáron nehéz volt ezt az utat naponta megtenni. Szüleim komolyan foglalkoztak a Pestre költözés gondolatával. E mellett szólt az is, hogy Emi már elérte az iskolaköteles kort. Diósdon csak elemi iskola volt. Gondolni kellett a gyerekek taníttatására is.

1930 nyarán, éppen 5 éves voltam, amikor találtak egy alkalmas lakást, és elhagyva kis házunkat, beköltöztünk Budapestre. A Bakáts utcában egy háromszobás lakásnak egyik szobáját, konyháját és fürdőszobáját laktuk, társbérletben. A lakás két másik szobájában egy másik család lakott. Csak az

előszobában találkoztunk velük. Nem jelentett gondot ez a szomszédság. Ablakunkból láttuk a szomszéd ház körfolyosóit, az udvarát. Itt lakott apukámnak egy kolléganője, Sándor Annuska néni szüleivel, testvéreivel. Azt hiszem, ők hívták fel apukám figyelmét a kiadó lakásra, így kerültünk Pestre. A Sándor családban volt még egy Etus és Manci néni. Néha elmentünk hozzájuk látogatóba, ilyenkor nagyon illedelmesen, csöndesen kellett üldögélnünk, míg a felnőttek beszélgettek. Finom süteménnyel kínáltak bennünket. Megcsodáltuk a vitrinben látható dísztárgyakat, és unatkoztunk. Manci néni megsajnált bennünket és kivitt magához a konyhába, ahol valami hétköznapi dologgal volt elfoglalva, pld. mosott, vagy vasalt és közben fesztelenül beszélgethettünk. Egyszer a kesztyűjét mosta ki és minden ujjába belefújt, hogy könnyebben száradjon. Ezt nagyon mulatságosnak találtuk, mert közben azt mondta, most ő kesztyűbe dudál, és ha akarunk, mi is dudálhatunk a kesztyűjébe. Persze éltünk az alkalommal és sokat nevettünk. Manci néni a Zöldkeresztben dolgozott, bölcsődében. Egyszer Apuval meglátogattuk a munkahelyén, a Haller utcában. Éppen a gyerekekért jöttek a szülők. Ekkor még csak a nagyon szegény emberek, gyárimunkás asszonyok vitték gyermeküket bölcsődébe. Az anyák általában otthon, a családjuknak éltek. Mi nem tudtuk volna elképzelni, hogy anyukánk dolgozni járjon. Nagyon meglepődtünk, sőt megrökönyödtünk, amikor láttuk, hogy a gyerekeket teljesen csupaszon adják ki, és a szülők öltöztetik a saját ruhájukba őket. A bölcsődében minden reggel egyforma ruhácskákat adtak rájuk, a saját ruhájukat pedig külön-külön szekrényben őrizték.

A szüleink nagyon fontosnak tartották, hogy sokat legyünk szabad levegőn. Télen is mindennap kimentünk levegőzni. Többnyire valami érdekes játékba voltunk merülve és tiltakoztunk a séta ellen, de szüleim hajthatatlanok voltak. Akkoriban még tiszta volt a város levegője, nagyokat sétáltunk. A körúton villamos járt és lovaskocsik. Gyakran mentünk a néptelen Közraktár utcán a Nagycsarnok felé, majd át a Ferenc-József hídon, a budai Dunaparton, az elmaradhatatlan szentjánoskenyeret rágcsálva. Máskor elmentünk látogatóba Róza néniékhez, akik a Gyöngyösi út 6. alatt laktak. Bizony ez jó nagy út volt, végig a körúton, majd a Váci úton. De mi bírtuk. Volt, amikor átvágtunk a Józsefváros kis utcáin, vagy a Fiumei úton, a temető mellett mentünk. A temetőbe is betértünk, meglátogattuk Nagyjaink sírjait. Naponta két órát feltétlenül kint jártunk, közben amerikai mogyorót, szentjánoskenyeret, vagy fügét rágcsáltunk. A Miklós napot megelőző időszakban a séták különösen csábítottak. Minden Mikulásos kirakatot megnéztünk, rohantunk oda, ahol valami pirosat láttunk. Emi mindig komolyabb volt nálunk, mi Cinivel egymásba karolva mentünk, gyakran ugrándoztunk, előre- hátra futkároztunk, mögöttünk szüleink és Emi. Ha a Nemzeti Színház közelében jártunk, feltét-

lenül be kellett mennünk a Corvin áruházba, mert nagyon szerettünk mozgólépcsőzni.

A téli séták alkalmával sokszor betértünk egy-egy moziba. Szüleim nagyon szerettek moziba járni, mi nemkülönben. Sok filmet megnéztünk, emlékszem a mostanában első magyar filmként emlegetett „Ítél a Balaton" c. alkotásra. Egyáltalán nem értettem a film cselekményét, csak arra emlékszem, hogy valaki belefullad a Balatonba. Ez úgy hatott rám, hogy hangosan bömböltem, alig tudtak lecsendesíteni. Apukám azt mondta, mire megnövünk, már otthon nézhetjük majd a mozit. Az ágyban fekszünk és előttünk a falon pereg majd a film. Ámuldoztunk, de elhittük, hisz Apu mondta.

A Bakáts utcai kis lakásban sok szép napot éltünk meg. Boldog karácsonyokra emlékszem, amikor Apuval róttuk az utcákat, hogy a Jézuskának legyen ideje elhelyezni a karácsonyfát és ajándékokat. A Kálvin tér és Kecskeméti utca sarkán volt egy játékbolt, amelynek a kirakata elbűvölt bennünket. Még mozgó babák és állatok is voltak a kirakatban, alig tudtunk elszakadni tőle. De amikor apu kiadta az utasítást, gyerünk hazafelé, boldogan kaptunk észbe: hiszen most jön a várva-várt Jézuska. Már a konyhában éreztük a fenyőfa illatát. Miután kihámoztak bennünket télikabátunkból és a többi meleg holmiból, megilletődve mentünk be a szobába. Ott állt a szép karácsonyfa és a szezlonon egymás mellett három porcelánbaba. Egészen egyformák voltak. Más ajándék is várt ránk, de mi csak a babákkal voltunk elfoglalva.

Egy karácsony délután nem tudtam apuékkal sétára menni, mert beteg voltam. Anyu kivitt a konyhába, nyugszékbe fektetett, és az ablak felé fordított, hogy figyeljem, nem látok-e mozgó csillagokat, mert azok az angyalkák fején lévő koszorún vannak. Persze, hogy láttam, nem is egyet! Már a fenyő illatát is éreztem, és hihetetlen, de nem vettem észre anyukám motozását a hátam mögött. Talán el is aludtam kicsit, míg végre megérkeztek apuék a sétából, és kitárult a csodák ajtaja.

Ebben a lakásban megértünk egy pár betegséget is. Először Emi lett kanyarós, aztán szép sorban mi is. Emi nagyon jó beteg volt. Általában, amikor lázas lett, engedelmesen bevette az orvosságokat, és többnyire aludt. Anyukám mindig mondta, ő átalussza a betegségeket. Bezzeg rólam nem volt ez elmondható. Sajnos, én nagyon nyűgös beteg voltam, talán azért, mert sokat fájt a fejem. Minden zaj bántott. Örültem, mikor mellém ültek, hogy mesével szórakoztassanak, de amikor a könyv lapjának zizegését hallottam, már nyafogtam, és azt mondtam: - Ne lapozz! Ezt sokáig emlegették, mint kényességem bizonyítékát.

Emi már második osztályba járt, az elsőt Diósdon végezte. Ő volt a legjobb tanuló. Mi Cinivel még a boldog, kötelezettségek nélküli életet éltük anyukánk mellett. Ebben az évben Erzsike, félárva kis unokahúgom is nálunk volt. Hihetetlen, hogy milyen jól elfértünk abban a kicsi lakásban, és hozzá remekül éreztük magunkat. A kredencnek két mély, öblös fiókja volt: egyikben tartottuk az evőeszközöket, a másikban rajzeszközeinket. Tele rajzpapírokkal, ceruzákkal, színesekkel, festékkel. A széles ablakpárkányon három kislány alkotta műveit. A konyhaasztal alsó lapját is felhasználtuk játékainkhoz. Ide fektettük Erzsikét és etettük, itattuk, dajkáltuk. Néha szerepet cseréltünk, és másikunk volt a kisbaba. Emlékszem, egy alkalommal rám került a sor. Nagyon beleéltem magam, még az ujjamat is a szájamba vettem, úgy tettem, mintha aludnék. Cini és Erzsike takargattak, simogattak. Aztán elképzeltem, hogy a kisbaba (aki én voltam) most álmában kiereszti az ujját szájából, és milyen édes, pici ujjacskája van. Begörbítve tartottam és résre nyitottam a szememet, hogy vajon igazán olyan édes-e? Annyira átéltem a kisbabaságot, hogy megdöbbenve pillantottam meg saját kezemet, amelyet óriásinak láttam az elképzelthez képest.

Volt egy kétszemélyes gyermekasztalunk, fölötte egy barna, faragott rámába foglalt tükör. Ha bele akartunk nézni, az asztal lapjára kellett állni. Én nagyon hiú kislány voltam, sokat álltam a tükör előtt és nézegettem magamat benne. Ha őszinte akarok lenni, tetszett is, amit láttam. Lehet, hogy én voltam a leghiúbb, de a többiek is sokat nézegették magukat, próbálgatva anyu kalapjait.

A következő nyáron Józsi bácsi újra megnősült és Erzsikét nagy sajnálatunkra magukhoz vették. Én első osztályos lettem, Cini egyedül maradt otthon anyukával. Így adódott a gondolat, hogy menjen óvodába. A közeli Margit-intézetnek jó híre volt, ide vitték Cinit. Ő azonban nem akart anyukától elszakadni és éktelen ordibálást rendezett. Szegény apácák alig várták a delet, amikor anyu érte ment. Három napig tartott a dicsőség. Negyedik napon anyu már képtelen volt elvinni a tiltakozó, rúgkapáló gyereket. Ő győzött, otthon maradhatott. Igen ám, de az apácák nem adták fel ilyen könnyen. Egyikük eljött hozzánk, hogy visszacsalogassa Cinit. Ő azonban bebújt az ágy alá és semmiképpen nem akart előjönni, pedig anyukám elbeszélése szerint az apáca majdnem bebújt utána az ágy alá. Kénytelenek voltak feladni a rábeszélést, és belátni, hogy Cini hajthatatlan.

Én az iskolajárásba elég könnyen beleszoktam, legalább is nem emlékszem, hogy gondjaim lettek volna. Elsőben nagyon jól tanultam, szépen megtanultam írni, olvasni. Sok dicséretet kaptam szép kézírásomért. A nyári szünetben

azonban egy pillanatra sem vettem könyvet, füzetet a kezembe. Úgy, hogy mire eljött a szeptember, teljesen elfelejtettem, amit elsőben tanultam. Szüleim megdöbbenve tapasztalták, hogy egy betűt sem ismerek. Újra kellett tanulnom mindent, de ez már könnyen és gyorsan ment.

1933 év márciusában, amikor másodikos voltam, szamárköhögést kaptunk. Mindhárman nagyon betegek voltunk. Anyuék azt sem tudták, melyikünket támogassák, amikor fuldokolva köhögtünk. Az orvos levegőváltozást ajánlott. Apu szállást keresett a Bakonyban, és egy napon felkerekedtünk, vonatra szálltunk, és meg sem álltunk Bodajkig. A vonaton még nagyon kerülték a kupénkat, mert mindhárman látványos köhögő rohamokat produkáltunk, de azért nagyon tetszett nekünk a vonatfülke, a kis lenyitható asztallal az ablak alatt. Amikor Bodajkon leszálltunk, búcsúzásképpen óriási köhögést rendeztünk, és ezzel be is fejeztük a szamárköhögést. Többet egyet se köhintettünk. Elkezdtük a gyógyüdülést.

A Fő utcában, egy parasztházban volt a szállásunk. Soha ilyen jó üdülésünk nem volt. Eddig mindig Anyunak kellett főznie, a háztartást ellátni, de itt vendéglőből hozattuk az ebédet, el is vitték az edényeket, mosogatni sem kellett. Így anyukám is velünk lehetett egész nap. Ki is használtuk az időt, nagyszerűen. Apu remek programokat talált ki nekünk. Három hegy volt a közelben: A Kálvária, ez a hegy közvetlenül az udvar mögött emelkedett. Ha akartunk, az udvarból is fel tudtunk menni. Nagyon szép Keresztút volt itt, sokat jártunk erre. A másik hegy a Durrogó volt. Emlékeim szerint ez egy lekerekedett, dombszerű hegy volt. A harmadik a Tátika. Ez csúcsosabb, nehezebben megmászható. De mi bátran nekivágtunk mindennek. Közben kitavaszodott, és minden tele volt ibolyával. Ilyent még nem igen láttam. Kéklettek a hegyoldalak. Nap, mint nap kirándultunk, élveztük a szabadságot, és azt, hogy együtt vagyunk. A szüleim is nagyon boldogok lehettek. Később is gyakran emlegették ezeket a szép napokat.

Bodajk közelében, Bakonycsernyén és Kisgyónban laktak Apu rokonai. Felhasználtuk az alkalmat, hogy meglátogassuk őket. Egy napot Bakonycsernyén töltöttünk. Ott laktak Apu unokatestvérei: Jani bácsi és felesége, Bella néni. Volt egy kislányuk, Magduska. Vegyeskereskedésük volt. Másik unokatestvére Bözsi néni, a tanító felesége, három velünk egyidős kislányuk volt. Az iskola mellett laktak, ott volt a templom is, közvetlen közelben. A legnagyobb leányt Vicának hívták, sok év múlva újra elmentünk hozzájuk, Vica esküvőjére. Nagy hatással volt rám, hogy a tanítói lakásból alig pár lépésre volt a templom, és Vica gyönyörű menyasszonyi ruhájában nem sétálhatott végig a falun, hanem szinte egyik kapun ki, a másikon be és máris a templomban voltak. De ez már évek múlva volt. Most térjünk vissza

a gyermekkori üdüléshez. Egész nap a rokonoknál voltunk, etettek, itattak, nagy beszélgetések folytak, a gyerekek pedig hintáztak, játszottak. Gyönyörű tavasz lehetett, mert nem emlékszem, hogy egyszer is fáztunk volna, vagy nagyon fel lettünk volna öltözve, pedig Anyu biztosan figyelt erre, hiszen alig lábaltunk ki a betegségből. Kocsival vittek a vonathoz, késő este értünk haza, holtfáradtan, de elégedetten.

…

A búcsú is nagy ünnepszámba ment Diósdon. Szeptember 12-én, Mária neve napján volt. Már hetekkel előtte készültek rá, annak ellenére, hogy augusztus a barack- és gyümölcsérés miatt halasztást nem tűrő dologidő volt. Nagyszüleim és mindenki más, befogtak egy pár libát hízlalásra, hogy gond nélkül nézhessenek a búcsúkor szokásos vendégjárás elé. A libák hízlalása tömés által történt. Erre a feladatra a család nőtagjai közül csak Irma vállalkozott. Anyukám és Vilma nem voltak rá kaphatók. Nem is volt vidám látvány, amint Irma a földre terített pokrócon ülve térde alá szorította a szerencsétlen szárnyast. Bal kezével megfogta a fejét, és biztosan szorított valamit rajta, mert a liba engedelmesen kitátotta a csőrét, Irma pedig az odakészített tálból kimarkolt áztatott kukoricát beletömte, egészen a torkáig, sőt le is nyomta és a hosszú nyakát utána masszírozta, hogy a kukorica lemenjen a helyére. Persze a liba vergődött, de Irma erélyesen tartotta, amíg nem végzett. Utána berakta a ketrecbe, és vette elő a másikat. Így ment ez pár héten keresztül reggel és este. A szűk ketrecben az állatok alig tudtak mozogni, ezért híztak, híztak, amit mindenki elégedetten vett tudomásul. Mire eljött a búcsú, mozogni is alig tudtak a kövérségtől. Így ellátták a családot és vendégeiket finom sülttel, óriási májakkal és hosszú időre biztosították a libazsíros kenyeret. Szeptemberre a barackfajták nagy része leért, eladásra került, már csak pár fajta maradt: a sárgahúsú Elberta, meg a fehéres Triumph, az ízletes Sampion. Ezekkel már nem sok dolog volt, a többi őszi munka pedig már nem volt sürgető, kezdődhetett a nagytakarítás. Ezt követte a sütés-főzés, úgy hogy az ünnepen már az asszonyokra sem maradt más munka, mint a terítés, tálalás, mosogatás.

Az ünnepélyes nagymisén az egész falu részt vett. A sok ünneplőruhás ember özönlött a templom felé. Az idő gyönyörű szokott lenni, a nagy hőség elmúlt, szelíd szeptemberi napfény ragyogta be a falut. A templomban mi, gyerekek, az első két padot foglaltuk el, baloldalt. Mögöttünk az asszonyok, lányok ültek. A férfiak a másik oldalon. Egyedül Vilma volt, aki felnőtt korában sem volt hajlandó gyerekkori helyét elhagyni, a második pad belső szélén ült. Ezt mindenki hallgatólagosan elfogadta, talán, mint a falu legszebb lányának járó kiváltságot.

A templom és a mögötte álló községháza környékét ellepték a sátrak. Még a Dióskertben is voltak mutatványosok. Itt állt a körhinta (ringlispíl), a hajóhinta, céllövölde, a törökmézes, vattacukros és ki tudja ki mindenki. Fényképész is működött. (Sokan akarták magukat lefotografáltatni, mert akkoriban ezt még csak Budapesten lehetett megtenni. Ki ne felejtsem a mézeskalácsosokat! Első volt, hogy mézeskalács láncért könyörögtünk, amit a nyakunkba akaszthattunk. Ezután már megnyugodva járkáltunk sátorról-sátorra. Többnyire Irmával és Vilmával mentünk a búcsúba. Egyedül nem mehettünk, mert még kicsik voltunk. Ilyenkor fiatal nagynéneink találkoztak barátnőikkel, és persze fiatalemberekkel is. Beszélgettek, tréfálkoztak, minket, gyerekeket mindenki kényeztetett, mind szemmel láthatólag nagyon jól érezték magukat. A fiatal fiúk nagyon szerettek a hajóhintán bravúroskodni, hajmeresztő volt nézni, amikor átfordultak.

Tehát ez a búcsúi sokadalom a fiataloknak egy találkozási, szórakozási alkalom volt, ahol barátságok és szerelmek szövődtek. A gyerekek pedig vígan rohangáltak a sátrak között, mindent megcsodáltak és holtra fáradtak.

A rokonok, szomszédok egymást látogatták, kínálgatták, a házak előtti padokon tere-feréltek. A férfiak meghívták egymást a pincéjükbe. Kóstolgatták egymás borát és a hangulat emelkedett. Nagypapám is sok falubelit fogadott a pincéjében, gondolom mindenkivel koccintott, de egy cseppet sem csípett be. Éppen olyan méltóságteljes volt, mint mindig. A pityókosokon elnézően mosolygott, de a kínálgatással mértéktartó volt. Nem tukmálta rá senkire a borát, sőt, ha úgy látta, hogy valaki már sokat ivott, inkább kiterelgette a pincéből. Felejthetetlenek voltak ezek a búcsúk. Sajnos, már mindez a múlté.

Máriáss Andrásné

Mókuskerék

Három- négyéves körül lehettem, mikor szüleim a bekecs hegy lábánál lévő telken egy kis házat építettek, ami a háború utáni szegény időkben nem volt könnyű, a ház is ekkor még egy helyiségből állt. Ezen a településen, amelyet újtelepnek neveztek a helybeliek a mienkkel együtt három ház volt. Előttünk az út másik oldalától egészen a hegy tetejéig szabad kilátás volt. A mellettünk lévő faluból, ahol a határőrlaktanya állt a katonák rendszeres gyakorlási helyét biztosította ez a terület. Kisgyermekként sokat a közelükbe somfordáltam gyerekes kíváncsiságtól vezérelve. Sokszor kiáltottak felém a rekkenő nyári hőségben:

- Öcsi, hozzál már egy pohár vizet!- s ezt a kérésüket én örömmel teljesítettem. Sokszor, ahogyan a vízzel telt pohárral haladtam a kérés teljesítésének célja felé, menetközben én is beleittam a pohárba, de ők ezzel nem törődtek, sőt biztattak, hogy nem baj, csak siessek már a vízzel, mert nagyon szomjasak voltak. Többször kellett fordulnom a vizes pohárral. Sokszor aprópénz is nyomtak a kezembe, hogy vegyek érte csokit. A gyerekkorom itt éltem le, egész tizennégy éves koromig, amíg el nem kerültem Budapestre édesipari tanulónak.

Egész gyerekkoromból emlékeim innen vannak, mivel jóformán az egész napot itt töltöttem a játszótársaimmal, mert ebben az időben még nem volt a településen áram, az otthoni házban is petróleumos lámpa világított, és telepes rádiót hallgattunk. Az első televíziót is kb. ebben az időben mutatták be egy sátorban az ipari vásáron, még belépőt is kértek érte, persze mi gyerekek belógtunk, mivel pénzünk erre nem volt.

Kötődésem a vízhez genetikailag kódolva volt, mivel édesanyám egy Bodrog parti kis faluból származik, és csak pár kilométerrel került távolabb a férjhezmenetel után. Nagyszüleim családi háza a Bodrog partján állt. Mint kisgyerek állandóan a nagyapám mellett sündörögtem, és ő sem bánta, mert mindenhová vitt magával. Ez az időszak hatvan évvel ezelőtt volt. Akkoriban a folyó vize még olyan tiszta volt, hogy az ott élők a folyóhoz jártak ivóvízért. Vödröt vittek magukkal, a parton megmártották és a telemerített vödör víz szolgált a főzéshez és mosáshoz is. Emlékezetes élmény volt, amikor a Bodrog partjáról az áttetsző tiszta sekély parti vízben a rengeteg apró halakat figyeltem, ahogyan a nap átmelegítette a vizet és a kis halak szinte sütkéreztek a vízben. A nagyiék megtanítottak rá, hogyan kell enni a sült halat, hogy a szálka meg ne akadjon a torkomon. Hamar beletanultam és büszkén mutattam a szüleimnek a kezemben maradt szálkaoszlopot, hogy kétirányú fésűm van.

Egy kis idő elteltével egyik vasárnap nagyon szomorúan mentünk le a nagyapámmal a Bodrog partjára, a víz már nem volt tiszta átlátszó, zavarosnak sötétnek látszott, és a felszínén oldalra fordult szép nagy halakat hozott a folyó vize. Akkor hallottam a nagyapámtól, hogy a szomszédországi bőrgyárból csersavas vizet engedtek a folyóba és ez okozta a folyóvíz elszennyeződését és a halpusztulást. Ezután már sohasem lett olyan a víz, mint korábban volt.

A nagyapám, mint folyóparti ember nem félt a folyótól, de nagyon tisztelte. Halálában még is egy folyó vize játszott nagy szerepet. Elbeszélése alapján, amikor az első világháborúban volt 1918 októberében, a piavei csatában rájuk engedték a Piave folyó derékig érő vizét, amiben három napig álltak. Ekkor annyira átfázott, hogy életét végig kísérő betegséget kapott, ami a halálához vezetett.

Már harmadik osztályos lehettem, mikor édesapámnak lehetősége nyílott rá, hogy jutalomként a gyáron keresztül kapjon egy kerékpárt. Akkor abban az időben még alig volt a falunkban, még sorszámmal is el volt látva és kerékpár igazolványt is adtak hozzá. Biciklivel vittem édesapámnak a reggelit. Édesapám nagyon szerette a szalonnás, hagymás tojást. Ennek az ételnek az elkészítését én is megtanultam, a gyermekeim sokszor kérik, hogy készítsem el reggelire, amit nagy örömmel teszek. Amikor édesapám reggelizett a kazal mellett, általában mellette ültem. Mindig mielőtt elfogyott volna a reggeli, úgy két kanálra valót meghagyott és nekem adta, hogy már nem bírja megenni. Én gyermekfejjel sohasem értettem, hogy azt a kétkanálnyit miért nem tudja megenni. Felnőtt fejjel már értem. Édesapámtól sokat tanultam tisztességet, becsületet, alázatot.

Szeretet nélkül nem érdemes élni és nem is lehet igaz emberi életet élni. A szeretet nem helyettesíthető, nem pótolható pénzzel, sikerekkel, hatalommal. A szeretethez le kell vetkeznünk saját önzésünket, fontosságtudatunkat, mert szeretet nélkül az ember csak félszárnyú madár, mely röpülni képtelen és a teremtésben betöltött feladatát sem tudja ellátni. Hogy a napi imáimban kért türelem ajándékát megkaptam értékes visszaigazolást kaptam a négy éves unokámtól, akivel sokat vagyok együtt. Egy délutáni játszadozás közben megjegyezte, hogy papa te sosem vagy mérges.

Hálás vagyok mindezért az Urnak.

Juhász János

Ahogy idősödik az ember…

Ahogy idősödik az ember, annál gyakrabban gondol vissza a gyerekkorára: Honnan Indult, hova érkezett. Öten voltunk testvérek, a három nővérem után fiúként jöttem a világra 1928-ban. Nagyon szép gyermekkorom volt. A három nővérem mindentől óvott, a legfinomabbat mindig nekem adták.

Iskolába járásom rosszul kezdődött! Örömmel zajongtam én is a teremben, hisz nagyfiú, iskolás lettem. Akkor is, ha legkisebb voltam az elsősök között. Egyszerre egy erős termetű, középkorú ember jelent meg, kezében nádpálca, majd letette az asztalra, felemelte a naplót, és hangosan szólt: - Akinek a nevét felolvasom, feláll, elmondja, mikor és hol született.

Vártam, hogy mikor olvassa a nevemet. Egy szuszra elmondtam hibátlanul, 1928-ban, szeptember 30-án születtem Nagyvázsonyban. Tanító bácsi visszanézett, majd a naplóra, és így szólt: -Gyere fiam ide mellém.
Szaladtam. Gondoltam, most biztosan dicséretet fogok kapni. Befejeződtek a bemutatkozások, tanító bácsi rám nézett, és hangosan mondta:

- Itt csak ez a fiú egyedül… Ő nem tudja, mikor született.
- Újból hangosan elismételtem: 1928. szeptember 30-án.
- Elárulom: 1928. június 2-án születtél.

Szégyelltem magam, egyedül én nem tudtam a születésnapom.

Hazamentem, megkérdeztem édesanyámat, maga csak tudja. - Feri, 1928. szeptember 30-án születtél, de az iskolában azt kell mondanod, hogy június 2-án. Azért írattuk be így a születésed idejét, hogy előbb legyél iskolás, és egy évvel előbb tudsz segíteni a szántóföldön nagyapádnak, aki nagyon beteg.

Így lett nekem két szülinapom: egy iskolai és egy valódi.

Nagyapám akkor már nagyon beteg volt, mindkét lába üszkösödött.

Mikor megkaptam az első bizonyítványom, nagyapámnak nem mertem megmutatni, négyessel volt tele. (Akkor az 1-es volt a legjobb, az 5-ös a legrosszabb.) Az év végi eredményem is rossz volt, de már nem korholt nagyapa, csak sírogatott szegény. Nagyon beteg volt. Másnap arra ébredtem, hogy nővéreim sírnak. Nagyapa meghalt. A sírjánál megfogadtam, kitűnő tanuló leszek, s ezt be is tartottam. Negyedikben csak 1- es volt a bizonyítványomban. Később főiskolát végeztem, tanár lett belőlem.

Mi öten voltunk testvérek. Nekem három gyermekem született, két fiú és egy leány. Hét unokám, hét dédunokám vesz körül, így boldogan élek nyolcvannégy évesen.

Jáger Ferenc

Igaz élettörténetek,…

a szülők nélkül nevelkedett kislányról,
aki ma már nagymama!

Ez a mese nem a legkisebb gyermekről szól, a mese a szülők középső leányáról és az élet buktatóiról, gyerekei és unokái szeretetéről ad egy kis leírást.

Egy nagyközségben nőttem fel három testvéremmel. 1969 karácsonyára kaptuk a meglepetést; ekkor kerültünk állami gondozásba. Tudom most sokan meglepődnek, mert még ma is csak azt tudom mondani, hogy én szerettem ott élni. Igaz nem volt, ki esti mesét mondjon, vagy aki az ölébe vegyen. Ettől függetlenül a nevelők és az igazgató néni igyekeztek minket, gyerekeket, mindenbe belevonni. Főztünk lekvárt az udvaron, ami számunkra csoda volt. Minden nyáron elmehettünk valahova nyaralni. Akkor még nehezen lehetett déligyümölcsöt kapni, de mi, ha fél narancsot is, de kaptunk. A gyerekek igazi kis vadócok voltak, de mindig segítettünk egymásnak. Ebben az időben tanultam meg közösségi ember lenni, és azt, hogy mit jelent másoknak segíteni, ami a mai napig elkísér. Egyre viszont nem tanítottak meg: hogyan kell szeretni?

A szeretet nagyon fontos életerő a családban. Sajnos nem csak én nőttem fel szülők nélkül, de az én gyerekeim is csonka családban nevelkedtek. Házasságaim válással végződtek.

Nekem a munka és a gyerekeim eltartása volt a legfőbb tevékenységem, több mint húsz évig. Ebből következik egy klasszikus mondása nagylányomnak, aki egyszer úgy nyolc évesen megkérdezte tőlem:

- Anya, Te miért vagy mindig ilyen fáradt, és miért dolgozol mindig?
- Azért kislányom, mert nektek szeretném a jövőtöket szebbé tenni, és azt szeretném, ha éhesek sem lennétek, mert én nagyon sokat éheztem, míg otthon voltam.
- Anya, de akkor csak azért dolgozol, hogy együnk. Tudod, akkor nem eszünk! Jó? És akkor mindig velünk lehetsz.

Ekkor már bizony a nagyobbacskák vigyáztak a kicsikre és látták el a sok jószágot a ház körül. Volt maszek szőlőnk és ott is nagyon sokat segítettek. Egyszer a tavaszi metszés vége felé már nagyon fáradt voltam, így hajnalban elaludtam, nem mentem ki metszeni, pedig jött az átadás napja. Mikor felijedtem, a nagyok már hazaértek és úgy tettek, mintha nem történt volna semmi. Mikor már indultam volna a szőlőbe, akkor mondták, hogy anyu, ne menj

sehová, mi befejeztük. Mikor meglátták a könnyeimet, fiam vigasztalni próbált imígyen:

- Hiszen már alig élsz, úgy nézel ki, mint egy élő halott.

Szíven ütött ez. Rá kellett ébrednem 35 évesen, ezt így nem lehet. Tönkre teszem a gyerekeim életét, pedig ekkor már 5 szép gyermekem volt.

Hiába volt férjem, őt csak az ital érdekelte, és az, hogy őt minden téren kiszolgáljuk. Ezek után vettem fel a kapcsolatot egy riporterrel, akinek azóta is hálás vagyok, segítségével jutottam el ide, ahol most élek. Családok Átmeneti Otthonába találtunk megnyugvást. Igaz itt is voltak megpróbáltatások, de biztosan tudtuk, nem kell tartani attól, hogy az éjszaka menekülni kell. Ebből az időből ered legkisebb fiam mondása:

- Anya, azért jöttünk ide, hogy mindenki anyukája legyél, csak a miénk ne!

A sok szomorú sorsú anyuka és gyerekek megsegítése megint gyerekeim rovására kezdett menni.

Mivel megszoktam a kemény munkát és a kitartást, sikerült tíz éve saját tulajdonú házat venni, amit azóta is szépítgetünk közösen felnőtt gyerekeimmel. Már csak a legfiatalabb egyedül álló, a többiek családot alapítottak. Okos, művelt felnőttek lettek. Unokáim születése, a velük való kapcsolat döbbentett rá mennyi szeretetet, odafigyelést igényel egy gyermek, amit az én gyerekeim nem kaptak meg szerintem. Egy közös családi összejövetelen ezt meg is említettem nekik. Erre ők azt válaszolták.

- Nem baj anya, majd mi megtanítunk szeretni. Most rajtunk a sor, kezdjük egy szeretet öleléssel!

Ez a mai napig tart, minden találkozásnál így válunk el egymástól.

Falun élek, öt unokám van, imádnak itt lenni, ahogy én is imádom őket. Újra gyerek lehetek köztük, amit néha a szüleik szóvá is tesznek:

- Anya, Te rosszabb vagy, mint a gyerekek!

Legidősebb unokám megkérdezte tőlem:

- Pipi nagyi, te ültél már repülőn?
- Nem - válaszoltam.
- Á, nem baj, majd ha nagy leszek, megtanítalak repülni.

Nálunk a házimunka is közös, van, aki mosogatni szeret, pl. a pesti kislány, ő mindig szeret ott lenni mosogatáskor. Igen ám, egyszer, mikor előkészültünk a nagy munkához, (kiskötény a kislány elé, hokedlire felállás, mert különben nem éri fel a vájlingot) megszólal:

- Marika mami! Mi vagyok én Hófehérke, hogy nekem mindig mosogatnom kell?

Nagyon szeretnek játszani, próbálom őket visszavezetni az élő természet adta játékok felé. Túlérett uborka-baba készítése közben egyikük megkérdezte:

- Mami miért nem veszünk a boltban játékot?- hiszen a szülei is onnan vesznek. Elmagyaráztam nekik, hogy nekem nincs annyi pénzem, hogy boltból vegyünk játékokat, meg szerintem így érdekesebb.

- De papa sem pénzért szokott vásárolni, hanem kártyával - felelték.

Igen büszke vagyok gyerekeimre, nagyon szeretem őket, és hálás vagyok nekik, hogy az élet minden nehézsége ellenére becsületes emberek lettek. Az ő gyerekeik már mindkét szülő szeretetét élvezhetik. Úgy érzem, mint testvérek is jól megértik egymást, nálunk sohasem volt olyan, hogy mostohatestvér. Mindenki egy család volt, ez a mai napig tart.

Középső lányom jött egyszer haza középiskolából, aki elmesélt egy beszélgetést osztálytársaival. A beszélgetés témája: testvér-mostoha testvér. Kislányom büszkén mondta:

- Nekünk csak az apukánk más, de mi akkor is testvérek vagyunk!

Most már boldogan élhetek népes családom körében, igaz szegényen, de szeretetben.

Egyszer egy idős néni mondta:

- Leányom, Te nagyon gazdag vagy! Nem anyagiakban, hanem lélekben, a sok szép gyereked jelenti a gazdagságot!

Igaza van.

Tücsök Jánosné

Mikor az életre szóló összetartozás szálai szövődnek

A nagymama régen sétálhatott unokájával. Egy kis köhögés szobához kötötte a nagycsoportos Esztit. Az otthoni közös játékokkal mindig úgy kellett ügyeskedni, hogy a négykézláb villámgyorsan közlekedő Beni ne okozzon igazi veszélyt a játék és a család békéjére.

Mikor együtt sétáltak unoka és nagyi ilyenkor kerültek elő a titkok, apró kincsek, amit nem mindenkivel osztott meg Eszti.

Hiszen ilyen békésen figyelni, biztatóan hallgatni csak a nagyik tudnak igazán.

Megtudta a nagymama, hogy már nem „igazi" a Péter, mert füllentett, és hogy hiú valóban a Zita, - de nagyon -, mert sokat nézegeti magát a tükörben, míg ő – Eszti – csak kicsit.

Ezen a sétán mindenre válaszolt a mama. Főleg azt igyekezett megmagyarázni, hogy a Péter nem hazudós igazán, csak úgy, de úgy szeretne ő is az uszoda vizében bátran lubickolni, mint a többi gyerek. Ezért mondta, hogy tud úszni. Valóban ez nem dicsérendő dolog, de a Petinek az a jó barátja, aki segít neki, hogy bátrabb legyen a medencében. És ez miért nem lehetne épp Eszti? Na meg a Zita! Azért még rendes kislány, hogy egy kicsit sokat pislant a tükörbe, hisz a Barbik is így tesznek. Nemrég, mikor én mentem érted az óvodába – emlékezett a mama – láttam, hogy egy síró kiscsoportosnak megtörölte az orrát és segített befűzni a cipőjét.

Aztán jókat hallgattak, nagyokat szippantva séta közben a hegyek felől áradó jól levegőből, hiszen útjukat nem keresztezték a kipufogós autók.

Egyszer csak Eszti keze a pufi kabát mélyén kezdett kotorászni. Amint elővette kicsi tenyerén egy patakvizén görgetett, simára csiszolt kavics simult.

- Most láttad a titkomat! – nézett Eszti a mamára jelentőségteljesen és még az ujját is felemelte figyelmeztetően.

- Ez az én kövem – mondta. Aztán egymás után szedegette ki feneketlennek tűnő zsebéből a kincseket.

A nagymama elámult, mert eddig csak a rajzolós, vízbe ugrálós érdeklődését ismerte Esztinek, na meg a Barbi-mániát, ami egyetlen kislányt és szülői pénztárcát sem hagyott hidegen.

De ez egészen más volt.

Eszti két ujja közé fogta a követ és a felnőttektől látott alapossággal részletezte kincsei értékét.

- Látod ezt a csillogást? – tartotta felém a törött felületű követ. – Ebben ezüst van. Milyen értékes lehet, 800 vagy 10? – kérdezte az óvodás. Aztán

a kabát zsebébe csúsztatta a követ. Megszorította a nagyi kezét és minden átmenet nélkül azt mondta:

- Ugye mama a legdrágább kincs a szeretet!

- Igen kicsim – szólt a mama és úgy találta, hogy a friss szél csalta szemébe a törölni való könnyeket.

Másnapra a nagymama megígérte unokájának, hogy egy olyan üzletbe viszi el, ahol sok-sok csodálatos kő van a polcokon. A boltos bácsi szépen elrendezte és apró lámpákkal meg is világította a köveket, kristályokat.

Nagyon várta a kislány a másnapot. Sokat kérdezgetett a kövekről, boltos bácsiról, hogy öreg-e vagy fiatal? Mikor a mamának erre nem sikerült megnyugtatóan válaszolni, – mert nem tudta igazán, hogy mihez vagy kihez viszonyítva – akkor Eszti adott egy támpontot:

- Mama, mondd, olyan nagypapaféle?

Ez a kérdés már útközben hangzott el, mikor elhaladtak a nagy áruház játékkirakata előtt és Eszti ügyet sem vetett az „álomautóra" és az összecsukható Barbi házra. Csak szorongatta kis dobozát, amibe a kincseit rakta, saját gyűjteményét.

- De mama, ezekből a gyönyörű kövekből nem adok senkinek, mert ezeket én gyűjtöttem! Még a bácsinak sem!

Egy kicsit elszégyellte magát, mert így akár irigynek is gondolhatják. Akkor még nem tudta, hogy milyen csodák várnak rá.

Az utolsó sarkon befordultak és megálltak egy ragyogó kis üzlet előtt. Az egész nem volt nagyobb, mint egy kétszárnyas ajtó a bejárattal együtt. Eszti szeme tágra nyílt és azt rebegte: mesebolt, mesebolt, kincscsel teli mesebolt!

Csodálatos volt. Üvegpolcokon ragyogó kristályok, sivatagi rózsák és színes tengeri kagylók pompáztak. Ezt még kívülről látták. Majd megvárták, hogy az aprócska üzletből kijöjjön a vásárló és beléptek.

Köszönés: semmi. Szájtátva…, bemutatkozás is később, mikor már nagy barátság kezdődött a bácsi és Eszti között, aki mégsem volt olyan, mint egy nagypapa.

Az első, amit Eszti ki tudott nyögni: mama ezt el sem tudtam képzelni, olyan gyönyörű! Aztán lekerült a sapka, a kabát. A mama pedig feltette a nézős szemüveg helyett a látóst, és egy kicsit megnyugodott, nem is olyan drága kövek között is volt elég igazán gyönyörű. A bácsitól sok mindent megtudott a kövekről, kristályokról a kislány. Nagyítón vizsgálgatta őket, apró kis részleteket fedezve fel.

Aztán Eszti is kirakta doboza tartalmát. Már nem volt olyan rátarti szerzeményeire, mint idefelé. Jólesett, hogy a bácsi megdicsérte gyűjteményét és meghívta jöjjön el máskor is, akár csak nézelődni.

Csordultig telve a gyönyörű látvány, kedves beszélgetés élményétől indultak haza. Azt hiszem a bácsinak is tetszett, hogy a szépséges hideg kövek megdobogtatták egy kis ovis szívét.

- Ez olyan, de olyan szép volt, hogy el sem tudom mesélni, inkább elhozom anyáékat is! – fogadkozott Eszti, és hazáig szorongatott egy bársonyos, apró achát darabkát, amit választott.

A nagymama lelkén egy átsuhanó boldog érzés azt súgta, lám nemcsak a megfizethetetlen berregő, kattogó, páváskodó játékok szerezhetnek örömöt, hisz a természetnél nincs csodálatosabb. Ezt is Eszti állapította meg, valakitől hallva, de önállóan is megélve már az igazságot.

A nagymama is érezte, hogy nincs a természetnél, a természet rendjénél csodálatosabb. Boldog melegséggel gondolta, igazán erre való egy nagyi: szeressen, titkokat őrizzen és titkokat segítsen felfedezni. Olyan élmények felé terelgetve unokáit, hogy az élet szépségei, csodái részévé váljanak életüknek. Az ilyen élmények szétthephetetlen szálakkal szövik át napjainkat.

Ezért érdemes élni.

Tamásné Mánfai Éva

Családi kategória

A Ficsor család történetei

AMIKOR KICSI VOLTAM…

Két nővérem van és két bátyám. Ők sok mindent tudnak a kisbabákról, de én nem, mert én vagyok a legkisebb a családban.

Amikor az oviba kerültem, láttam, hogy több társamnak van kistestvére. Nagyon aranyosak voltak… Meg is kérdeztem anyukámat: „Mi is veszünk egyet?"

Délután Apa elmagyarázta, hogy mielőtt megszülettem, Anya hasában voltam. Tovább érdeklődtem: „És a többiek?" Mire Apa: „Ők is." Sehogy sem értettem a dolgot. Csodálkozva, nagy, kerek szemekkel kérdeztem: „És hogy fértünk el?" Úgy gondoltam, hogy egyszerre, mind az öten…

Azóta már született egy ismerős kisbaba, és nagyon megfigyelem, mi hogy történik…

Ficsor Dorka
4 éves, középsős óvodás
(Anya segítségével)

* * *

AMIKOR KICSI VOLTAM…

…Anyukám többször megengedte, hogy egyedül bemenjek a pékségbe, és vegyek magamnak egy kiflit. Nagyon boldog voltam, hogy önállóan vásárolhatok. Ő addig kint várt rám.

Igyekezett pontosan annyi pénzt adni, amennyibe került, hogy ne kelljen vacakolnom a visszajáróval.

Két és fél éves koromban történt… Megkaptam a pontosan egy kiflire való pénzt, bementem, és elmondtam, mit szeretnék. A néni azonban megkérdezte: „Csak egyet kérsz?" Nagyon megörültem a lehetőségnek, hogy lehet többet is, és felbátorodva azt válaszoltam: „Kettőt!" Anyukám azonban hallgatózott az ajtónál, és megmondta, hogy csak egyre van pénzem…

Máskor nem tudott pontosan annyit adni, ezért előre figyelmeztetett, hogy 10 forintot vissza kell hoznom. Amikor bementem – biztos, ami biztos –, szóltam a néninek, hogy: „Kérek szépen egy kiflit és egy tízest!"

Most már elsős vagyok, és Apáék szerint ügyesen gazdálkodok az én kis pénzemmel.

Ficsor Tomaj
7 éves - (Anya segítségével)

* * *

AMIKOR KICSI VOLTAM…

… nagyon szerettem és még most is szeretem az elemmel működő játékokat.

Egyszer, amikor a kórházban voltam egy vizsgálaton, a doktor néni megengedte, hogy válasszak egyet néhány plüss közül. Találtam közöttük egy bárányt, aminek éreztem, hogy a hasában van valami kis elemes szerkezet. Hiába nyomkodtam, nem működött, de mégis ezt választottam.

A Papám nagyon sok mindenhez ért, reméltem, hogy hátha meg tudja javítani. Amikor legközelebb eljött hozzánk, megvizsgálta a szerkezetet, és kiderült, hogy valamelyik kis vezeték elszakadt.

Papában most sem csalódtam: segített megjavítani. Nagyon örültem, amikor láttam, hogy működni fog, csak azt nem tudtam még, hogy milyen hangot fog adni. Talán bégetni…? Egyszer csak nagy csodálkozásomra azt mondta a bárány: „Köszi, Papa!" Kiderült, hogy egy kis hangfelvevő készüléke van, és mindig azt mondja, amit mi előtte. Amikor megszólalt: „Köszi, Papa!", engem utánozott.

Papa már sok mindent megszerelt, de valószínű ez volt az első és utolsó olyan tárgy, ami személyesen mondott neki köszönetet ezért…

Ficsor Soma
10 éves

* * *

AMIKOR KICSI VOLTAM…

… már akkor is nagyon szerettem az állatokat. Mindig is könyörögtem, hogy fogadjunk be egy kutyát, cicát vagy nyuszit. Egyszer aztán támadt egy jó ötletem… Azt mondtam a szüleimnek, hogy születésnapomra terhes macskát szeretnék…

Máskor a kis békákat fogdostam, és Anyáék emiatt szörnyülködve vontak kérdőre. Azt válaszoltam nekik: „Én szeretem az állatokat, és nekem a béka is állat."

Nagy örömmel meséltem a szüleimnek, hogy az egyik barátomnál lovagolhattam. Apa szeretettel provokált, hogy biztosan csak hintalovon. Én bizonygattam, hogy igazi volt. Apa megkérdezte: „Miért, miből volt?" Erre azt válaszoltam: „Hát ugyanabból, amiből én, csak barna szőre volt."

7 éves koromban, amikor december 5-én késő délután az iskolai rajzszakkörről jöttünk hazafelé, megláttam a tanáriban az asztalokon a mikulás csomagokat. Hangosan gondolkodtam: „Lehet, hogy a tanárok adják?" Mielőtt azonban még Anya válaszolhatott volna, felderült az arcom: „Már tudom! A Mikulás a tanároknak is hozott csomagot!"

Van egy kedves ének, amit sokszor szoktunk születés- és névnapokon énekelni az ünnepelt családtagnak. Így szól a szövege: „Íme, mi üdvözlünk… Szíveinkből, szeretettel, nyájasan köszöntünk." Jót mosolyogtam azon, hogy az egyik kis testvérem teli torokból úgy énekelte: „Íme, mi üdvözlünk… májasan köszöntünk." Amikor Anya rákérdezett, hogy igaziból hogy is van a szövege, azt mondtam: „nem májasan, hanem nyálasan."

Nagyon szeretjük, amikor a szüleink vagy nagyszüleink mesélnek arról, hogy milyen érdekes dolgokat mondtunk meg csináltunk kis korunkban...

Ficsor Noémi
11 éves

* * *

AMIKOR KICSI VOLTAM…

… nagyon ragaszkodtam a „fogszabályzós" cumimhoz. Csak azzal bírtam elaludni. Azt mesélik, ha fordítva adták be a számba, mindig megigazítottam, úgy, hogy közben a fejemet is a megfelelő irányba mozdítottam.

Egy éves koromban a tőlünk távol élő nagyszüleimnél nyaraltunk. Hogy a többi rokonnal is találkozhassunk, egy délután összejöttünk az egyik család nagy kertjében. Jól éreztük magunkat, anyukámék beszélgettek, engem pedig a nagyobb gyerekek szívesen dédelgettek.

Hamar eltelt az idő, s amikor közeledett az este, visszamentünk a mamámékhoz. Ott derült csak ki, hogy nincs meg a cumim. Ez nagy gondot okozott, hiszen rohamosan közeledett a lefekvésem ideje, és jól tudták a szüleim, hogy mindig azzal szoktam elaludni.

Telefonon kérték a vendéglátók segítségét, hogy nézzenek körül a nagy kertjükben, de ez elég nehéz feladatnak bizonyult szürkületkor. Mintha egy tűt kerestek volna a szénakazalban… Mindenesetre visszatelefonáltak, hogy sehol sem találják.

Közben szüleim és nagyszüleim is mindenütt keresték, már a leglehetetlenebbnek tűnő helyeken is, de hiába.

A lefektetés idején aztán tényleg kitört a botrány. Nagyon hiányoltam a cumit, teli torokból sírtam. Anyukám reménykedett, hogy hátha meg tud nyugtatni, vagy csak előkerül a cumi valahonnan. De minden hiába.

Szombat este volt, már ½10. Ekkor hirtelen valakinek eszébe jutott, hogy a Tesco áruház 10 óráig nyitva tart, ott lehetne venni egy újat. Igen ám, de Mamámék messze laknak tőle, Apa tudta, hogy ha hajtja is az autót, akkor is kb. ½ óra az út odáig.

Úgy mesélik, ezután lázas telefonálásba kezdtek. A Tesco számát a tudakozótól kérdezték meg, aztán pedig felhívták az áruházat, hogy ha netán zárás előtt két perccel érnének oda, beengednék-e még őket.

Mivel készségesek voltak, a szüleim száguldtak az új cumiért. Amikor az utolsó percekben beértek az áruházba, beszaladtak a babaholmis sorba, és rutinosan már két cumit vettek. (Ha netán ezek közül is az egyik elveszne…)

Mire hazaértek, én már álomba sírtam magam, utána azonban jól jött a pótlás, mert az eredeti csak 1,5 hét után került elő…

Amikor ismét hűvös lett, és a pulcsimat adta rám Anya, az ujjában elakadt a kis kezem… Ott volt az a haszontalan cumi!

Ettől kezdve, ha éppen az egyik elbújt, a másik kettő még rendelkezésemre állt, és én is boldog voltam, hogy válogathattam a lehetőségek között…

Ficsor Fanni
12 éves

* * *

AMIKOR KICSI VOLTÁL…

Egy kis „egészségügyi” csokrot gyűjtöttem az emlékeinkből, a két legkisebb gyermekünk „aranyköpéseiből”.

Amíg kicsik voltak, nehéz volt megállapítani, hogy mi is a valódi problémájuk. A kislányunk például egyszer azt mondta, hogy fáj a foga, és rájöttünk, hogy aftája van. Máskor arra panaszkodott, hogy a dereka fáj, de a hasára mutatott.

Egy este nagyon rosszul érezte magát, hányt. Másnap a nagymama aggódva érdeklődött hogyléte felől. „Most már jobban vagyok – válaszolt komolyan a kis hároméves, – tegnap kiköptem az undorítót.”

Máskor, amikor Mama a vérnyomását mérte, a kislány azt kérdezte tőle: „Ha megműtötted magad, játszol velem?”

Egy hideg téli napon hőemelkedése volt, de nem hagyhattam itthon egyedül, így magammal vittem, mikor a nagyobbakat az óvodába, illetve az iskolába szállítottam. Az autóban azt mondta: „Füstölök, érzed? Füst jön a szájamból, ha beszélek."

Amikor aztán jobb idő lett, és kerékpározni tanult, sajnos előfordultak kisebb balesetek. „Az oldalamat megmorzsolta a kő" – jajgatott.

Egy alkalommal a kórházi váróteremben meglátott egy tetovált karú férfit. Csodálkozásának nagy hangot adott: „Anya, néézd…! A bácsi összefirkálta a kezét!!!"

Miután óvodás lett, mesélte, hogy egyik nap a védő néni átvizsgálta a hajukat. Kérdeztem tőle: „Na és mit mondott?" „Hogy: Készen vagy!" – válaszolta komolyan.

A kisfiunk egyszer a hajmosás után panaszkodott: „Belement a szemembe a sárga hajbavaló." Mint kiderült, a samponra gondolt…

Máskor, amikor ő volt nagyon lázas, és a férjem az ügyeletes orvoshoz készült vinni, azt mondta: „Meggondoltam magam, mégsem vagyok beteg."

Mindig is nagy együttérzésről tanúskodott. Amikor a kishúgának volt problémája, azzal vigasztalta: „Szegénynek hívlak, jó?"

Kiránduláskor egy ismerősünk leült az út szélére, és a lábát fogta: „Görcsöt kaptam" – közölte fájdalmasan. Kisfiunk komolyan visszakérdezett: „Nevető görcsöt?" No, akik csak hallottuk, mind azt kaptunk: nevető görcsöt… (A mi kis naiv gyermekünk még csak ezt a vicces formáját ismerte ennek a szónak…)

Máskor szóba került, hogy mi is az a tyúkszem. Lehúztam a zoknimat, és megmutattam neki a lábamon. Gyanakodva méregette, aztán óvatosan megkérdezte: „És lát?"

Sosem unatkozom, sok érdekes dolog történik velünk… Szívből örülök a nagy családnak, a férjemnek és az öt gyermekünknek… Nagyon hálás vagyok értük, és nem cserélnék senkivel…

Ficsorné Kapus Mónika

* * *

AMIKOR KICSI VOLTÁL…

Egyszer egy kedves ismerősünk látogatott meg bennünket. Úgy döntöttem, hogy amikor hazafelé utazik, elkísérjük vonattal a nagy vasútállomásig, amely tőlünk 40 km-nyire van. Ez jó lehetőségnek látszott, hogy egy kicsit több időt töltsünk a vendégünkkel, meg a gyerekeknek is élmény, hiszen nagyon ritkán vonatozunk.

Eredetileg úgy volt, hogy csak a legkisebb gyermekünk marad otthon a feleségemmel, de délutánra a négyéves kisfiunk belázasodott, és így ő sem tarthatott velünk. Szegény sírt is, amikor útra keltünk a három „naggyal".

Útközben jót beszélgettünk. Hogy a gyerekek fontosnak érezzék magukat, a kezükbe adtam a jegyüket, hogy ők adhassák majd át a kalauznak.

Fiam nézegette a másodosztályra szóló jegyét, és egyszer csak nagy komolyan megszólalt: „Honnan tudták, hogy másodikos vagyok?"

Hiába kicsi a távolság, nem éppen InterCity jár mifelénk, így elég hosszadalmasra sikerült a „kirándulás", többször át is kellett szállnunk.

Amikor végre hazaértünk, a beteg kisfiunk még mindig szomorkodott. A nagyobb megpróbálta vigasztalni, hogy tulajdonképpen nem is volt olyan könnyű az utazás: „Tudod, mennyit szálltunk föl-le?" Mire a kicsi azt kérdezte teljes naivitással, még nagyobb elkeseredéssel: „Repülővel is mentetek?"

Ez a kirándulás emlékezetesebb lett, mint amire számítottam. Azóta is sokat nevetünk, amikor csak eszünkbe jut…

Ficsor Endre

Fodor unokák – Török nagymama

SZUZI CICA DICSÉRETE

A „Pannónia dicsérete” című versről beszélgettünk a nagymamámmal, arról, hogy ki írta, mikor, mi a műfaja, amikor megemlítettem neki, hogy lehet megint „Életmeséket” írni, mint tavaly. Ő rögtön belelkesedett, és megkérdezte, hogy miről szeretnék írni, és mit.

Elmeséltem neki, hogy a cicámról szeretnék írni. Mindig egy macskára vágytam. A tíz éves születésnapom előtt a szüleim elvittek ezért egy macskamenhelyre. Ott lehetett kedvencet választani, majdnem ötven macska szaladgált az udvaron, gazdára várva. Én azonnal megszerettem Szuzit, aki akkor még csak néhány hónapos volt. Azóta is sokszor beszélgettünk róla itthon, hogy mi mindenen ment keresztül. Elvesztette a szüleit és a testvéreit, kutyák tépték szét őket, a gazdájának nem kellett. Így került a menhelyre, így még jól is járt, én pedig kiválasztottam, mert szántam és sajnáltam.

Azóta velünk él. Ránézésre nem különleges: közönséges fehér-fekete-vörös házimacska. Azonban valószínű érzi ő is, hogy valami nagyon rossztól menekült meg, és jobb helyzetbe került, mint amire bármikor számíthatott volna.

Rögtön a család kedvence lett, amikor hozzánk került. Anyukám úgy megirigyelte, hogy azóta már ő is kapott egy cicát – most kettőről gondoskodunk, ők pedig jókat bolondoznak egymással.

Furcsa módon szereti a vizet: ha fürdünk, sokszor felbukkan a feje a kád szélén, mint egy kis bábu, lesi, mit csinálunk. Bele azonban semmiképp nem menne!

Szuzinak, „aki” már lassan három éve él velünk, anyukám a kedvence. Mikor ő belép a háromemeletes házban a földszintre (mi a harmadikon lakunk), a cica már az ajtó felé fordulva, sajátos testtartásban várja. Nagymamám mondja is ilyenkor: „Na, megjött anyátok!”

A család férfitagjaival elvan, de ha nagymamám előveszi a porszívót, hogy harcot indítson a porcicák ellen, az igazi felborzolt szőrrel, őszinte ellenszenvvel menekül.

Engem is nagyon szeret, reggelenként az ajtó nyitásával egyidőben szalad be a szobánkba, én vagyok a „kisgazdája”, aki játszik vele, kényezteti napközben, este pedig a lábamhoz fekszik és dorombol.

Több szeretet ad, mint amennyit valaha is elképzeltem egy állatról. Ezért lett a mesém címe Janus Pannonius epigrammáját utánozva „Suzi cica dicsérete”.

Fodor Boglárka Anikó

NAGYMAMÁM ÉS A HÉT EGÉR

Amikor a nagymamám férjhez ment, a nagyapám szüleihez költöztek egy nagy, kertes házba. Ott született anyukám is.

Ő egész kicsi korától nagyon szerette az állatokat, s nagymamámék úgy gondolták, a gyerek érdeklődését támogatni kell. Így aztán sorozatban tartottak állatokat: tengerimalacokat, zebrapintyeket, papagájokat, amandinát. Sőt, egyszer galambok röpködtek pár napig az előszobában is.

Nagymamám tűrte, ameddig tűrhette, bár nem volt túl boldog tőle. A galambok után rengeteget kellett takarítani, de a többi madárnak is szállt a tolla és szerteszórták a megevett magvak héját. De hát mindent a gyerekért!

Aztán úgy alakult anyu tíz éves kora körül, hogy nagymamámmal egy 35 négyzetméteres, erkély nélküli panellakásba költöztek. Eleinte alig volt bútoruk, főleg a szekrények és könyvespolcok hiányoztak. A kisszobában, a dobozokban jól megférték egymás mellett a latin klasszikusok, a verseskötetek, az óravázlatok, a javításra váró dolgozatok – és hét naposcsibe! Ezeket egy keltetőgéppel rendelkező baráti házaspár hozta el Kecskemétről, mondván, hogy „Évike figyelmét elterelj ék a megváltozott körülményekről". (Évának hívják anyukámat.)

A csirkék nőttek, növögettek, rendszeresen kiszökdöstek a dobozukból, és nagyon büdösek voltak. Így a nagyszülőkkel történő tárgyalások eredményeként elkerültek a kertes házba, s már csak fazékra érett állapotban tértek vissza néhányan.

Eztán jött egy aranyhörcsög, még egy, pár ékszerteknős…

Telt-múlt az idő, a lakás kezdett rendes lakáshoz hasonlítani, anyukám középiskolás lett, íróasztalt is kapott.

Egy szép napon nagymamám arra érkezett haza, hogy a fent nevezett bútoron egy terrárium áll, rajta levél anya írásával, amelyben arról értesítette, hogy az iskola biológia szertárát felújítják, és arra az időre ő hazahozott két egeret. Nagymamám azonban – mivel anyai felmenőim írása nagyon hasonlít az enyémre (vagy az enyém az övékre?), vagyis szinte olvashatatlan – a számot hétnek olvasta. Belenézve a terráriumba, úgy járt, mint Mehemed, látott „fehéret, feketét" – de csak kettőt!!!

Mivel nagyon irtózik az egerektől, ez is megijesztette, de leginkább attól rémült meg: hogy hová lett a többi öt? Rettenetes félelem fogta el, rémképeket látott: már szétszéledtek a lakásban, befészkeltek mindenhová, szétrágtak mindent, egy-kettő talán le is fialt…

Megkérdeztem, miért nem hívta fel mobilon a lányát? Azt válaszolta, még vezetékes telefonjuk sem volt, a mobilról pedig akkor még azt sem tudták, hogy eszik vagy isszák.

Amikor végre hazajött anya, tisztázódott a helyzet, de akkor azt mondta a nagymamám, hogy több állat itt nem lesz! Ha majd anyukám önálló életet fog élni, annyi állatot tart, amennyit akar, de neki egy életre elege van!

Így is lett. Amikor anyukám saját lakásba költözött, jöttek a teknősök, tengerimalacok, stb.

Jelenleg családunkban a szüleim által eltartottak aránya 2:3:2. Két gyerek, három teknős, két macska.

De ki tudja, mi lesz jövőre?

Fodor László Bálint

EGYENRUHA –SIRATÓ

Ma is láttam egy tizenéves lányt a buszon…
Mi, a nagyszülők nemzedéke – az 1940-es években születettek – őszinte féltéssel és aggodalommal figyeljük „lányunokáink" utcai és iskolai öltözködését. Kint a derekuk, pucér a hasuk… Mi lesz pár év múlva a veséjükkel? És hogy tudnak majd gyereket szülni? Sokszor a fél válluk is meztelen. Kacéran villannak ki fehérnemű-csipkék innen-onnan és melltartópántok. Ami ezeket kiegészíti, az talán az egészségre nem káros: festett haj, lehetőleg egy-egy lila csík benne, szépen ívelt szemöldök, hosszú szempilla (kozmetikus-remek), csodálatos fülbevalók, klipszek, nyakláncok, piercing. Amit legjobban irigyelek az én lekopott, össze-vissza töredezett körmeimmel: a műkörmök varázslatos világa, sokfélesége. De vajon hogy lehet azokkal mosogatni, kádat súrolni, egy kis kerti munkát végezni?

Ilyenkor sóhajtunk fel egy kis irigykedéssel vegyes aggodalommal:

- „Bezzeg az én időmben!"

Tényleg: milyen is volt „az én időmben"? Sőt, egy kicsit előtte, meg utána. Egész véletlenül került ezzel kapcsolatban néhány dolog a kezembe, azután már tudatosan is gyűjtöttem hozzá. Így nagy vonalakban át tudok tekinteni szűk száz évet: hogyan öltözködtek a tizenévesek, a középiskolás diákok?

A dédanyák nemzedéke, ha élnek, a 90-es éveiket tapossák. Iskolai öltözködési előírásaikat az 1. számú melléklet tartalmazza, amely a Dóczi Leánygimnázium elődjének, a Debreceni Református Leánygimnáziumnak az 1927-28. évi Értesítőjében olvasható (szerkesztette Koncz Aurélné igazgató). Az előírás: rakott szoknya, fehér ingblúz, fekete vagy sötétbarna cipő és harisnya, egyen kalap, sötétkék kabátok. A hajviseletre is van előírás.

Édesanyám 1913-as születésű, ő épp ebben az időben járt a gimnáziumba. Azt mondta, hogy azért néhány kiskaput ők is kerestek. pl. a fekete vagy sötétbarna vastag pamut harisnyát (flór harisnya) délben, mikor mentek haza, a szomszéd kapualjakban selyemharisnyára cserélték. (Akkor még nylon nem volt.)

Ezt az előírást felolvastam egy 13. osztályban. Azt mondták, inkább nem járnának iskolába, minthogy így öltözködjenek.

Ugyanezt fejti ki egy kicsit részletesebben bő tíz évvel később „A debreceni református Dóczi Leánynevelőintézet Leánygimnáziumának Évkönyve". Ez az 1941-42 iskolai évről készült, szerkesztette dr. Papp Ferenc igazgató. A Díszegyenruháról és iskolai viseletről is részletesen intézkedik. Itt is mindenütt a fehér, fekete, szürke, barna dominál. Kitér a hajviseletre, ékszerviselésre, szépítőszerekre.

ábra[1]

Megmutattam ezt egy-két akkori diáknak (nem sokan vannak), nosztalgiával és lelkesen beszéltek a látottakról, és lelkesen mesélték, mit és hogyan csináltak meg ezekhez a darabokhoz kézimunka órán. A mai fiatalság ezt az időszakot Szabó Magda Abigéljéből valószínűleg jól ismeri.

A nagyanyák nemzedéke: ezek vagyunk mi, az 1940-es években születettek. Mi már nem egyházi iskolába jártunk, de a Kossuth Gyakorló Gimnázium, amelyben én is tanultam, és amely az egykori (és mai) Dóczi épületében működött, követte a hagyományokat. Természetesen az iskolába egyenköpenyben kellett menni. Ez fekete klott anyagból készült. A klott pamutszövet: vasalni kell, viszont nem izzad bele az ember. Végül is az 50-es évek második felében szerencsénk volt ezzel a viselettel: minden kinőtt, foltozott, letoldott, megstoppolt ruhaneműt remekül el lehetett hordani alatta. Ha a nyaka, ami kilátszott, nagyjából jó volt, akkor az ember még villoghatott is vele. Kabát, harisnya vagy cipő viselésére nem voltak előírások, de nem is lehettek, mindenki azt hordta, ami volt, amit örökölt vagy átalakítottak számára. Viszont ünnepélyekre a fehér ingblúz és a sötétkék szoknya kötelező volt, és egyensapkát viseltünk. Ez minden iskolára jellemző volt: a kossuthosok sötétkék Bocskai sapkát (ködvágó) az iskola címerével, pl. a fazekasisták meg középkék tányérsapkát sárga szegéllyel - Debrecen színeivel.

A főutcán messziről meg lehetett állapítani, hogy az ott sétáló tizenévesek melyik iskola diákjai. Ha egymás mellett pl. egy Bocskai-sapka és egy kék tányérsapka ment, akkor az -"Ó, idők, ó, erkölcsök!"- mondom Ciceróval, - biztos, hogy randevú volt. Ugyanis a Kossuthba lányok, a Fazekasba fiúk jártak. A koedukáció az 50-es évek legvégén indult el.

Bolondballagás 1960 májusában. A maiakkal összehasonlítva jól látható, hogy bár a szállítóeszköz stráfszekér volt, de mindenki egyensapkát, egyenköpenyt, fehér

[1] ábra – Díszegyenruha. Fehér vászon matrózblúz, sötétkék berakott szoknya, a III-IV. osztályosoknál fekete bőrövvel, fekete csattal. Ünnepi öltözet.

zoknit viselt. (18-19 éves lányok) Bár a szekér reggel időben, becsengetés előtt megérkezett, utasai mégis nagy leszidást kaptak.

A ballagási képeken (1960-as évek) is jól látható az egységes viselet, a színek: a blúz fehér, a szoknya sötétkék.

Az anyák nemzedéke: az 1970 táján születettek. Náluk következett be a nagy változás.

Amikor én a tanári pályámat kezdtem, természetes volt a diákok számára az egyenköpeny viselése. Ünnepi alkalmakra is volt előírás: vagy fehér ingblúz sötétkék vagy fekete szoknyával vagy matrózblúz - iskolánként változott.

A Dienes László Egészségügyi Szakközépiskolába 1976-ban kerültem. A diákok számára ekkor az iskolában kötelező volt az egyenköpeny sötétkék vagy fekete változatban. Sőt az egyenruha is. Aki beiratkozott az iskolába, annak meg kellett rendelni;a középkék kötényruha volt és ¾ ujjú fehér ingblúz. A Debreceni Ruhagyár készítette el. Ezekkel a kötényruhákkal persze voltak problémák: amit 14 évesen megrendeltek, az 18 évesen esetleg mellénynek volt jó, vagy feszült a tulajdonosán. Ezt azonban rugalmasan, cserékkel megoldották főleg a kollégisták.

Az 1980-as évek közepe táján kezdtük tapasztalni, hogy az egyenköpeny már nem igazán „menő". Hol ez nem viselte, hol az, hol ezek, hol azok. Megpróbáltunk harcolni a folyamat ellen: szaktanári, osztályfőnöki figyelmeztetés, szülőkkel való beszélgetés. Az eredmény semmi. Egyre kevesebb köpeny. Végső kétségbe esésünkben arra vetemedtünk, hogy a köpeny nélkül érkezőket feleltettük: ez sem változtatott a „trenden".

A köpeny megtette kötelességét, a köpeny mehet; már nem volt mit rejtegetni, eltakarni vele, talán egy kicsit jobb anyagi helyzet köszöntött ránk. Viszont mi, tanárok változatlanul fehér köpenyben tanítottunk: ma már ez is megszűnt.

Az unokák nemzedéke: az 1990 után született korosztály. Ők azok, akikről a bevezetőmben írtam, és akiket úton útfélen láthatunk, és akikért aggódunk.

Bár a látvány most sokkal hatásosabb és szebb, mint a mi réges-régi képeinken, hátha az egyenköpeny, az egyensapka, az egyenruha jobban óvná az egészségüket?

Török Zsuzsánna

b) **Öltözködési szabályok.**

Az 1928—29-iki tanévben a növendékek egyenruhája marad a régi, vagyis: 1. sötétkék, *térden alul érő*, lerakott szoknya; 2. két fehér blúz, hosszú újjal; télire sötétkék szövetblúz, olyan, mint a fehér; 3. fekete vagy sötétbarna cipő és fekete vagy sötétbarna harisnya; 4. iskolai egyenkalap; 5. sötétkék tavaszi és téli kabát.

Az egyenkalap viselése állandóan kötelező, *az egyenruha minden közös kivonulás, ünnepély, vizsga stb. alkalmával.*

Más alkalmakkor meglevő színes ruháikat is viselhetik a növendékek, ha ezeknek anyaga és készítési módja, a szoknya és újj hossza stb. megegyezik az iskola követelményeivel. Az iskolában selyemruha, kivágott, újjanélküli blúz, színes cipő, színes harisnya nem viselhető. A nyári blúzok újja is érjen legalább a felső kar közepéig.

Nem tiltjuk a rövid hajat, de egyszerű hajviseletet kívánunk. A haj ne árnyékolja a homlokot és a szemet. Csattal vagy kisfésűvel legyen lefogva.

A színes harisnya és színes luxuscipő nem iskolába való és egyetlen leánynevelőintézetben sincs engedélyezve, ezért a tisztelt szülőket is kérjük, hogy támogassák az iskola *egyöntetűségre, egyszerűségre és szociális érzékre* nevelő törekvéseit.

Aki nem szabályszerűen öltözve jön iskolába, azt a tanárkar minden tagja hazaküldheti.

(E szabályok tudomásulvételét a szülők az alanti szelvény aláírásával igazolják. A szelvény a beiratáskor az osztályfőnöknek adandó át.)

Az öltözködési szabályokat tudomásul vettem és leányomra nézve kötelezőnek ismerem el.

Debrecenben, 1928 szeptember hóban.

.....

szüle.

1. melléklet - Iskolai öltözködési előírások a Debreceni Református Leánygimnázium 1927-28. évi Értesítőjében

A két Jalos bácsi

Apám családjának emlékére

> „A gyermek lelke olyan, mint a tükör, mely váltakozva fordul új és új irányba s fényt keres, napok, holdak, csillagok, vagy pislogó gyertyák fényét, mit önmagáról visszatükrözhessen."
>
> *Wass Albert*

Szeretnék egy kedves történetet megosztani gyermekkoromból, melyet édesanyám mesélt nekem és a lányaimnak.

Édesapám hamar elvesztette apját, még emlékei sem nagyon maradtak róla. Nagyapámnak két bátyja maradt, csak ők voltak közvetlen rokonaink ezen az ágon. Sok figyelmet szenteltek a kisfiúnak (apámnak), mindketten igyekeztek apja helyet apja lenni. Amikor megnősült a „kisfiú", határtalan szeretetüket én is érezhettem. Sokszor eljöttek hozzánk, játszottak velem. Lovagoltam a hátukon, a nyakukban. Kedvenc foglalatosságom a főzőcskézés volt az anyukámtól kapott edénykékkel, fakanalakkal. Egy régi fehér fejőszék szolgált tűzhelyként. Nagybátyáimnak szívesen főztem, mikor eljöttek hozzánk. Ők meg lelkesen dicsérték főztömet.

Természetesen a két férfi szinte ikrek módjára hasonlított egymásra. A néhány év korkülönbség alig volt látható. Fekete hajuk és tengerkék szemük engem mindig bámulatba ejtett. Az idősebbiket Lajosnak hívták, a fiatalabbat Imrének. Imre bátyám kályhásmester volt, munkája gyakran elszólította Debrecenből. Sokszor külön-külön jöttek el hozzánk megnézni a „kisfiút" és családját. Én sokáig voltam egyke, ezért nagyon örültem nekik, mert mindig jókat játszottunk. Úgy három éves lehettem, mikor nyiladozó értelmem idején „borzasztó" felismerést tettem. A két nagybácsi személyisége valahogyan összeolvadt bennem, és nem is zavart addig, míg egyszer egy húsvéti locsolkodás idején együtt be nem léptek a konyhánkba, köszöntöttek kitárt karokkal. Nagyon meglepődtem, a szám tátva maradt a csodálkozástól. Egyikőjük felé sem futottam, mint máskor. Váratlanul felvisítottam, és beszaladtam apukámhoz a megdöbbentő hírrel:

- Apu, apu, képzeld, két Jalos bácsi van!

Mondanom sem kell, mekkora hahotázás követte a bejelentésemet. De mit tehettem? A két férfi úgy hasonlított egymásra, mint két tojás. Addig őket így egyszerre, együtt nem sokszor láthattam, és három évesen már nyiladozó értelmem fel nem foghatta, hogyan lehet kettő Lajos bácsiból. Mert mondanom sem kell, a Jalos bácsi elnevezés csak az én szótáramban létezett.

Hogyan tudták akkor velem megértetni, hogy egy Lajos és egy Imre nevű nagybácsim van, nem tudom. Ma már sajnos egyikőjük sem él. Fényképek és a családi mesék őrzik őket. Az apai nagyapámról szinte semmit nem tudok (25 évesen halt meg), de két csodás nagybácsi pótolta őt sokáig. Nagy családi ebédek alkalmával mesél édesanyám lányaimnak a gyermekkoromról, ekkor bukkant fel ez a kis történet is. Én magam nem emlékeztem, nem is emlékezhettem rá, hiszen kicsi voltam. Nagyon jót mulattunk rajta mindnyájan.

Élmény hallgatni ezeket a meséket, megjegyezni őket, tovább adni. Remélem, egyszer én is elmesélhetem majd az unokáimnak nagy családi ebédek alkalmával:

- Amikor anyukád kicsi volt,…

Vagyas Zsuzsanna

Ahányan így együtt vagyunk, mind elmegyünk

Mind elmegyünk, a ringatózó fák alól mind elmegyünk,
a párás ég alatt mind indulunk a pusztaságon át
a száraz ég alá, ahányan így együtt vagyunk,
olyik még visszanéz, a holdsugár a lábnyomunkba lép,
végül mind elmegyünk, a napsütés is elmarad
és lépdelünk a csillagok mögött a menny abroncsain,
tornyok fölé, olyik még visszanéz és látni vágy,
hullott almát a kertben, vagy egy bölcsőt talán
ajtó mellett, piros ernyő alatt, de késő már, gyerünk,
ahogyan a harangok konganak, mind ballagunk
mindig másként a csillagok mögött, a puszta körfalán,
ahányan végre így együtt vagyunk, mind elmegyünk.

Weöres Sándor: Bolero

Ezt a verset a szüleim kiírták a konyhában a falra. Ezt néztem óvodás koromtól, és ezzel éltem, hogy mind elmegyünk. Otthon sohase volt tabu a halál, számtalanszor beszéltünk róla és mondták, mind a ketten mondták, anyukám és apukám is, hogy meg fognak halni. Meghaltak.

Szégyellem, hogy írok, mert senkire nem tartozik a fájdalom, de mégis úgy érzem, hogy ez segít, mert anyukám, Kopp Mária ennek a közösségnek fontos tüneménye volt; és tartozom neki annyival, hogy én írjam meg az első nekrológját.

Anyukám Kopp Jenő művészettörténész, a Fővárosi Képtár igazgatója és Waigand Ilona művészettörténész első lánya volt. Ő volt az első gyermek, még hét testvére született. Ő volt a legidősebb, az első, és ezzel megkapta azt a felelősséget is, hogy példát kell mutatnia. Azt mondják, hogy már kiskorában tudósos volt: nagyon okos.

Az ötvenes években édesapja nem írta alá az egyházi iskolák bezárását követelő nyilatkozatot, ezért kirúgták az állásából. Majd egy ismerősük szólt, hogy rajta vannak a kitelepítési listán, ezért elmenekültek Surányba, az egyszobás nyaralójukba. Anyukám itt nőtt fel, a Duna mellett, kecskéket legeltetett, verseket írt, matematikaversenyeket nyert. Közben édesanyja franciára és művészettörténetre tanította, ahogy az összes többi gyerekét is.

Édesapja belerokkant abba, hogy elveszítette a munkahelyét, hiszen egy ostyakészítő anyuka fiaként nagyon nagy szó volt, hogy művészettörténeti diplomát szerzett, aztán Rómában ösztöndíjat kapott. Amikor pedig kinevezték a Fővárosi Képtár igazgatójának, elérte mindazt, amiről álmodott. Ekkor nézte ki magának a bálkirálynő – Budapest legszebb lánya – nagymamámat, aki 18 évvel fiatalabb volt ugyan, de mégis sikerült meghódítani a szívét.

A nagypapa nem bírta elviselni a surányi száműzetést, depressziós lett és megvakult. Anyukám ekkor határozta el, hogy pszichiáter lesz: eldöntötte, hogy kikutatja, hogyan alakulhat ki lelki okokból testi megbetegedés.

Nem ismertem a nagyszüleimet, mert még akkor meghaltak, amikor kicsi voltam, de annyit mesélt róluk anyukám, hogy olyan, mintha ismertem volna őket. Meséléssel életre lehet kelteni valakit. Remélem.

Anyukám egyébként a világ legcsodálatosabb anyukája volt. Mindenki azt hiszi, hogy a munka mellett nem jutott ideje ránk, de ez nem igaz. Mindig ott volt mellettem, ha szükségem volt rá. Nagyon okosan tudott szeretni, igaziból. Amikor kicsi voltam, esténként olvasott, és én odabújtam hozzá. Ha rossz jegyeket hoztam, mindig biztatott, hogy nem ez számít, nagyapám is rossz volt matekból. Ha hazacipeltem a legfurcsább barátaimat, ő mindenkit komolyan vett. És dicsért, dicsért, dicsért. Apukámat, nővéremet, engem.

Nagy tudós volt az anyukám, csodálták őt itthon és külföldön. Szerteágazó kutatásai voltak: a boldogsághormonról írt tudományos dolgozatot, kidolgo-

zott egy légzésterápiát a szorongás csökkentésére és felmérte az ország lelki-állapotát apukámmal közösen, és ez alapján javaslatokat tettek az ország testi-lelki egészségének javítására. Együtt alapították újra a rendszerváltás után a lakásunkon a Pázmány Péter Katolikus Egyetemet. Együtt indították a Három Királyfi, Három Királylány Mozgalmat a kívánt gyermekek megszületése érdekében. Nem tudom leírni, hogy mennyi mindent szervezett és dolgozott. Lehetetlen. Mostanában azt kutatta, hogy mitől lehetünk boldogok, boldog házasok. Ő nagyon boldog házasságban élt, bár azt mondta, hogy a szerelem betegség és ő barátságból ment hozzá apukámhoz, de az ő kapcsolatuknál szenvedélyesebbet nehezen lehet elképzelni. Nő volt. Titok. Megfejthetetlen. Bár sokat szerepelt, de nagyon zárkózott volt. Apukám örökké meg akarta hódítani, de kicsit mindig meghódíthatatlan maradt. Fájdalmairól, kétségeiről csak nekünk beszélt. Volt egy titkos énje, a mi titkos anyukánk volt.

Fruzsikám! – mondta. Felszólító módban, mert mindig volt arra ötlete, hogy mit kellene csinálni. Most nem mondja, és nem tudom. Agyondolgozta magát, mert adni akart és örült, hogy még az utcában dolgozó munkások is megköszönték neki, hogy mennyit segít.

Hétfőn este még beszéltünk, teljesen jól volt, aztán tegnap holtan találtam otthon. Itt lakunk egy házban, itt voltam felette, de nem tudtam, hogy baj van. Délután még a nővérem kislányával sétáltunk és róla beszélgettünk, hogy milyen okos. Anyukám úgy szervezte, hogy mi mind együtt lakunk, ők, a nővéremék és mi. Egy csoda így együtt élni, együtt ebédelni, átfutni egymáshoz tejfölért. Itt maradtunk egymásnak, nélküle.

Januárban lett 70 éves. Születésnapi ajándékból elutaztunk együtt a Szentföldre. Végigmentünk a keresztúton. Boldog volt és nagyon bánatos. Nem tudott apukám nélkül élni. Meg akart halni, mert vágyott apám után. Most együtt lehetnek. Mi meg együtt itt lent.

Ha végiggondolom, hogy mit várna tőlünk, lányaitól, akkor azt, hogy bizonyítsuk be, hogy elég erős a hitünk ahhoz, hogy elviseljük a halálát és, hogy mindig legyünk bátrak és tegyünk apukám, anyukám dicsőségére!

Skrabski Fruzsina

Dr. Kopp Mária
a Semmelweis Egyetem egyetemi tanára, az MTA doktora, 70 éves korában, 2012. április 3-án, a nagyhéten újjászületett az örök életre, így együtt ünnepelhet szeretett férjével, Árpáddal. Tovább él közöttünk gondolataiban, szavaiban, szeretetében, tetteiben és példájában.

Díjazottak névsora

Résztvevő neve	Korcsoport	Helyezés
Varga Zita	1.	I.
Antus Márk	1.	II.
Hibján Gabriella	1.	III.
Barcsák Ágnes	2.	I.
Békési Zoltán	2.	II.
Szabó Dávid	2.	II.
Halász Blanka	2.	III.
Gyémánt Zsófia	2.	III.
Dr. Volosinovszki Vanda	3.	I.
Somi Zsuzsanna	3.	II.
Nagy Józsefné Éva	3.	III.
Baloghné Bigus Angéla	3.	Különdíj
Csizmadia Attiláné	3.	Különdíj
Máriáss Andrásné	4.	I.
Dr. Gerencsér Emőke	4.	II.
Tamásné Mánfai Éva	4.	II.
Kárpátiné Marton Éva	4.	III.
Jáger Ferenc	4.	III.
Ficsor család	Családi	I.
Fodor unoka-nagymama	Családi	II.

2012-ben pályázatot beküldők

Pályázó neve	Település	Korcsoport
Antus Márk	Budapest	1.
Dániel Boglárka	Nyárádszereda	1.
Fedor Petra	Rozsrétszőlő	1.
Hibján Gabriella	Rozsrétszőlő - Nyíregyháza	1.
Varga Zita	Budapest	1.
Arendt Vilmos	Budapest	2.
Bácsi Fanni	Debrecen	2.
Barabás Eszter	Debrecen	2.
Barabás Sára	Debrecen	2.
Barcsák Ágnes	Budapest	2.
Békési Zoltán	Debrecen	2.
Borbély Ádám	Nagyvázsony	2.
Dávid Márió	Nagyvázsony	2.
Farcas Melinda Nikolett	Tápiószecső	2.
Farcas Paula	Tápiószecső	2.
Farkas Klaudia	Nagyvázsony	2.
Fedor Kinga	Rozsrétszőlő	2.
Ferenczi Veronika	Nagyvázsony	2.
Gődény Szabolcs	Debrecen-Ondód	2.
Gyémánt Zsófia	Debrecen	2.
Hajdú Szabolcs	Debrecen	2.
Halász Blanka	Debrecen	2.
Havrilla Ferenc Máté	Nagyvázsony	2.
Hibján Noémi	Rozsrétszőlő	2.
Huszti Anna Petra	Debrecen	2.
Izsán Vivien	Nagyvázsony	2.
Kandikó Levente	Nagyvázsony	2.
Kelemen Blanka	Budapest	2.
Kóka Renáta	Debrecen	2.
Kovács Dóra	Debrecen	2.
Kovács Zsombor	Nagyvázsony	2.
Kozma Tünde	Debrecen	2.

Kötél Róbert	Nagyvázsony	2.
Krasznai Petra	Debrecen	2.
Ludmann Barbara	Debrecen	2.
Mátyás Armand	Nagyvázsony	2.
Mesterházi Zsófia	Nagyvázsony	2.
Mogyorósi Máté	Nagyvázsony	2.
Ozsváti Rozi	Budapest	2.
Pap Zoé	Debrecen	2.
Pápista Anna Klaudia	Debrecen	2.
Perger Szabina	Nagyvázsony	2.
Pilman Kriszti	Nagyvázsony	2.
Sándor Szilvia	Debrecen	2.
Stommer Soma	Nagyvázsony	2.
Szabó Dávid	Debrecen	2.
Szarka Máté	Nagyvázsony Vigándpeterd	2.
Szita Zsolt	Nagyvázsony	2.
Szűcs Roxána	Debrecen	2.
Tompák Bence	Debrecen	2.
Török Erik	Nagyvázsony	2.
Vajda Gabriella	Budapest	2.
Verebi Viktória	Nagyvázsony	2.
Vezendi Alexandra	Debrecen	2.
Zab Virág	Nagyvázsony	2.
Baloghné Bigus Angéla	Hajdúsámson-Martinka	3.
Csizmadia Attiláné	Tét	3.
Nagy Józsefné Éva	Monostorpályi	3.
Somi Zsuzsanna	Eger	3.
Buzai Jánosné	Rozsrétszőlő	4.
Dr. Gerencsér Emőke	Budapest	4.
Dr. Idrányi Zoltánné	Balatongyörök	4.
Jáger Ferenc	Veszprém	4.
Juhász János	Bekecs	4.
Kárpátiné Marton Éva	Budapest	4.
Máriáss Andrásné	Budapest	4.
Pálóczy Tímea	Máriapócs	4.

Rinyai László	Budapest	4.
Tamásné Mánfai Éva	Balatongyörök	4.
Tücsök Jánosné	Tiszasüly	4.
Dr. Volosinovszki Vanda	Debrecen	4.
Ficsor Dorka	Mohács	Cs.
Ficsor Endre	Mohács	Cs.
Ficsor Fanni	Mohács	Cs.
Ficsor Noémi	Mohács	Cs.
Ficsor Soma	Mohács	Cs.
Ficsor Tomaj	Mohács	Cs.
Ficsorné Kapus Mónika	Mohács	Cs.
Fodor Boglárka Anikó	Debrecen	Cs.
Fodor László Bálint	Debrecen	Cs.
Török Zsuzsánna	Debrecen	Cs.
Almási Gábor	Debrecen	Versenyen kívül
Skrabski Fruzsina	Budapest	Versenyen kívül
Vagyas Zsuzsanna	Debrecen	Versenyen kívül

Kiadványunk az egyesület számára

felajánlott 1% segítségével jött létre.

Ezúton is köszönjük
szerető támogatásukat!

Köszönet a tanító, és tanár néniknek!